

**ŞANLIURFA TEPME KEÇECİLİĞİNİN YENİ TASARIMLARDA
KULLANILMASI**

İsmail BALTACI

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TEKSTİL TASARIMI ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2016

İsmail BALTACI tarafından hazırlanan “Şanlıurfa Tepme Keçeciliğinin Yeni Tasarımlarda Kullanılması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Tekstil Tasarım Anabilim Dalı /YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. H. Feriha AKPINARLI
Tekstil Tasarım Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Başkan : Prof. Dr. Nuran KAYABAŞI
Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Üye : Doç. Dr. Sema TAĞI
Tekstil Tasarım Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum

Tez Savunma Tarihi: 25/07/2016

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Doç. Dr. Pınar GÖKLÜBERK ÖZLÜ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü V.

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

İsmail BALTACI

25.07.2016

İsmail B

ŞANLIURFA TEPME KEÇECİLİĞİNİN YENİ TASARIMLARDA KULLANILMASI
(Yüksek Lisans Tezi)

İsmail BALTACI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Haziran 2016

ÖZET

Keçe yaşam koşullarından dolayı Orta Asya dolaylarında kullanılan ve insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahip, ilk tekstil ürünü özelliğini taşımaktadır. Türkler tarafından dünyanın farklı yerlerine taşınmış olan bu el sanatı, Anadolu 'ya da Türkler aracılığıyla geldiği düşünülmektedir. Keçe; pullu yapıda olan yün lifinin ısı, nem, basınç altında, sabun, yağ, asit gibi bileşenlerin sıralı ve teknik bir şekilde uygulanmasıyla keçeleştirilerek yapılan tekstil yüzeyidir. Günümüzde Anadolu'da geleneksel yöntemle üretimine devam eden illerimizden biride Şanlıurfa'dır. Bu çalışmada Şanlıurfa merkez, Birecik ve Siverek deki keçe atölyeleri evren olarak seçilmiştir. Yöredeki 5 usta ve 70 adet keçe ürün örnekleme olarak ele alınmıştır. Veri toplama aracı olarak; ustalarla yapılan görüşme formu ve keçe ürünlerin teknik ve özelliklerini yansıtan bilgi formları kullanılmıştır. Yapılan araştırmada bu mesleğin aile bireyleri tarafında aktarıldığı ve erkek bireyler tarafından yapıldığı görülmüştür. Ustaların keçe üretiminde geleneksel yöntemin yanında makine kullandıkları tespit edilmiştir. Ustaların ilk başvurdukları gereç ise kuzu doğduktan sonraki ilk kırkımdan elde edilen yündür. Ustaların keçeyi, sipariş doğrultusunda ya da kendileri için ürettikleri, keçe ürünün özelliğinin müşteri tarafından belirlendiği ve keçe yaygıların her birinin bir ismi olduğu tespit edilmiştir. Alanda yapılan araştırmada keçe yaygıların boylarının ortalamasının 305,5/95,5 arasında, kalınlığının 1,488 mm olduğu ve ortalama ağırlığının da 6.642 gr olduğu tespit edilmiştir. Keçe yaygıların genellikle dikdörtgen formdadır. Bu formdan dolayı ise genellikle geometrik şekillerden elde edilen soyut bezemeler ve diğer bezeme türlerini birlikte kullandıkları görülmüştür. Ustaların genellikle keçede koyun yünlerinin doğal renklerini kullandıkları ve bunu sırasıyla yörede önem arz eden renklerin takip ettiği görülmüştür. Her ustanın kendine has bir kompozisyon şeklinin olduğu ve bu kompozisyon şeklinin ustanın kimliğini yansıtan özelliği olduğu belirtilmiştir. Yörede yapılan araştırmalar sırasında yörenin sosyal ve kültürel yaşamında önemli yeri olan esin kaynakları not edilmiştir. Bu esin kaynakları yörenin tarihi ve mimari eserleri, yiyecek, hayvanları ve mesleklerinden seçilmiştir. Bu esin kaynaklarından yararlanılarak 10 adet tasarım oluşturulmuştur. Yapılan tasarım çalışmalarından 3 adet seçilerek üretilmiş ve üretimde yeni tekniklere de yer verilmiştir.

Bilim Kodu :406/7.020

Anahtar Kelimeler : Keçe, tepme keçe, yeni tasarım

Sayfa Adedi : 298

Danışman : Prof. Dr. H. Feriha AKPINARLI

USING THE NEW DESIGN OF THE RECOIL FELT CRAFT ŞANLIURFA

(Master Thesis)

İsmail BALTACI

GAZİ UNIVERSITY

ENSTITUTE OF FINE ARTS

June 2016

ABSTRACT

The felt has the feature of being the first textile product that is used around the Central Asia and it has an old history as the history of human beings. It is thought that this handcraft was carried to the different parts of the world by Turkish people and also introduced to Anatolia thanks to them. Felt is a textile surface which is produced by applying some components such as soap, oil and acid to wool fiber that has scaly structure within a serial and technical way under heat, humid and pressure. Nowadays, Şanlıurfa is one of the provinces in Anatolia where traditional manufacturing of felt continues. In this study, Şanlıurfa is chosen as the research area, Birecik and Siverek as research universes. 5 artisans and 70 felt handcrafts of this region are studied as samples. Interview forms of the artisans and information forms reflecting the technic and features of felt crafts are used as data collection tools. It is seen in the study that this craftsmanship is transferred via family members and practiced by men. Besides, it is identified that the artisans use machinery in addition to traditional methods to manufacture felt. The initial material used by all artisans is the wool taken from the first shearing of the sheep after it's birth. While artisans are manufacturing felt, it is found that each of the felt mats has a name and artisans manufacture in accordance with orders or the features of felt manufacture determined by customers. It is revealed in the field study that the length of felt mats is approximately between 305.5 and 95.5, the thickness of them is approximately 1,488 mm and their kilogram is approximately 6.642. Felt mats generally have rectangular form; and as a result of this form it is seen that they are generally used as abstract ornaments made by geometrical shapes together with other ornament types. In felt manufacturing, all the artisans generally use the natural colors of sheep's wool and respectively other colors that are important for the region. Moreover, it is seen that each artisan has his own composition form and this composition form reflects the identity of the artisan. During the field study of the region, inspiration sources which have an important place in the social and cultural lifestyle of the region were noted. These inspiration sources were chosen from the history, architectural buildings, animals, foods, and professions of the region. 10 designs were made by making use of these inspiration sources. 3 designs were chosen from design works and produced. New methods were also used during manufacturing.

Science Code :406/7.020

Key Words : Felt, conventional felt, new design

Page Posts : 298

Advisor : Prof. Dr. H. Feriha AKPINARLI

TEŞEKKÜR

Bu çalışma Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Tasarım anabilim dalı yüksek lisans programı kapsamında bitirme tezi olarak hazırlanan bir çalışmadır. Bu çalışmada Şanlıurfa tepme keçeciliğinin incelenerek doküman haline getirilmesi ve araştırma kapsamında yeni tasarımlarda kullanılması amacıyla hazırlanmıştır.

Bu araştırma; Giriş, Kavramsal çerçeve ve İlgili araştırmalar, Yöntem, Bulgular ve Yorumlar, Yeni tasarım çalışmaları ve Sonuç Öneriler kısımlarından oluşan 6 başlıktan oluşmaktadır.

Araştırma süresinde bilgi ve paylaşımlarını benden esirgemeyen sayın Prof. Dr. H. Feriha Akpınarlı hocama, araştırmada yörede bilgilerini esirgemeyen geleneksel tepme ustalarından Ömer TAŞÇI, Şaban KARSLI, Ali KIRKAN, Halil AKYAVUZ ve Uğur TAŞÇI' ya ve her zaman maddi ve manevi destekleriyle beni destekleyen babam, annem ve kardeşlerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xi
ÇİZİMLERİN LİSTESİ	xii
RESİMLERİN LİSTESİ	xvii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xxiii
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Şanlıurfa İlinin Özellikleri	5
2.2. Keçe ile ilgili Terim ve Kavramlar	11
2.3. Keçenin Tarihsel Gelişimi.....	12
2.4. Keçe Yapımında Kullanılan Araçlar	14
2.4.1. Yay ve tokmak	14
2.4.2. Hallaçlama(kabartma) ve tarama makinesi	15
2.4.3. Keçe tepme ve keçe pişirme makinesi	16
2.4.4. Makas ve terazi	17
2.4.5. Hasır kalıp	18
2.4.6. Sepki.....	19
2.4.7. Kalıpleş (kalıpleş) ve halat.....	19
2.4.8. Su kabı.....	20
2.4.9. Boya kazanı ve ocak.....	20
2.4.10. Pense	21

2.5. Keçe Yapımında Kullanılan Gereçler	21
2.5.1. Yün.....	21
2.5.2. Sabun.....	24
2.5.3. Boyalar	25
2.6. Tepme Keçecilikte Kullanılan Motif ve Kompozisyon Özellikleri	26
2.7. Tepme Keçecinin Kullanım Alanı.....	28
2.7.1. Alakeçe (Yaygı keçesi)	28
2.7.2. At keçesi (Beleme).....	28
2.7.3. Çoban keçesi (Kepenek)	28
2.7.4. Kış keçesi	28
2.7.5. Süt keçesi	29
2.7.6. Yük keçesi.....	29
2.7.7. Eyer keçesi (Ter keçesi).....	29
2.7.8. Sünger yatak keçesi.....	29
2.7.9. Turluk.....	29
2.7.10. Sargı-Bebe keçesi.....	30
2.7.11. Deve keçesi	30
2.7.12. Başlık olarak kullanılanlar	30
2.7.13. Giysi olarak kullanılanlar	30
2.8. İlgili Araştırmalar	31
3. YÖNTEM.....	35
3.1. Araştırmanın Modeli	35
3.2. Evren ve Örneklem.....	35
3.3. Veri Toplama Teknikleri	36
3.4. Veri Çözümleme	36
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	39
4.1. Görüşme Formunda Elde Edilen Bulgular	39

4.1.1. Ustaların bireysel özellikleri	39
4.1.2. Tepme keçecilikte kullanılan gereç özellikleri	42
4.1.3. Tepme keçecilikte kullanılan renk, motif ve kompozisyon özellikleri	44
4.1.4. Teknik özellikler	46
4.1.5. Tepme keçecilikte bitim işlemleri.....	50
4.1.6. Tepme keçecilikte üretilen ürünler.....	50
4.1.7. Tepme keçeciliğin kullanım yerleri	52
4.2. Bilgi Formlarından Elde Edilen Bulgular	52
4.2.1. Tepme keçe ürünlerin yapılış ve inceleme tarihleriyle ilgili bulgular	52
4.2.2. Tepme keçe ürünlerin türleri ile ilgili bulgular	53
4.2.3. Tepme keçe ürünlerin boyutları, kalınlık ve ağırlıkları ile ilgili bulgular.	53
4.2.4. Tepme keçe kullanılan renklerle ilgili bulgular	54
4.2.5. Tepme keçe ürünlerine verilen isim, kullanılan motif ve seçilen konuyla ilgili bulgular	56
4.3. Tepme Keçenin Analizi.....	63
4.3.1. İşlem 1. Yünü hazırlamak	63
4.3.2. İşlem 2. Basta hazırlamak	65
4.3.3. İşlem 3. Basta ve yün boyamak	67
4.3.4. İşlem 4. Fitle ve fitil hazırlamak	68
4.3.5. İşlem 5. Desen hazırlamak	70
4.3.6. İşlem 6. Yün saçmak (dökmek)	72
4.3.7. İşlem 7. Yünleri ıslatmak ve sarmak.....	73
4.3.8. İşlem 8. yünleri tepmek.....	75
4.3.9. İşlem 9. kenar düzeltmek (pavantlama-çatki almak)	77
4.3.10. İşlem 10. keçe pişirmek.....	80
4.3.11. İşlem 11. yıkamak, sıkmak ve kurutmak	84
4.5. Keçe Yayguların Kompozisyon Çizimleri	226

5. YENİ TASARIM ÇALIŞMALARI.....	231
5.1. Tasarım 1 Tema “Göbekli Tepe”	231
5.2. Tasarım 2 Tema “Urfa Fıstığı”	233
5.3. Tasarım 3 Tema “Güvercin”	236
5.4. Tasarım 4 Tema “Sepki”	238
5.6. Tasarım 6 Tema “Balık”	242
5.7. Tasarım 7 Tema “Yaygılar”	244
5.8. Tasarım 8 Tema “Çit örücülüğü”	246
5.8.1. Tasarım çizimleri	247
5.8.2. Tasarım uygulanması	248
5.9. Tasarım 9 tema “Nar”	254
5.9.1. Tasarım çizimleri	255
5.9.2. Tasarım uygulanması	256
5.10. Tasarım 10 Tema “Post”	265
5.10.1. Tasarım çizimleri	266
5.10.2. Tasarım uygulanması	267
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	279
6.1. Sonuç.....	279
6.2. Öneriler.....	284
KAYNAKÇA	285
EKLER	291
EK-1. Bilgi Formu.....	292
EK-2. Görüşme Formu	294
ÖZGEÇMİŞ.....	298

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Keçelerin bulunduğu yer.....	35
Çizelge 4.1. Yaş dağılımı.....	39
Çizelge 4.2. Eğitim durumu dağılımı.....	40
Çizelge 4.3. Meslekteki yıl dağılımı	41
Çizelge 4. 4. Ürünlerin yapılış tarihi dağılımı	52
Çizelge 4. 5. Ürünlerin dağılımı	53
Çizelge 4. 6. Boyut ve ağırlık dağılımı	53
Çizelge 4. 7. Zeminde kullanılan renk dağılımı.....	54
Çizelge 4. 8. Desende kullanılan renk dağılımı	55
Çizelge 4. 9. Keçe verilen yöresel isimler	57
Çizelge 4.10. Kullanılan bezemeler	58
Çizelge 4. 11. Geometrik bezeme dağılımı.....	58
Çizelge 4. 12. Bitkisel bezeme dağılımı	59
Çizelge 4. 13. Figürlü bezeme dağılımı	60
Çizelge 4. 14. Nesneli bezeme dağılımı.....	60
Çizelge 4.15. Sembolik bezeme dağılımı	61
Çizelge 4. 16. Yazılı bezeme dağılımı	62

ÇİZİMLERİN LİSTESİ

Çizim	Sayfa
Çizim 4.1. 1 Numaralı keçe çizimi	87
Çizim 4.2. 2 Numaralı keçe çizimi	89
Çizim 4.3. 3 Numaralı keçe çizimi	91
Çizim 4.4. 4 Numaralı keçe çizimi	93
Çizim 4.5. 5 Numaralı keçe çizimi	95
Çizim 4.6. 6 Numaralı keçe çizimi	97
Çizim 4.7. 7 Numaralı keçe çizimi	99
Çizim 4.8. 8 Numaralı keçe çizimi	101
Çizim 4.9. 9 Numaralı keçe çizimi	103
Çizim 4.10. 10 Numaralı keçe çizimi	105
Çizim 4.11. 11 Numaralı keçe çizimi	107
Çizim 4.12. 12 Numaralı keçe çizimi	109
Çizim 4.13. 13 Numaralı keçe çizimi	111
Çizim 4.14. 14 Numaralı keçe çizimi	113
Çizim 4.15. 15 Numaralı keçe çizimi	115
Çizim 4.16. 16 Numaralı keçe çizimi	117
Çizim 4.17. 17 Numaralı keçe çizimi	119
Çizim 4.18. 18 Numaralı keçe çizimi	121
Çizim 4.19. 19 Numaralı keçe çizimi	123
Çizim 4.20. 20 Numaralı keçe çizimi	125
Çizim 4.21. 21 Numaralı keçe çizimi	127
Çizim 4.22. 22 Numaralı keçe çizimi	129
Çizim 4.23. 23 Numaralı keçe çizimi	131
Çizim 4.24. 24 Numaralı keçe çizimi	133
Çizim 4.25. 25 Numaralı keçe çizimi	135

Çizim	Sayfa
Çizim 4.26. 26 Numaralı keçe çizimi	137
Çizim 4.27. 27 Numaralı keçe çizimi	139
Çizim 4.28. 28 Numaralı keçe çizimi	141
Çizim 4.29. 29 Numaralı keçe çizimi	143
Çizim 4.30. 30 Numaralı keçe çizimi	145
Çizim 4.31. 31 Numaralı keçe çizimi	147
Çizim 4.32. 32 Numaralı keçe çizimi	149
Çizim 4.33. 33 Numaralı keçe çizimi	151
Çizim 4.34. 34 Numaralı keçe çizimi	153
Çizim 4.35. 35 Numaralı keçe çizimi	155
Çizim 4.36. 36 Numaralı keçe çizimi	157
Çizim 4.37. 37 Numaralı keçe çizimi	159
Çizim 4.38. 38 Numaralı keçe çizimi	161
Çizim 4.39. 39 Numaralı keçe çizimi	163
Çizim 4. 40. 40 Numaralı keçe çizimi	165
Çizim 4.41. 41 Numaralı keçe çizimi	167
Çizim 4.42. 42 Numaralı keçe çizimi	169
Çizim 4.43. 43 Numaralı keçe çizimi	171
Çizim 4.44. 44 Numaralı keçe çizimi	173
Çizim 4.45. 45 Numaralı keçe çizimi	175
Çizim 4.46. 46 Numaralı keçe çizimi	177
Çizim 4.47. 47 Numaralı keçe çizimi	179
Çizim 4.48. 48 Numaralı keçe çizimi	181
Çizim 4.49. 49 Numaralı keçe çizimi	183
Çizim 4.50. 50 Numaralı keçe çizimi	185
Çizim 4.51. 51 Numaralı keçe çizimi	187

Çizim	Sayfa
Çizim 4.52. 52 Numaralı keçe çizimi	189
Çizim 4.53. 53 Numaralı keçe çizimi	191
Çizim 4.54. 54 Numaralı keçe çizimi	193
Çizim 4.55. 55 Numaralı keçe çizimi	195
Çizim 4.56. 56 Numaralı keçe çizimi	197
Çizim 4.57. 57 Numaralı keçe çizimi	199
Çizim 4.58. 58 Numaralı keçe çizimi	201
Çizim 4.59. 59 Numaralı keçe çizimi	203
Çizim 4.60. 60 Numaralı keçe çizimi	205
Çizim 4.61. 61 Numaralı keçe çizimi	207
Çizim 4.62. 62 Numaralı keçe çizimi	209
Çizim 4.63. 63 Numaralı keçe çizimi	211
Çizim 4.64. 64 Numaralı keçe çizimi	213
Çizim 4.65. 65 Numaralı keçe çizimi	215
Çizim 4.66. 66 Numaralı keçe çizimi	217
Çizim 4.67. 67 Numaralı keçe çizimi	219
Çizim 4.68. 68 Numaralı keçe çizimi	221
Çizim 4.69. 69 Numaralı keçe çizimi	223
Çizim 4.70. 70 Numaralı keçe çizimi	225
Çizim 4.71. Ortada büyük göbekli altıgen kompozisyon	226
Çizim 4.72. Baklava göbekli köprülü kompozisyon.....	226
Çizim 4.73. Eşit altıgen bölmeli kompozisyon.....	226
Çizim 4.74. Eşit dikdörtgen bölmeli kompozisyon	227
Çizim 4.75. Kare göbekli ve dikdörtgenli kompozisyon	227
Çizim 4.76. Baklavalı kompozisyon.....	227
Çizim 4.77. Daire ve baklavalı kompozisyon.....	228

Çizim	Sayfa
Çizim 4.78. Daire ve altıgen kompozisyon.....	228
Çizim 4.79. Yıldızlı kompozisyon	228
Çizim 4.80. Sekizgen ve baklavalı kompozisyon	229
Çizim 4.81. İç içe baklavalı kompozisyon.....	229
Çizim 4.82. Üçlü altıgen ve üçgen kompozisyon	229
Çizim 4.83. Altıgen içinde daire kompozisyon	230
Çizim 4.84. Zikzak çizgili kompozisyon	230
Çizim 4.85. Eşit Dikdörtgen Kompozisyon.....	230
Çizim 5.1. Tasarım 1 deneme çizimi	232
Çizim 5.2. Tasarım 3 boyutlu çizimi	232
Çizim 5.3. Tasarım 1 renklendirme ve boyut çizimi	232
Çizim 5.4. Tasarım 2 deneme çizimi	234
Çizim 5.5. Tasarım 3 boyutlu çizimi	234
Çizim 5. 6. Tasarım 2 renklendirme ve boyut çizimi	234
Çizim 5.7. Urfa fıstığı tasarım 3 boyutlu broş çizimleri	235
Çizim 5.8. Tasarım 3 deneme çizimi	237
Çizim 5.9. Tasarım 3 boyutlu çizimi	237
Çizim 5.10. Tasarım 3 renklendirme ve boyut çizimi	237
Çizim 5.11. Tasarım 4 deneme çizimi	239
Çizim 5.12. Tasarım 3 Boyutlu çizimi.....	239
Çizim 5.13. Tasarım 4 renklendirme ve boyut çizimi	239
Çizim 5.14. Tasarım 5 deneme çizimi	241
Çizim 5.15. Tasarım 3 boyutlu çizimi	241
Çizim 5.16. Tasarım 5 renklendirme ve boyut çizimi	241
Çizim 5.17. Tasarım 6 deneme çizimi	243
Çizim 5.18. Tasarım 3 boyutlu çizimi	243

Çizim	Sayfa
Çizim 5.19. Tasarım 6 renklendirme ve boyut çizimi	243
Çizim 5.20. Tasarım 7 deneme çizimi	245
Çizim 5.21. Tasarım 3 boyutlu çizimi	245
Çizim 5.22. Tasarım 7 renklendirme ve boyut çizimi	245
Çizim 5. 23. Tasarım 8 deneme çizimleri	247
Çizim 5.24. Tasarım 3 boyutlu çizimi	247
Çizim 5.25. Tasarım 8 renklendirme ve boyut çizimi	247
Çizim 5.26. Tasarım 9 deneme çizimleri	255
Çizim 5.27. Tasarım 3 boyutlu çizimi	255
Çizim 5.28. Tasarım 9 renklendirme ve boyut çizimi	255
Çizim 5.29. Tasarım 10 deneme çizimleri	266
Çizim 5.30. Tasarım 3 Boyutlu çizimi	266
Çizim 5.31. Tasarım 10 renklendirme ve boyut çizimi	266

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Şanlıurfa balıklıgöl'den genel görünüm	6
Resim 2.2. Şanlıurfa ili haritası.....	9
Resim 2. 3, Yün kabartılan hallaç yayı ve tokmak	15
Resim 2. 4, Yün demetlerinin tarandığı hallaç makinesi	16
Resim 2. 5. Yün tarama makinesinde yün tarayan bir usta.....	16
Resim 2. 6. Keçe tepme makinesi-dövme makinesi	17
Resim 2. 7. Pişirme makinesi.....	17
Resim 2. 8. Desen hazırlama makası	18
Resim 2. 9. Terazî	18
Resim 2. 10. Kalıp hasır.....	18
Resim 2. 11. Duvarda asılı duran sepki	19
Resim 2. 12. Rulo yapılmış yünün kalıpleş, çadıra sarılmış görünümü	19
Resim 2. 13. Su kabı, ibrik.....	20
Resim 2. 14. Boya kazanı	20
Resim 2. 15. Ocak.....	20
Resim 2. 16. Pişmiş keçenin düzeltilmesinde kullanılan pense.....	21
Resim 2. 17. Merinos lifinin 2000 kere büyütülmüş görüntüsü	22
Resim 2. 18. Siverek'te otlatan yerli koyun ırkları.....	23
Resim 2. 19. Atölye önünde seçilmek üzere bekleyen kahverengi yünler	24
Resim 2. 20. Tepme keçecilikte kullanılan kalıp halindeki sabun.....	25

Resim	Sayfa
Resim 4.1. Yünlerin içerisinde yabancı maddelerin seçilmesi ve renklerine göre ayrılması	63
Resim 4.2. Hallaç makinesinin yünleri taramak için hazırlanması.....	64
Resim 4.3. Yünlerin eller kabartılarak hallaç makinesinde taranması.....	64
Resim 4.4. Geleneksel yöntemle yün atan hallaç	65
Resim 4.5. Hasır üzerine serilen bezin ıslatılması	65
Resim 4.6. Desen için yünleri eşit şekilde saçılması	66
Resim 4.7. Serilen yünlerin usta tarafından sarılması.....	66
Resim 4.8. Farklı renklere boyanmış yün demetleri	68
Resim 4.9. Bastadan düz fitlelerin kesimi	69
Resim 4.10. Fitlelerin zikzak şeklinde kesilerek desen kullanımına hazırlanması.....	69
Resim 4.11. Desen içerisine yerleştirilen boyalık yünler	70
Resim 4.12. Merkezde yer alan armut motiflerinin içinin doldurulması	71
Resim 4.13. Merkez desenlerin etrafına kenar suyunun yerleştirilmesi	71
Resim 4.14. Yün seriminden önceki son kontrolü yapılan desen	72
Resim 4.15. Keçenin yüz kısmında görülecek olan birinci kalite yünlerin saçılması.....	73
Resim 4.16. Keçe yaygının ortasında kalacak olan ikinci kalite yünlerin serimi	73
Resim 4.17. Serilen yünlerin el yardımıyla eşit şekilde ıslatılması	74
Resim 4.18. Hasırın kalıplaş ile sarılması.....	74
Resim 4.19. Hazırlanan rulonun halat yardımıyla bağlanması ve düğüm atılması	75
Resim 4.20. Hazırlanan rulonun tepme makinesine yerleştirilmesi	75
Resim 4.21. Keçe yaygının tepme makinesinde tepilmesi	76
Resim 4.22. İlk tepme işlemi sonrası ham keçenin bezden ayrılması	77
Resim 4.23. Ham keçenin çekilerek kırışıklıklarının giderilmesi.....	77
Resim 4.24. Ham keçenin kenar mesafesinin belirlenmesi ve elde ütüleme	78
Resim 4.25. Keçe fazlalıklarının içe katlanması pavantlama	78

Resim	Sayfa
Resim 4.26. Keçe atölyesinde keçe pişirme işlemine hazırlık.....	80
Resim 4.27. Masa üzerinde keçe yaygının kısa kenarının pişirilmesi	81
Resim 4.28. Keçe yaygının uzun kenarının pişirilmesi	81
Resim 4.29. Keçe yaygının arka yüzünün pişirmeye hazırlanması	82
Resim 4.30. Keçe yaygının uzun kenarının ustalar tarafından ritmik hareketlerle pişirilmesi.....	82
Resim 4.31. Pişirilme işlemi biten keçe yaygının eğriliklerinin pense yardımıyla giderilmesi.....	83
Resim 4.32. Keçe hamamında keçe pişirme (Ergenekon 1999)	83
Resim 4.33. Üzerine su dökülen keçe yaygının süzülme bırakılması.....	84
Resim 4.34. Suyu süzülen keçe yaygının silindir yardımıyla düzeltilmesi	85
Resim 4.35. Keçe yaygılarının askıların üzerinde kurumaya bırakılması	85
Resim 5.1. Göbeklitepe de bulunan heykellerinin görünümü.....	231
Resim 5.2. Urfa fıstığı yeşil hali	233
Resim 5.3. Urfa'da halhal takılan güvercin	236
Resim 5.4. Duvara aslı duran sepki	238
Resim 5.5. Harran kubbeli evleri	240
Resim 5. 6 Balıklı göle bağlı dükkân içerisinde bir gölet.....	242
Resim 5.7. Kahverengi zeminli keçe yaygı	244
Resim 5.8. Kahverengi zeminli keçe yaygı	246
Resim 5.9. Çitlerin hazırlanması.....	248
Resim 5.10. Çitlerin yünle sarılması	249
Resim 5.11. Çitlerin kıl iple sarılması	249
Resim 5.12. Çitlerin iki kısma ayrılması	250
Resim 5.13. Tasarım doğrultusunda siyah yün ve ipliklerin sarılması	249
Resim 5.14. Tasarım doğrultusunda beyaz yünlerin sarılması	250
Resim 5.15. Çitlerin arasına ince çitlerin yerleştirilmesi ve birleştirilmesi.....	251

Resim	Sayfa
Resim 5.16. Birleştirilen tasarımın genel görüntüsü.....	251
Resim 5. 17. Tasarım üzerine yapılacak olan payam motifinin çizilmesi	252
Resim 5. 18. Tasarım üzerine payam motifinin iğnelenmesi.....	252
Resim 5.19. Tasarımın havadar bir ortamda kurutulması.....	253
Resim 5.20. Tasarımın bitmiş genel görünümü	253
Resim 5.21. Şanlıurfa’da bir kavşakta nar heykeli	254
Resim 5.22. İç kalıp için bubble naylon	255
Resim 5.23. İç kalıbın paylı kesilmiş şekli	256
Resim 5.24. Kalıbın naylon üzerine serilmesi ve desen yünlerinin serilmesi	257
Resim 5.25. Serilen gölge deseni ve narda kullanılacak yün.....	257
Resim 5.26. Yünlerin farklı açılarla serilmesi	257
Resim 5.27. Ön yüze serilen yünlerin kalıpla birlikte döndürülmesi	258
Resim 5.28. Kalıp üzerine desenlik yünlerin atılması ve sabunlama	258
Resim 5.29. Altta kalan fazla yünlerin içe katılması ve ıslatılması.....	258
Resim 5.30. Kaplanan yüzeyin üzerine yün serilmesi	259
Resim 5.31. Serilen yünlerin son kaplama işlemi.....	259
Resim 5.32. Serilen yünlerin tülle kapatılması ve sabunlu suyla ıslatılması.....	259
Resim 5.33. Tül üzerine serilen yünlerin ovalanması.....	260
Resim 5.34. Tepme işlemi biten keçenin kesilmesi.....	260
Resim 5.35. Nar içerisinde kalan kalıbın çıkarılması	260
Resim 5.36. Pişirme işlemiyle birlikte boyut kazandırılması	261
Resim 5.37. Nar içerisine elyaf doldurulması ve kurutulması.....	261
Resim 5.38. Tasarım doğrultusunda üst ipliklerin dikilmesi	261
Resim 5.39. Tasarım doğrultusunda alt ipliklerin dikilmesi.....	262
Resim 5.40. Tasarım doğrultusunda ipliklerin örülmesi.....	262
Resim 5.41. Tasarım doğrultusunda ipliklerin sarılması	262

Resim	Sayfa
Resim 5.42. Tasarım doğrultusunda püsküllerin boyunun kesilmesi	263
Resim 5.43. Taç yaprakların birleştirilmesi ve doku verilmesi	263
Resim 5.44. Tasarım çalışmasının sabunla son keçeleştirme	264
Resim 5.45. Nar tasarım çalışmasının genel görüntüsü	264
Resim 5.46. Şanlıurfa sipahi pazarında koyun postları	265
Resim 5.47. Basta için yün serilmesi	267
Resim 5.48. Desende kullanılacak basta görüntüsü	267
Resim 5.49. Fitle kesimi için bastanın çizilmesi	268
Resim 5.50. Bastanın kesilmesi	268
Resim 5.51. Fitlelerin çizilmesi2	269
Resim 5.52. Fitleleri zikzak kesmek	268
Resim 5.53. Hazırlanan zikzak fitleler	268
Resim 5.54. Post şablonu hazırlamak	269
Resim 5.55. Hazırlanan şablonun üzerinin çizilmesi	269
Resim 5.56. Şablonun serim için hazırlanması	270
Resim 5.57. Şeffaf poşet serilen şablonun üzerine fitlelerin serilmesi	270
Resim 5.58. Şablon üzerindeki somun motifini fitlelerle oluşturulması	270
Resim 5.59. Hazırlanan desenin üzerine yünlerin serilmesi	271
Resim 5.60. Yün serimi tamamlanan post tasarımı	271
Resim 5.61. Yünlerin ıslatılması için kullanılan ılık sabunlu su	271
Resim 5.62. Serim işlemi biten yünlerin ıslatılması	271
Resim 5.63. Sarılan yünlerin tepme makinesinde tepilmesi	272
Resim 5.64. Pişirme işleminde kullanılacak sıcak sabunlu su	273
Resim 5.65. Islatılan yarı keçeler el ve kol yardımıyla pişirilmesi	273
Resim 5.66. Pişirme işlemi tamamlanan keçe yaygılar	273
Resim 5.67. Yıkama işleminden sonra havadar bir ortamda kurutma	273

Resim	Sayfa
Resim 5.68. Kafes telinin koyun kafası için uç uca birleştirilmesi.....	274
Resim 5.69. Boynuz yapımında kullanılacak tel	274
Resim 5.70. Boynuz telinin kafa iskeletine sabitlenmesi	274
Resim 5.71. Tellerin koç kafasında duruşu	275
Resim 5.72. Hazırlanan keçe topun iskeletin ağız kısmına yerleştirilmesi	275
Resim 5.73. İskeletin yünle giydirilmesi	276
Resim 5.74. Boynuzların ilk giydirilmesi	276
Resim 5.75. Boynuzların siyah yünle dolgunlaştırılması	276
Resim 5.76. Boynuzların son kat yününün sarılması.....	276
Resim 5.77. Giydirilen kafa iskeletine ağız ve göz çalışması.....	277
Resim 5.78. Ağız ve göz çalışması son hali.....	277
Resim 5.79. Koçbaşının postun üzerine yerleştirilmesi	278
Resim 5.80. Tasarım çalışmasının son hali.....	278

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler   **Açıklamalar**

%	Yüzde
cm	Santimetre
f	Frekans
gr	Gram
mm	Milimetre
N	Toplam

Kısaltmalar   **Açıklamalar**

DR.	Doktora derecesi alan uzman
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
M.Ö.	Yazılı tarih öncesi milattan önce
MAX.	En yüksek değer maksimum
MİN.	En az değer minimum
PROF.	Akademideki en yüksek unvan

1. GİRİŞ

Problem Durumu

El sanatları bireylerin bilgi ve becerisinin yanında, içerisinde bulunduğu toplumun özelliklerini yansıtan aynı zamanda kişinin duygu ve düşünce dünyasından izler taşıyan, etrafında bulunan hammaddeleri basit el araçları kullanarak boş zamanlarını değerlendirmedi ve aile ekonomisine katkı sağlamakta birincil üretim şekli ve kültür ögesidir (Onuk, Akpınarlı, Ortaç, Ayda, Küçükkömürler, Köklü, 2005:2, Özen, 2008:13, Öztürk, 1998:6).

El sanatlarıyla ilgili kaynaklar incelendiğinde, el sanatları sınıflandırılması çoğunlukla hammaddesine göre yapıldığı görülmektedir. Buna göre; ham maddesi lif olanlar, ahşap olanlar, taş olanlar, toprak olanlar, maden olanlar, cam olanlar, deri ve hayvansal atıklar olanlar kabuk, saz, ince dal ve sap olan el sanatları olarak sınıflandırmıştır. Ham maddesi lif olan el sanatlarının içerisinde en önemlilerinden biri de keçe sanatı olarak vurgulanmıştır. Keçecilik geçmişi Orta Asya'daki göçebe kültüre dayanmaktadır. Kullanım alanının genişliği sebebiyle varlığını günümüze kadar sürdürmüştür. Çinliler tarafından Orta Asya ya "keçe diyarı" ismi verilmesi, keçenin önemini kanıtlamaktadır. (Arlı, 1990:68; , Hellier, 1992; Özdemir ve Özyer, 2013; Öztürk 1998:75).

"Keçe hayvansal liflerden genellikle yünün ısı, nem, basınç altında, sabun, yağ, asit vb. yardımıyla birbirlerine kenetlenmelerini sağlayarak oluşturulan dokudur(Kaya, 1978). İplik haline getirilmemiş ve dokunmamış yün veya keçi kılının ısılatılarak dövülmesi suretiyle elde edilen (2-3 cm) kaba kumaş diye de tanımlanmaktadır"(Akpınarlı, 2008b).

Tarihte Hunlar, Uygurlar, Selçuklular ve Osmanlı devleti döneminde geniş kullanım alanlarına sahip olan keçecilik sanatı Anadolu da geçmişten günümüze kadar Afyonkarahisar, Şanlıurfa, Konya, İzmir, Isparta, Eskişehir, Kars Kahramanmaraş ve İçel gibi il ve ilçelerde yapıldığı görülmektedir. Sadece Anadolu da değil Azerbaycan, Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan ve diğer Türk cumhuriyetlerinde de tepme keçe üretimi yapılmaktadır (Ergenekon,1994: 12-20; Ortaç, 2011:186).

Yün tekstil endüstrisinde kullanılan en eski hammadde olmasının yanında fiziksel, kimyasal ve fizyolojik açıdan diğer liflerde bulunmayan elastikiyet, ısı yalıtımı, yüksek mukavemet, az ıslanma ve yüksek keçeleşme özelliğiyle kumaş olarak ta kullanılabilir üstün nitelikte ve bir liftir (Ergenekon,1999:49).

Başar Ergenekon'un (1999)'da yaptığı çalışmasında Anadolu da 40 milyon baş koyunun varlığından söz etmektedir. Bu sayı günümüzde giderek azalmakta ve Tarım İşleri Genel Müdürlüğü (TİGEM)'nün 2012 yılında yayınladığı raporda ülkemizdeki baş koyun sayısının 27 milyona düştüğü görülmektedir. Ancak yerli koyun ırklarımızdan alınan yapağlar kaba, karışık bir karakter taşımaktadır. Bu da günümüzde keçe sanatıyla ilgilenen bireyleri ithal yün kullanmaya yönlendirmektedir (Ergenekon,1999:1; www.tigem.gov.tr).

Keçecilikte kullanılan araç gereçlere baktığımızda bütün yörelerde aynı araçların kullanıldığını ancak verilen isimlerin farklılık taşıdığı görülmektedir. Anadolu'nun farklı şehirlerinde yapılan ve içerisinde bulunan topluluğun kimliğini yansıtan keçelerdeki motiflerde yöreden yöreye farklılık göstermektedir. Üretilen keçelerin zeminlerinde genellikle yünün doğal renklerinden yararlanılmakta ve bu renkler en çok beyaz, kahverengi ve siyahtır. Yaygı olarak üretilen keçelerin tamamında geometrik bezemelerin bulunduğu bunu sırayla anlam yüklü bezeme, bitkisel bezeme ve figürlü bezemelerin takip ettiğini ve anlam yüklü bezemelerin diğer bezemelerle birlikte kullanıldığı görülmektedir. Urfa yöresinde ise daha çok geometrik bezemenin kullanıldığı görülmüştür, bunu sırasıyla bitkisel ve sembolik bezeme takip ettiği görülmüştür. Yün elyafının doğal rengini tercih eden yöre halkı en çok pencer, yıbrık, payam, tabak, kepez, kılıç motiflerinin kullanıldığı görülmektedir (Akpınarlı, Baykasoğlu, Kurt, Yılmazoğlu, Yıldız,2014:281,284; Akpınarlı,2008a; Ergenekon,1994:169-172).

Zengin el sanatlarına sahip olan Şanlıurfa merkez ve ilçelerinde keçecilik önemli bir meslek olmuş ve dünya literatüründe "Keçenin Alın Teri" olarak tanıtılmıştır. Günümüzde il merkezi ve ilçelerde bu el sanatı eski önemini kaybetmekle birlikte bir kaç usta tarafından hala sürdürülmekte ve kendi bölgelerindeki kurak iklimlerde yetişen birkaç aylık kuzuların yünlerinden daha iyi sonuçlar alındığı bilhassa Harran ovasından yetişen kuzuların yünlerinden yapılan keçelerin daha ideal olduğu söylenmektedir (Akpınarlı, 2008a; C. Kürkçüoğlu ve S. Kürkçüoğlu, 2011:80). Keçe ustalarını yörede azalmasının en önemli nedeni kullanım alanının azalmasıdır. Keçecilik mesleğinin önem kazanması, pazarının

genişlemesi için günümüzde kullanılan ve ihtiyaç olan alanlarda kullanılması gerekmektedir. Bu nedenle Şanlıurfa Tepme Keçe örnekleri incelenerek günümüzde çağdaş tasarımlardan kullanılması araştırma problemi olarak ele alınmıştır.

Amaç

Bu çalışmanın genel amacı; Şanlıurfa Tepme Keçeciliğinin incelenerek, geleneksel özelliklerinin ortaya konulması ve kullanım alanının zenginleştirilmesine yönelik çağdaş tasarımlar geliştirilerek, bilimsel bir doküman hazırlamaktır.

Genel amaç doğrultusunda geliştirilen alt amaçlar şunlardır;

1. Şanlıurfa ilinin genel özellikleri nelerdir?
2. Şanlıurfa Tepme Keçe sanatının genel özellikleri nelerdir?
  - 2.1.Şanlıurfa Tepme Keçe ustalarının bireysel özellikleri nelerdir?
  - 2.2.Şanlıurfa Tepme Keçe sanatında kullanılan araçlar nelerdir?
  - 2.3.Şanlıurfa Tepme Keçe sanatında kullanılan gereçler nelerdir?
  - 2.4.Şanlıurfa Tepme Keçe sanatının renk motif ve kompozisyon özellikleri nelerdir?
  - 2.5.Şanlıurfa Tepme Keçe sanatının Teknik Özellikler nelerdir?
  - 2.6.Şanlıurfa Tepme Keçe üretiminde bitim işlemleri nelerdir?
  - 2.7.Şanlıurfa Tepme Keçe sanatının kullanım alanları nerelerdir?
  - 2.8.Geçmişte yapılan tepme keçelerle günümüzde yapılanlar arasındaki farklar
3. Keçe uygulamalarındaki tasarım öğeleri ve özellikleri nelerdir?
4. Üretilen tasarımların uygulama özellikleri nelerdir?

Önem

Tepme keçe ilk keşfedildiği günden günümüze kadar yaşamını sürdürmüş, Türk kültürü içerisinde yaşatılması gereken ata sanatlarımızın başında gelmektedir. Yaşam şartlarının değişmesi, sanayi ve teknolojinin ilerlemesi, insan arzu ve ihtiyaçlarının değişmesine neden olmuştur. Bu sebeple Şanlıurfa Tepme Keçe sanatının da aslını koruyacak bir şekilde gelişimini ilerletmesi, günümüze uygun çağdaş tasarımlar aracılığıyla varlığını devam ettirmesi ve aslını koruyarak gelecek nesillere aktarılması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Varsayımlar/Sayıtlar

1. Tepme keçe ustalarından alınan bilgiler geçerli ve güvenilirlerdir.
2. Yörede tespit edilen tepme keçe örnekleri yöreyi yansıtmaktadır.
3. Seçilen örneklem evreni yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma Şanlıurfa merkez, Siverek ve Birecik ilçelerindeki keçe ustaları ve keçe ürünlerle,
2. Tez süresiyle,
3. Veri Toplama aracı olarak bilgi ve görüşme formuyla,
4. Türkçe kaynaklarla sınırlıdır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Şanlıurfa İlinin Özellikleri

Şanlıurfa ilinin tarihte pek çok medeniyete ev sahipliği yaptığı görülmektedir. Üzerine kurulan bu medeniyetler bazen bir devlet, bazen de bir eyalet veya bir beylik şeklinde görülmüş ve kurulan bu medeniyetler de yöreyi kendilerine göre isimlendirmişlerdir. Himaye altına alınan bu topraklar üzerinde pek çok eser bırakılmış veya başka medeniyetler tarafından yağmalanmış ve tahrip edilmiştir.

Urfa, tarihte pek çok isimle anılmıştır. Urartu Krallığı'nın M.Ö.IX. yüzyıla ait Horhor ve Adilcevaz yazıtlarında bölgenin adı "Hate Ülkesi" olarak geçmektedir. Süryani Vakayinamesi'ne göre ise bu ad Hewya'nın oğlu Urhai'den gelmektedir. Aramiler tarafından "Urhay" olarak adlandırılan. Süryaniler ile Araplar zamanında "Urha-i" yada El-ruha" İslam devrinde "Diyarı-Mudar" diye anılan Urfa, daha sonra yine Arapların hakimiyetinde "Reha" olarak anılmış, "Reha"dan da Urfa doğmuştur. Kurtuluş Savaşı'nda gösterdiği kahramanlıktan ötürü de TBMM tarafından "Şanlı" payesi verilmiştir (Çetiner,2012:7; Komisyon,1988:4; Komisyon, 1973:21; Elyiğit, 2008:7).

Urfa, tarihi açıdan Mezopotamya'nın en eski yerleşim merkezlerinden biridir. Şöyle ki özellikle şehir merkezinde bulunan Balıklı Göl'ün arkasında yapılan son kazılarda günümüzden 13.500 sene öncesine ait olduğu malzemelerin tespitiyle kesinlik kazanmış bununla birlikte, uygarlık tarihinin Şanlıurfa'da başladığı ve buradan yayıldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca şehir merkezine yakın mesafedeki 1996-2006 yılları arasında Göbeklitepe kazılarında 11.500 yıl öncesine ait ibadethane (tapınak) kalıntlarına rastlanmıştır. Bu kalıntıların ayinle ilgili anlam taşıdığı, bulunan -T- şeklindeki steller üzerindeki resim ve kabartmaların da dünyanın en eski resim ve heykel örnekleri olduğu kanıtlanmıştır. 1983-1991 yıllarında Urfa'nın Hilvan ilçesinde yapılan Nevali Çori kazılarında ise yine 11.500 yıl öncesinde burada bulunan Nevali Çori insanların ilk yerleşim yerlerini oluşturduğu ve burada tarım yaparak buğday, mercimek gibi tahılları ürettiği ve buradan dünyaya yayıldığı kanıtlanmıştır (C. Kürkçüoğlu ve S. Kürkçüoğlu, 2011:10).

Urfa bölgesinin M.Ö. 2500 yılında Suriye'nin kuzeyindeki Halep yakınlarında kurulmuş olan Ebla krallığının hâkimiyetine girmiştir. (Güler, 2002:4). Bir dönem Akadların

hâkimiyeti altında kalan Urfa, daha sonra Sümerlerin hâkimiyeti altına girmiştir (Komisyon, 1997:21).

Resim 2.1. Şanlıurfa balıklıgöl'den genel görünüm (Özgün 2015)

Urfa'nın inanç kapsamındaki tarihinin insanlık tarihiyle birlikte başladığını söyleyen kişiler ve bulgular olmakla birlikte bunun ötesinde günümüzde de netlik kazanmıştır. Şöyle ki Meşhur Arap tarihçisi Ebu Faraç'a göre "*Urfa Nuh tufanından sonra kurulan ilk yedi şehir içerisinde kurulan ilki ve en önemlisidir*". Bununla birlikte ilk insan ve insanoğlunun babası olan Hz. Âdemin çiftçilik yaptığı, Hz. İbrahim, Eyyüp, Şuayp, Yakup ve İsa gibi peygamberlerin yaşadığı bu şehir günümüzde ise "*peygamberler şehri*" olarak bilinmektedir. Buradan hareketle Şanlıurfa'nın yüzyıllar boyunca ayakta kalması bu manevi desteği aldığını kanıtlar niteliktedir(Komisyon, 1988:4).

Urfa'nın bilinen belgesel tarihi ise M.Ö. 2000 yıllarında Hurri-Mitanni ile başladığı bilinmektedir. Devletin başkenti Vaguşan yani Re'sul-Ayn'dir. Bu dönemde Urfa'nın büyük bir kültür varlığına kavuştuğu ve daha sonraki dönemlerde Sümer uygarlığının görüldüğü, Akat ve Elam Uygarlıklarına tanık olan Şanlıurfa ve çevresinde Keldani, Huri, Mitanni ve Asur uygarlıkları da hüküm sürmüştür(Çetiner, 2012:7).

Kelanilerin yıkılmasından sonra Asur devleti kurulmuş ve bu devletin M.Ö.606 yıkılmasından sonra da İran orduları tarafından Pers hâkimiyetine alınmış ve Persler tarafında yıkılıp tahrip edilmiştir. Persler'in Makedonya kralı İskender'e yenilmesinden sonra bölgenin hâkimiyeti Makedonyalıların eline geçmiştir. Helen uygarlığıyla tanışmış ve Selefkos bu şehre İskender'in doğduğu "Edessa" (suları bol) ismini vermiştir. Urfa, Romalı ordularına karşı duramamış ve Romalılar hâkim olmuştur (Komisyon, 1988:4).

Osroen Krallarından Eftuha tarafından Urfa kalesine yaptırılan sütunlar hala ayaktadır. Eftuhanın okunan kitabesinde "*Ben Eftuhayım, güneşin oğluyum. Bu sütunlar üzerindeki heykeli kral Menon'un kızı Şelmet için yapturdum*" diye yazılıdır. Ayrıca Doğu Roma (Bizans) kalan Urfa İsa'nın tanrı değil insan olduğunu savunan diafizitik merkezi olarak kabul edilmiştir(Komisyon,1990:6; Komisyon, 1973:22; Komisyon, 1973:22).

339 yılında (Hz. Ömer zamanında) İslam ordularının eline geçen Urfa 687 de Emeviler tarafından Harran ve Samsatla birleştirilerek eyalet haline getirilmiş ve Abbasi, Hamdani, Numeyri ve Mervanilerin arasında el değiştiren Urfa 1031'de tekrar Bizanslıların eline geçti. 1087 yılında ise Alparslan'ın oğlu Melikşah'ın komutanları Urfa'yı ele geçirdi(C. Kürkçüoğlu ve S. Kürkçüoğlu, 2011:10).

1465 yılında Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan, 1504 yılında Dulkadir Beyliğinin, 1517 yılında ise Sefevilerin eline geçen Urfa; En son 1517 yılında Yavuz Sultan Selim Han zamanında Osmanlı topraklarına katılarak yaklaşık 400 sene bu hâkimiyet altında kalmıştır(C. Kürkçüoğlu ve S. Kürkçüoğlu, 2011:10).

24 Mart 1919'da Urfa İngilizler tarafından işgal edilmiştir. Bu durum şehirde bulunan Ermeniler tarafından sevinçle karşılanmış ve işgal kuvvetleri şehirdeki seçkin yerlere zorla yerleşmişlerdir(Komisyon, 1997:49).

Urfa mutasarrıfının İngilizlerin buyruklarına uymaması üzerine İstanbul'a çağırılmış ve idam cezasına çarptırılmıştır. Urfa bu olaydan sonra ilk kurtuluş mücadelesindeki ilk şehidini vermiştir. 15 Eylül 1919'da işgal kuvvetleri arasında imzalanan "*Suriye İtilafnamesi*" ne göre Urfa, Antep ve Maraş Fransızlara bırakılacak ve Musul'da İngilizlere verilecektir. Bu arada Urfa'da "*On İnkiler*" olarak bilenen Urfa Müdafâ-i Hukuk Cemiyeti gizli bir şekilde kurulmuştur. (Komisyon, 1997:49).

Fransızların işgali boyunca Urfa'nın tüm iç işlerine karışması, Aşiret reisleri ve On ikilerin iletişime geçerek işgalcilere karşı mücadeleye başlamalarına neden olmuştur. Bu arada Sivas delegeleriyle iletişime geçen Urfalı cemiyet üyeleri işgal karşısında direnmeleri ve protesto etmeleri şeklindeki destekleri ile Mustafa Kemal Atatürk'ten sözlü destek aldıkları görülmektedir. Kuvayı Milliye Kumandanı Namık imzasıyla bir ultiatom gönderilerek Fransız kuvvetlerinin 24 saat içerisinde Bölgeyi terk etmesi istendiyse de olumlu cevap alınmamıştır. 9 Şubatta Urfa'ya giren birliklere cephaneler tutanak tuturularak dağıtıldı ve hapisteki gençlerin serbest bırakılması sırasında nöbetçinin tahliyeden haberdar olmamasından dolayı bu olayı bir firar zannederek, havaya bir el ateş etmesiyle siperlerde bekleyen Fransızların şehre ateş etmesiyle başlamış oldu. Bundan sonraki günlerde karşılıklı ateşler geçecek ve Fransızlar el koydukları binalara kuşatma altında tutulacaklardı(Akalın, 2002:26-29).

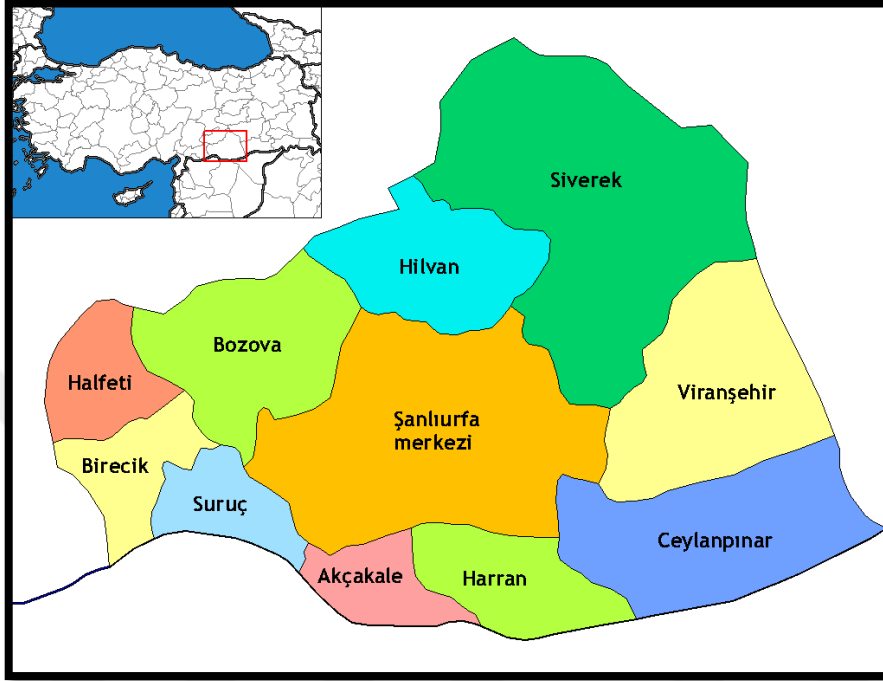
Düşman kuvvetlerinin çok üzerinde bir kuvvetle saldırıların devam etmesine karşı düzenli bir şekilde yapılmayan saldırılar sonucunda kuşatma hem uzamış hem de çok fazla kayıp verilmişti. 11 Nisan 1920 sabahın ilk ışıklarıyla Fransızlar Urfa'yı terk etmeye ve Suruç yönüne hareket etmeye başladılar. Fransız Kuvvetlerini arkadan izleyen Teğmen Halil Münir Efendiden Ali Saip Beye şu rapor geldi;

“Düşman öncüsü bulunan Ermenilerin yolda rastladıkları aşiretlere ve bilhassa yol üzerindeki köylülere ateş etmeleri üzerine şebeke boğazında şiddetli bir çatışma başladı. Kumandan, askerlerine savaş düzeni aldırdı. Bize karşı ateş etmeye başladılar. Urfa yolunu koruma altında bulunduruyorum, durumumuz tehlikelidir, acele etmenizi bekliyorum.” (Akalın, 2002:3; Komisyon, 1988:6).

Bu çatışmada iki taraftan da çok fazla kayıp verilmiştir Hiçbir düşman kuvvetine boyun eğmeyen ve kendi imkânlarıyla düşmanı kovan halkın başarısı, tarih sayfalarına kazanmıştır(Komisyon,1988:6; Komisyon, 1997:52).

Urfa halkının bu başarısının ardından Cumhuriyet sonrasında 20 Nisan 1924'te il durumuna getirilen il, 22 Haziran 1984 tarihinde TBMM tarafından “ŞANLI” payesi verilerek “Şanlıurfa” adıyla anılmaya başlanmıştır(Çetiner, 2012:16; Elyiğit,2008:9).

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Orta Fırat bölümünde bulunan Şanlıurfa, doğuda Mardin, Kuzeydoğuda Diyarbakır, Kuzeybatıda Adıyaman, batıda Gaziantep ve güneyde Suriye, toprakları ile çevrelenmiş bir sınır şehridir(Elyiğit,2008:69)

Resim 2.2. Şanlıurfa ili haritası (Akpınarlı ve diğerleri,2012)

Şanlıurfa matematik konum itibariyle ülkemiz coğrafyasında ekvatora daha yakındır. Deniz etkisinden uzak bir bölgede bulunmaktadır. Bu nedenle kara iklim özelliği ağır basmaktadır. Yazları çok kurak ve sıcak, kışları bol yağışlı, nispeten ılıman geçmektedir. (Çetiner,2012:5) Yüzölçümü 18.584 km², denizden yüksekliği ise 518 m'dir.(Komisyon,1988:6). Fazla çeşitlilik göstermeyen yeryüzü şekillerine genelde yaylalar (%61,7) egemendir. Geri kalan bölümün % 16,3'ünü ovalar,% 22'sini dağlar kaplar (Komisyon,1984:4). Şanlıurfa ili, konum itibariyle Arap Platformu'nun kuzey bölümleri ile Güneydoğu Torosların orta kısmının güney etekleri üzerinde yer almaktadır. İlin kuzeyinde bulunan dağların yükseklikleri düşüktür. Dağlar arasında geniş ovalar yer alır. İldeki başlıca dağlar; Karacadağ(1938 m), Tektek (449 m),Susuz (801 m),Takur Tukur, Germuş (771 m),Nemrut (800 m), Şebeke (750 m) ve Arat (840 m) Dağlarıdır(Çetiner, 2012:5-6) İlin en önemli akarsuyu Fırat Irmağı'dır. Diğer akarsulardan bazıları Cülap, Çeltik, Pınar,Pamuk, Zengeçtur, Arslanlı, Karabağ, Bahçecik, Hamdun, Necarık, Titriş, Zadelı, Giresav, Halfeti, Pınarbaşı, Süleyman, Mizar, Bamyasuyu, Kehriz,Germiş, Açık Su, Hakilürrahman, Direkli ve Mercihan olarak sayılabilir.

Şanlıurfa kenti içinde göl olarak nitelendirilen Halilü'r-Rahman ve Ayn'ı –Zeliha olmak üzere iki göl mevcuttur. Ayrıca GAP Projesi ile yapay olarak oluşturulan Atatürk Baraj Gölü il sınırları içinde bulunmaktadır (Şanlıurfabel.tr).

Bereketli hilal bölgesinin merkezinde bulunan Şanlıurfa pek çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Medeniyetlerin izlerini taşıyan bölge, kültürel olarakta zenginliklerle doludur. Bu zenginliklerin başında ise el sanatları gelmektedir. El sanatları; yapan kişinin günlük ya da özel günler için eşyalar üretmek ve bu eşyaları süsleyerek kazanç elde etmenin yanında doğadaki güzellikleri yansıtarak, iç dünyasındaki olguları dışa vurmak ve bu sayede bazı mesajları gelecek nesillere aktarmasıdır(Barıştı, 1988:VII). El sanatları hammaddesine, kullanıcıya ve üretim yerine göre başlıklara ayrılabilir. Şanlıurfa el sanatları genellikle çarşı sanatları başlığında uygundur. Şanlıurfa el sanatları genellikle gümrük hanı ve çevresinde yer alan dükkân ve çarşılara da üretilmektedir. Sanayinin gelişmesiyle birlikte bu el sanatları üretimi, fabrikasyon şekline dönse de günümüzde halan yaşatılmaya çalışılan el sanatları mevcuttur(Öztürk, 1998:1-6; C. Kürkçüoğlu, 1997:112). Bu el sanatları; dokumacılık, örücülük, işlemecilik, çulculuk(semercilik), kürkçülük, kazazlık, debağlık, saraçlık, köşkerlik(yemenicilik ve kunduracılık), ağaç- ahşap oymacılığı, tarakçılık, Taşçılık, Tespihcilik, bakırcılık, kuyumculuk tenekecilik, dövme demircilik, Çömlekçilik, kokacılık, kendircilik ve tepme keçecilik sanatları Şanlıurfa'nın geleneksel el sanatlarıdır(Akpınarlı, Tozun, Başaran, Büyükyazıcı, Ertürk2012:9-11; C. Kürkçüoğlu ve S. Kürkçüoğlu, 2011:52).

2.2. Keçe ile ilgili Terim ve Kavramlar

Arakiye: “Dervişlerin giydikleri, tiftikten yapılmış ince külah” (tdk.gov.tr).

Basta: “Makasla kesilerek nakış yapımında kullanılan 3 mm kalınlığında boyalı ham keçe” (Kürkçüoğlu, 1987).

Börk: Yeniçeriler tarafından giyilen beyaz çuha ya da keçeden yapılan, tepesi sivri olmayan yarısı arkaya sarkıtılan uzun başlık” (Ergür, 2002: 33).

Fitle: “Nakış yapımında kullanılmak üzere basta’dan kesilmiş, düz ya da bir veya iki kenarı zikzaklı şeritler” (Kürkçüoğlu, 1987).

Hallaçlamak: “Yün yada pamuğu açan, kabartan ve temizleyen bir işlem” (Ergür, 2002: 100).

Kiriş: “Yaya gerilen, hayvan bağırsağından yapılmış ip” (Kürkçüoğlu, 1987).

Kurgan: 1-“İlk çağda mezar üzerine toprak yığılarak yapılan küçük tepe” 2-“ Tepe biçiminde mezar, höyük” (tdk.gov.tr).

Pavantlama(Pevantlamak): Birinci tepme işlemi bittikten sonra keçenin fazla kenarlarının içe katlanarak düzeltilmesi ve dağılmış saçaklanmış kenarların fazlalıklarının alınıp, eksik kalan yerlerin doldurulması (Kürkçüoğlu, 1987).

Perdahlamak: “Son ütüleme amaçlı bir bitim işlemi” (Ergür, 2002:208).

Sepki: “Beş ya da altı parmaklı el şeklinde, nar ağacı ya da nehir kenarında yetişen ılgın bitkisi çöpünden yapılmış, kabartılmış yünü bez üzerine eşit aralıkta serpmeye yarayan alet” (Kürkçüoğlu, 1987).

Tasarım: “Hayalde canlandırılan bir olayın, proje çizimi veya üç boyutlu görüntüsü olarak uygulanan ve ortaya konulan eserlerin tümüne verilen isimdir” (Tepecik, 2002: 27).

Tepme Keçe: “Bir yaygı üzerine döşenen taranmış yünlerin rulo yapılarak üstüne sabunlu sıcak su dökülüp dövülmesiyle elde edilen dokusuz bir tekstil ürünü” (Ergür, 2002:267).

Yapağı: “Baharda koyunun üzerinde toplanmış olan kışlık yün” (Ögel, 1978:160).

2.3. Keçenin Tarihsel Gelişimi

Keçenin ilk nerede ve zaman yapıldığıyla ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak hayvancılıkla uğraşan insanoğlunun soğuk iklim şartlarından korunmak için keçeyi kullandığı tahmin edilmektedir. Günümüzde keçenin tarihiyle ilgili bilgiler özellikle mezar, kurgan ve anıt tepelerden elde edilen bulgular doğrultusunda netlik kazanmaktadır. Bununla birlikte belirli kıyaslama yöntemleriyle tarihlenen keçe parçaları da keçenin günümüzden binlerce yıl önce yapıldığını ortaya koymaktadır.

Keçe ile ilgili en eski buluntular Almanya’da M.Ö.1600 yılında Erken Bronz Çağına ait olduğu tahmin edilmektedir. Bu buluntular günümüzde National Museum Of Kopenhagen (Kopenhag Milli Müzesinde) sergilendiği görülmektedir (Atlıhan, 1992:53).

Keçe sözcüğünün geçtiği ilk yazılı kaynak, Homeros’un Troya savaşlarını konu edinen İlyada destanıdır. Bu destanda keçe sözcüğüne ve kullanımına ait bilgi verilmektedir: “*Eyi denenmiş ve deriden kenarlarla çevrilmiş bir başlık (bu senin armağanındır Meriones) onun şakaklarını taçlandırdı, idi yumuşak yünlü idi, dibine keçe döşenmişti*” şeklinde geçtiği görülmüştür (Atış Özhekim, 2009).

Keçenin kullanımı ile ilgili bir veriye de Hititler döneminde rastlanmaktadır. “Hitit (Hititler, İ.Ö. 175-1200; Genç Hititler, İ.Ö. 1200-700) kabartmalarında bulunan tanrıların ve soyluların başlıkları incelendiğinde Mevlevi sikkelerine benzediği görülmektedir. Hitit başlıklarının keçeden olduğu söylenebilir” (Gür,2012).

Milattan önce 1000 yılları civarında Wu-huan denilen Türk boyları yaşamakta idi. Bir kısım tarihçiler bunlara Oğuz boyları olduğu inancındadırlar... Bu kişiler araba ve kağnıların içerisinde yün ve yapağı sermişler, bunların üzerine oturup yatarak seyahat etmişlerdir. Zamanla yünlerin sıkışıp keçeleştiğini görerek, yünden keçe yapmaya başlamışlardır. Teknikleri ilerleterek, yünlerin ıslatılması yerine buharla nemlendirerek, her tarafın eşit şekilde nemlenmesine ve eşit sıkışmasını sağlamışlardır. Zamanla ince, zarif renkli, desenli keçeler imal etmişlerdir (Beğiç,1999:6).

Metropolitan Müzesinde sergilenmekte olan 5 yüzyıldan kalma bir vazo da ise karısıyla vedalaşan Trakyalı bir gencin üzerindeki palto ya da pelerinin keçeden yapılmış olduğu tahmin edilmektedir. Bu gencin başlığının ise Frig başlığı olduğu görülmekte ayrıca Yunanlıların miğferlerini astarladığı ve Roma imparatorluğu zamanında Sezar'ın ise keçeyi; tahtadan yapılmış kulelerini etrafına sararak oklara karşı bir kalkan gibi kullanmış ve Pompeii kalıntılarında tam bir keçe atölyesine rastlanmıştır (Gür, 2012:47).

Keçe, Orta Asya Türklerinin konar-geçer yaşamlarının da önemli bir parçası olarak tarihte kullanıldığı düşünülmektedir. Özellikle M.Ö. III. yüzyıla tarihlenen Pazırık Kurganında çıkarılan eserlerin arasında son derece detaylı çalışılmış keçelerin bulunması nedeniyle; bu yüzyıldan çok önce kullanıldığı tahmin edilmektedir (Atiş Özhekim,2009).

V. Yüzyıldan itibaren ise atlı göçebe yaşam tarzından yerleşik yaşam tarzına geçen Uygurlular bu yeni kültürün nadide parçalarını da bırakmışlardır. Yaşadıkları şehirlerin ibadet alanlarında dinsel konulu freskler ve minyatürler bıraktıkları görülmekte ve bu örneklerin Türk resim sanatında erken döneme ait olduğu VII. ve IX. yy. tarihlendiği bilinmektedir. Prenslerin, vakıfçıların ve rahiplerin konu edildiği bu çalışmalarda maniheist külahlarıyla tanınırlar. Türk kavimlerinde yaygın bir şekilde kullanılan şapka ve külahlara tepecikler eklendiği de bu fresklerden anlaşılmaktadır. Ayrıca bu fresklerde keçe yaygılara da yer verildiği ve beyaz zemin üzerine kırmızı çizgiler ile süslenmiş motiflerin bulunduğu da anlaşılmıştır (Ergenekon,1999:20).

“Dünyanın ve Türk el sanatlarının en eski dokusuz tekstil ürünü olarak bilinen tepme keçecilik ise IX. yüzyıldan itibaren Orta Asya'dan batıya göç eden Türkler tarafından diğer sanatlarla birlikte Anadolu'ya gelmiş, günümüze kadar ulaşmıştır”(Akpınarlı,2008a).

Keçeciliğin Selçuklular döneminde kullanıldığını Selçuklu sultanı Tuğrul Bey'in Gazneliler ile giriştiği mücadelede keçe çizme giydiği kaynaklarda geçtiği görülmektedir. Ayrıca Selçuklular döneminden kalma hamamların keçecilik bölümünün olması bu kanyı desteklemektedir (Karakaya, 2011:9).

Çinliler, Hunların kubbeli çadırlarına 'ch'iung-lu' demişler ve bu sözcüğü sonsuzluk, boşluk, kubbe ve barınacak yer anlamında kullanmışlardır. Orta Asya ve Anadolu'daki kullanılan ve yurt adı verilen bu çadırların kalın keçeden meydana geldiği bilinmektedir.

Yurt adı verilen bu çadırların 16. Yüzyılın sonlarına kadar Osmanlı devleti tarafından kullanılmış ve daha sonra bu çadırların yerini günümüze kadar gelen çadır örneklerinin aldığı görülmektedir (Gür, 2008:50; Karakaya, 2011:9).

Keçe kültürü hayvancılıkla birlikte var olduğundan Anadolu'da devam etmiştir. Yerleşik hayata geçen Türkler evlerinde, göçebe yaşam tarzını sürdürenler ise çadırlarında ve ihtiyaç duydukları diğer alanlarda da kullanmaya devam etmişlerdir. Türkler, elbiselik kumaşlar için ilk sırada ipeği, ikinci sırada pamuğu, üçüncü sırada deve yünü ve son olarak da koyun yünü kullandıkları bilinmektedir. Daha çok koyun yünü keçe haline getirip çadır, çizme, kuşak, börk ve diğer alanlardaki gereksinimlerini karşılamak için kullanmışlardır (Begiç, 2013:22-23).

Osmanlı döneminde keçe başlıkların bir statü sembolü olarak kullanıldığı, halkın ve yönetici olarak görev yapan rütbeli kişilerin kullandıkları başlıkların bir birinden ayrıldığı anlaşılmaktadır. Keçecilik Osmanlı döneminin geç döneminde yer aldığı ve giyim ürünleri yanında çadır gibi barınma ihtiyaçların da kullanıldığı görülmektedir. (Ortaç,2011:183).

“Cumhuriyet Dönemi’nde de keçe kullanımı ve üretimi devam etmiştir. Ancak günümüzde teknolojinin sunduğu yeni seçenekler ve ticari değerinin azalması Keçeciliğin kullanım alanını sınırlandırmıştır. Yine de az sayıda usta, keçeciliği yaşatmanın uğraşını vermektedir” (Özdemir ve Özyer,2013).

2.4. Keçe Yapımında Kullanılan Araçlar

Keçe yapımında birçok işlemler bulunmakta, bu işlemlerin uygulamasında farklı özellikte araçlar kullanılmaktadır. Bu bölümde keçe yapımında kullanılan araçların özellikleri açıklanacaktır.

2.4.1. Yay ve tokmak

Günümüzde kullanılan hallaç makinelerinden önce karışık ve topak şeklindeki yünlerin ayrılması (atılması) için kullanılan araçlardır. Yay; dut ağacının dalı yaş iken kesilip u şekline yakın bir şekilde kurutulup, hayvan bağırsağından yapılan, kiriş adı verilen bir iple gergin bir şekilde bağlanır. Bu aracın ipine vurmak suretiyle titremesini sağlayan bir de

tokmağı vardır. Bu tokmak ise annep ağacından yapılmaktadır. Genellikle duvara bir ip ile asılarak kullanılan araç günümüzde dekoratif amaçla kullanılmaktadır (Ergenekon,1999:55).

Resim 2. 3, Yün kabartılan hallaç yayı ve tokmak (Özgün 2015)

2.4.2. Hallaçlama(kabartma) ve tarama makinesi

Hallaç (kabartma) makinesi hazırlanmış olan yünlerin kasnaklı bir adet silindir sisteminden geçirildiği bir makinedir. Bu makine yünlerin taranmasından önceki kabartma işlemi için kullanılmaktadır. Tarama makinesi hallaçlama makinesinden çıkan yünlerin birden fazla silindir arasından ince lifler halinde taranmasını sağlayan makinedir. Tarama makinesinden çıkan lif halinde yünler keçe yapımına hazır hale gelmiştir. Her iki makinede de kullanılan silindirlerin üzeri metal taraklarla örtülüdür (Beğiç,2013:86; Yalçınkaya,2009:31).

Resim 2. 4, Yün demetlerinin tarandığı hallaç makinesi (Özgün 2015)

Tepme keçe üretimi yapan yörelere bakıldığında tarama makinesinde yünleri taramadan önce hallaç makinesi denilen makinede kabartıldığı görülmektedir. Tarama makinesi olmayan ustaların ise yünü hallaç makinesine birkaç defa vererek taradıkları ustalar tarafından belirtilmiştir.

Resim 2. 5. Yün tarama makinesinde yün tarayan bir usta (Özgün 2015)

2.4.3. Keçe tepme ve keçe pişirme makinesi

Yün saçma işlemini izleyen tepme ve pişirme işlemlerinde kullanılan makinedir. Temel görevi elyafın keçeleşmesini sağlamaktır. Bu makine geliştirilmeden önce tepme ve pişirme işlemleri el ve ayakla yapılmaktadır. 1964 yılında İsmail KAPTAN tarafından tepme makinesi icat edilmiş ve bu tarihten sonra bu işlemler makine yardımıyla atölye ortamında yapılmaya başlamıştır. (Ergenekon,1999:60; Alpman ve Sezgin,2009:233)

Resim 2. 6. Keçe tepme makinesi-dövme makinesi (Özgün 2015)

Keçe tepme makinesinin üretilmesinden sonra pişirme makinesi buhar yardımıyla yünün keçeleşmesi için kullanılan makine geliştirilmiştir. 1976 yılında Şükrü KOCATAŞ ile Mustafa KANLI keçe pişirme makinesini icat ederek keçeciliğin daha kolay yapılmasına katkı da bulunmuşlardır (Begiç,1999:16; Alpman ve Sezgin,2009:233).

Resim 2. 7. Pişirme makinesi (Özgün 2015)

2.4.4. Makas ve terazi

Deseni oluşturan renkli keçelerin kesilmesinde ve oyulmasında kullanılan araç makas, yapılacak ürünün tepme aşamasındasın da gerekli yün miktarını belirlemeye yarayan araç ise terazidir(Begiç,1999,17:2013:85).

Resim 2. 8. Desen hazırlama makası (Özgün 2015) Resim 2. 9. Terazi (Özgün 2015)

2.4.5. Hasır kalıp

Keçe kalıplamada eskiden kurutulmuş bitki saplarından ve saz gövdelerinden dokunan hasırlar kullanılmakta iken, günümüzde bunların maliyetinin yüksek olması yanı sıra kullanım sırasında çabuk yıpranması sebebi ile sentetik dokulu hasırlar kullanılmaktadır. Kalıp hasırları keçenin oluşmasında en önemli araçlardan biridir. Kalıplar üzerine nakışlı veya nakışsız olarak oluşturulacak keçelerin yünleri serilir. Tepme ve pişirme işlemleri bu kalıplar ile yapılır (Begiç,2013:82).

Resim 2. 10. Kalıp hasır (Özgün 2015)

2.4.6. Sepki

Beş veya altı parmaklı, el şeklinde sapından sonra yelpaze gibi açılan nar, zeytin, ceviz vb ağaçlardan yapılabilen, 40-50 cm boyunda basit bir el aletidir. Keçe için hazırlanmış yünlerin hazırlanmış desen üzerine eşit bir miktarda saçılmasına ve boş kalan yerlerin doldurulmasında kullanılmaktadır (Akpınarlı ve diğerleri,2014:283; Begiç,1999:17).

Resim 2. 11. Duvarda asılı duran sepki (Özgün 2015)

2.4.7. Kalıpleş (kalıpleş) ve halat

Tepme işleminin yapılması esnasında hasırın zarar görmesini engellemek üzere kullanılan bir örtüdür. Çadır bezi vb. kumaşlardan yapılan bu örtüler, hasırın üzerini tamamen kapatacak şekilde sarılıp ve bağlanmaktadır. Hazır hale getirilen rulonun bağlanmasında açılmasını ve dağılmasını önlemek için kullanılan kalın ipe halat denilmektedir. (Ergenekon,1999:57,58).

Resim 2. 12. Rulo yapılmış yünün kalıpleş, çadıra sarılmış görünümü (Özgün 2015)

2.4.8. Su kabı

Keçe yapmak üzere hazırlanan yünlerin, desenlerin üzerine serilmesinden sonra veya tepme işleminin de keçe yüzeye su serpmek üzere kullanılan kaplardır. Yörede bu kaplara ıbrık(ıbrık) denilmektedir (Akpınarlı ve diğerleri,2014:284; Ergenekon,1999:58).

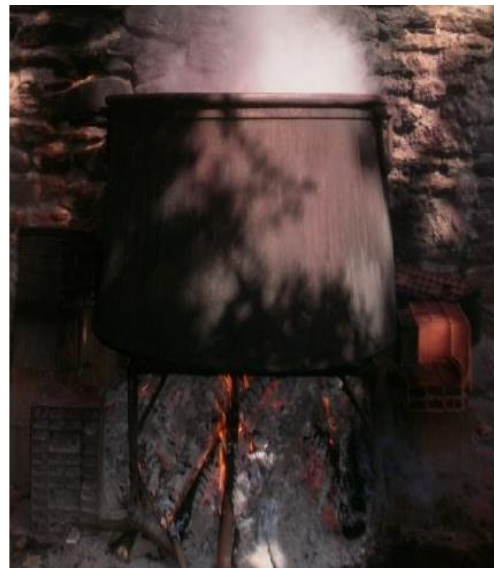
Resim 2. 13. Su kabı, ıbrık (Özgün 2015)

2.4.9. Boya kazanı ve ocak

Renklendirme işlemlerinde kullanılan boya kazanıdır. Genellikle bakır olan bu kazanların altında, renklendirme işleminde gerekli olan ocak bulunmaktadır (Ergenekon, 1999:61).

Resim 2. 14. Boya kazanı(Özgün 2015)

Resim 2. 15. Ocak (Özdemir ve Özyer, 2013)

2.4.10. Pense

“Birçok meslek dalında çeşitli nesnelere sıkma, germe, kıvrım, tutma vb. işler için kullanılan değişik biçimlerde el aleti, pense” (tdk.gov.tr). Pense keçecilikte pişirilmiş keçenin eğriliklerinin giderilmesinde kullanılır.

Resim 2. 16. Pişmiş keçenin düzeltilmesinde kullanılan pense (Özgün 2015)

2.5. Keçe Yapımında Kullanılan Gereçler

2.5.1. Yün

Yontma taş devrinde evcilleştirilen koyun ırkları tarih yazılmaya başlanmadan çok önce kullanılmaya başlanmıştır. Koyun ve yünün dünyanın diğer bölgelerine Orta Asya'dan yayıldığı ve yayıldığı bölgelerde kolaylıkla yaşaya bildiği, ortamın koşullarına uyduğu, yün ve diğer özelliklerini koruyarak gelişim gösterdiği görülmektedir. Arkeologların İran'ın kuzeyinde yaptıkları kazı çalışmalarında M.Ö. 11000 yıl önce koyunun evcilleştirildiğini ve M.Ö. 8900 yıllarında ise koyunun beslendiği ortaya çıkaran bulgular bulunmuştur. Fakat bu dönemde koyun besleyiciliğinin hayvanın etinden ve sütünden yararlanmaya yönelik yapıldığı anlaşılmıştır. Yüne ait ilk somut örnek ise Sibiryada M.Ö. 4000 yılından kaldığı sanılan yün demetidir. Bu yün demeti bir buzul içinde donarak günümüze kadar ulaşabilmiş ancak korunamamıştır. Yün tutamının özellikleri incelendiğinde günümüzde kullanılan yün özelliklerini taşımadığı ve M.Ö. 3000 yıllarında evrim geçirerek bugünkü halini aldığı ortaya konulmuştur(Gürcüm,2005:22-23).

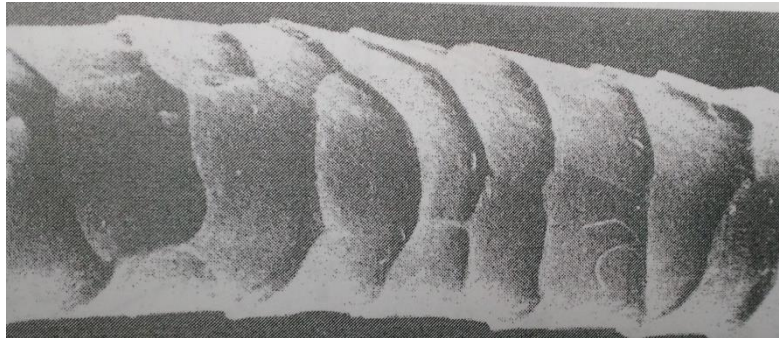
Günümüzde Merinos yünleri, Melez yünleri ve Asya yünleri şeklinde sıralana bilir. Bu yünler içerisinde en ince ve yumuşak lif elde edilen koyun türü merinos cinsleridir (Banazılı, 2006:10).

Harmancıoğlu'na göre(1974) Orta Asya'dan göç etmek zorunda kalan Türkler ön Asya'dan rastladıkları koyunları evcilleştirerek diğer koyun melezlerini elde ederek, koyunların yapağı kalitesinde incelik ve yumuşaklık bakımından gelişme sağlamışlardır. Orta Asya'dan Anadolu'ya doğru yayılan koyun yetiştiriciliği sonucundan Firikya denilen batı Anadolu'da "altın yapağı" denilen yumuşak ve ince lifli koyunların yetiştirildiği belgelerle doğrulanmıştır. Çok ince liflere sahip koyunlar İspanyaya iki yoldan geçmiştir; birinci yol Yunanistan'ı geçerek Akdeniz kıyıları üzerinden, ikinci yolu ise Hazar denizi kıyılarından gelip Afrika yolu ile İberler tarafından İspanya'ya götürülmüştür. İki yoldan da İspanyaya ulaşan bu koyun ırkları gelişme ortamı bularak bugünkü yün tipi gerçek merinos ırkını ortaya çıkarmıştır (Mangut ve Karahan,2005:100).

Koyun cins ve kalitesine göre değişen diğer iki cinsi ise merinos ırkıyla çeşitli İngiliz ırklarının melezleştirilmesinden elde edilenler melez yünler ve Asya yünleridir. Asya yünleri Çin, Türkiye ve Sibiryaya gibi Asya'nın çeşitli bölgelerinde üretilmektedir. Bunlar düşük kalitedeki uzun ve kaba liflerdir. Türkiye dünyanın önde gelen koyun üreticilerindedir. Ancak elde edilen yapağı kaba karışık yapıdadır (Banazılı, 2006:10; Akpınarlı,2008a).

"Yün aslında koyunun deri örtüsüdür. Folikül adı verilen çevresi yağ tabakasıyla kaplı olan kıl yamağı içerisinde teşekkül edip deri dışına uzanır. Kök kısmı derinin içine gömülmüş... Derinin üstündeki kısmında ise kıl sapı bulunur"(Kaya ve Yazıcıoğlu,1992).

Ergenekon (1999:49) yılında yaptığı çalışmasında "yün tekstil endüstrisinde kullanılan en eski hammadde olmasının yanında, gerek fiziksel ve kimyasal özellikleri bakımından, gerekse fizyolojik açısından diğer liflerde bulunmayan elastikiyet, ısıyı izole etme, yüksek absorpsiyon ve az ısınma yeteneği, yüksek mukavemet, keçeleşme gibi üstün özelliklere de sahip bir liftir" şeklinde açıklamıştır.

Resim 2. 17. Merinos lifinin 2000 kere büyütülmüş görüntüsü(Mangut ve Karahan,2005)

Protein temelli bir lif olan ve karbon, hidrojen, oksijen, azot ve kükürt elementlerini içerisinde barındıran yün organize bir liftir. Mikroskopik görüntüsüne bakıldığında dıştan içe doğru 3 tabakadan meydana geldiği ve bunların; Epidermis, Korteks ve Medulla tabakalarından oluştuğu görülmektedir(Banazılı, 2006:1; Kaya ve Yazıcıoğlu,1992).

Keçecilik mesleği için önemli en dışta bulunan epidermis tabakasıdır. “Kütikül veya pulcuk tabaka olarak da adlandırılan epidermis, pulcuk yapısındaki hücrelerden oluşmuştur ve lifin iç tabakalarının korunmasına yardımcı olur. Pulcuk hücreleri lifin üstünde bir birini örtecek şekilde sıralanmıştır. Görünüşleri balık pullarını veya bir kiremit dizisini anımsatır, uçları dışa doğru çıkıntılıdır. Uçlarının dışa doğru çıkıntılı olması liflerin keçeleşme ve kohezyon (yığın halindeki liflerin birbirini çekme özelliği) yeteneklerini artırır”(Anmaç,2004:88).

Lifin dış yüzeyini kaplayan bu tabaka yünü dış etkilerden de korumaktadır. Üzerinde bulunan pulcukların şekilleri, dizilişleri ve kalınlıkları hayvanın cinsine göre farklılık göstermektedir. Yün lifinin bu özelliği diğer liflerden ayıran en önemli özelliğidir. Yün lifinin diğer bir özelliği ise kendi ağırlığının % 30’una kadar su emebilen yün, doğal lifler arasında en su emici ve ıslaklık hissi vermeyen elyaf olmasıdır (Gürcüm,2005:271; Gür,2012).

Resim 2. 18. Siverek’te otlatan yerli koyun ırkları (2015 Özgün)

Yün lifinin en önemli özelliklerinden biride biçim yeteneği ve keçeleşme özelliğidir. Islatılmış olan yünler basınç altında istenilen şekilde tutulursa, kurduğunda bu şekli alır ve tekrar ıslatılana kadar bu şeklini muhafaza etmektedir. Yün lifinin keçeleşme özelliği ise sıcaklık, basınç, asidik ve bazik çözeltilerin etkisiyle ve mekanik hareketlerin sonucunda yün

elyaflarının boyca ve ence kısılmasıdır. Keçeleşen elyaflar birbirine kenetlenmekte ve bu işlem daha çok ince liflerde daha çok oluşmaktadır(Banazılı,2006:13)

Resim 2. 19. Atölye önünde seçilmek üzere bekleyen kahverengi yünler (2015 Özgün)

Keçe ustaları genellikle koyun kuzuladıktan sonra ilk kırılan kuzu yününü tercih etmektedir. Bu kuzulardan elde edilen yünler ile birinci kalite keçeler üretilmektedir. Kuzunun ilk kırkımının kullanılması kuzu doğduktan sonra anne sütüyle bir miktar beslenmesi ve yünlerin daha ince, yumuşak ve zarar görmemiş olmasıdır. İkinci kırkımda ise yaz aylarındaki sıcaklık ve çevrenin olumsuz etkilerinden dolayı yünlerin kalitesi düşmektedir (Ortaç,2011:183; Topbaş ve Seyirci,1982)

2.5.2. Sabun

Sabun ismi kökenine bakıldığında saponifikasyon kelimeleriyle aynı etimolojik kökünde olduğu görülmektedir. Sapo eski Fransızların hayvan yağları ve ağaç küllerinin karışımından elde ettikleri temizlik merhemidir. Sabunun ana maddesine bakıldığında bitkisel ve hayvansal yağların veya yağ asitlerinin alkalilerle (NaOH, KOH, vb.) reaksiyonu sonucu üretilen ve canlıların ve eşyalarının temizlenmesinde kullanılmaktadır. Sabunun ilk defa Akdeniz ülkelerinde kullanıldığı ve bitkisel yağlardan, soda ve kil gibi malzemelerle üretildiği bilinmektedir.

Sabun suda çözüldüğünde sabun moleküllerinin yağ seven parçaları cilt ve tekstil malzemelerindeki yağ ve kire doğru hareket eder, bu yağ seven ve kuyruk kiri parçalar, bu arada sabunun suyu seven molekülleri de suya doğru yönelir. Bu iki aşamalı işlem sonunda yağ seven kuyruk molekülleri yağı çevreleyip suya taşıırken, suyu seven başlar kiri suyun

dışına taşırlar. Bu işleve sahip olan sabun, tekstil sanayinde de geniş kullanım yeri bulan ilk ve en eski temizlik malzemesidir (Failor,2004:15; Komisyon, 1996:1).

Yünün keçeleşmesinin hızlandırılmasında genellikle yeşil renkli zeytin yağlı sabunlar kullanılır. Zeytin yağının özeliğine bakıldığında içerisinde buluna %85 oranında oleik asit barındırır. Zeytin yağı kullanılan sabunlarda cilt yada yüzeylerin yumuşak ve nemlendirici özelliğine sahip olduğu görülmektedir (Begiç,2013:86; Failor,2004:8).

Resim 2. 20. Tepme keçecilikte kullanılan kalıp halindeki sabun (2015 Özgün)

2.5.3. Boyalar

Yapılan kazılarda boyar maddelerin kullanımının tekstil kadar eski olduğu ve en eski boyanın ise Pakistan yakınlarında M.Ö. 3500 yılından kalma indigo boyar maddesi olduğu tespit edilmiştir. Suda çözülmeyen maddelerle tekstil yüzeyinin boyanmadığını anlayan insanlar daha sonra bitkilerin kök, gövde ve çiçek gibi kısımlarıyla çok sayıda boyar madde bulmuşlardır (Öztürk,1999:5-7; Karadağ,2007:8).

19. Yüzyılın ortalarına kadar tekstil materyalleri sadece doğada var olan doğal boylarla boyanırken bu tarihten sonra sentetik boyların gelişmesiyle ve ülkemizde de kullanılmasıyla birlikte doğal boya kullanımı terk edilmeye başlanmıştır. Tekstilin en eski dalı olma özelliğine sahip olan geleneksel tepme keçecilikte yapılacak ürünlerin zemini koyunun doğal renkleri olurken desende boyama işlemi gerçekleştirilmektedir. Yapılan incelemeler doğrultusunda boyama işlemi daha önce boyahanelerde yapılırken günümüzde ustalar tarafından atölyelerde yapılmaktadır. Boyama yaparken kullanılacak olan boya, su ve mordanın (tuz, şap, sirke) miktarının belirlenmesi keçe ustasının tecrübesine göre belirlenmektedir (Öztürk,1999:8; Akpınarlı ve diğerleri,2014:282; Begiç, 2013:80).

2.6. Tepme Keçecilikte Kullanılan Motif ve Kompozisyon Özellikleri

Türk kültürünün ayrılmaz bir parçası olan tepme keçecilikte kullanılan motif ve kompozisyon özelliği çeşitlilik göstermektedir. Bu çeşitliliğin kaynağı olarak gösterilecek en eski bulgular Pazırık ve Neon ula kurganlarından çıkarılan keçe ürünlerin üzerlerinde görülmektedir. Kazılarda elde edilen keçe ürünlerin üzerindeki sembolik, figürlü ve nesneli bezemeler dönemin sanat anlayışının çok ileri seviyede olduğunu göstermektedir. Türk mitolojisinde önemli yere sahip olan kartal, aslan, geyik ve grifon gibi hayvanların mücadeleleri anlatılmaktadır. Bu mücadelelerin aslının Türklerle düşmanlarının anlatıldığı savaşları sembolize ettikleri düşünülmektedir. Elde edilen keçe ürünleri üreten sanatçıların hayvanların doğadaki yapılarına uygun olarak betimledikleri ve hayvanların kas hareketlerini motifler üzerinde gösterdikleri görülmektedir. Bu ürünlerin kompozisyon özellikleri ve renklerin seçimindeki dikkatin ise büyük bir ustalık ve sanat anlayışının sonucu olduğu anlaşılmaktadır. Bu ileri sanat anlayışı kendilerinden sonrada kurulan Türk topluluklarında da görülmektedir (Ekim,2006:65-80; Deniz,2000:6; Ilgın,2011:50-51).

Göktürkler, Uygurlar, Anadolu Selçukluları ve Osmanlı devleti zamanın yüksek motif ve kompozisyon özelliklerine sahip tepme keçe ürünlerinin kullanıldığı ve cumhuriyet sonrasında Anadolu'nun farklı yörelerinde bir birinden bağımsız, motif, form ve kompozisyon şekillerinde devam ettiği görülmektedir. Üretilen tepme keçe ürünlerinin isimlerinin farklı olması yanında yapılan ürün çeşidine göre kullanılan motifler farklılık göstermektedir (Ergenekon,1999:19-42; Akpınarlı,2008b).

Anadolu Selçuklu devletinin başkenti olan ve Anadolu'daki en eski keçe üretim merkezlerinden biri olan Konya'da üretilen keçelerin özelliklerine bakıldığından geometrik, sembolik, nesneli, bitkisel, figürlü ve doğadan stilize bezemelerin kullanıldığı görülmektedir. Geçmişte Konya da 50 den fazla motif kullanılırken günümüzde bu sayı çok azalmış 3 veya 4 geçmediği ve bunların; tek göbek, çift göbek, karpuz, naaş trafik gibi motifler olduğu görülmektedir. Yeni üretimlerde ise stilize lale, karanfil, yaprak gibi çiçek motifleri kullanılmaktadır (Begiç,1999:21; Akpınarlı ve Tozun,2009).

Keçeciliğin günümüzde azalmasına rağmen iki ustanın çalışmaya devam ettiği yörelerden biride Kahramanmaraş'tır. Kahramanmaraş da desene bellik denilmekte ve günümüzde koyunun doğal renklerinden beyaz, siyah ve kahverengi düz keçeler veya düz çizgi ve

noktalardan oluşan bellik denilen motifler ile süslenmiş keçeler üretilmektedir. Motif yoğunluğunun az olduğu keçeler içerisinde semer keçesi ve kepenek gibi ürünler bulunmaktadır(Akpınarlı,2008a; Akpınarlı ve Diğerleri,2014:287).

Kahramanmaraş'ta desen çok kullanılmamakta doğal renkleriyle düz keçeler tercih edilmekte veya çok küçük desenler yapılmaktadır. Önceki yıllarda yaygı, minder v.b. Ürünler yapılmış, günümüzde semer keçesi ve kepenek yapılmaktadır.

Günümüzde halen üretime devam eden desen ve motif zenginliğine sahip olan yörelerden biride Afyon yöresidir. Bezemede kullanılan motiflerin Türk dünyasının ortak unsurları olan koçboynuzu, sığır sidiği, yıldız, ay, göbek, göl, baklava, nalçalı baklava, badem, ibrik, şamdan, üzüm, hurma dalı vb. gibi sembolik, bitkisel, figürlü ve geometrik bezemeler kullanılmaktadır. Kullanılan geometrik bezemelerden en çok dikdörtgen, daire, üçgen, düz ve verev çizgi keçelerin yüzeylerini süslemektedir(Yalçınkaya,2011; Akpınarlı,2008b).

Türkmenlerin bulunduğu bölgelerden biri olan İçel'de keçe örneklerine rastlanmakta, özellikle çadır kültürü ile yaşatılmaktadır. İçel yöresindeki keçelerde geometrik ve bitkisel bezemeler yoğun olarak tercih edilmektedir. Elyafın doğal renkleri (beyaz, kahverengi, siyah) ve kırmızı renk tonları kullanılmaktadır”(Akpınarlı,2008b).

Genelde Tire' deki atölyelerde eski keçe ustaları, alışıla gelmiş desenlerin dışında söylenen ya da istenen desenleri keçelerde uygulamaktan kaçınmaktadırlar. Çünkü keçe geleneklerinde var olan örneklere bağlı kalınmasını ve bu alanda yenilikleri kabul etmeyerek, aynı desenlerin tekrar yapılmasını savunmaktadır. Fakat yeni kuşak keçecilerden Arif usta, geleneksel tepme keçe ustalarının dışında, müşteri isteğine göre sipariş desenlerinin ve farklı kullanım amaçlı keçelerin üretilmesinin keçeciliğin geleceği için yararlı olacağını özellikle vurgulamaktadır(Gözdemir,2004).

Keçecilik sanatı motif ve desen özellikleri bakımından son derece zengin bir yapıya sahiptir. Aynı yörede çalışan ustalar aynı özelliği taşıyan motifleri yapmalarına rağmen tamam ayrılık göstermektedir. Hiçbir usta diğer bir ustannın motifini yapmadığı gibi her ustanın kendine özgü bir kompozisyon şekli mevcuttur. Bu özelliğini koruyan ve doğudaki keçeciliğin başkenti olan illerin başında Şanlıurfa gelmektedir. Şanlıurfa merkez ve ilçelerinde günümüzde halen devam eden geleneksel tepme keçecilik desen ve motif bakımından çok

zengindir. Motiflerinin temelini oluşturan geometrik bezemelerin yanında bitkisel, sembolik, figürlü ve yazılı bezemelerin olduğu görülmektedir. Üretilen keçelerde renklendirmenin sadece motiflerde yapılmakta keçelerin zeminin de ise koyunun doğal renklerinden beyaz, siyah, kahverengi(mor Koyun) ve bej renkleri kullanılmaktadır. Yörede yapılan keçe motifleri yöre insanı yansıtırken en çok kullanılan motifler arasında pençer, yıbrık, zencir, payam, tabak, kepez, kılıç ismi verilen motifler kullanılmaktadır. Kullanılan motifler yapılacak keçe ürünün kompozisyon ve şekline göre yerleştirilmektedir (Akpınarlı,2008a; Akpınarlı,2008b).

2.7. Tepme Keçecinin Kullanım Alanı

2.7.1. Alakeçe (Yaygı keçesi)

“Yaygı keçesi de denilir. Evlerde, çadırlarda alaçık ve topak evlerde yerlere serilen desenli veya desensiz değişik boyutlarda keçedir”(Topbaş ve Seyirci, 1982).

2.7.2. At keçesi (Beleme)

“Çıplak at üzerine konularak eğer vazifesi gören, bazen eğer 'in altına yerleştirilen iki cm kalınlığındaki bu keçelerin üzerine zikzaklı fitle ve ay yıldız nakışları bulunur”(Akpınarlı,2008b).

2.7.3. Çoban keçesi (Kepenek)

“Çobanlar tarafından giyilen bu keçe, beyaz ya da mor yünden yapılır ve genellikle nakışsız olur. Ancak göğüs kısımlarında nakışlı olanlara da rastlamak mümkündür. Tek parça halinde yapılan, yaz günlerinde gölge sağlamasından dolayı serinlik, kışın ise sıcaklık veren çoban keçeleri dikişli ve dikişsiz olarak ikiye ayrılır. Ustalık ve özen istemesi bakımından dikişsiz türleri daha kıymetlidir”(Ortaç,2011:185).

2.7.4. Kış keçesi

“Beyaz yünden düz ve nakışsız olarak yapılan bu keçelerin çevresi “çirtik” tabir edilen zikzaklı bir şekildedir. Yapıldıktan sonra yün boyası ile tamamen turuncu veya pembe renge boyanır. Kış aylarında evlerde ağırlanan misafirlerin oturdukları yün minderler üzerine

serildiğinden ebatları alttaki minderler ölçüsüne göre değişmektedir” (C. Kürkçüoğlu-S. Kürkçüoğlu, 2011:81).

2.7.5. Süt keçesi

“Bir parmak kalınlığında, süt, tava veya kazanın üzerine örtülen beyaz keçedir. Amacı süt pişirildikten sonra sütün hem çabuk soğumasını önlemek hem de toz topraktan sütü korumaktır”(Akpınarlı,2008a).

2.7.6. Yük keçesi

“Göçerlerde yolculuk sırasında eşyaların yağmurdan ve pislikten korunması, yerleşik durumda eşyaların üzerine örtülerek dağınıklığı saklamak amacıyla kullanılır” (Akpınarlı, 2008b).

2.7.7. Eyer keçesi (Ter keçesi)

“Eyeri üzerine geçirilen ve atın sağrısını örten, çoğunlukla saraçlı, tiftik püskülü desenli ve ya desensiz keçelerdir”(Ortaç, 2011:185).

2.7.8. Sünger yatak keçesi

“Kauçuk minderlerin piyasaya çıkmasıyla gelişen bu keçe türü 1 cm. kalınlığında olup minderler ölçüsüne göre yapılıp ve nakışsız olur. Minderin üzerine serilir ve çarşaf ile kaplanır. Kauçuk minder ile insan vücudu arasında kalan bu keçe sıhhi olması bakımından tercih edilmektedir”(C. Kürkçüoğlu-S. Kürkçüoğlu, 2011:81).

2.7.9. Turluk

“Genellikle Toroslarda ve Anadolu’daki göçerlerde alaçık üzerine örtülen düz siyah veya düz kirli renkteki keçelerdir. Yaklaşık olarak ölçüleri 120-130 ile 180-200 cm’dir”(Akpınarlı,2008a).

2.7.10. Sargı-Bebe keçesi

“Göçlerde ve Yörüklerde bebeğin kundaklandığı üzeri desenli kare formlu bir keçedir” (Topbaş ve Seyirci, 1982).

2.7.11. Deve keçesi

“Develerde kavutun altına konulan düz keçedir” (Ortaç,2011:185).

2.7.12. Başlık olarak kullanılanlar

“Bir çok çeşidi vardır; Börk: Bürk, külah, yeniçerilere mahsus beyaz keçeden yapılan ve başa giyilen başlıktır. Hartavi: Sipahilerin giydiği, yeniçeri keçesine benzeyen toparlak, keçe külahtır. Sikke: Mevlevi dervişlerin giydiği deve tüyü rengindeki keçe küllahın adıdır. Zerrin Küllah: Osmanlı saray teşkilatının (1928’den önce) Zülüflü ağalar diye anılan iç oğlanlarının giydiği üzeri som altın sırma işlemeli ve en iyi keçeden yapılmış iki tarafından birer zülûf olan başlıktır. Külah: Dikişsiz tek parçadan yapılmış sivri uçlu başlık. Keçeci esnafı giyer. Üsküf: Yeniçeri borkünün kenarları sırma işli bir çeşididir” (Akpınarlı,2008b).

2.7.13. Giysi olarak kullanılanlar

“Belirli çeşitleri vardır; Çizme: Hun kurganlarında kazılarda ele geçirilmiştir. Çorap: Hun kurganlarından ele geçirilmiştir. Elbise: Hun kurganlarından ele geçirilmiştir. Aba: Siyah ve beyaz keçeden yapılan önü açık hırka. Yelek: Açık ve koyu renk olabilen önü düğmeli, cepli, desensiz, keçe yelek(Ortaç,2011:185).

2.7.14. Tözler, heykeller ve sanayi keçeleri

Bu başlık altında anlatılacak olan ürünlerin genelinde üç boyutlu ürünler görülmektedir. Töz’ler: Keçeden ilah yada atalarının idollerinin yani heykelleri yapılmıştır. Bu ürünler hun kurganlarından çıkarılmıştır. Heykeller: Kaz, kuğu vs. hayvanların keçeyle şekillendirilerek yapılmasıdır. Hun kurganlarından çıkarılmıştır. Sanayi keçeleri: Bu keçelerin özellikleri ise sert ve presli bir yapıda bulunmasıdır(Akpınarlı,2008a: Ortaç,2011:186).

2.8. İlgili Araştırmalar

Cavidan Başar Ergenekon (1994) ‘Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi Renk Desen Teknik ve Kullanım Özellikleri’ adlı doktora tez amacı; geçmişten günümüze tepme keçeciliğin Türk kültürü içerisinde yerinin belirlenmesi, tepme keçecilikte kullanılan araç gereç, uygulanan teknik, kullanım alanlarının belirlenmesi, yöresel özellik taşıyan desen motif özelliklerinin belirlenmesi ve günümüz ihtiyaçları doğrultusunda, geleneksel özelliklerinin korunmasıyla gündelik turistik eşyaların üretilmesini sağlamak olduğu görülmektedir. Araştırmacı yöntem olarak tarama modeli seçmiş ve Karadeniz dışındaki altı bölgeden atölye, müze, külliye ve keçecilik okulu gibi mekânlarda bulunan farklı özellikteki 160 adet keçe ürün üzerinde çalıştığı ve bu keçeler üzerinde en, boy, kullanım yerleri ve kullanılan desen motif özelliklerinin üzerinde durarak kullanılan motiflerin çizimlerini yaptığı görülmektedir. Çalışmanın beşinci bölümünde yer verdiği keçe yapım aşamalarının yörelerdeki ustalar ile karşılıklı görüşmeler yaparak ve fotoğraf çekimleriyle anlatıldığı bölüm yer almıştır. Araştırmacı yapılan çalışmayı sekiz bölüme ayırarak belirli başlıklara bölmüştür. Bu sonuçlara bakacak olursak; araştırmacı yaptığı çalışma üzerinde kullanılan tekniğin yörelerde hemem hemen ayını olduğunu, kullanılan desen motif ve renk özelliğinin değiştiğini ve araştırma kapsamındaki ürünlerin boyutları ve kullanım özellikleri hakkında ayrıntılı bilgiler sunduğu görülmektedir. Bu çalışma geleneksel el sanatlarımız içerisinde büyük öneme sahip tepme keçecilik mesleğinin araştırılması ve incelenmesinde büyük bir öneme sahip ve öncü bir araştı olduğu görülmektedir.

Özge Ilgın (2011) “21. Yüzyıl Başında Tepme Keçe Ürünlerinin Geleneksel ve Çağdaş Tasarımlar Açısından İncelenmesi” Adlı Yüksek Lisans Tez Çalışması amacına bakıldığında; İzmir’in Tire ilçesindeki keçeyle uğraşan zanaatkârlar ve Ankara il merkezinde tepme keçe sanatıyla ilgilenen sanatçıların, meslek ve keçe hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Geleneksel ve çağdaş tepme keçe yapımında kullanılan temel hammadde, araç, yardımcı gereç ve boyalarını, kullanım alanları, ürün çeşitliliği ve miktarını, renk, desen ve motif özelliklerini, kullanılan teknik yöntemlerini belirlemek ve belgeleyerek karşılaştırmalı olarak incelemektir. Çalışmanın yönteminin tarama modelinde betimsel inceleme yöntemi şeklinde olduğu İzmir’in Tire ilçesinde ulaşılabilen 5 ve Ankara il merkezinde bulunan 5 sanatçının belirlenmesidir. Her gruptan 50 adet ürünün incelemeye alındığı ve zanaatkârlara ile sanatçılara görüşme formu uygulandığı bu görüşme formununun 16 adet çoktan seçmeli ve 11 adet açık uçlu sorunun sorulduğu ve değerlendirilen görüşme formlarınının 27 adet tablo

şeklinde, bilgi formlarının ise 12 adet tablo şeklinde yorumlandığı görülmektedir. Çalışmanın dördüncü bölümünü ise beş zanaatkâr ve beş adet sanatçıya uygulanan görüşme formu ve bu kişilerden elde edilen eşit sayıdaki bilgi formlarının açıklandığı ve yorumlandığı bölümü oluşturmaktadır. Çalışmanın son bölümünde ise bu zanaatkârlar ve sanatçıların farklılık ve benzerliklerine değinilmiş ve keçe sanatı hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde keçe hakkında kısa bilgi veren araştırmacının elde ettiği bulguları özet bir şekilde karşılaştırarak verdiği görülmektedir. Araştırmacının önerisi ise genç nesillerin eğitimci, zanaatkâr ve sanatçıların işbirliği içerisinde keçenin öğretilmesi ve yaşatılması gerektiğinin üzerinde durmaktadır.

H. Nurgül Begiç (1999) “Konyalı Keçe Sanatçısı Mehmet Girgiç ve Eserleri” Adlı Yüksek Lisans Tez Çalışması amacı; keçecilik sanatının, günümüzde halkın göçerlikten kurtulup yerleşik hayata geçmesiyle, sanayi ve teknoloji karşısından yok olmasının önüne geçmek olduğunu belirtmektedir. Araştırmacı yöntem olarak görüşme esaslı tarama modelini kullandığı görülmektedir. Konyalı keçe sanatçısı Mehmet Girgiç ile yapılan karşılıklı görüşmeler, gözlemler sonucunda atölyesinde yapılan ürünlerin yapım aşamaları bizzat izlediğini, yapım aşamasında kullanılan araç gereç ve ürün örneklerinin fotoğraflar ve dıalar şeklinde sunduğu görülmektedir. Ayrıca Mehmet Girgiç ’in 36 adet ürününün şekilsel özellikleri için özel olarak hazırlanmış bilgi formlarında ürünlerin renk, desen, motif, kompozisyon ve boyut özelliklerinin incelediği ve bilgi formları şeklinde sunduğu tespit edilmiştir. Araştırmacı çalışmasının sonuç bölümünde keçecilik hakkında kısa bir bilgi verdiği, Konya’da bulunan keçeciler çarşısı, keçeciler hamamı ve ustalarının yok olduğuna, sadece üç atölyede 5 ustanın çalıştığına ve ekonomik sıkıntılar karşısında bu ustaların zorluk çektiğine değinmektedir. Sonuç kısmının devamında ise İncelemeye alınan ustanın bu mesleği dede mesleği olduğu yaptığı tasarımlarda geleneksel ürünlerin dışına çıkarak renk, motif, kompozisyon özelliklerinde değişiklikler yaptığını ve kök boya kullanarak ürünlerin ölümsüzleştirildiğinden bahsedilmektedir. Ustanın bu mesleğe bir müddet ara verdiğini ama yabancı ülkelere gelen yabancılara ders vermeye başlayarak bu mesleğe geri döndüğünden bahseden araştırmacı, ustanın Mevlana müzesindeki sanduka sikkelerini yaptığını ve uluslar arası sergiler düzenleğinden bahsetmektedir. Ustanın geleneksel motiflerin yanından halı ve kilim motiflerini kullanarak tasarımlar yaptığını ve geleneksel kullanım alanı dışında günlük kullanımının artırılması gerektiğini vurgulandığını belirtmektedir. Sonuç kısmının devamında öneriler başlığı altında geleneksel

sanatlarımızdan olan keçe sanatının hangi kurum ve kuruluşlar yardımıyla ileriye taşınacağından bahsedilmektedir.

Nebahat Çağıl (2009) “Keçe Sanatı ve Giysiye Uyarlanması” Adlı Yüksek Lisans Tez Çalışmasının amacı; keçeyi tanımlayarak giysilerde de kullanılmak üzere keçe sanatının önemini, tarihi, tanımı ve renk ve desen özellikleri farklı kullanım alanlarıyla birlikte incelemek şeklinde açıklamaktadır. Sonuç bölümüne bakıldığında ise keçenin tanımını yaparak, kimler tarafından kullanıldığını ve keçenin desen, motif kompozisyon ve diğer özelliklere değinen yazar, dünyanın farklı ülkelerinde moda tasarımcıları, ressamlar ve heykeltıraşlar tarafından kullanıldığını belirten yazar son yıllarda ülkede de bu sanatçılar tarafından kullanılmaya başladığını belirtmektedir. Ayrıca günümüz şartlarında üretilmesi ve günlük ihtiyaçların karşılanması için örnek resimlerin toplandığını belirtmektedir.

Büşra Karakaya (2011) “Konya Bölgesinden Elde Edilen Yünün (Yapağı) Keçeleşme Özelliği Üzerinde Bir Araştırma” Adlı Yüksek Lisans Tez Çalışmasının amacı; yünün keçe yapımında kullanıldığında iyi sonuç verilecek hammadde tespitidir. Bu sebeple Konya yöresinde yetiştirilen koyun ırklarından elde edilen ve bölgeye işlemek üzere getirilen yapağuların, keçeleşme için uygunluğu belirlenmeye çalışılmıştır. Her alanda olduğu gibi keçecilik için de yerli kullanımı desteklemek, keçe yapımı için Konya’da en ideal yapağı seçimi amaçlanmıştır. Hem koyun üreticileri için hem de keçe üreten ustalar açısından yerli yapağının kullanılması teşvik etmek ve kaliteli yapağı ortaya koymaktır. Araştırmada yöntem olarak tarama modelinin ve deneme çalışmalarının üzerinde çalışıldığı görülmektedir. Araştırmacı çalışmanın sonucunda Konya bölgesinde elde edilen 12 farklı koyun ırkına ait yapağuların hepsi keçeleştiğini tespit etmiştir. Kaliteli keçe üretimi için öncelikle lifin ince olmasına ve diğer özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu yapağı örneklerinden üç tanesinin kullana bilirliliği yüksek ve keçe üretimi için uygundur. Keçe yapımında yerli malı yapağuların kullanılması hem koyun üreticileri için hem de keçe ustalarının ihtiyaçlarının karşılanmasında önem arz etmektedir. Geçmişte yapılan kötü işçilik ve keçeye olan ihtiyacın azalması keçeye duyulan önemin yitirilmesi sebepleri arasındadır. Ortaya konulabilecek yeni tasarımlar ve doğru hammaddenin kullanılmasıyla keçeye olan talep artacağı şeklinde değerlendirmede bulunmuştur.

Birnaz Er (2007) “Ankara İl Merkezinde Pazarlanan Geleneksel Keçe ve Kumaş Takıların Dekoratif Sanatlar Açısından İncelenmesi” Adlı Yüksek Lisans Tez Çalışmasının amacı;

Ankara il merkezinde pazarlanan geleneksel keçe ve kumaş takıların özelliklerinin belirlenmesi, takı üreten özel ve resmi kuruluşların üretimlerinin belgelenmesidir. Çalışmada betimsel incele yöntemi ve random yönteminin kullanıldığı ve ürünlerin ise tarama yöntemiyle seçildiği görülmektedir. Seçilen 60 adet takının araç gereç, teknik özellik ve kompozisyon özelliklerinin yer aldığı bilgi formlarının ve araştırma kapsamındaki 63 kişiye uygulanan 29 soruluk görüşme formunun ise araştırmacı tarafından uygulanarak, tablollaştırıldığı görülmektedir. Çalışmanın sonuç kısmında ise takı hakkında bilgi veren araştırmacının bulgular kısmında verdiği bilgileri özet bir şekilde ele aldığı ve günümüzde takının ve takı tasarımcılığının oldukça gündemde olduğuna değinmiştir. Yazar döşimin düzenlediği takı tasarım yarışmalarının ve takıda geleneksel özelliklerin korunmasına yardımcı olduğunu ifade etmektedir.

Janara Asangazieva (2006) “Kırgız Kültüründe Keçe Sanatı ve Keçe Yapanların Eğitim Durumları” Adlı Yüksek Lisans Tez Çalışmasının amacı; Kırgızistan el sanatları içerisinde yer alan keçe sanatının tanıtılması, geleneksel özelliğinin ortaya konulması ve keçe sanatıyla ilgilenen bireylerin eğitim durumlarının tespit etmektir. Bu sonuçlara baktığımızda araştırmacının Kırgız keçe sanatı hakkında bilgi verdiğini ve araştırma kapsamına giren kişilerin hepsinin kadın olduğunu, bu çalışanlardan %40 üniversite mezunu olduğu ve %70 bu mesleği işletmedeki ustalardan öğrendiği bilgilerini görmekteyiz.

Semra Gür (2008) “Tekstilde Yüzey ve Yapı Oluşturma Yöntemi Olarak Keçeleştirme” Adlı Yüksek Lisans Tez Çalışmasının amacı; yün elyafının geleneksel yöntemle keçeleşmesi ve fabrikasyon olarak üretilen yünlü kumaşların dinkleme işlemleriyle keçeleşmesi üzerine gidilmiştir. Bu doğrultuda sanatsal, tasarımsal ve işlevsel boyutuyla elde edilecek görsel zenginliği, hem yüzey hem de yapı olarak güzel sanatlar diliyle aktarma şeklinde açıklandığı görülmektedir. Bu çalışma yöntem olarak tarama ve deneme çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Çalışmanın sonucuna baktığımızda yapılan denemelerde serim şeklinin yapılacak ürünün kalitesini etkilediği görülmüş ve kaşmir elyafının ipeksi denilecek kadar yumuşak olduğu saptanmıştır. Ülkemizde keçe üretiminin gittikçe azaldığı, sanatsal ve tasarımsal olarak kullanılan keçenin insan hayatında uzun süre kalacağını ufukları açacağı düşüncesinde olduğu görülmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve toplanan verilerin yorumlanması hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Şanlıurfa Tepme Keçeciliğinin incelenerek çağdaş tasarımlarda kullanılmasını amaçlayan tarama modelinde betimsel inceleme yöntemi kullanılarak bilgilerin toplandığı ve yeni tasarım ürünleri uygulanan bir çalışmadır.

Betimsel nitelikteki araştırmalar; mevcut olayların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini dikkate alarak durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedefler (Kaptan, 1998).

Bu çalışmada örnek olay tarama modeli (monografi) çalışmaları yanında, yörede elde edilen geleneksel tepme keçe ürünlerinin incelendiği bilgi formları kullanılarak analizler yapılmıştır. Yapılan analizlerin sonuçları değerlendirilmiş ve bu analizleri kapsayan birbirinden bağımsız yeni tasarımlar oluşturulmuştur.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Şanlıurfa merkez, Siverek ve Birecik ilçelerinde keçe konusunda çalışan ustalar ve bu ustaların ürettikleri ürünler oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini ise evrende yapılan inceleme sonucunda Şanlıurfa yöresinde keçecilikle uğraşan 4 usta, 1 kalfa ve Şanlıurfa da üretilen keçe ürünler içerisinde random yöntemiyle seçilen 70 adet keçe yaygı oluşturmaktadır. (Bkz: Çizelge:3.1.) Evrende bulunan ustaların sayısının sınırlı olmasından dolayı çalışma grubu üzerinde çalışılmıştır.

Çizelge 3.1. Keçelerin bulunduğu yer

	Atölye	Evler	İşyeri	Müze	Dernek	TOPLAM
Merkez	3	1	21	1	21	47
Birecik	3	5	-	-	-	8
Siverek	9	6	-	-	-	15
TOPLAM	15	12	21	1	21	70

N: 70

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Bu araştırmada veri toplama 3 yöntemle yapılmıştır. Birinci olarak literatür taraması Gazi Üniversitesi kütüphanesi ve Milli Kütüphane de bulunan basılı kaynaklardan, Yüksek Öğrenim Kurumu Tez Arşivi ve internet ortamındaki yazılı ve görsel dokümanlardan yararlanılarak yapılmıştır.

İkinci olarak ustalardan veri elde etmek için görüşme formları çalışma grubunu oluşturan 4 usta ve 1 kalfaya bilgi toplamak amaçlanmıştır. Ustaların bireysel özellikleri, hammadde, teknik, araç gereç, desen motif, kullanım alanı ve üretilen ürünlerin özellikleri hakkında bilgi sağlayacak 35 sorudan oluşan açık uçlu görüşme formu hazırlanmıştır. Uzman görüşü alınmış ve araştırmacı tarafından bire bir görüşerek uygulanmıştır. Görüşme formunun uygulanması sırasında ustalardan izin alınarak kamera, ses kaydı cihazlarından yararlanılmış ve görüşme formlarına not edilmiştir.

Üçüncü olarak ürünleri incelemek üzere; keçelerin yapım tarihi, durumu, ürünün boyutları, renk, hammadde, motif, bezeme türü ve kompozisyon v.b. özelliklerini yansıtan bilgi formları hazırlanmıştır. Yörede bulunan farklı özellikteki 70 adet keçe yaygıya uygulanmıştır. (Bkz: Çizelge:3.1.) Bu bilgi formlarının uygulanması sırasında keçe yaygınının genel ve ayrıntılı fotoğrafları çekilmiştir. Tespit edilmeyen motifler için ürün fotoğrafları görüşme formu uygulanan ustalarla gösterilerek motifler hakkındaki bilgi alınmıştır.

Yeni tasarım çalışmaları yapabilmek için; Urfa'nın kültürel zenginlikleri hakkında bilgiler toplanmış ve alandaki yöreye özgü olan ürünler tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda tasarım çalışmaları yapılmıştır. Esin kaynaklarına uygun çalışma yöntemleri belirlenmiştir. Ayrıca tasarım çalışmalarında yerli ve yabancı turistlerin yörenin kültürel özelliğini taşıyan ve hediyelik eşya istekleri dikkate alınmıştır.

3.4. Veri Çözümleme

Kamera kayıtları ve ses kayıtları dinlenerek görüşme formlarına işlenmiştir. Görüşme formlarından elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiş, alt amaçlar doğrultusunda araştırma bulgular ve yorumlar kısmında yer almıştır. Bu verilerin çetelemeleri yapılmış, frekansları saptanmıştır. Tablolaştırılmaya uygun olan veriler tablolar

halinde uygun olmayanlar ise tablolaştırılmadan açıklanmıştır. Tabloların yorumu yapılmış ve ilgili kaynaklardaki verilerle karşılaştırılmıştır.

Ürünlerin bilgi formlarından elde edilen veriler, ürünlerin; yapılış ve inceleme tarihleriyle ilgili bulgular, bulunduğu yer ve türü ile ilgili bulgular, boyutları, kalınlık ve ağırlıklarıyla ilgili bulgular, yörede verilen isim, kullanılan renklerle ilgili bulgular ve keçede kullanılan motif ve seçilen konuyla ilgili bulgular şeklinde başlıklar altında 15 adet tablo ile sunulmuştur. Her bir bilgi formunun arkasında ürünün motif ayrıntılarının yer aldığı Corel Draw X5 programında 1/10 oranında küçültülerek bire bir şeklinde çizilen keçe yaygının çizimleri yer almıştır. Yapılan çizimlerin üzerine motiflerin yerleri belirlenerek motifin tam kapsamı verilmiştir. Ayrıca yine aynı programda 1/10 oranında küçültülmüş 15 adet bir birinden ayrı kompozisyon şekilleri çizilmiştir.

Şanlıurfa'nın kültürel ve sosyal yaşamından verilere dayalı tasarım çalışmaları yapılmıştır. Tasarım çalışmalarının özgün olmasına ve hiçbir sınırlandırma getirmemeye dikkat edilmiştir. Yapılan tasarım çalışmalarının günümüz ihtiyaçları doğrultusunda kişinin etrafını süsleyici özelliği göz önüne alınmıştır. 10 adet tasarım çizimi içerisinde 3 adet tasarım ürün haline getirilmiştir. Yapılan uygulama çalışmalarında hem esinlenen öğeye hem de üretimin yapımında yöredeki teknik, renk ve kompozisyon gibi özelliklere sadık kalınmaya çalışılmıştır. Tasarımlar Corel Draw X5 ve Photoshop CS6 programlarında çizilmiştir. Bu amaç doğrultusunda keçe sanatıyla heykel ve biblolar üretilmiştir.

Yapılan araştırma Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü tez yazım kurallarına olarak rapor haline getirilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Görüşme Formunda Elde Edilen Bulgular

4.1.1. Ustaların bireysel özellikleri

Şanlıurfa il merkezindeki Geleneksel Türk El Sanatları Merkezi keçe atölyesi ustası Ömer TAŞCI ve Uğur TAŞCI ile 01 ve 13 Ocak 2015 tarihlerinde, Siverek ilçe merkezindeki iki ayrı atölyede Şaban KARSLI ve Ali KIRKAN usta ile 20 ve 23 Ocak 2015 tarihlerinde ve Birecik ilçe merkezinde Halil AKYAVUZ ile 26 Ocak 2015 tarihinde görüşme yapılmıştır.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının cinsiyetlerine ilişkin veriler değerlendirildiğinde % 100'ünün erkek bireyler olduğu tespit edilmiştir.

Akpınarlı (2008a) Siverek keçelerinde motif kompozisyon desen özelliklerini incelediği makale çalışmasında erkek bireylerle çalıştığı görülmektedir. Buna göre yapılan araştırmalar arasında benzerlik olduğu söylenebilir. Ustalarla yapılan görüşmelerde mesleği erkek bireylerden öğrendikleri anlaşılmaktadır. Bu veriler doğrultusunda keçecilik mesleğinin zorluklarının olması kadınlar tarafından tercih edilmemesine neden olmaktadır.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının medeni durumlarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde %80'nin evli olduğu ve %20'nin ise bekâr olduğu tespit edilmiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının yaşlarıyla ilgili veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 1'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.1. Yaş dağılımı

Yaşlar	F	%
22-29	1	20.00
29-38	-	-
38-47	-	-
47-56	3	60.00
56-65	-	-
65-74	1	20.00
Toplam	5	100.00

N : 5

Çizelge 1 incelendiğinde en yüksek değerin % 60 ile 47-56 yaş en düşük değerin ise % 20 ile 22-29 ve 65-74 yaş arasındadır. Buna göre yörede tepme keçeyle uğraşan bireyler orta yaşın grubundadır.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının sosyal güvence durumlarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde % 60 Bağ kur emeklisi olduğu ve % 40'nın ise hiçbir sosyal güvencesi olmadığı tespit edilmiştir.

Şanlıurfa il merkezi Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının eğitim durumlarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde sonuçları çizelge 2'de gösterilmiştir.

Çizelge 4.2. Eğitim durumu dağılımı

Eğitim düzeyi	f	%
İlkokul	2	40.00
Ortaokul	2	40.00
Lise	1	20.00
Toplam	5	100.00

N : 5

Çizelge 2 incelendiğinde en yüksek değerin % 40'nın ilkokul ve ortaokul, en düşük değerle % 20'sinin ise lise mezunu olduğu saptanmıştır. Buna göre keçe ustalarının eğitim düzeylerinin düşük olduğunu söyleyebiliriz.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının bu mesleği kimden, hangi şekilde ve kaç senedir yaptıklarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde % 80 aileden (babadan ve amca) öğrendiği ve % 20'sinin ustasından öğrendiği tespit edilmiştir. Bu verilere göre Şanlıurfa da keçecilik mesleğinin aile içerisinde devam eden babadan oğula geçen bir meslek olduğu görülmektedir.

Ustaların mesleği hangi şekilde öğrendikleriyle ilgili verilere bakıldığında % 100'ünün atölye ortamında usta, kalfa, çırak süreci içerisinde öğrendiği tespit edilmiştir. Atölyelerdeki yapılan gözlemlerde bireylerin % 80'nin usta , % 20'sinin ise kalfa düzeyinde olduğu görülmektedir.

Yörede keçecilikle ilgili yapılan çalışmaların hiçbirinde bu mesleği yapan ustaların demografik bilgilerinin ele alınmadığı, mesleğin icra şeklinin, kullanılan araç, gereç, motif

ve kompozisyon gibi özelliklerin ele alındığı görülmektedir. Bu sebeple çalışma keçecilikle uğraşan ustaları daha iyi tanımamıza ve ayrıntılı bilgi sahibi olmamıza yarayacaktır.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustaların kaç sene keçecilikle uğraştıklarına ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 3’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.3. Meslekteki yıl dağılımı

Çalışma yılı	F	%
47-53	1	20.00
40-46	-	-
33-39	2	40.00
26-32	1	20.00
19-25	-	-
12-18	1	20.00
Toplam	5	100.00

N : 5

Çizelge 3 incelendiğinde araştırma kapsamına alınan ustaların en yüksek değeri % 60’nın 26 ile 39 sene arasında bu mesleği icra ettikleri, en düşük değerle %20 ile 12-18 yıl ve 47-53 yılları arasında bu mesleği yaptıkları görülmektedir. Tabloda veriler değerlere göre ustaların çoğunun bu mesleği 30 yıl ve üzerinde yaptıklarını söyleye biliriz.

Ustaların bağlı oldukları sivil toplum kuruluşlarına ilişkin değerlendirmede % 100’nün meslekle ilgili hiçbir sivil toplum kuruluşuna bağlı olmadıkları tespit edilmiştir. Ancak önceki yıllarda ustaların %40 keçeciler derneği ve gıda odası gibi kuruluşlara bağlı olduklarını belirtmişlerdir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde ustaların ürettiği ürünlerin sergi, bilgi şöleni ve fuarlarda sergilenmesiyle ilgili veriler değerlendirildiğinde ustaların % 40’ının ürünlerini etkinliklere göndermediğini % 60’ının ise farklı tarihlerde bu etkinliklere katıldığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırma kapsamındaki ustaların % 20’sinin Şanlıurfa geleneksel el sanatları merkezi kapsamında yılda bir defa mutlaka bir etkinliğe gönderildiği tespit edilmiştir.

4.1.2. Tepme keçecilikte kullanılan gereç özellikleri

Yün elyafının özellikleri ve hazırlanması

Şanlıurfa ili Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının hangi tür ve kaç yaşında hayvanın yünü kullandıklarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde ustaların % 100'ünün kuzu yünü kullandıkları ve bu kuzunun 5-6 aylık olduktan sonra ilk kırkımından elde edilen yünün kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının koyunun hangi kısmındaki yünü kullandıkları ve yünün incelik ve uzunluğunun önemine ilişkin veriler değerlendirildiğinden % 100'ünün ilk kırkımda elde edilen kuzunun tüm bölgelerindeki yünü kullanılmaktadır. Keçe yapımında koyunun ayak ve karın bölgesindeki yünlerin keçenin orta kısmında, uzun, ince ve temiz olan sırt kısmındaki yünlerin ise keçenin yüzünde kullandıkları tespit edilmiştir. Aynı zamanda ustalar, keçecilikte liflerin ince olmasının önemli olduğunu ve keçe yapımını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının keçede kullandıkları yünün temizlenmesiyle ilgili veriler değerlendirildiğinde ustaların iki şekilde çalıştığı bu çalışma yönteminde iki ayrı yün (temiz ve kirli yün) kullanıldığı tespit edilmiştir. Müşterilerin yünlerini kendilerinin getirdikleri ve yünlerin içindeki yabancı maddelerin seçilip, duru suyla yıkandığı veya atölyenin kendi yününden siparişi yaptığı ya da satılmak üzere yapıp, hazırda bulundurduğu çalışma şeklidir. Ustaların kendilerine ait yünün temizlenmesine ilişkin veriler değerlendirildiğinde %80'nin kirli yün kullandığı (duru suyla yıkanmamış, tozlu) sadece %20'sinde yıkanmış (duru suyla yıkanmış, tozundan ve pisliğinden arınmış) yün kullanıldığı ve bu temizleme işleminin Birecik atölyesinde yapıldığı tespit edilmiştir. Birecik yöresindeki atölyede yapılan keçelerin hepsinde yıkanmış yün kullanıldığı tespit edilmiştir. Yöredeki ustalar keçede temiz ve kirli yün kullanımını şu şekilde açıklamaktadır; keçede kirli yün kullanıldığında, keçeleşme işleminin daha kolay gerçekleştiği ve tepme işleminin daha kolay olduğu belirtilmiştir. Temiz yünle yapılan keçenin ise daha zor keçeleştiği ama daha uzun ömürlü olduğu ustalar tarafından açıklanmıştır. Yünün üzerindeki idrar, ter ve diğer pisliklerin yün üzerindeki pullu yapıyı daha kolay harekete geçirerek matlaşmasını sağladığı ve yünün bir birine girerek girift yapıyı daha kolay aldığını söylemişlerdir. Ayrıca ustalar kullanılacakları yünü ister yıkasınlar,

isterse yıkamasınlar her iki şekilde de yünün içindeki yabancı maddeleri ve bitkisel atıkları ayırdıklarını belirtmişleridir.

Tepme Keçe ustalarının keçede yünü temizlendikten sonraki işlemlerine ilişkin veriler değerlendirildiğinde ;%80'nin, (merkez ve Siverek deki atölyelerin) toz ve yabancı maddelerden ayrılan yünlerin doğal renklerine göre (beyaz, siyah, açık kahverengi ve koyu kahverengi) ayırdığı, %20'nin ise (Birecik deki atölye) keçede kullanılacak yünü yıkamadan önce renklere ayırdığı ve yıkadıktan sonra havadar bir ortamda kuruttuğu tespit edilmiştir. Örnekleme yer alan ustaların %100'ünün Hallaçlama işlemi için renk kümelerine ayrılmış, karışık şekilde olan yünleri eleriyle bir birinden ayırdıkları ve bir miktar kabarttıklarını ve hallaçlama ya hazır hale getirdiklerini belirtmişlerdir. Bunun sebebinin ise hallaç makinesinin topak halde bulunun bu yün demetlerini açamaması olduğunu belirtmişlerdir.

Şanlıurfa il merkezi Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının hallaçlama işleminde kullanılan araç ile ilgili veriler değerlendirildiğinde ustalar tarama işlemini şu şekilde anlatmaktadır; Eskiden yünlerin koyun bağırsağından yapılan yay ve annep yada şimşir ağacından yapılan tokmaklarla vurulmak suretiyle bir birinden ayrıldığı belirtmişlerdir. Bu eski yöntemde yünlerin tarama esnasında zarar görmediğini ve bu yöntemle yapılan keçelerin daha çok sağlam ve keçeleşme oranlarının yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Günümüzde ise % 80'nin hallaç makinesi kullandığı ve % 20'sinin ise telli tarama makinesi kullandığı tespit edilmiştir. Hallaç makinesi kullanan ustaların hepsi hallaç makinesinin yünleri bir seferde taramadığı ve en az üç defa yünün makineye verildiği, bunun ise yün liflerinde kırılma ve yıpranma yaptığını belirtmişlerdir. Yünleri makinede tarayan ustaların genellikle tarama işlemine koyun doğal rengi olan beyazla başladıkları ve beyaz yününü tarama işlemi bittikten sonra makinenin ağızlığında kalan yünleri temizledikleri, daha sonra farklı renkteki yünleri taradıklarını belirtmişlerdir. Bu temizle işleminin bir birinden ayrılan farklı renkteki yünlerin tekrar karışmasını önlemek için olduğunu söylemişleridir.

Not: Yünlerin tarama işlemi geçmişte elle yapılmaktaydı. Bu işlemi merkez ustalarından Ömer usta şu şekilde açıklamaktadır. “Geçmişte bu hallaçlama işlemi elde yapılırdı bu işlem için koyun bağırsağı fabrikaya gönderilir ve sarılırdı, sarılan bağırsak ince bir ip gibi olur biz buna kiriş deriz. Kiriş dut ağacından yapılan yaya bağlanırdı. Bu aletin görüntüsü ok

atılan yaya benzemektedir. Bu yaya annep ağacından yapılan tokmakla vurulur ve titreşim oluşturulur, bu titreşim yün demetlerine temas ettiğinde yünler bir birinden ayrılır, tane şeklinde kabarırdı.”

Diğer gereçler

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının yün dışında kullandıkları gereçlere ilişkin veriler değerlendirildiğinde ustaların % 60'nın (merkez ve Birecik atölyelerindeki ustaların) keçede sabun kullandığının % 40'nın (Siverek atölyeleri) ise sabunu kesinlikle kullanmadığı tespit edilmiş, kullanılan sabunun ise zeytinyağlı yeşil sabun olduğu belirtilmiştir. Yörede ustaların % 100 keçenin motifinde kullandıkları fitle, basta ve fitili yünün beyaz dışındaki kalan renklerle yaptıkları saptanmıştır. Bu işlemin ise genellikle siyah ya da mor koyun denilen kahverengi yünle yapıldığını bu renkteki yünlerin tarandıktan sonra, bez üzerine ince bir tabaka halinde serilerek sarılıp tepildiğini ama tam tepme işlemine tabi tutmadıklarını yarı keçeleşmiş tabaka halinde bulunan yüzeyin kuruttuklarını ve makas yardımıyla şeritler kesilerek yaptıklarını belirtmişlerdir.

4.1.3. Tepme keçecilikte kullanılan renk, motif ve kompozisyon özellikleri

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının kullanılan renkler ve renklendirmeye ilişkin veriler değerlendirildiğinde % 100'ünün ham yündeki 3 renk olan beyaz, siyah ve kahverengi (mor) renklerini kullandıkları tespit edilmiştir. Ustalardan % 80'i doğal beyaz renkte bulunan yünü boyadığı, Birecik atölyesindeki ustanın ise eskiden boyama yaptığı ama günümüzde boyama yapmadığı ve boyama hakkında herhangi bir bilgi vermediği tespit edilmiştir.

Yörede boyama yapan Merkez ve Siverek deki ustaların % 100'ünün boyamada ateş olarak tüp, boya çubuğu, Siverek atölyelerinin boyama işleminde kazan, merkez atölye ustaların ise boyama işleminde teneke kullandığı tespit edilmiştir.

Boyama yapan ustaların % 100'ünün taranmış beyaz yün, sıcak su, kimyasal boyalar gibi yardımcı malzemelerin kullandığı, merkezdeki ustaların ise kimyasal boyaların yanında doğal boyalar da kullandığı tespit edilmiş. Boyama yapan ustaların hepsinin boyanın sabitlenmesi için tuz ya da şap kullandığı tespit edilmiştir.

Renklendirme yapan ustaların hepsinin öncelikle suyu kaynattığı, Kaynayan suya merkezdeki ve Siverek de bulunan bir atölyede öncelikle sabitleyici (şap veya tuz) atıp daha sonra istenen rengi ve taranmış yünü ilave ettiği, Siverek deki atölyelerden Ali ustanın ise kaynayan suya önce istenen rengi koyduğu daha sonra yünü ve sonrasında sabitleyiciyi (şap) eklediği tespit edilmiştir. Boyama yapan ustaların %100'ünün boyama işleminden önce yünü tarayarak hazırladığı ve taranmış yün kullanıldığı, boyama esnasında kazanda bulunan yünlerin bir sopa yardımıyla karıştırıldığı, boyama işlemi bittikten sonra ise boyanan yünlerin soğuk suya tutulduğu ve üzerindeki fazla boyanın akıtıldığı tespit edilmiştir. Boyama işleminde boyanan yünlerin atölye ortamında kurutulduğu söylenmiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının hangi desen ve motifleri nereden temin ettiği ve nasıl karar verdiğine ilişkin veriler değerlendirildiğinde % 100'ünün bu desenleri mesleği öğrendiği aile bireyleri veya ustalarından edindiği ve herhangi bir yerden almadıkları ve bunu hafızalarından aktardıkları belirtilmiştir. Ayrıca siparişi veren kişi tarafından isteğe bağlı bir şekilde motiflerin kullanıldığı aktarılmıştır.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe de kullanılan motiflerin yöreye özgü farklılıkları ve anlam özelliklerine ilişkin veriler değerlendirildiğinde %100'ünün keçe de kullandıkları motiflerin yöreye özgü motifler olduğunu söylemişlerdir. Ancak ustaların %60'nin geçmişten günümüze gelen, baba ve ustalarının kullandığı motiflerin anlamlarına ilişkin bir bilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Birecik atölyesindeki usta ve merkezdeki atölyede çalışan Ömer ustanın keçelerde kullanılan motiflerin anlam özelliğine ilişkin çevredeki sanat eserleri ve yöredeki fırınlarda satılan somun ekmeğinden, yöresel tatlıların kesim şekillerinden esinlenerek motiflere somun, baklava dilimi(baklava aşığı) gibi isimler verildiğini belirtmişlerdir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe de kullanılan ürünlerin merkezinde ya da bordüründe kullanılan motiflerin değişimine ve neler olduğuna ilişkin veriler değerlendirildiğinde %100 bordürde ya da merkezde kullandığı motiflerin değiştiğini söylemişlerdir. Araştırma kapsamına alınan merkezdeki iki ustanın kenarda yılan kavu, çift kenar, zencir kenar, kullandığı; merkezde ise somun göbek, sandık göbek, düz göbek, pul işi, kantarma, kafes kantarma ve kırma kantarma kullanıldığı tespit edilmiştir. Siverek deki ustaların ise kenarda yedi sekiz, zincir, şentanki kullandığı; merkezde ise keşkür, göbek, şam yolu ve gül gibi bitkisel bezemeleri kullandığı tespit edilmiştir. Birecik atölyesindeki ustanın

ise günümüzde renkli keçe yapmadığını ve yörede kara nakış ismi alan pul ve somunla yapılan keçeyi ürettiği tespit edilmiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçecilikte geçmişte kullanılan motifler ile günümüzde kullanılan motiflerdeki değişime ilişkin veriler değerlendirildiğinde merkezdeki ve Siverek deki Ömer ve Ali ustanın kullanılan motiflerde herhangi bir değişim olmadığını belirtmiştir. Siverek deki Şaban usta ve Birecik deki Halil ustanın ise değişimin olduğunu ve bu değişimin ekonomik sebeplere dayandığını vurgulamıştır. Ayrıca araştırma kapsamındaki merkez ustalarından Uğur ustanın ise günümüzde geçmişte kullanılan motiflerin yanında çağdaş motiflerin kullanıldığı da belirtmiştir.

4.1.4. Teknik özellikler

Tepme keçecilikte serilecek zeminin hazırlanması ve saçma işlemi

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçede yünlerin serileceği zeminin hazırlanması ve kullanılan araçlara ilişkin veriler değerlendirildiğinde ustaların %80'nin sentetik karışimli pamuklu bez kullandığı, sadece Siverek atölyelerinden şaban ustanın muşamba(naylon) üzerine serim yaptığı tespit edilmiştir. Bez kullanan merkezdeki ustaların yapılacak işin boyutuna göre kullanılacak bezi masaya ya da yere serdikleri geriye kalan Birecik ve Siverek deki ustaların ise bez ve naylonu yere sererek keçe işlemine başladığı tespit edilmiştir. Tepme keçecilikte bez kullanan ustaların %80'nin bezi suyla ıslattıktan sonra nakışı sermeye başladığı, ustaların %100'ünün keçenin serileceği bez ya da naylonun yapılacak keçenin boyutuna göre belirlediği tespit edilmiştir. Yöredeki ustaların hepsi serilecek zeminin düz bir zemin olması gerektiği ve serilen nakışların (motiflerin) kaymayacak şekilde yerleştirilmesi gerektiğinin üzerinde durduklarını belirtmişlerdir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe de saçma işlemi ve kullanılan araçlara ilişkin veriler değerlendirildiğinde % 100'ünün saçma işlemine sepki kullandığı sepki denilen aracın ise beş adet düz çubuğun insan eline benzetilerek nar, kiraz, kızılçık gibi ağaçların dallarından yapıldığı tespit edilmiştir. Yöredeki Siverek ve merkez atölyelerinde bu saçma işlemine dökme yada tavsiye gibi isimler aldığı belirtilmiştir. Saçma işleminin bez üzerine yünlerin göz kararıyla eşit miktarda yerleştirildiği belirtilmiştir. Merkez atölyedeki ömer ustamız bu işlemi şu şekilde anlatmaktadır; Makinedeki yünler

birkaç defa tarandıktan sonra birbirinden ayrılır ve sepki yardımıyla bu yünler tavsiye edilir. Bu işlemde dikkat etmek gereken husus serilen yünlerin her tarafta eşit miktarda olması ve boşluk kalmamasıdır. Boş kalan yerler tepme işleminde delik kalmamalıdır.

Tepme keçecilikte yünlerin ıslatılması, sarılması ve sıkılma işlemleri

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçelerde su miktarının belirlenmesiyle ilgili veriler değerlendirildiğinde ustaların % 20'sinin keçeye verilecek suyun ustası tarafından belirlendiğini söylemiş geriye kalan ustaların % 80'ninin ise keçeye verilecek suyun yapılacak olan ürünün kilosuna ve boyutlarına bağlı olarak değiştiği söylemişlerdir. Merkez ve Siverek atölyelerinde ilk keçeleşme işleminde saf su verdiği ve Birecik atölyesindeki ustanın ise sabunlu su vererek başladığı, tespit edilmiştir. Ustaların pişirme işlemini sıcak su vererek yaptıklarını ve daha fazla su verildiğini ve bu su miktarının göz kararı ayarlandığı tespit edilmiştir. Ustaların keçeye kaç defa su veriyorsunuz cevabının karşılığında Bütün Ustaların yaklaşık üç defa su verdiği ve ilk su verme aşamasında daha fazla su verdiklerini belirtmişlerdir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ıslatılmış yünlerin sarılma ve sıkılma işleminin nasıl gerçekleştirildiği ve bu işlemde hangi araç ve gereçlerin kullanıldığına ilişkin veriler değerlendirildiğinde ustaların % 100'ünün yörede odun, sırık, direk gibi isimler alan yarıçapı 3 cm ve uzunluğu 2 metre olan yuvarlak odunu kullanıldığı tespit edilmiştir. Bez ya da naylon üzerine serilen nakışların serim işlemi bittikten sonra bu bezin yada naylonun altına hasır veya çadır denilen bezlerin serildiği bu serilme işleminden sonra yünlerin atıldığı ve saçılma işlemini yapmış yünlerin bir başından iki kişiyle sıkı bir şekilde, sırık yardımıyla yuvarladığı ve ipler yardımıyla bağlandığı belirtilmiştir. Ustaların bu işlemi sıkı yapmalarının sebebi ise yerleştirilen motiflerin sıkma sırasında dağılmaması ve kırışma olmaması şeklinde belirtilmiştir.

Tepme keçecilikte keçeleştirme(tepme), düzeltme(pavantlama) ve pişirme işlemleri

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe de hazır bulunan yünü hangi saat aralıklarıyla ve ne kadar zaman tepme işlemine tabii tuttuğuna ilişkin veriler değerlendirildiğinde yöredeki bütün ustaların keçeleşme için hazır bulunan yünü makinede teptikleri tespit edilmiştir. Bu tepme işleminin ilkinin 60 dk süreyle yapıldığı, bu ilk

tepmeden sonra kenar düzeltmesi pavantlama) yapılıp, aynı baştan ikinci defa 45 dk tepmeye tabi tuttukları ve gerekli görüldüğü takdirde baş değiştirip 30 dk daha teptikleri tespit edilmiştir. Ustaların % 80'ni bu işlemi yaparken Birecik atölyesindeki ustanın ise ikinci tepme işlemini 60 dk yaptığı ve ondan sonra ise pişirme işlemine geçtiği tespit edilmiştir. Merkezdeki atölyede çalışan ömer usta bu işlemin daha önceleri ayakla tepildiğini ve daha kısa sürede yapıldığını, bunu nedenin ise üç kişi tarafından yuvarlanıp ayakla vurulmaya tabi tutulan keçenin ısının etkisiyle daha çabuk keçeleştiğini belirtmiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe işlemine tabi tutulan keçenin düzeltme ve yün ekleme işlemlerine ve bu işlemleri yaparken nelere dikkat edildiğine ilişkin veriler değerlendirildiğinde ustaların %100'ünün bu düzeltme işlemini yaptığı tespit edilmiş bu ustaların %80'ninin bu işleme pavantlama adını verdiği Birecik atölyesinde ise bu işleme kenar düzleme dediği tespit edilmiştir. Yapılan bu işlem de birinci tepme işleminden sonra keçenin kenarlarının içe katlanması, elle didilerek keçenin merkezi gibi kalınlaştırılması ve yün ekleme işlemleri yapıldığı tespit edilmiş, keçeye ekstra bir yün ekleme işlemi yapılmadığı, kenarlardan çıkan parçaların altlara yerleştirildiği tespit edilmiştir. Siverek atölyelerindeki ustalardan Şaban usta bu işlemi şu şekilde anlatmaktadır; birinci dönme işlemi yapıldıktan sonra yün ekleme işlemi olmaz. Sadece kenarlarda çıkan yarı keçeleşmiş fazla parçalar çıkarılır ve elle didilerek boş kalmış veyahut yırtık yerlere yama yapılır. Pavantlama işlemi yapılan keçe yaygının ortası ve kenarlarının aynı yükseğe getirilip, indirilen nakışın kenarlara eşit mesafede düzeltilmesi ve artık son düzeltmedir. Ayrıca bu keçe yapıl işinin en önemli noktasıdır şeklinde açıklamıştır.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe işleminde pişirme işleminin nerede, ne kadar sürede pişirildiği ve pişirme işleminin püf noktalarına ilişkin veriler değerlendirildiğinde araştırma kapsamına giren ustaların %100'ünün eskiden pişirme işlemini sıcak hamamlarda göğüsle yaptığı günümüzde ise bu pişirme işleminin atölye ortamında yapıldığı tespit edilmiştir. Ancak merkezdeki atölyede çalışan ustaların pişirme işlemini atölye ortamında masanın üzerinde kollarla 2 saatte pişirdiği, Siverek ve Birecik atölyelerindeki ustaların ise atölye ortamındaki tepme ve pişirme makineleriyle pişirmeyi yaptığı tespit edilmiştir. Merkezdeki atölyede çalışan Ömer usta bu işlemi şu şekilde anlatmaktadır; Tepme işlemi biten keçe makineden çıkarılıp, masanın üzerinde kayan ve eğilen kısımları düzeltilir ve kısa baştan sarılarak kollar yardımıyla vurularak ve itilerek pişirme yapılır. Bu pişirme işlemi yarım saat sürer, açılan keçe çevrilerek ikinci kısa kenar

pişirilmeye başlanır ve bu pişirme de yarım saat 30 dakika devam eder. Her defa açılan keçe sabunlu sıcak su ile ıslatılır ve ısını korunması için atölye ortamında bulunan elektrikli sobadan yararlanılır. Isının keçenin pişmesi için önemli olduğunu söyleyen Ömer usta bu işlemlerin uzun kenarlarda da devam ettiğini belirtmiştir. Pişirme işleminin genellikle iki usta tarafından yapıldığını ve her defasında açılan keçenin eğilen kısımlarının düzeltilerek pişirme işlemine devam ettiğini belirten usta keçe sanatının en yorucu kısmının bu pişirme kısmı olduğunu da belirtmiştir.

Siverek ve Birecik atölyelerinde ise pişirme işleminin pişirme makinesinde ya da tepme makinesine eklenen aparatlarla yapıldığı tespit edilmiştir. Siverek atölyesinde pişirilen keçelerin sabun kullanmadan sadece sıcak su yardımıyla pişirildiği, Birecik atölyesinde ise bu işlemin sabun rendelenmiş sıcak su ile yapıldığı tespit edilmiştir. Makine de pişirme işlemin yarım saat aralıklarla 2 saat pişirdiği ve keçenin her iki kısa başının iki defa çevrilip makineye yerleştirildiği tespit edilmiştir. Birecik atölyesindeki Halil usta bu işlemi şu şekilde açıklamaktadır; Keçe makineden çıkarıldıktan sonra, makinenin iki kenarına kanat denilen aparatlar takılır. Bu aparatlar keçenin enine kısılmasını sağlamak içindir, yarım saat aralıklarla kademeli olarak sıkıştırılır, bunu nedeni pişirme işlemine tabi tutulan keçenin enine genişlememesidir. Sabunlu sıcak su ile ıslatılan keçe birinci kısa baştan sarılarak makineye yerleştirilir, yerleştirilen keçe pişirilmeye başladığında makinenin yanında durup sürekli düzeltme yapmak gerekir. Bu düzeltme olmazsa pişirme de keçe kat girip bozula bilir. Sürekli dönen keçeyi el yardımıyla çekmek ve düzeltmek gerekir. Birinci pişirme işlemi bittikten sonra açılan keçenin eğilen ve bükülen kısımları düzeltilip bol miktarda sıcak sabunlu suyla ıslatılarak, diğer kısa başa aynı işlem uygulanır. Ayrıca bu verilen sabunlu su pişirme aşamasında makineni dönmesiyle keçenin dışına çıkar ve makinenin su kanalları sayesinde atılır. Bol miktarda verilen bu suyun hiçbir zararı olmaz sadece keçeyi daha da sağlamlaştırır. Deseni içine alarak rulo yapılan ve pişirilen keçe, ters çevrilerek yapılan işlemler tekrarlanır.

Yapılan araştırma kapsamında Siverek atölyelerinde yapılan pişirme işlemi de Birecik atölyesindeki gibi makine yardımıyla aynı şekilde yapıldığı, sadece tek farkın sabun kullanılmadığı tespit edilmiştir.

4.1.5. Tepme keçecilikte bitim işlemleri

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçenin bitim işleminde neler yapıldığına dair veriler değerlendirildiğinde; Merkezdeki ustaların keçeyi masa üzerine yerleştirdikten eğik olan kısımlarını elle ve pense yardımıyla çekerek düzelttiği ve vurarak seviyelerin eşit haline getirdiği, daha sonra keçe eninden ve boyundan katlanarak otomatik çamaşır makinesinde sıkılarak içerisindeki kirli sudan kurtarıldığı tespit edilmiştir. Ömer usta çamaşır makinesinde sıkılan keçenin tekrar masaya serildiğini ve demir bir çubukla üzerinde geçilmek suretiyle düzleştirildiğini ve keçenin üzerindeki fazla kalan kıl ve yünlerin el yardımıyla ovalanmak suretiyle toplanıp temizlendiğini de belirtmiştir. Birecik ve Siverek ustaları ise keçenin kirli olma durumunda keçeyi rulo haline getirip üzerine su döktüğü ve 15 dk. beklettikten sonra güneşli havadar bir ortamda kuruttuğu tespit edilmiştir. Ayrıca Siverek atölyesindeki Ali ustanın üzerine su tuttuktan sonra keçeyi 15-20 dk. arasında tepme makinesinde teptiği ve içerisindeki sudan ayırdığı tespit edilmiştir. Yöredeki tüm ustaların keçelerini güneşli günlerde bir günde, kapalı ve yağmurlu günlerde ise iki ya da üç gün boyunca da kurutmaya bıraktıkları tespit edilmiştir.

4.1.6. Tepme keçecilikte üretilen ürünler

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe ustalarının hangi ürünü yapacağına nasıl karar verdiğine ilişkin veriler değerlendirildiğinde ustaların hepsinin çalışma yöntemine bağlı değiştiği tespit edilmiştir. Birinci çalışma şekli sipariş üzerine çalışmadır bu çalışma şeklinde yünlerini getiren müşteri tarafından ne yapılacağına ne ürünün özelliklerinin müşteri tarafından belirlendiği tespit edilmiştir. İkinci çalışma şekli ise ustaların elinde bulunan yünlerin kullanılmasıyla yapılan çalışmalardır. Bu çalışmada genellikle müşteri potansiyelini isteğine bağlı olarak sabit ölçülerde piknik keçesi denilen yaygıların üretildiği tespit edilmiştir. Bu üretilen yaygı örneklerinin ise yörede kullanılan özellikte olmasına dikkat edilmekte olduğu tespit edilmiştir. Sadece merkez atölyede bağlı olunan kurumun istekleri doğrultusunda farklı şekillerde ürünler üretildiği belirlenmiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçe de hortum tarzında keçe yapıyla ilişkili veriler değerlendirildiğinde ustalardan % 80'inin bu tarzda keçe yapmadığı tespit edilmiştir. Sadece merkez atölyesindeki Ömer ustanın çalıştığı ve yörede bu işleme tek parça çoban keçesi denildiği tespit edilmiştir. Ömer usta tek parça keçelerin sipariş

olduğu durumda çalıştığını ve yörede fazla kullanılmadığını eklemiştir. Bu tekniği şu şekilde açıklamıştır; birinci tepme işleminden sonra hortum genişliği kadar bir naylon parçanın keçenin üzerine yerleştirildikten sonra üzerinin kapatılarak yün eklemesi yapılması ve yüzey oluşturmasıyla birleştirildiği söylemiştir. Siverek atölyesinde çalışan Şaban usta ise bu çalışmaların yörede fazla istenmediğini bunun yerine kepenek isteyenlerin düz keçeden terzilere diktirdiğini ve üzerini ise naylonla kaplayarak kullandıklarını söylemiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçede hangi ürünlerin üretildiğiyle ilgili veriler değerlendirildiğinde Birecik ve Siverek ustalarının geleneksel tepme keçe yaygıların üretiminin devam ettiğini, bu yaygılardan daha küçük boyutlu olan piknik keçesi, sedir keçesi, dikişli kepenek için motifsiz düz keçeler ve bel hastaları için yatak keçesi üretildiğini belirtmişlerdir. Merkezdeki ustaların ise günümüzde geleneksel yaygının yanında bölgeden çıkan mozaiklerden tablolar ürettiğini, çanta, eldiven ve çorap gibi günlük kullanım malzemelerinin de ürettikleri tespit edilmiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçede geçmişten günümüze ürünlerin arasındaki farklılıklara ilişkin veriler değerlendirildiğinde Merkez ustalarının günümüzde modern keçeciliğin geliştiğini günlük kullanım ihtiyaçlarının da yapıldığını örneğin; yelek çorap, şapka ve tabloların yapıldığını belirtmişlerdir. Ustalardan % 60'ının ise geçmişteki ürün yelpazesinde bir gerileme olduğunu ve bunu ekonomik ve teknolojik sebeplere bağladığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu ustalar makine halılarının kullanılmaya başlandıktan sonra keçe kullanımının azaldığını ve keçelerin ısınmak amacıyla halıların altında kullanıldığını belirtmişlerdir. Ustaların hepsi geçmişte yapılan keçelerin daha sağlam olduğunu bunu sebebini ise yapılış tekniğinden kaynaklandığını ve hamamda pişirilen yünlerin daha dayanıklı olduğunu ve yünlerin eski tarama yöntemiyle hallaçlandığında zarar görmediği ve kalitesinin azalmadığını bununda ürünün kalitesini etkilediklerini belirtmişlerdir. Eskiden yapılan yaygı keçelerinin ise hala evlerde kullanıldığını onaylamışlardır.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçecilikte fiyatların belirlenmesiyle ilgili veriler değerlendirildiğinde Merkez ustalarından Uğur ustanın fiyatı belirlemediği ustası tarafından belirlendiği tespit edilmiştir. Diğer tüm ustaların ise fiyatı iki şekilde belirlediği;

- Müşterinin yünü getirmesi durumunda sadece elemeği alındığı
- Müşterinin yünü getirilmeden sipariş vermesi durumunda malzeme ücreti + elemeği alındığı tespit edilmiştir.

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçeciliğin ekonomik durumunun ustalara katkılarıyla ilgili veriler değerlendirildiğinde değerlendirmeye alınmış ustaların % 40'ının Şanlıurfa geleneksel el sanatları merkezinde belirli bir ücret karşılığında çalıştığı tespit edilmiştir. % 60'ının ise (Siverek ve Birecik atölyeleri) kendilerine ait atölyelerde çalıştığı tespit edilmiştir. Günümüzde kullanım alanının azalan keçenin ustalar için ekonomik katkısının çok az olduğu ve günü kurtarma çabası içerisinde olduklarını belirtmişlerdir.

4.1.7. Tepme keçeciliğin kullanım yerleri

Şanlıurfa il merkezi, Siverek ve Birecik ilçelerinde Tepme Keçede kullanım yeriyle ilgili veriler değerlendirildiğinde ustaların % 100'ünün keçenin kullanım alanlarının değiştiğini belirtmiş ve bu değişimin ise eskiden keçelerin çadır ve odalarda yaygın olarak kullanıldığı söylenmişlerdir. Günümüzde ise bu geleneksel kullanımının yanında giyimi tamamlayan aksesuar ya da insanların çevrelerini süslediği obje olarak kullandığını ve sağlık problemleri olanlar tarafından yatak olarak kullanıldığı söylenmiştir.

4.2. Bilgi Formlarından Elde Edilen Bulgular

4.2.1. Tepme keçe ürünlerin yapılış ve inceleme tarihleriyle ilgili bulgular

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinin yapılış tarihlerine ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 5'de gösterilmiştir.

Çizelge 4. 4. Ürünlerin yapılış tarihi dağılımı

Yıllar	f	%
1940-1950	3	05,21
1950-1960	-	00,00
1960-1970	7	12,06
1970-1980	9	15,51
1980-1990	12	20,68
1990-2000	8	13,79
2000-2010	4	06,89
2010-2015	15	25,86
Toplam	58	100,00

N: 70

Çizelge 5 incelendiğinde en yüksek değer % 25,86 ile 2010-2015 arasında yapıldığı, bunu sırasıyla 1980-1990 yılları arasında yapılan keçelerin takip ettiği, en düşük verinin ise %05,21 değeriyle 1940-1950 yıllarında yapılan keçelerin oluşturduğu görülmektedir. Buna göre yapılan araştırmada tespit edilen keçe ürünlerin 58 adedinin tarihlerine ulaşıldığı ve 22 adet keçenin tarihleri tespit edilememiştir.

4.2.2. Tepme keçe ürünlerin türleri ile ilgili bulgular

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerin türlerine ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 6’de gösterilmiştir.

Çizelge 4. 5. Ürünlerin dağılımı

Ürün çeşidi	F	%
Yaygı	65	92,85
Seccade	4	05,71
Piknik Keçesi	1	01,44
Toplam	70	100,00

N : 70

Çizelge 6 incelendiğinde en yüksek değer % 92.85 yaygı olduğu, bunu sırasıyla; seccade ve piknik keçesinin takip ettiği görülmektedir. Buna göre yapılan inceleme kapsamına alınan keçe ürünlerin çoğunun evlere serilen yaygı keçesi olduğu görülmektedir.

Akpınarlı ve diğerleri (2012) Şanlıurfa El Sanatları ve Sözlü Kültür Malzemeleri adlı araştırma çalışmasında tespit edilen keçe ürünlerin (%82,7)’sinin geleneksel olarak üretilen yaygı keçesi olduğu, bunu sırasıyla; seccade, paspas ve kepeneğin takip ettiği görülmüştür. Buna göre iki çalışma arasında benzerlik olduğu tespit edilmiştir.

4.2.3. Tepme keçe ürünlerin boyutları, kalınlık ve ağırlıkları ile ilgili bulgular

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinin boyutları kalınlık ve ağırlıklarına ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 7’de gösterilmiştir.

Çizelge 4. 6. Boyut ve ağırlık dağılımı

BOY (cm)		EN (cm)		KALINLIK (mm)		AĞIRLIK (gr)	
Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.	Min.	Max.
122	440	68	144	9	25	0,780	17,180
X̄ 305, 5 cm		X̄ 95,5 cm		X̄ 1,488 mm		X̄ 6.642 gr	

N:70

Çizelge 7 incelendiğinde Şanlıurfa ilinde örneklem alınan 70 adet Tepme Keçe ürünlerinin boyutlarıyla ilgili verilerin minimum ve maksimum değerleri verilmiş, keçe ürünlerdeki ölçülerin aritmetik ortalaması alınmıştır.

Yapılan incelemede en kısa boy ölçüsünün 122cm, en uzun boy ölçüsünün ise 440cm olduğu tespit edilmiştir. İnceleme kapsamındaki ürünlerini aritmetik ortalamasının 305,5cm olduğu tespit edilmiştir. Yapılan incelemede en kısa en ölçüsünün 68cm, en uzun en ölçüsünün ise 144cm olduğu tespit edilmiştir. İnceleme kapsamındaki ürünlerin aritmetik ortalamasının 95.05cm olduğu tespit edilmiştir.

Akpınarlı ve diğerleri (2012) Şanlıurfa El Sanatları ve Sözlü Kültür Malzemeleri adlı araştırma çalışmasında tespit edilen keçe ürünlerin boyutlarıyla ilgili verilere bakıldığında elde edilen sonuçlar şu şekilde verilmiştir. Tespit edilen ürünlerin boylarını en fazla 241-380cm arasında olduğu, en genişliğinin ise 81-100cm arasında olduğu görülmektedir. Buna göre iki çalışma arasında benzerlik olduğu görülmektedir.

Yapılan incelemede en ince keçe kalınlığının 9mm, en kalın keçenin ise 25mm olduğu tespit edilmiştir. İnceleme kapsamındaki ürünlerin kalınlık aritmetik ortalamasının ise 1.488 mm olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede en hafif keçenin 0,780gr, en ağır keçenin ise 17,180gr olduğu tespit edilmiştir. İnceleme kapsamına alınan ürünlerin ağırlık aritmetik ortalamasının ise 6,642gr olduğu tespit edilmiştir. .

4.2.4. Tepme keçe kullanılan renklerle ilgili bulgular

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinin zemininde kullanılan renklerine ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 8'da gösterilmiştir.

Çizelge 4. 7. Zeminde kullanılan renk dağılımı

Renkler	F	%
Beyaz (Doğal yün rengi)	51	72,85
Siyah	5	07,16
Kahverengi(Mor Koyun)	14	19,99
Toplam	70	100,00

N : 70

Çizelge 8 incelendiğinde en yüksek değer % 72.85 beyaz olduğu, bunu sırasıyla; kahverengi(mor koyun) ve siyahın takip ettiği görülmektedir. Buna göre yapılan incelemede zeminde kullanılan renklerin koyunun doğal renkleri olduğu ve zeminde tek renk kullanıldığı görülmektedir.

Akpınarlı (2008) Siverek keçelerinde Teknik Motif ve Kompozisyon adlı makale çalışmasında keçenin zeminde renklendirme yapılmadığı ve koyunun doğal renklerinden beyaz, kahverengi, siyah ve bej kullanıldığını aktarmaktadır. Buna göre iki çalışma arasında benzerlik olduğu görülmüştür.

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinin deseninde kullanılan renklerine ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 9’da gösterilmiştir.

Çizelge 4. 8. Desende kullanılan renk dağılımı

Renkler	F	%
Doğal Renkler	78	31,20
Pembe	46	18,40
Mor	18	7,20
Turuncu	43	17,20
Kırmızı	35	14,00
Sarı	4	1,60
Eflatun	1	0,40
Mavi	8	3,20
Yeşil	10	4,00
Bordo	2	0,80
Krem	2	0,80
Bej	1	0,40
Gri	2	0,80
Toplam	250	100,00

N : 70

Çizelge 9 incelendiğinde en yüksek değer % 31.20 koyunun doğal renklerinden (beyaz, siyah ve kahverengi) kullanıldığı, bu değeri sırasıyla; pembe, turuncu, kırmızı, mor ve yeşilin takip ettiği görülmektedir.

Akpınarlı ve diğerleri (2012) Şanlıurfa El Sanatları ve Sözlü Kültür Malzemeleri adlı araştırmasında renklendirmede en çok koyunun doğal renklerinden beyaz, siyah ve kahverengi renklerinin kullanıldığı ve kırmızı, mavi, sarı, pembe, turuncu, yeşil, bej, gri ve mor renklerinin izlediği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmaların benzerlik taşıdığı görülmektedir.

4.2.5. Tepme keçe ürünlerine verilen isim, kullanılan motif ve seçilen konuyla ilgili bulgular

Şanlıurfa ilinde örnekleme alınan Tepme Keçe ürünlerine, yörede verilen isimler ile ilgili veriler değerlendirilerek sonuçları izelge 10’de gösterilmiştir.

Çizelge 4. 9. Keçe verilen yöresel isimler

Keçe isimleri	F	%
Somun Nakışı	4	5,71
Kafes Nakışı	2	2,85
Sandık Nakışı	1	1,42
Kara Nakış	2	2,85
Kenarsız Nakış	2	2,85
Sandık Acem Nakışı	1	1,42
Acem Nakışı	17	24,51
Yarım Acem Nakışı	6	8,57
Yıldız Pul İşi	1	1,42
Yıldız Göbek	1	1,42
5 Göbek Kantarma	1	1,42
4 Göbek Kantarma	1	1,42
3 Göbek Kantarma	2	2,85
2 Lengeri 1 Kayık	1	1,42
4 Göbek 3 Somun	1	1,42
3 Göbek 2 Somun	2	2,85
Yaprak Somun	1	1,42
Dıknalı Keçe	2	2,85
Küpelî	1	1,42
Kollu Küpelî	3	4,28
Kılçlı	2	2,85
Zencirli	3	4,28
Yedi Sekizli	1	1,42
Payamlı	1	1,42
İbrikli	1	1,42
Çift Kayık	1	1,42
Çatma	1	1,42
Salma	1	1,42
Piknik keçesi	1	1,42
Namazlık	3	4,28
Toplam	70	100,00

N : 70

Çizelge 10 incelendiğinde en yüksek değer % 24. 51 Acem Nakışı isminin verildiğini bunu sırasıyla; Yarım acem nakışı, somun nakışı, zencirli, kollu küpelî, namazlık isimlerinin takip ettiği görülmektedir. Ayrıca 3 adet keçe ismi tespit edilmemiştir. Keçelere verilen isimlerle yaygıda kullanılan motif, kompozisyon, kenar özelliği ve kullanım alanları ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür.

Yörede yapılan tepme keçe ile ilgili ulaşılabilen çalışmalara bakıldığında, keçelere verilen isimlerle ilgili herhangi bir isimlendirmenin yapılmadığını, daha çok keçede kullanılan motif özelliğinin incelendiği görülmüştür. Buna göre yapılan incelemede her bir keçe ürünün bir ismi olduğu keçenin üzerinde bulunan motiften, kenar özelliğinden, kompozisyonundan veya kullanım alanında esinlenerek verilmiştir.

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinin bezeme türüne ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 11’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.10. Kullanılan bezemeler

Bezeme türleri	F	%
Geometrik Bezeme	10	13,40
Bitkisel Bezeme	14	17,07
Figürlü Bezeme	8	9,75
Nesneli Bezeme	17	20,73
Sembolik Bezeme	24	35,36
Yazılı Bezeme	3	3,69
Toplam	82	100,00

N : 70

Çizelge 11 incelendiğinde en yüksek değer % 35,36 ile sembolik bezeme kullanıldığı bu değeri sırasıyla; nesneli, bitkisel, geometrik, figürlü ve yazılı bezemenin takip ettiği görülmektedir.

Ergenekon (1994) Tepme keçelerin tarihi gelişimi ile renk, desen, teknik ve kullanım özellikleri adlı doktora araştırmasında 5 adet keçede Şanlıurfa keçelerini geometrik, soyut ve nesneli olacak şekilde sıraladığı görülmektedir. Bu iki çalışma arasında kısmen benzerlik göstermektedir.

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerde kullanılan geometrik bezemelere ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 12’de gösterilmiştir.

Çizelge 4. 11. Geometrik bezeme dağılımı

Motifler	F	%
Düz Çizgi	72	21,04
Zikzak Çizgi	56	16,36
Dikdörtgen	23	6,72
Eşkenar Dörtgen (Baklava)	30	8,76
Kare	27	7,89
Yıldız	30	8,76
Üçgen	57	16,66
Daire	21	6,13
Nokta (Dıkna)	12	3,50
Altıgen	14	4,09
Toplam	312	100,00

N : 70

Çizelge 12 incelendiğinde en yüksek değer % 21.04 Düz çizgi kullanıldığı, bunu sırasıyla; üçgen, zikzak çizgi, yıldız ve eşkenar dörtgen(baklava), dikdörtgen ve dairenin takip ettiği

görülmektedir. Tabloya bakıldığında incelen keçe ürünlerde birden fazla geometrik şeklin birlikte kullanıldığını tespit edilmiştir. Ayrıca keçede kullanılan motiflerin hepsinin düz çizgiyle ya da düz çizgi ile zikzak çizginin birlikte kullanılmasıyla oluşturulmaktadır. Şanlıurfa keçelerinde geometrik formlar yoğun olarak kullanılmıştır.

Akpınarlı (2008) Anadolu Keçe Sanatı adlı bildiri çalışmasında Şanlıurfa ve Siverek ilçelerinde yapılan araştırmalarda en çok geometrik bezemelerin kullanıldığını aktarmıştır. Bu iki çalışmanın büyük benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinde kullanılan bitkisel bezemelere ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 13’de gösterilmiştir.

Çizelge 4. 12. Bitkisel bezeme dağılımı

Motifler	F	%
Dal	6	9,83
Yaprak	8	13,11
Çiçek	9	14,84
Lale	6	9,83
Gül	1	1,63
Papatya	2	3,27
Yonca yaprağı	2	3,27
Tomurcuk	5	8,19
Çam Ağacı	3	4,91
Süpürge (ağaç)	1	1,63
Tohum	2	3,27
Payam (Badem)	8	13,11
Biber	8	13,11
Toplam	61	100,00

N : 70

Çizelge 13 incelendiğinde en yüksek değer % 14.84 çiçeğin kullanıldığı, bunu sırasıyla; yaprak, biber, payam(badem), lale, dal, tomurcuk ve çam ağacı gibi yöreye özgü motiflerin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Buna göre bitkisel bezemelerin çevrelerinde bulunan bitkiler esin kaynağı olmuştur.

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinde kullanılan figürlü bezemelere ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 14’de gösterilmiştir.

Çizelge 4. 13. Figürlü bezeme dağılımı

Motifler	F	%
Tavus kuşu	4	19,04
Kuzukulağı	8	38,12
Boynuz	3	14,28
Kol	3	14,28
Kulak	1	4,76
Şahmeran	1	4,76
Kurt dişi	1	4,76
Toplam	21	100,00

N : 70

Çizelge 14 incelendiğinde en yüksek değer % 38.12 Kuzukulağı kullanıldığı bu değeri sırasıyla; tavus kuşu, boynuz, kol ve şahmeran türü motiflerin takip ettiği görülmektedir. Buna göre keçe ustaları çevrelerinde gördükleri hayvan ya da hayvanın bir parçasını kullanarak ve yörede hikâyelerdeki hayvanlardan etkilenecek bu bezemeleri oluşturdu söylenebilir.

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinde kullanılan Nesneli bezemelere ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 15’da gösterilmiştir.

Çizelge 4. 14. Nesneli bezeme dağılımı

Motifler	F	%
Sandık	12	19,92
Zencir (Zincir)	13	21,84
Saksı	2	3,33
Kayık	4	6,66
Çengel	1	1,66
Kafes sandık	1	1,66
Küpe	8	13,33
İbrik	1	1,66
Köprü	3	4,98
Kibrit kutusu	1	1,66
Küp (testi)	1	1,66
Minare	2	3,33
Kandil	1	1,66
Şerafe	1	1,66
Mihrap	1	1,66
Kubbe	8	13,33
Toplam	60	100,00

N : 70

Çizelge 15 incelendiğinde en yüksek değer %21.84 Zencir (zincir) kullanıldığı bunu değeri sırasıyla; sandık, küpe, kubbe, kayık ve köprü motiflerinin takip ettiği görülmektedir. Bu verilere göre yörede kullanılan nesneli bezemelerin bir biriyle bir bağlantısı olmadığı, keçe ustasının çevresindeki nesnelere etkilendiği söylenebilir.

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinde kullanılan sembolik bezemelere ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 17’de gösterilmiştir.

Çizelge 4.15. Sembolik bezeme dağılımı

Motifler	F	%
Somun	13	5,67
Yaprak somun	3	1,30
Kafes somun	3	1,30
Kertik, Kılç	53	23,13
Kepez, Parmak	34	14,84
Kantarma, Pencere	27	11,78
Göbek, Tabak	17	7,42
Armut göbek	3	1,30
Yarım armut	3	1,30
Yıldız göbek	2	0,87
Lengeri (Leğen)	2	0,87
Pul	18	7,85
Hilal	7	3,05
Ay	2	0,87
Su	1	0,43
Tepe	5	2,18
Çift Tepe	2	0,87
Pul aşirtma	1	0,43
Yılan kavu (Yılan yolu)	6	2,61
Traktör tekeri (Traktör yolu)	3	1,30
Kırma	5	2,18
İnek memesi	6	2,61
Kollu Küpeli	2	0,87
Baklava aşığı	1	0,43
Serpme desen	1	0,43
Kesme	1	0,43
Başlık (Tabanlık)	6	2,61
Tepelik	2	0,87
Toplam	229	100,00

N : 70

Çizelge 17 incelendiğinde en yüksek değer % 23.13 Kertik (kılç) motifinin kullanıldığı bu değeri takiben; kepez (parmak), kantarma(pencere), pul, göbek (tabak), somun, hilal, inek memesi, yılan kavu(yılan yolu) ve başlık motiflerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Verilen toplamın, N sayısından fazla olması ürünlerde birden fazla sembolik motifin birlikte kullanıldığını göstermektedir. Tabloda verilen seçeneklere bakıldığında bazı seçeneklerin birden fazla isim ve aldığı, bunun sebebinin ise il merkezinde ve ilçelerde bu motiflere farklı isimler verilmesinden dolayı olduğu anlaşılmaktadır.

Şanlıurfa ilinde örneklem alınan Tepme Keçe ürünlerinde kullanılan yazılı bezemelere ilişkin veriler değerlendirilerek sonuçları çizelge 18’de gösterilmiştir.

Çizelge 4. 16. Yazılı bezeme dağılımı

Motifler	F	%
Rakam	12	63,15
Harf	6	31,57
İşaret	1	5,28
Toplam	19	100,00

N : 70

Çizelge 18 incelendiğinde en yüksek değer % 63.15 Rakam kullanıldığı, bu değeri sırasıyla; harf ve işaretin takip ettiği görülmektedir. Yörede elde edilen bilgiler doğrultusunda kullanılan rakamların; keçenin yapılış tarihini, kullanılan yün miktarını ya da keçenin metrajını belirleyen birer sembol olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Kullanılan harflerin ise keçenin sahibini, keçeyi üreten ustanın ismini tanıtan, kimliği yansıtan sembol olarak kullanıldığı belirtilmiştir.

Kürkçüoğlu (1987) Şanlıurfa El Sanatlarından Keçecilik adlı makale çalışmasında, yörede kullanılan nakışlar(motifler) başlığı altında; Acem nakışı, Dal nakışı, Pul nakışı, Göbek nakışı, Somun nakışı, Somun yıldız nakışı, Kantarma nakışı, Sandık nakışı, Armut nakışı gibi isimlerin kullanıldığı belirtmiştir. Bu iki çalışma arasında kısmen de olsa benzerlik olduğu tespit edilmiştir.

Akpınarlı ve diğerleri (2012) Şanlıurfa El Sanatları ve Sözlü Kültür Malzemeleri adlı araştırma çalışmasında keçede kullanılan motif isimlerinin bezeme türüne ayrılmadan ele alındığı, tespit edilen motif isimlerinin bu çalışmadaki yazılı bezeme haricindeki tüm bezeme örneklerinden motif isimlerin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre bu iki çalışma arasında benzerlik olduğu söylenebilir.

Keçecilik mesleğinde en önemli olan bir diğer unsur ise kompozisyon özelliğidir. Yörede ustalarla yapılan görüşmelerde neden bütün keçelerin farklı şekillerde yerleştirildiği sorulduğundan bu yerleşim şeklinin ustanın hem kimliğini hem de bu işteki ustalığını yansıttığını belirtmişleridir. Merkez ustalarından olan Ömer usta bu konuyu şu şekilde aktarmıştır. “Keçe yapıldıktan sonra keçeci pazarına çıkarılır ve tüccarlara gösterilir, bu tüccarlar keçenin hangi ilçeden geldiği dahası hangi usta tarafından yapıldığını bu kompozisyon yani motif (nakışların) yerleşim şeklinden anlamaktadır. Hiçbir usta başka bir ustanın yerleştirdiği gibi yerleştirmez.” Şeklinde belirtilen bu kompozisyon şekilleri yörede yapılan inceleme doğrultusunda birden fazla yerleştirme şeklinin bulunduğu ve içlerin en

belirgin olan kompozisyonlar seçilerek bilgi formlarından sonra keçe yaygıların kompozisyon çizimleri başlığı altında verilmiştir.

4.3. Tepme Keçenin Analizi

Tepme keçe desenli veya desensiz (düz) olarak üretilmektedir. Desensiz tepme keçe üretimi genellikle çobanların dikişli kepenekleri için kullanıldığı saptanmıştır. Desenli ve desensiz keçe üretimindeki farklılık sadece desen yapım aşamasıdır. Keçe yapımı, yünü hazırlamak, basta hazırlamak, basta ve yün boyamak, fitle ve fitil hazırlamak, desen hazırlamak, yünü saçmak(dökmek), yünleri ıslatmak ve sarmak, yünleri tepmek, kenar düzeltmek(pavantlama-çatki almak), keçe pişirmek ve yıkamak, sıkmak ve kurutmak gibi işlemlerden oluşmaktadır. Bu işlemler şöyle açıklanabilir:

4.3.1. İşlem 1. Yünü hazırlamak

İşlem basamakları

- Kuzunun ilk kırkım yünü alınır.
- Yünü duru suyla yıkayınız ve havadar bir ortamda kurutunuz.
- Aldığınız yünleri koyunun doğal renk ve tonlarına göre ayırınız.

Resim 4.1. Yünlerin içerisinde yabancı maddelerin seçilmesi ve renklerine göre ayrılması (Özgün 2015)

- Ürününe göre yünün miktarını belirlemek için terazi ile yünü tartınız.

- Yün içerisindeki yabancı maddeleri (yaprak, saman, pıtrak) el yardımıyla ayıklayınız.
- Temizlenen yünlerin içerisindeki kaba, karışık topak yünleri el yardımıyla kabartınız.
- Kabartılan yünleri bir birine karışmayacak şekilde atölyenin uygun yerinde muhafaza ediniz.
- Hallaç makinesini hazırlayınız.(önce taranmış olan yünlerin atıklarını tarak yardımıyla temizleyiniz).

Resim 4.2. Hallaç makinesinin yünleri taramak için hazırlanması (Özgün 2015)

- Temizlenen hallaç makinesinde öncelikle beyaz yünleri geçiriniz. (Bu tarama işleminde açık renkten koyu renge doğru tarama sırasını takip ediniz.)
- Yünlerin kabartılmasında sadece hallaç makinesi kullanılacaksa bu işlem 3 defa tekrarlayınız.

Resim 4.3. Yünlerin eller kabartılarak hallaç makinesinde taranması (Özgün 2015)

- Ayrıca tarak makinesinde tarama işlemi yapılacak ise bir defa hallaç makinesinde kabartılan yünleri bir defa da tarama makinesinden geçiriniz.

- Taranan yünlerin üzerine bir baskı uygulamadan atölyenin temiz bir köşesinde muhafaza ediniz.
- Yapılacak ürünün zemin renginin koyunun doğal renklerinden siyah ve kahverengi olması durumunda yünleri temiz bir şekilde hallaç makinesinden bir defa taradıktan sonra çuvalleyarak biriktiriniz. Biriktirme işlemi bittikten sonra bir defa taranmış yünler çuval içerisinde çıkarılarak havalandırınız ve iki defa daha hallaç makinesinden geçirerek kabartınız.
- Bu işlem tarama makinesinde bir defada yapılabilir.

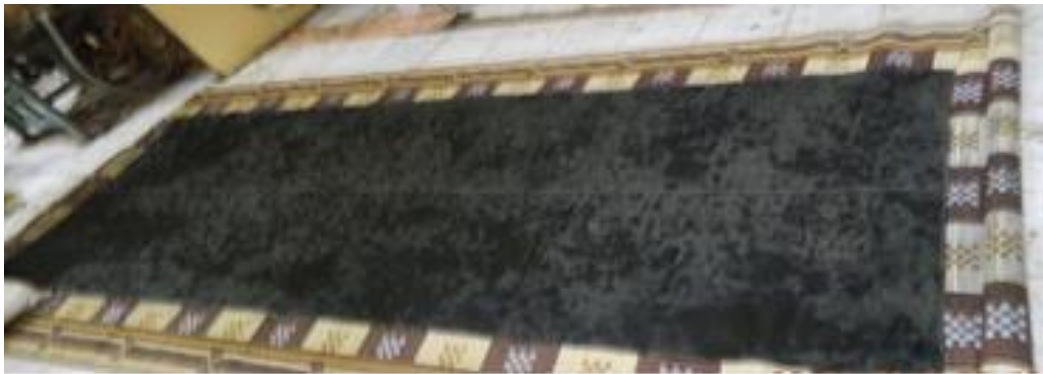

Resim 4.4. Geleneksel yöntemle yün atan hallaç (C. Kürkçüoğlu ve S. Kürkçüoğlu 2011)

4.3.2. İşlem 2. Basta hazırlamak

İşlem basamakları

- Atölyede çalışılacak yerleri temizleyiniz, yıkayınız ve kurutunuz.
- Atölyenin temizlenen kısmına hasır'ı seriniz.
- Hasırın üzerine bezi seriniz, üzerine el ile su serperek ıslatınız.

Resim 4.5. Hasır üzerine serilen bezin ıslatılması (Özgün 2015)

- Serilen bez üzerine daha önce hazırlanan kuzunun beyaz yünlerini ortalama 5cm kalınlığında, her yeri eşit miktarda olacak şekilde sepki yardımıyla saçınız.(bitmiş ürün 3mm kalınlığında olacaktır.)
- Saçılan yünlerin üzerine serilen alanın genişliğine göre her yere ulaşacak şekilde su püskürtünüz. Su miktarının az olmasına önem gösteriniz.
- Islatılan yünlerin arasına 5 cm çapında, 2 metre uzunluğundaki odun direği yerleştirerek sıkıca sarınız (rulo yapınız).

Resim 4.6. Desen için yünleri eşit şekilde saçılması (Özgün 2015)

- Sarılan bu rulonun üzerine çadır bezini (kalıpleş) sarınız ve kendir sicim yada sentetik halatlar yardımıyla sıkıca bağlayınız. Düğümlerin makinede tepme işlemi sırasında açılmaması için önlem alınız.
- Tepme makinesini hazırlayınız. Hazırlanan ruloyu makineye yerleştiriniz ve 40-45 dakika boyunca makinede teptiriniz.
- Tepme işlemi bittikten sonra makineyi durdurunuz, ruloyu çıkarınız ve ruloyu açınız.
- Yarım keçeleşmiş bastayı katlamadan havadar bir ortamda kurutunuz.

Resim 4.7. Serilen yünlerin usta tarafından sarılması (Özgün 2015)

Not: Basta hazırlama işlemi ustalar tarafından haftalık ve aylık şekilde yapılmaktadır. Bastalar genellikle koyunun doğal renklerine göre hazırlanmakta ve gerektiği durumlarda beyaz renkteki bastalar boyanmaktadır. Bastaların tepme makinesinde fazla tepilmesi durumunda desenlerin kaynaşmaması ya da az tepilmesi durumlarında desenlik bastanın dağılması durumlarına karşın bu işlem dikkatle yapılmalıdır.

4.3.3. İşlem 3. Basta ve yün boyamak

Boyama işlemi iki şekilde yapılmaktadır; Birincisi basta, (yarı keçeleşmiş kumaşın boyanması), İkincisi ise desenini boşluklarını dolduracak olan renkli yün demetlerinin boyanması şeklindedir. Bu renkli yün demetlerine ustalar “boya” demektedir.

İşlem basamakları

- Boyanacak olan basta veya taranmış temizlenmiş yün demetlerini nemlendiriniz ve bekletiniz.
- Boya kazanını ocak veya tüpün üzerine yerleştiriniz.
- İçerisine boyanacak basta veya yün demetlerinin yüzeceği kadar şebeke suyu ile doldurunuz.
- Kazandaki suyu yüksek ateşte kaynatınız. Kaynadıktan sonra ateşi kısınız.
- Kaynayan suyun içerisine sabitlemek için şap veya tuzu atınız (bir kg yün için bir yemek kaşığı) ve kaynatmaya devam ediniz.
- Suyun içerisine boyanacak basta yada yün miktarına göre boyar maddeyi ilave ediniz.
- Kaynayan suyu süzerek fazla boyar madde atıklarını alınız.
- Hazırlanmış olan karışımı kısık ateşte kaynatmaya devam ediniz.
- Nemlendirilmiş basta ve yün demetlerini ayrı boyamak suretiyle kazanın içerisindeki boya karışımına daldırınız ve ince bir odun parçasıyla karıştırınız.
- Boyalı suyun içerisine atılan malzemenin her tarafının boyanması için karıştırmaya özen gösteriniz.
- Bu kaynatma işlemini basta ve yün demetlerinin boyayı tam alması için 30-45 dakika boyunca kısık ateşte kaynatınız.

Resim 4.8. Farklı renklere boyanmış yün demetleri (Özgün 2015)

- Boyama işlemi bittikten sonra bir odun veya süzek yardımıyla basta yada yün demetlerini boyalı suyun içerisinden çıkarınız.
- Çıkarılan basta veya yünleri şebeke suyuna tutunuz ve üzerindeki fazla boyanın akmasını bekleyiniz.
- Duru suya tutulan basta veya yün demetlerinin suyu süzülmesi için bekletiniz.
- Suyu süzülen bastayı düz bir şekilde, yün demetlerini ise el yardımıyla açarak havadar bir ortamda kurumaya bırakınız.

Not: Yöredeki ustalar bu boyama işlemini eskiden sadece boyama işiyle ilgilenen boyahane denilen yerlerde boyattıklarını günümüzde ise bu boyama işlemini atölye ortamında yaptıklarını belirtmektedirler. Boyama işleminin ise bir aylık ihtiyacı karşılayacak basta ve yün demetlerini boyayıp atölyede kuru bir ortamda muhafaza etmektedirler.

4.3.4. İşlem 4. Fitle ve fitil hazırlamak

İşlem basamakları

- Hazırlanmış olan 3 mm kalınlığındaki bastayı (renklendirilmiş veya doğal renkteki) masanın üzerine seriniz. Serilen bastayı 2-2,5 cm genişliğinde düz fitle (şerit) şeklinde makasla kesiniz.
- Tek kenarı zikzaklı fitle hazırlamak için öncelikle 2,5-3 cm genişliğinde düz fitle kesiniz.

Resim 4.9. Bastadan düz fitlelerin kesimi (Özgün 2015)

- Kesilen düz fitlenin bir kenarına makasın ucu yardımıyla üçgen parçalar çıkarınız.
- Çift kenarı zikzaklı fitle hazırlamak için 3,5-4 cm genişliğinde düz fitle kesin ve her iki kenarında makas yardımıyla küçük üçgen parçalar kesin.
- Bu işlemleri oluşturacağınız tasarımda kullanılacak kadar fitleyi hazırlayınız.

Resim 4.10. Fitlelerin zikzak şeklinde kesilerek desen kullanımına hazırlanması (Özgün 2015)

- Boya denilen boyalı yün demetlerini masanın üzerine çıkarınız.
- Çıkardığınız yünlerin renkleri bir birine karışmayacak şekilde muhafaza ediniz.
- Tasarımda kullanılacak olan renkte fitil hazırlamak üzere kullanılacak olan yün demetinden bir parça alınız ve boyalı yünleri el yordamıyla kabartınız.
- Küçük bir kabın içerisine duru su koyunuz.
- Hazırlamış olduğunuz yün demetini suyla çok az bir şekilde nemlendiriniz
- Nemlendirilmiş olan yün demetini el ayasıyla ovalamak suretinde yarı keçeleştirerek fitil elde ediniz.

- Elde ettiğiniz bu fitilleri renklerine göre ayırınız ve tasarımda kullanılacak kadar hazırlayınız.

Not: Yöredeki ustalar keçe yapımından önce kullanılacak olan fitle ve fitilleri hazırlamaktadırlar. Bu işlem her keçe yapımında tekrarlanmaktadır. Bunun sebebinin ise hazırlanan bastadan fazla keserek ziyan etmemek şeklinde açıklamışlardır. Fazla kesilmesi durumunda ise bastayla birlikte kaldırarak bir sonraki keçede kullanılmak üzere muhafaza edildiği aktarılmıştır.

4.3.5. İşlem 5. Desen hazırlamak

İşlem basamakları

- Yapılacak ürünün boyuna uygun bezi masaya veya yere seriniz.
- Serilen bezi el yardımıyla bir miktar ıslatınız(Serilen desenin kaymasını önlemek için).

Resim 4.11. Desen içerisine yerleştirilen boyalıklı yünler (Özgün 2015)

- Yapılacak ürünün tasarımına karar veriniz. Yapılacak tasarım doğrultusunda keçe yaygının kenar boşluğuna karar veriniz.
- Keçede kullanılacak merkez motiflerin yer alacağı çerçeve çizgisini fitle yardımıyla belirleyiniz.
- Çerçeve yerleştirildikten sonra içeride kalan boşluğu merkezde kullanılacak motif adedi kadar eşit parçaya bölünüz ve işaretleyiniz.

Resim 4.12. Merkezde yer alan armut motiflerinin içinin doldurulması (Özgün 2015)

- Karar verdiğiniz motifleri çerçevenin içerisinden başlayarak yerleştirmeye başlayınız.
- Motifleri düz fitle yardımıyla oluşturduktan sonra içerisini tasarıma uygun renkli yün demetleri ile doldurunuz.
- Ürünün tasarımına uygun kenar genişliğini belirleyiniz. En dış kenarda kullanılacak olan tek kenarı zikzaklı olan fitleyi yerleştiriniz.
- Yerleştirilen bu zikzak ve çerçevenin arasında kullanılacak olan kenar suyu motifini düz fitlerle oluşturunuz.
- Kenar suyu motifinin doldurulacak olan kısımlarını tasarıma uygun yün demetleri ile doldurunuz.

Resim 4.13. Merkez desenlerin etrafına kenar suyunun yerleştirilmesi (Özgün 2015)

- Temizlediğiniz atölyenin orta kısmına hasır'ı seriniz.
- Serilen hasırın üzerine desenlerin serildiği bezi iki kişi karşılıklı tutarak (çok gergin) desenler kaymayacak şekilde tam ortalayarak yerleştiriniz.

Not: Desen yerleştirilirken desende kullanılan bütün fitle ve fitil gibi parçaların kenar kırıntıları ve pürüzleri yukarı bakacak şekilde yerleştirilmelidir. Çünkü yukarı kısım

keçenin zeminini oluşturacak yün ile kaplanacaktır. Yerleştirme yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli bir husustur.

- Serilen desenin (motiflerin) üzerine el yardımıyla az bir şekilde ıslatınız(desenlerin ıslatılmasının sebebi üzerine serilecek olan yünlerle daha iyi şekilde kaynaşmasıdır).

4.3.6. İşlem 6. Yün saçmak (dökmek)

İşlem basamakları

- Yere serilen bez üzerindeki motiflerin son kontrolünü yapınız.

Resim 4.14. Yün seriminden önceki son kontrolü yapılan desen (Özgün 2015)

- Kontrol edilen motiflerin üzerine hallaç makinesinde taranmış ve biriktirilmiş yünleri sepki yardımıyla motiflerin üzerine dökmeye başlayınız.
- Dökme işlemi sırasında ilk kat saçılan yünlerin desenin kenarlarını aşacak şekilde yerleşmesine özen gösteriniz.
- Serim yapılan ilk katta kullanılacak olan yünlerin temiz ve parlak olmasına dikkat ediniz. Bu kattan sonra ortada kalacak olan yünleri karışık yünlerden seçiniz.

Resim 4.15. Keçenin yüz kısmında görülecek olan birinci kalite yünlerin saçılması (Özgün 2015)

- İkinci kat saçma işleminde ortanın daha yüksek olmasına özen gösteriniz.
- Bu aşamada kenarlardan ortaya doğru yarı piramit şeklini oluşturmaya dikkat ediniz.

Resim 4.16. Keçe yaygının ortasında kalacak olan ikinci kalite yünlerin serimi (Özgün 2015)

Not: Ortaya daha fazla yün atmanın sebebi kenarlar düzeltilirken elde edilen kalınlık ve orta kalınlığın eşit miktarda olmasıdır.

- Sepki yardımıyla hafifçe saçılan yünleri kontrol ederek her tarafın eşit miktarda olmasına dikkat ediniz.
- Boş kalan kısımlara sepki yardımıyla ekleme yapınız ve yünün fazla kabarık kısımlarını alçaltınız.

4.3.7. İşlem 7. Yünleri ıslatmak ve sarmak

İşlem basamakları

- Saçılan yünleri ıslatmak için bir kaba su doldurunuz.

- Kaba doldurulan suyu süpürge yardımıyla her yere eşit miktarda gelecek şekilde serpiştiriniz (Keçeyi tepme aşamasından önce verilen su miktarı yapılacak olan ürünün büyüklüğüne, kullanılan yün miktarına tepme süresine göre değişmektedir).

Resim 4.17. Serilen yünlerin el yardımıyla eşit şekilde ıslatılması (Özgün 2015)

- Yörede alınan bilgiler doğrultusunda 3 kg yün kullanılan bir keçe yaygı için 1 litreyi aşmayacak şekilde su verildiği tespit edilmiştir.)
- Yünler ıslatıldıktan sonra 5 dk gibi bir süre bekleyiniz.
- Yünlerin kabarıklığı ıslatılan su ile birlikte azaldıktan sonra 5cm çapında 1,5-2 metre uzunluğundaki odunu keçe yaygının baş kısmındaki araya yerleştirerek sıkıca rulo yapınız.
- Sarma işlemi yapılırken hasırın karşısına bir kişiyi yerleştiriniz ve bu kişiden sarım esnasında toplanma olmaması için bez ile birlikte hasır'ı gergin tutmasını isteyiniz.

Resim 4.18. Hasırın kalıpleş ile sarılması (Özgün 2015)

- Sarım işlemi tamamlandıktan sonra ruloyu sarım yapılan yöne doğru çeviriniz (Bu çevirme sarılan rulonun içerisindeki boşlukları doldurmak ve sıkıştırmak amacıyla yapılmaktadır).

- İki ucunda ip bağlı olan çadır bezini(kalıpleş) yere seriniz.
- Serilen kalıpleşin üzerine ruloyu ortalacak şekilde yerleştirip, rulo yapılan yönde tekrar sarınız
- Kalıpleşe sarılan ruloyu kalıpleş ucundaki halatlar yardımıyla sıkıca sarınız ve düğüm atınız.

Resim 4.19. Hazırlanan rulonun halat yardımıyla bağlanması ve düğüm atılması (Özgün 2015)

4.3.8. İşlem 8. yünleri tepmek

İşlem basamakları

- Tepme makinesini hazırlayınız. Çalıştırmadan önce kontrollerini yapınız.
- Kalın ipliklerle bağlanmış olan ruloyu tepme makinesine düzgünce yerleştiriniz.
- Yerleştirilen rulonun hareket kabiliyetini azaltmayacak şekilde ön kapağı kapatınız.
- Makinenin yukarısında bulunan ve baskı uygulayan tahta parçasını, ruloyla arasında 2 cm mesafe kalacak şekilde sıkıştırınız.

Resim 4.20. Hazırlanan rulonun tepme makinesine yerleştirilmesi (Özgün 2015)

- Makine ile ilgili tüm ayarlamalar yapıldıktan sonra ilk tepme işlemi için makineyi çalıştırınız.

Not: Tepme işlemi geçmişte 2 veya 3 ustanın yan yana durarak ritmik sesler eşliğinden ayaklarıyla vurmaları ve ileri geri hareket ettirmeleriyle yapılmaktayken günümüzde bu işlemler makine kullanılmaktadır.

- Çalışmaya başlayan makinenin rahat bir şekilde ruloyu çevirdiğinden emin olunuz.
- Dönmeye başladığını gördükten sonra saat tutunuz. İlk tepme işlemi başladıktan sonra 45-50 dakika tepme işlemi uygulayınız (rulonun kalınlığına ve tepme makinesinin hızına göre bu süre 10 dakika azalır ve/veya artabilir).

Resim 4.21. Keçe yaygının tepme makinesinde tepilmesi (Özgün 2015)

- Pavantlama işlemi tamamlandıktan sonra sarım yönünü değiştirerek ikinci tepme işlemine devam ediniz. Bu tepme işlemi 40 dakika sürdürünüz.

Not: Keçe makineden çıkarılarak yere serildiğinden ve bir sonraki tepme işleminde baş yani sarım yönünün değiştirilmesinin sebebi sarılan tarafta kısılma ve kalınlaşmanın olmasıdır. Eğer bu işlem sırası takip edilirse her iki taraftaki kısılma ve kalınlaşma eşit miktarda olacağından keçenin görüntüsünde bir sıkıntı olmayacaktır. Keçe yaygı keçeleşmeye başladığından itibaren açılıp kontrol edildiğinde su azalması ve su ihtiyacı görüldüğü takdirde (kuru kalan kısımlar) keçe oda sıcaklığındaki suyla çok az şekilde ıslatılabilir. Keçeye verilen suyun çok iyi ayarlanması gerekmektedir. Keçeye verilen su fazlalaşırsa keçeleşme oranında düşüş olabilir.

- İkinci tepme işlemi bittikten sonra ruloyu açınız ve sarım yönünü değiştirerek üçüncü tepme işlemi için 30 dakika tepme işlemine devam ediniz.
- Bu son tepme işlemi bittikten sonra ruloyu açınız ve keçeleşme oranını kontrol ediniz.

- Keçeleşme oranı başparmak ve işaret parmağıyla yarı keçeleşmiş üründen yün çekiniz.
- Eğer yün lifleri ayrılarak elinizde kalıyorsa, en son açılan başın ters yönünde son 30 dakikalık bir tepme işlemi daha uygulayınız(gerekli görüldüğünde).

4.3.9. İşlem 9. kenar düzeltmek (pavantlama-çatki almak)

İşlem basamakları

Birinci tepme işlemi bittikten sonra makineyi durdurunuz ve ruloyu açınız.

- Yarı keçeleşmiş olan yaygıyı deseni serdiğiniz bezden ayırınız(bu işlemden sonraki tepme işlemleri hasırın üzerinde yapılacaktır).

Resim 4.22. İlk tepme işlemi sonrası ham keçenin bezden ayrılması (Özgün 2015)

- Keçeyi desen yukarı (üst tarafa) bakacak şekilde çeviriniz.
- Keçenin iki kısa kenarında karşılıklı duracak şekilde iki kişi karşılıklı durunuz ve yarı keçeleşmiş yaygıyı parçalanmayacak, kopmayacak şekilde çekerek keçede oluşan katların ve kırıksıklıkların gideriniz.

Resim 4.23. Ham keçenin çekilerek kırıksıklıklarının giderilmesi (Özgün 2015)

- Yaygının deseninde oluşan kat ve yamuklukları el yardımıyla düzeltiniz.
- Desen üst tarafa bakarken uzun kenarın birinin fazlalıklarını alt tarafa katlayınız ve keçenin kenar mesafesinin, desendeki kenar suyuna olan mesafesini belirleyiniz(bu işlemi dörtkenara uygulanır).
- Katlanan kenarların mesafesi belirlendikten sonra elinizle oluşan kata vurunuz ve bu katların belirginleşmesini sağlayınız ve kenar izinin kaymasını engelleyiniz(bu işlem bir nevi ütüleme yani iz oluşturma işlemidir).

Resim 4.24. Ham keçenin kenar mesafesinin belirlenmesi ve elde ütüleme (Özgün 2015)

- Uzun kenarlardan başlayarak keçeyi yarı ters çeviriniz. Altta katlanan fazlalıklarla zemindeki yüzeyi elinizle diderek bu iki katı kaynaştırmaya çalışınız.
- Bu işlemi dörtkenara uygulayınız ve köşelerde bu işlemi yapmayınız(köşeler ters çevrildikten sonra düzeltilecek).

Resim 4.25. Keçe fazlalıklarının içe katlanması pavantlama (Özgün 2015)

- Kaynaştırma işleminden sonra keçenin yüzü yukarı bakacak şekilde baskı uygulayınız ve keçeyi ters çeviriniz.
- Keçenin köşe noktasında uzun ve kısa kenarların üst üste bindiğini göreceksiniz. Bu katların fazlalıklarını elinizle koparak azaltınız.

- Köşelerin fazlalıklarını aldıktan sonra büzdürerek oval şekilde yedirmeye ve kaynaştırmaya çalışınız.

Not: Köşelerde çıkan fazlalıklar keçenin kenarında eksik kalan yerlere yerleştirilebilir. Birinci tepme işlemi bittikten sonra yarı keçeleşmiş yaygıya yün eklemesi yapılmamaktadır. Keçede çıkan fazlalıklar elle parçalanarak ve didilerek eksik kalan yerlere yama yapılabilir.

- Keçede oluşturulan katların iyice kaynaşması için çok az miktarda sulayınız.
- Bu işlemler sırasında çok dikkatli davranınız. Kenar mesafelerinin birbirine eşit uzaklıkta olması ve kenar kalınlıklarıyla keçe yaygınının merkez kalınlığının eşit olması önem arz etmektedir.
- Yapılan düzeltmeler bittikten sonra araya sırtığı yerleştirerek sıkı bir şekilde sarınız ve ikinci tepme işlemi için hazırlayınız.

Not: Tepme işlemi boyunca keçenin başı değiştirildiğinde kayan kenarların ve desende oluşan bozuklukların giderilmesi için elle vurularak ve çekilerek düzeltilmelidir.

4.3.10. İşlem 10. keçe pişirmek

İşlem basamakları

- Tepme işlemi biten ruloyu makineden çıkarınız.
- Kazan içerisine musluktan gelen şebeke suyunu doldurarak kaynatınız.

Resim 4.26. Keçe atölyesinde keçe pişirme işlemine hazırlık (Özgün 2015)

- Pişirme işlemi yapacağınız atölye ortamının sıcaklığını sağlayınız. (Yöredeki keçe pişirme işlemleri eskiden keçe hamamı denilen taş sevkiler üzerinde yapılırken günümüzde bu işlemler için atölye ortamında elle veya pişirme makineleri yardımıyla yapıldığı görülmektedir. Hamam ortamında yapılan keçelerin daha sağlıklı ve dayanıklı olduğu ustalar tarafından aktarılmaktadır ustalar pişirme sırasında elektrikli ya da odun sobası yakarak atölyenin sıcaklığını artırmaktadır. Elektrikle ısınan atölyelerde keçe pişirme sırasında soba pişirme yapılan masaya iyice yaklaştırılmaktadır).
- Bir kalıp zeytinyağlı yeşil sabunu rende yardımıyla küçük parçalara ayırınız.
- Tepme işlemi biten keçeyi masaya seriniz ve tepme sırasında kenarlarda oluşan kırıntıları (elyaf parçaları) makas yardımıyla kesiniz.
- Keçenin deseni yukarı bakacak şekilde çeviriniz ve sabunlu suyu hazırlayınız.
- Sıcak suyunuzu kovanın içerisine alarak rendelediğiniz sabunun 3/1 ekleyiniz ve sabunu sıcak suda eritiniz.
- Keçede oluşan eğrilikleri çekmek suretiyle el içiyle vurarak düzeltiniz ve son defa oluşan katları gerdirmek suretiyle gidermeye çalışınız.
- Hazırladığınız sıcak sabunlu suyu pavantladığınız (İçe katlanan) kenarlara daha çok olmak suretiyle keçe yaygının üzerine serpiştiriniz.
- Elinize bir kalıp yeşil zeytinyağlı sabun alarak keçenin desenlerinin olduğu yüz kısmına sürünüz.

- Sabunlama işlemi bittikten sonra avuç içiyle keçenin yüzeyini ovalayınız(bu işlemler hızlı bir şekilde gerçekleştirilmeli keçeeye verilen sıcak suyun ısısından yararlanılmalıdır).

Resim 4.27. Masa üzerinde keçe yaygının kısa kenarının pişirilmesi (Özgün 2015)

- Seçtiğiniz herhangi bir kısa baştan rulo yapınız(araya bir odun koymadan keçenin kendisiyle ve desenler içte kalacak şekilde).
- Yaptığınız ruloyu masa üzerinde el içi ve kol altı yardımıyla ileri geri hareket ettirmek suretinde kuvvet uygulayınız(bu işlem yapılırken rulonun kendi ekseninde döndürülmesine özen gösterilir).

Not: Keçe pişirme işlemi keçe yaygının dört kenarının yüzüne ve tersine uygulanarak 8 defa tekrarlanmalıdır. Yüzünde yapılan pişirme işleminin toplam süresi 2 saat sürerken tersinde yapılan pişirme süresi 1,20 dakika sürmektedir. Toplamda keçe yaygıya 1,5-2 litreden dört defa sıcak su verilmekte ve ortalama keçe pişirmede 6-7 litre sıcak su kullanılmaktadır. Bu sıcak suyun ilk üçü sabunluysen sonda verilen su ise sadece duru sıcak sudur.(Pişirme işleminde kullanılan sıcak suyun herhangi bir zararı olmamaktadır.) Keçenin pişirilmesi sırasında iki kişinin sıralı bir şekilde pişirme işlemini yapması daha faydalı olacaktır. Pişirme işleminin sonunda keçe yaygın bütün kenarlarında eşit miktarda kısalma olduğu görülmektedir.

Resim 4.28. Keçe yaygının uzun kenarının pişirilmesi (Özgün 2015)

- Bu işlemi 30 dakika boyunca devam ettiriniz.
- İlk sarıdaki pişirme işlemi bittikten sonra ruloyu açarak karşı kısa kenardan rulo yapınız ve 30 dakika boyunca bu işleme devam ediniz.
- Kısa başların pişirme işlemi bittikten sonra keçeyi açınız ve uzun kenarların pişirme işlemi için bir kova (1-1,5 litre) sıcak sabunlu suyla eşit miktarda ıslatarak uzun kenardan rulo yapınız.

Resim 4.29. Keçe yaygının arka yüzünün pişirmeye hazırlanması (Özgün 2015)

- Uzun kenarın pişirme işleminde iki kişi yan yana durarak aynı doğrultuda, ritmik hareketlerle 30 dakika pişirmeye devam ediniz.

Resim 4.30. Keçe yaygının uzun kenarının ustalar tarafından ritmik hareketlerle pişirilmesi (Özgün 2015)

- Ruloyu açıp diğer uzun kenara bu pişirme işlemi uygulayınız.
- Bu işlemler boyunca keçe deseninin içe bakması gerektiğini unutmayınız.
- Masa üzerinde keçenin içerisinden süzülen fazla sabunlu suları temizlemeyi ihmal etmeyiniz.
- Desenin yüze bakan kısmındaki pişirme işlemi bittikten sonra keçeyi tersine çeviriniz ve yüzünde yapılan işlemleri keçenin zeminine de uygulayınız (Bu işleme geçmeden önce kenar düzeltmelerini yapmayı unutmayınız, tersinde verilecek ikinci suyun sabunlu olmamalı ve her başın pişirilme süresi ise 20 dakikaya kısaltılmalıdır).

Resim 4.31. Pişirilme işlemi biten keçe yaygının eğriliklerinin pense yardımıyla giderilmesi (Özgün 2015)

Not: Siverek ustalarından Şaban Karslı hamamda yapılan keçe pişirme işlemini şu sözlerle aktarmaktadır; “Eskiden biz dört metre genişliği, bir metre yirmi santim eni olan bir keçeyi hamama götürdüğümüz zaman ustamız bize derdi eni bir, genişliği ise üç metre kalacak. Biz o keçeyi katlardık, öncelikle enini kısaltmamız lazım, öncelikle keçeyi üçe katlardık, katladıktan sonra, katlı olan keçeyi iki kat daha üst üste katlardık ve dikine vurmaya başladık. Bu dikine vurmaya keçe eninden daralır, kısalırdı. Şimdi keçenin eni dört karış bir metreyi gördükten sonra keçenin boyundan uzama oluyordu. Keçe dört buçuk metreyi buluyordu. Bundan sonra keçeyi boyuna kısaltmak lazım, benim hatırladığım kadar keçenin eninde vurmanın sayısı yoktu. Fakat uzunlamasına vurulan taktiklerde(aşamalar) üç sefer olurdu ve biz her aşamaya cam derdik, her cam altı yüz sefer göğüs vurmak demektir. Toplamda bin sekiz yüz göğüs vurulurdu. Eğer bu keçede hala istenilen kısalma olmadıysa ek olarak iki yüz göğüs daha vurulurdu. Şimdi her üç yüz göğüs vurulunca keçenin başı değişir ve altı üstü yer değiştirirdi. Yani toplamda iki bin göğüs olurdu. Bu pişirme işlemi yaklaşık iki buçuk saat sürer hatta aşardı bile, birde bu keçeden keçeye değişir keçe daha kısa ya da uzun olunca bu cam sayısı ve süresinde azalma ve artma olabilir.

Resim 4.32. Keçe hamamında keçe pişirme (Ergenekon 1999)

4.3.11. İşlem 11. yıkamak, sıkmak ve kurutmak

İşlem basamakları

- Pişirilme işlemi biten keçe yaygıyı kısa kenarlarından çift rulo yapınız.

Resim 4.33. Üzerine su dökülen keçe yaygının süzülme bırakılması (Özgün 2015)

- Yapılan ruloyu kısa kenarının üzerine gelecek şekilde dik pozisyonda yüksek bir tahta ya da oturağın üzerine yerleştiriniz.
- Hortum yardımıyla suyu fazla açmadan az tazyikli şekilde keçe yaygının üzerinde dolaştırınız. Yavaş bir şekilde akan suyun keçenin bütün kenarlarına ulaşmasına ve keçenin tahta üzerinde duran kısa kenarına ulaşmasına dikkat ediniz.
- Bu şekilde keçenin içerisindeki kir, pislik ve sabun fazlalıklarının akmasına özen gösteriniz. Keçenin her tarafından duru su akana kadar bu işlemi devam ettiriniz.
- Suyu kapatın ve keçenin süzülmesi için bir miktar bekleyiniz.
- Masayı temizleyiniz.
- Temizlediğiniz masanın üzerine suyu süzülen keçeyi seriniz ve yamulan kısımları düzeltiniz.

Resim 4.34. Suyu süzülen keçe yaygının silindir yardımıyla düzeltilmesi (Özgün 2015)

- Düzeltilen keçe yaygıyı uzun kenarından ikiye katlayınız. Eni kısalan yaygıyı kısa kenardan katlayarak tam otomatik çamaşır makinesine yerleştiriniz.
- Çamaşır makinesine yerleştirilen keçeyi 600 devirde kurutma işlemi uygulayınız.
- Çamaşır makinesinde kuruttuğunuz keçe yaygıyı çıkarın ve masaya serin.
- Kurutma sırasında katlanan yerleri el yardımıyla açmaya çalışın ve demir çubuk yardımıyla üzerinden yuvarlamak suretinde perdahlayın.
- Düzleme işlemini tamamladıktan sonra son kontrollerini yapın.
- Keçe yaygı üzerinde kayma ve yamukluk oluştuğu takdirde pense yardımıyla çekerek ve avuç içiyle vurarak düzeltmeye çalışın.
- Keçe yaygının desenleri yukarı bakacak şekilde masaya seriniz.
- Masaya serilen keçe yaygının yüzeyini avuç içini sürmek kaydıyla ovalayınız ve üzerindeki fazla kıl ve tüyleri alınız.

Resim 4.35. Keçe yaygıların askıların üzerinde kurumaya bırakılması (Özgün 2015)

- Bütün işlemleri biten keçeyi açık bir şekilde havadar bir ortamda 1 günlük kurumaya bırakınız.

4.4. Bilgi Formları

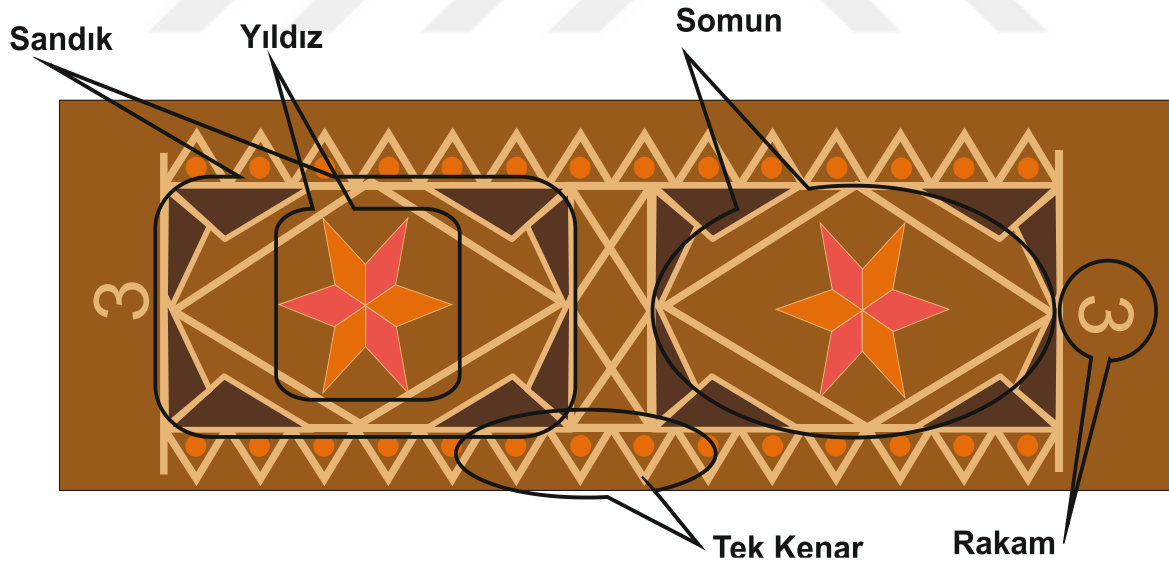
Örnek No	: 1
Çizim No	: 1
Ürünün Yapılış Tarihi	: 15.11.2014
İnceleme Tarihi	: 17.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 100 cm
Boy	: 300 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1,5 cm
Ürünün Ağırlığı	: 6 kg
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Mor koyun (Kahverengi)
Bezemde	: Pembe, Turuncu, Beyaz, Siyah
Keçeye yörede verilen isim	: Somun Nakışı
Keçe kullanılan motif isimleri	: Yıldız, Somun, 3 Rakam
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Dikdörtgen, Eşkenar dörtgen, Üçgen, Nokta, Yıldız
Sembolik Bezeme	: Somun
Yazılı Bezeme	: 3 Rakamı

Kompozisyon: Keçe yaygıda kullanılan desen ince düz çizgi ile çerçevelenmiştir. İki uzun kenar da ise tek kenar veya ince kenar ismi verilen bordür, zikzak çizgilerden oluşmuş ve

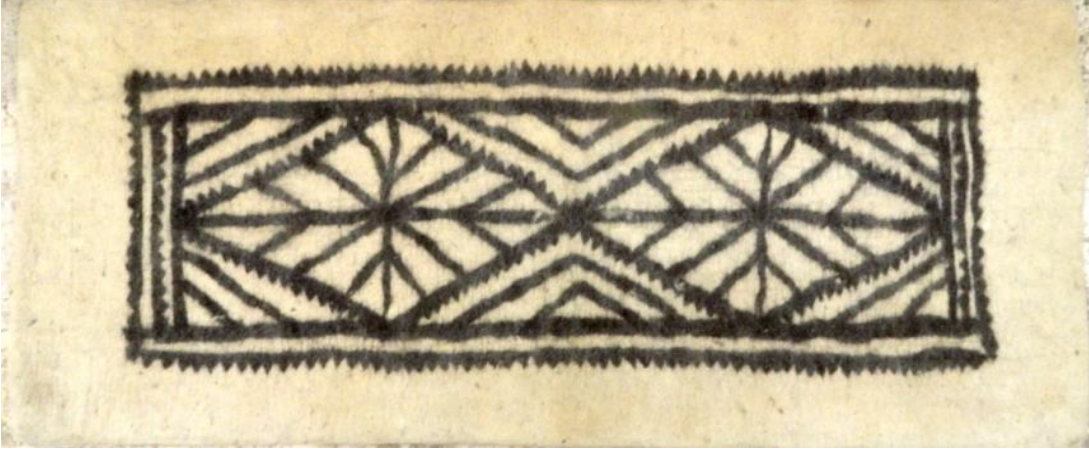
içerisinde “dıkna” denilen nokta motifi kullanılmıştır. Keçenin tam ortası dar bir dikdörtgen şeklinde bölünmüş, merkezinde ise tam baklava dilimi ve iki kenarına ise yarım baklava dilimleri yerleştirilmiştir. Diğer zemin iki eşit dikdörtgen parçaya ayrılmış ve bu dikdörtgen parçanın içerisinde yörede “somun” motifi denilen eşkenar dörtgen parça ve onun içerisinde dolduracak şekilde “yıldız” motifine yer verilmiştir. Bu motiflerin etrafı üçgen parçalarla süslenmiştir. Keçe yaygının her iki başında yer alan 3 rakamı ise bu ürünün üç metre olduğunu göstermektedir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Mehmet Yaşar Küçük
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 11,03,1985
 Öğrenimi : Ortaokul
 Mesleği : Halıcı/ Keçe Satıcısı
 Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:28 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez
 Diğer :-

Çizim 4.1. 1 Numaralı keçe çizimi

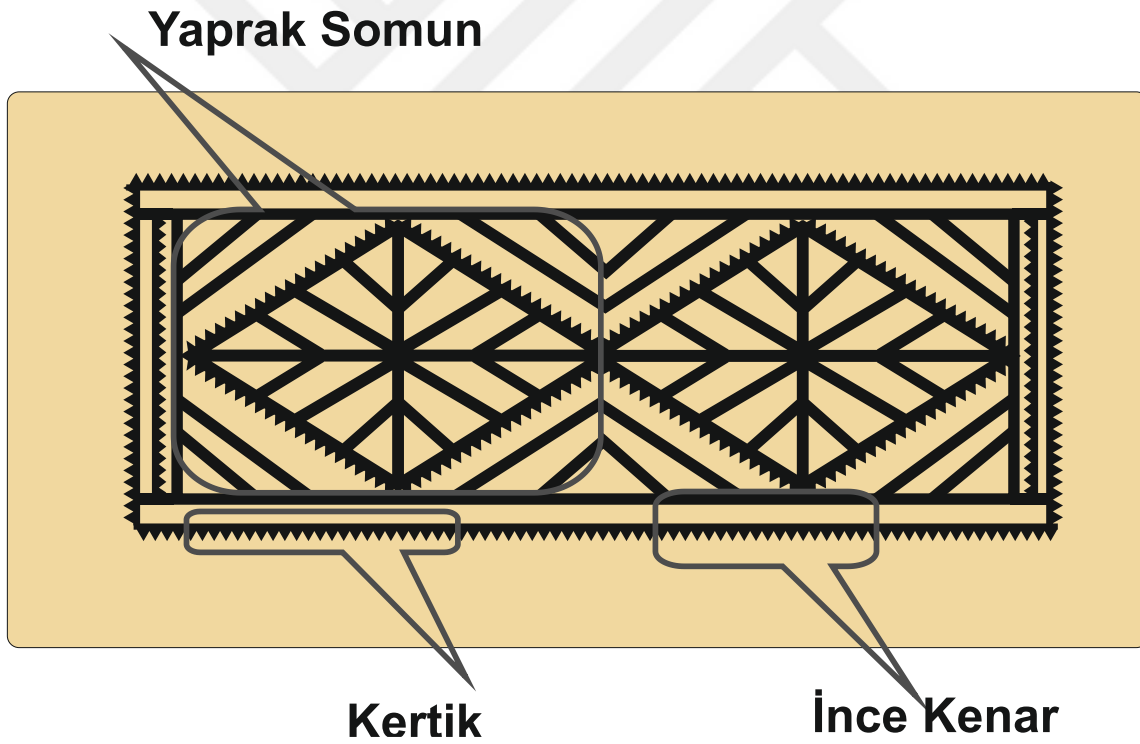
Örnek No	: 2
Çizim No	: 2
Ürünün Yapılış Tarihi	: 01.10.2014
İnceleme Tarihi	: 17.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 100 cm
Boy	: 200 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1 cm
Ürünün Ağırlığı	: 3 kg
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Siyah
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Yaprak Somun
Keçe de Kullanılan Motif İsimleri	: Yaprak Somun, Kertik
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen, Dikdörtgen, Üçgen,
Sembolik Bezeme	: Yaprak somun, Kertik

Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi yörede çerçeve denilen ince düz bir çizgi ile çevrelenmiştir. Çerçevenin iki uzun kenarına yörede ince kenar denilen zikzak şeklindeki “kertik” motifi uygulanmış olup, her iki kısa kenarına ise çift kertik yapılmıştır. Keçe yaygının, çerçevenin iç kısmına eşit büyüklükte olan, yörede “yaprak somun” adı verilen

eşkenar dörtgenler yerleştirilmiştir. Bu eşkenar dörtgen keçe yaygının kenarında kullanılan kertikle oluşturulmuş ve iç kısmı ise düz çizgilerle ayrılmıştır. Yaprak somun motifinin etrafı ise ince çizgilerle oluşturulan üçgenler ve düz çizgilerle doldurulmuştur.

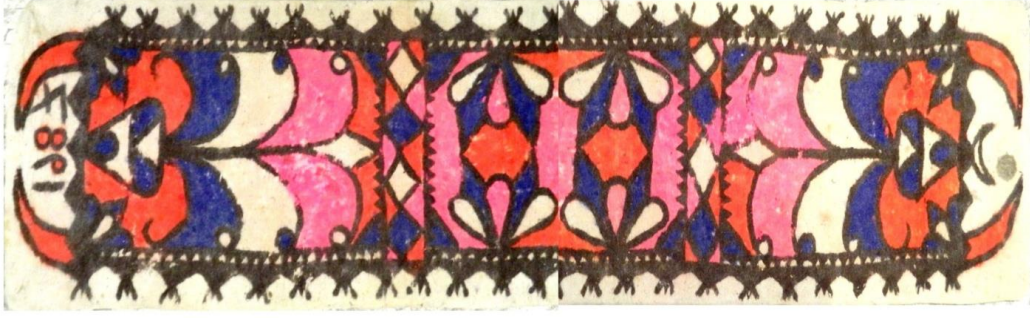
Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Mehmet Yaşar Küçük
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 11.03.1985
 Öğrenimi : Ortaokul
 Mesleği : Halıcı/ Keçe Satıcısı
 Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:28 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez
 Diğer :-

Çizim 4.2. 2 Numaralı keçe çizimi

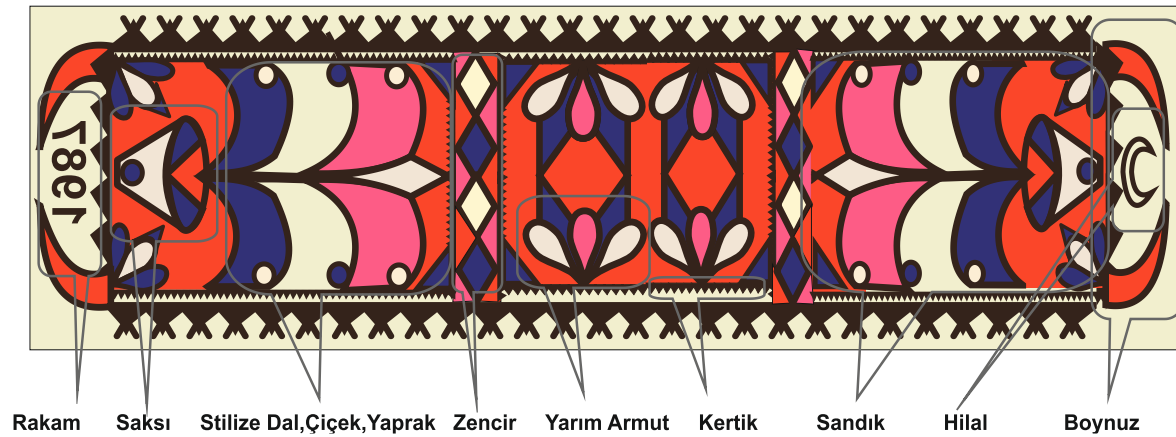

Örnek No	: 3
Çizim No	: 3
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1987
İnceleme Tarihi	: 17.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	:100 cm
Boy	:350 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	:2 cm
Ürünün Ağırlığı	:7 kg
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	:Pembe, Turuncu, Kırmızı, Mavi, Siyah
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	:Stilize Dal, Yaprak, Çiçek, Boynuz, Hilal, Yarım Armut, Kertik, Rakam, Sandık, Saksı, Zencir
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Zikzak çizgi Kare, Eşkenar Dörtgen, Dikdörtgen, Üçgen, Daire
Bitkisel Bezeme	: Stilize Dal yaprak, çiçek
Figürlü Bezeme	: Boynuz
Nesneli Bezeme	: Sandık, saksı, Zencir
Sembolik Bezeme	: Yarım Armut, Hilal, Kertik
Yazılı Bezeme	: Rakam

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi bir birini takip eden üçgen parçalarla çevrelenmiştir. Çerçevenin iki uzun kenarına küçük üçgenlerden yapılmış “kertik” motifi yerleştirilmiştir. Çerçeveyi oluşturan uzun kenarlardaki üçgenlerin üzerine üç düz çizgi şeklindeki “kepez” motifine yer verilmiş ve çerçevenin kısa kenarlarında ise yörede uzatma denilen “boynuz” motifi yerleştirilmiştir. Yerleştirilen sağ taraftaki boynuzun içine “hilal” motifi, sol taraftaki boynuz motifinin içine ise yapılış tarihi yerleştirilmiştir. Yaygının içerisi “zencir” motifi denilen ve küçük baklava dilimleriyle ayrılarak üç eşit dikdörtgene bölünmüş ve zencir motifinin içi farklı renkler kullanarak doldurulmuştur. Bölünen dikdörtgen parçalardan merkezdekini içine iki dikdörtgen, paralel şekilde yerleştirilmiş ve iki ucuna yapraklardan yapılan “yarım armut” motifi ve ortasında eşkenar dörtgenden yapılmış baklava dili yerleştirilmiştir. Keçe yaygının iki tarafındaki dikdörtgenlerin içerisinde ise “sakı”, doğadan stilize edilmiş “dal, yaprak ve çiçek” kompozisyonuna yer verilmiştir. Dikdörtgenlerin uçünde de içte kalan kenarlar “kertik” motifiyle süslenmiş ve köşeler üçgen parçalarla “sandık” motifi haline getirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Necdet Şansal
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1954
 Öğrenimi : Lise
 Mesleği : Halıcı/ Kilimci
 Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:14 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez
 Diğer :-

Çizim 4.3. 3 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 4
Çizim No	: 4
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1975
İnceleme Tarihi	: 19.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 348 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1,3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 780 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Turuncu, Pembe, Koyu kahve, Kırmızı
Yörede Keçeye Verilen İsim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kayık, Çiçek, Bayram Şekeri
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Eşkenar dörtgen, Dikdörtgen, Üçgen
Bitkisel Bezeme	: Çiçek
Nesneli Bezeme	: Kayık

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı 2 cm kalınlığında bir çizgiyle çevrelenmiş ve iki uzun kenarda üçgenlerin yan yana sıralanmasıyla oluşturulan kenar suyu yerleştirilmiştir. Çerçevenin dışındaki kısa kenarlara, iki üçgen ve yörede uzatma denilen “çiçek” ve “yaprak” motifleri kullanılmıştır. Çerçevenin

merkezinde eşkenar dörtgenden oluşturulan ve düz çizgilerle kafes haline getirilmiş “kayık” motifine yer verilmiştir. Kullanılan kayık motifinin uç kısımları üçgen motiflerle birleştirilmiş, üçgen motifler, kara motiflerle kesiştirilerek, içleri stilize çiçek motifleriyle doldurulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Necdet Şansal

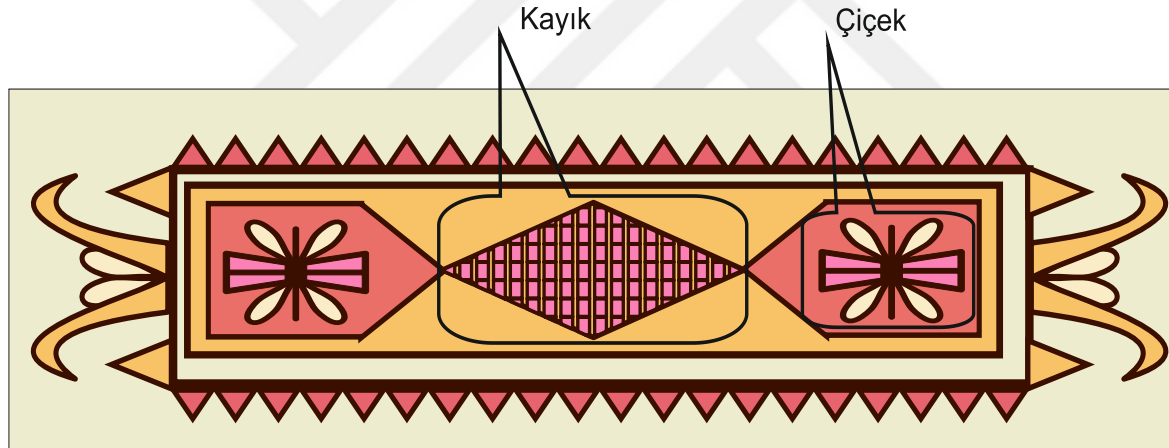
Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1954

Öğrenimi : Lise

Mesleği : Halıcı/ Kilimci

Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:14 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez

Diğer :-

Çizim 4.4. 4 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 5
Çizim No	: 5
Ürünün Yapılış Tarihi	: 01.12.2014
İnceleme Tarihi	: 20.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 86 cm
Boy	: 190 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.9 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4030 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Koyu kahve (Mor)
Bezemde	: Beyaz, Turuncu, Pembe, Siyah
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Somun Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Yıldız, Somun, Yarım Yıldız, Kertik, Yılan Kavu
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen, Dikdörtgen, Yıldız
Sembolik Bezeme	: Yılan kavu (yılan yolu), Somun, Kertik,

Kompozisyon: Keçe yaygı tüm çevresi yörede çerçeve denilen 2 cm genişliğinde bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışına kavisli çizgilerden oluşan ve yörede “yılan kavu (yılan derisi ya da yılan yolu izi)” denilen motif yerleştirilmiştir. Motifin arasına turuncu ve pembe renkteki yünler konularak renklendirilmiştir. Motifin dışı 2 cm genişliğinde “kertikle” çevrelenmiştir. Çerçevenin içerisine eşit aralıklarla yerleştirilen eşkenar dörtgenlerden

oluşan kenarları kertikli 3 adet “somun” motifi yerleştirilmiştir. Somun motifinin ortasına “yıldız” motifleri konulmuş ve yaygının merkezindeki motiflerin devamlılığı sağlayan eşkenar dörtgenlerin arasına yarım yıldız motifleri yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Ramazan Yıldız

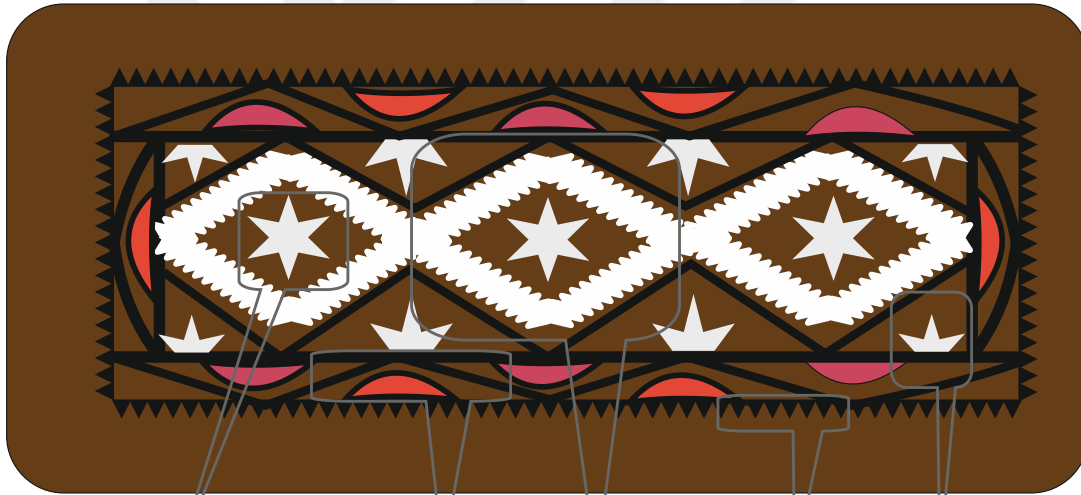
Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1958

Öğrenimi : Lise

Mesleği : Halı ve Kilim Satıcısı

Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:10 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez

Diğer : Halıcılık esnaf başkanı

Yıldız

Yılan Kavu

Somun

Kertik

Yarım Yıldız

Çizim 4.5. 5 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 6
Çizim No	: 6
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1987
İnceleme Tarihi	: 20.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 90 cm
Boy	: 318 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 2 cm
Ürünün Ağırlığı	: 8.310 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kırmızı, Mavi, Pembe, Siyah, Beyaz
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Boynuz, Hilal, Armut, Kepez, Rakam
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen
Figürlü Bezeme	: Boynuz
Sembolik Bezeme	: Armut göbek, Kepez, Hilal
Yazılı Bezeme	: Rakam

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresinde bir birini takip eden üçgen parçalarla çerçeve oluşturulmuştur. Çerçevenin iki uzun kenarına küçük üçgenlerden yapılmış “kertik” motifi yerleştirilmiş ve çerçeveyi oluşturan uzun kenarlardaki üçgenlerin üzerine üç parmak şeklindeki “kepez” motifine yer verilmiştir. Çerçevenin kısa kenarlarında ise yörede uzatma denilen “boynuz” motifi yerleştirilmiştir. Yerleştirilen sağ taraftaki boynuzun içine yapılmış

tarihi, sol taraftaki boynuz motifinin içine ise “hilal” motifi yerleştirilmiştir. Yerleştirilen hilal motifinin içerisinde ise kepez motifine yer verilmiş. Kullanılan rakamlar keçenin yapılış tarihini ifade eden sembol olarak kullanılmıştır. Çerçevenin içine ise; üçü serbest, ikisi karenin içinde olmak üzere beş adet “armut göbek” motifi yerleştirilmiştir. Kullanılan armut göbek motiflerinin arası stilize yapraklarla dolgulanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Ramazan Yıldız

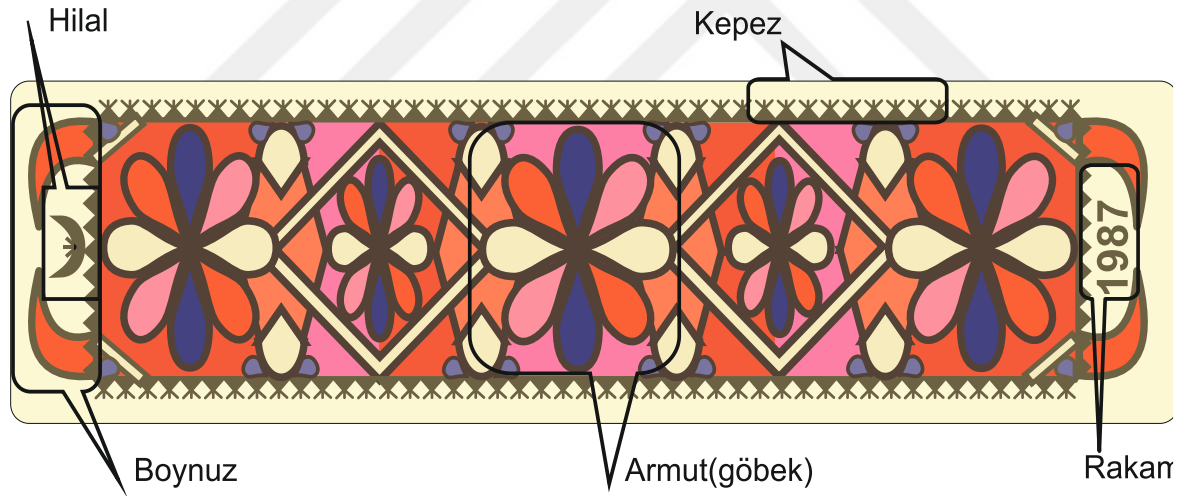
Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1958

Öğrenimi : Lise

Mesleği : Halı ve Kilim Satıcısı

Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:10 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez

Diğer : Halıcılık esnaf başkanı

Çizim 4.6. 6 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 7
Çizim No	: 7
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1980
İnceleme Tarihi	: 20.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 325 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.9 mm
Ürünün Ağırlığı	: 8.740 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Pembe, Mor, Turuncu,
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Yarım Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Çiçek, Sandık, Su, Tepe, 16 Kollu Yıldız, Yonca
Yaprağı , Tohum, Hilal, Pul, Tabak	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Kare, Dikdörtgen, Üçgen, 16' yıldız
Bitkisel Bezeme	: Çiçek, Yonca yaprağı, Tohum
Nesneli Bezeme	: Kubbe, Sandık
Sembolik Bezeme	: Göbek(tabak), Pul, Hilal, Su

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin iki uzun kenarına üçgen parçaların yan yana sıralanmasıyla tek kenar denilen şerit yerleştirilmiş ve iki kısa kenarda ise üçgenlerden yapılmış “kubbe” motifi kullanılmıştır. Kullanılan kubbe motifinin üzerlerinde “hilal” ve “pul” motifleri yerleştirilmiştir. Keçe yaygının içi dikdörtgen şeklinde

üç parçaya ayrılmış, dikdörtgen parçaları ayıran sütunların iç kısımlarında doğadan stilize “tepe”, “su” , “yapraklar” kullanılmış ve merkezin ortasına “on altı kollu yıldız” yerleştirilmiştir. Keçe yaygının sağ ve sol tarafındaki dikdörtgen parçaların içine “yonca yaprakları” ve “doğadan stilize çiçek” kompozisyonu kullanılmış ve dikdörtgenlerin köşelerinde nokta şeklindeki “tohumlara” yer verilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Ramazan Yıldız

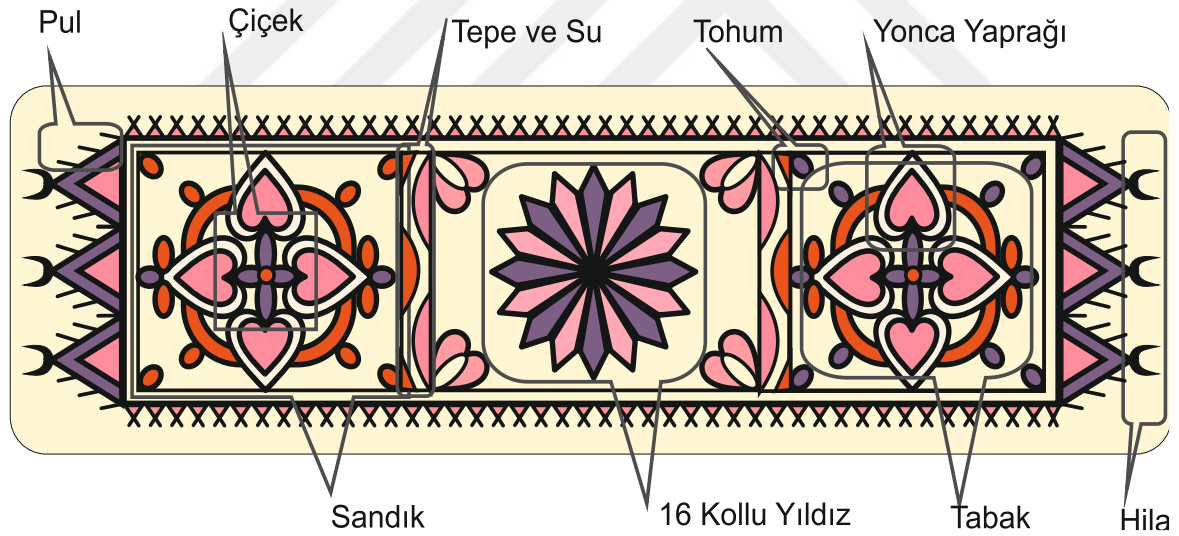
Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1958

Öğrenimi : Lise

Mesleği : Halı ve Kilim Satıcısı

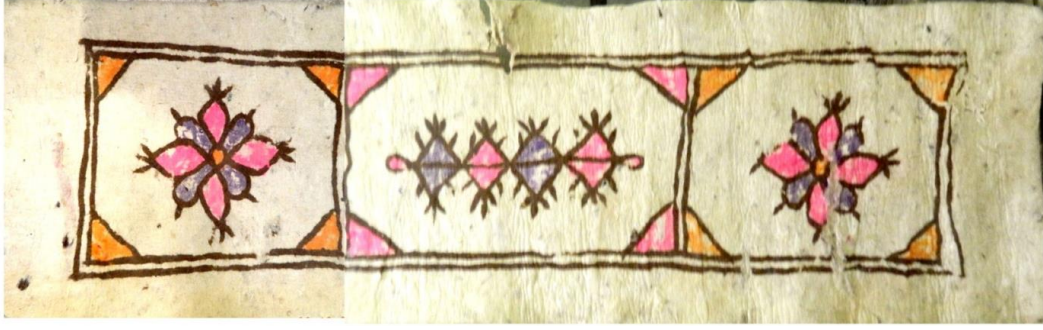
Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:10 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez

Diğer : Halıcılık esnaf başkanı

Çizim 4.7. 7 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 8
Çizim No	: 8
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1974
İnceleme Tarihi	: 20.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 94 cm
Boy	: 333 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.9 mm
Ürünün Ağırlığı	: 8.240 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Koyu kahve, Turuncu, Pembe, Mor
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Yarım Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Sandık, Doğadan stilize çiçek, Kepez, Pul, Çengel
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Üçgen, Eşkenar dörtgen, Dikdörtgen
Bitkisel Bezeme	: Stilize çiçek
Nesneli Bezeme	: Çengel, sandık
Sembolik Bezeme	: Pul, Kepez

Kompozisyon: Keçe yaygıda kullanılacak motifler ince düz iki adet çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışında herhangi bir motif kullanılmamış ve çerçevenin içi, merkezi daha büyük olmak üzere üç adet dikdörtgen parçaya bölünmüştür. Bölünen parçaların köşelerine düz çizgiyle üçgenler yapılarak “sandık” motifi haline getirilmiştir. Merkezde yer alan sandık motifinin içerisine dört adet kareden meydana gelen ve üzeri “pul” ve “kepezle” bezenmiş

motif yerleştirilmiştir. İki kenarda kalan sandıklarda ise doğadan stilize “çiçek” motifleri kullanılmış ve uçları “pul ve kepez” motifleriyle süslenmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Ramazan Yıldız

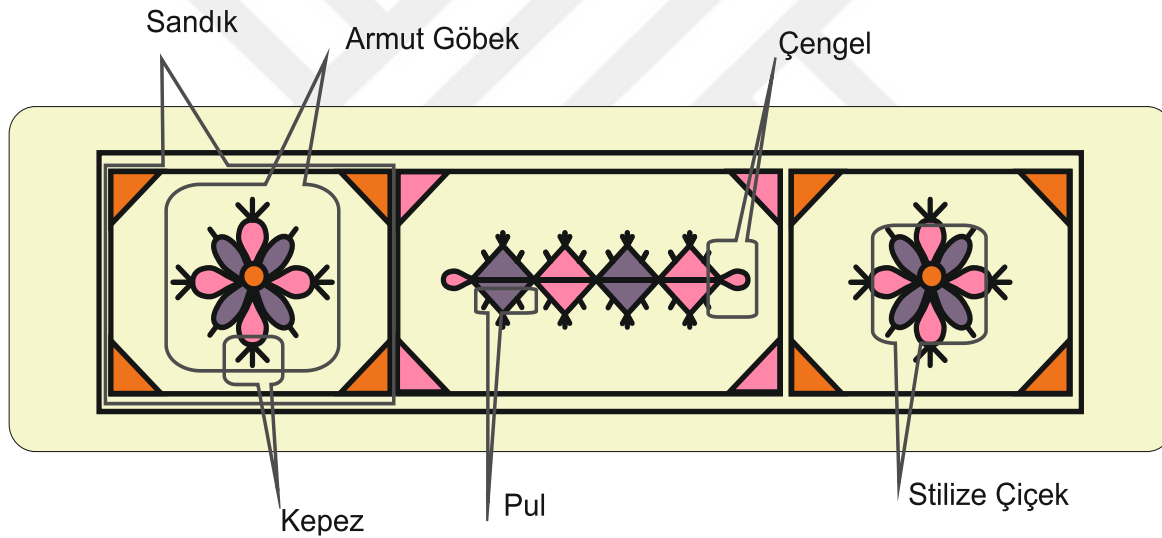
Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1958

Öğrenimi : Lise

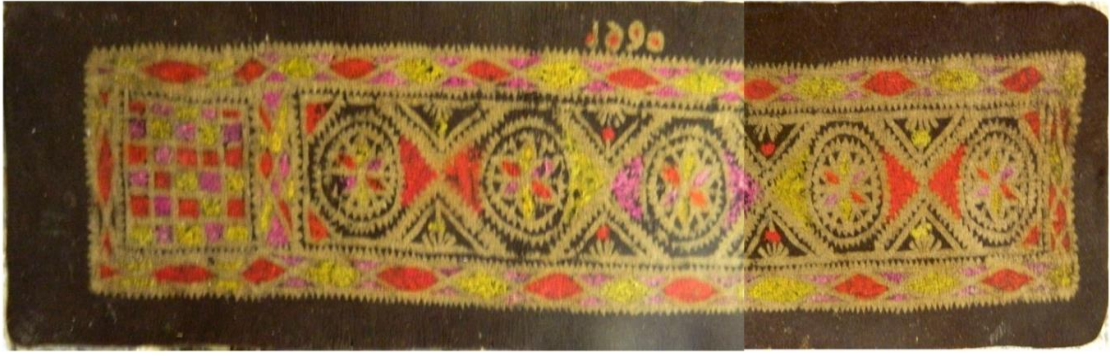
Mesleği : Halı ve Kilim Satıcısı

Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:10 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez

Diğer : Halıcılık esnaf başkanı

Çizim 4.8. 8 Numaralı keçe çizimi

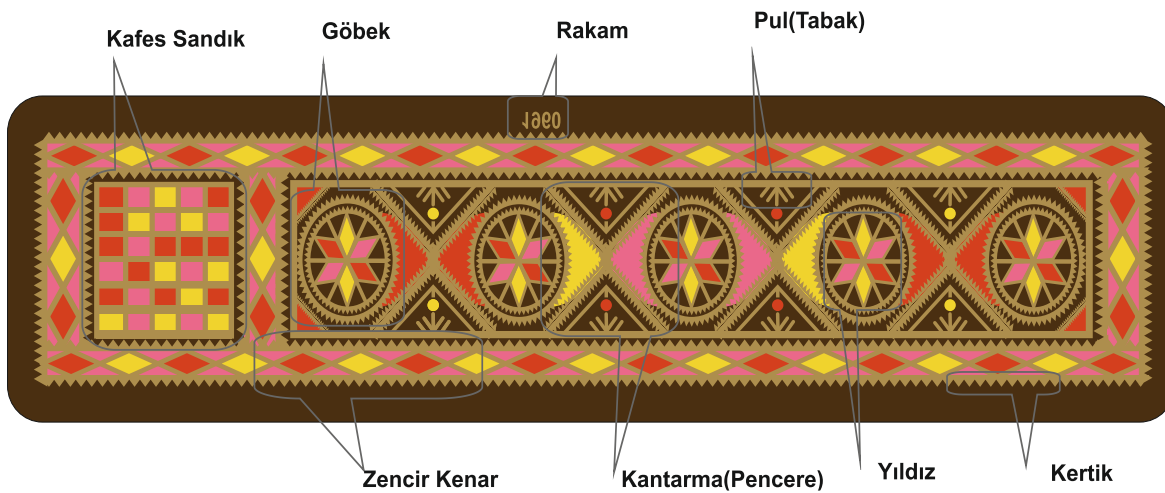
Örnek No	: 9
Çizim No	: 9
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1960
İnceleme Tarihi	: 21.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	:Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 90 cm
Boy	: 335 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.75 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7730 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Koyu kahve
Bezemde	: Krem, Sarı, Kırmızı, Mor
Keçeye Yörede Verilen İsim	: 5 Göbek Kantarma
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kafes sandık, Göbek, Kantarma, Yıldız, Pul tabak, Kertik, Zencir, Rakam 1960
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Kare, Üçgen, Zikzak çizgi, Nokta, Daire, Yıldız
Nesneli Bezeme	: Zencir, Kafes sandık
Sembolik Bezeme	: Kantarma, Pul tabak, Göbek, Kertik,
Yazılı Bezeme	: Rakam 1960

Kompozisyon: Zeminde koyu kahverengi kullanılan keçenin, kompozisyon özelliğine bakıldığında merkezde yer alan motiflere ek olarak sol tarafta kare şeklinde “kafes sandık” motifi kullanıldığı görülmektedir. Keçenin tüm çevresi 2 cm genişliğindeki düz bir çizgi ile

çevrenmiştir. Çerçevenin içerisi 5 eşit parçaya bölünmüş, bölünen parçaların her birine yörede “göbek” ismi verilen daire şeklindeki motifler yerleştirilmiştir. Bu daireler “kertik” denilen zikzak şeklindeki bastalarla oluşturulduktan sonra dairelerin merkezlerine doğadan stilize edilmiş “6 kollu yıldızlar” kullanılmıştır. Yerleştirilen her iki göbek motifinin ortasına ise iki üçgenden oluşan ve yörede “kantarma” denilen motifle doldurulmuş ve içerisine de “pul tabak” adı verilen 2 cm genişliğinde motif yerleştirilmiştir. Kantarma ve göbek motiflerinin aralarına ise sırasıyla mor, sarı ve kırmızı yünden renkler atılmıştır. Çerçevenin etrafına ise bakla dilimlerinden oluşturulan ve içerisi sarı, kırmızı ve mor renklerle doldurulmuş “zencir” (zincir) denilen kenarla çevrenmiştir. Keçenin uzun kenarında yer alan 1960 sayısının ise keçenin yapıldığı tarihini gösteren bir sembol halinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Sait Mardinli
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa/ 1968
 Öğrenimi : Yüksekokul (gıda)
 Mesleği : Halı / Kilim Satıcısı
 Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:21 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez
 Diğer : Keçe yaygı tarafımdan satın alınmıştır.

Çizim 4.9. 9 Numaralı keçe çizimi

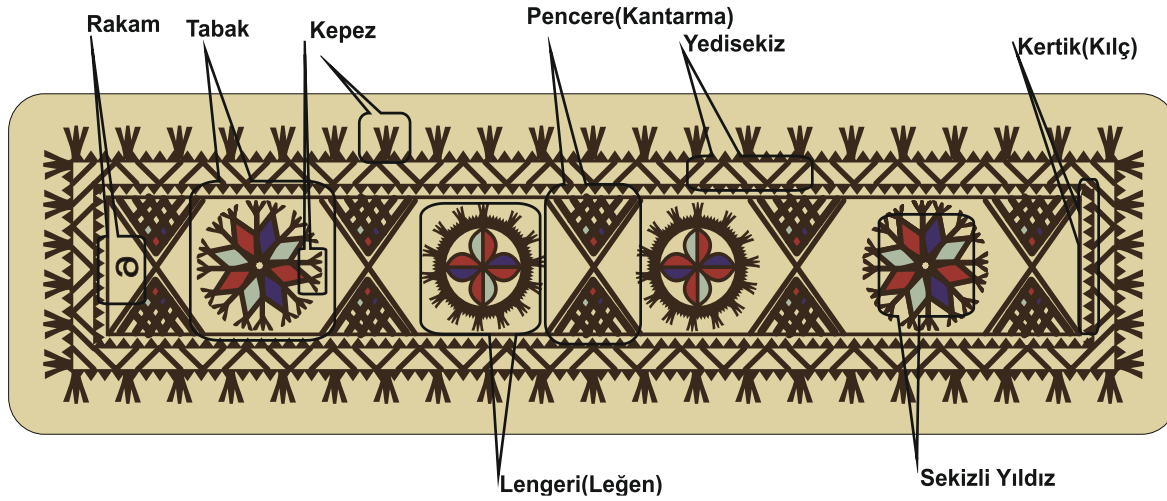
Örnek No	: 10
Çizim No	: 10
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1965
İnceleme Tarihi	: 20.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 92 cm
Boy	: 328 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 5.905 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Siyah, Bordo, Mor, Yeşil, Pembe
Keçede Yörede Verilen İsim	: Yedi sekizli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Lengeri(Leğen), Sekizli Yıldız, Pencere, Kepez, Kılç, Rakam 9 , Yedi sekiz, Tabak
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Eşkenar altıgen, Üçgen, Zikzak çizgi, Daire, Dıkna(nokta), Yıldız
Sembolik Bezeme	: Pencere, Göbek(Tabak), Lengeri, Kepez, Kılç
Yazılı Bezeme	: Rakam, Yedi sekiz

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi 1 cm genişliğinde düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin içi dört eşit parçaya bölünmüş, bölünen parçaların arasına iki üçgenin karşılıklı duruşundan meydana gelen beş adet “pencere” motifleri yerleştirilmiştir. Pencere motiflerinin merkezde bulunan iki boşluğuna, “lengeri” denilen daire içerisine yerleşmiş dört adet

“yaprak” ve etrafı “kepez” adı verilen, aralıklı şekilde oluşturulan motifler yerleştirilmiştir. Sağ ve sol tarafa ise yörede “sekizli yıldız” denilen, etrafı kepezlerden oluşan motif kullanılmıştır. Çerçevenin dışı iki sıra “kılç” motifinin arasına konulan, paralel düz çizgilerden oluşan ve yörede “yedi sekiz” denilen kenar suyu yerleştirilmiştir. Kullanılan kenar suyunun etrafı “kepez” denilen motifle aralıklı şekilde dolgulanmıştır. Dikdörtgen formda bulunan keçenin iki başındaki pencere motiflerinin boşluğunda ise 9 rakamı yer almakta ve bu rakam keçede kullanılan yün miktarını belirten bir sembol olarak kullanıldığı tespit edilmiştir

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Mehmet Akkuş
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa/ 1955
 Öğrenimi : İlkokul
 Mesleği : Halı Satıcısı
 Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:12 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez
 Diğer :

Çizim 4.10. 10 Numaralı keçe çizimi

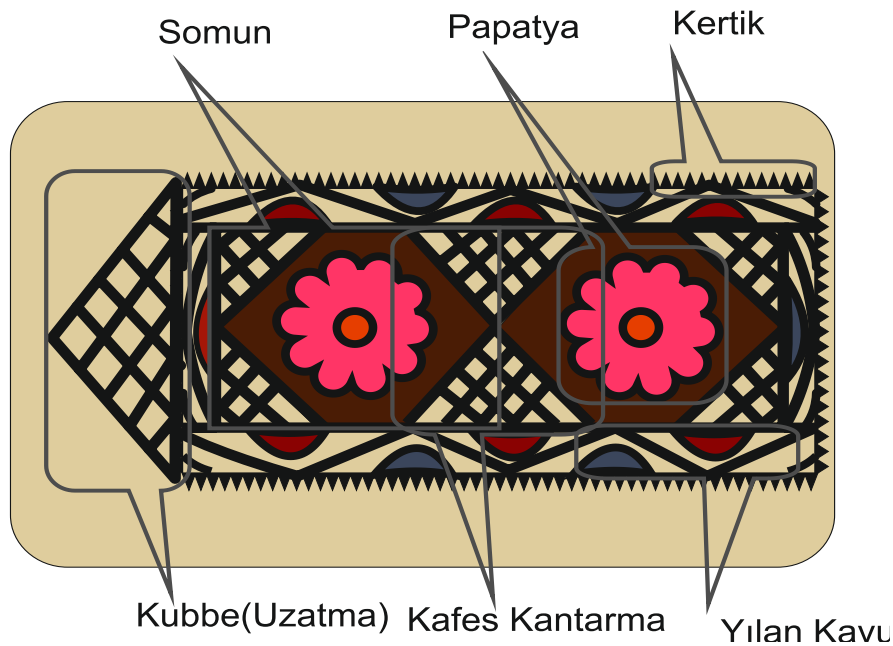

Örnek No	: 11
Çizim No	: 11
Ürünün Yapılış Tarihi	: 15.12.2012
İnceleme Tarihi	: 22.12.2014
Bulunduğu Yer	: Müze- Ev Hayatı Bölümü
Türü	: Yaygı- Seccade
Ürünün Boyutları	
En	: 90 cm
Boy	: 145 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.6 mm
Ürünün Ağırlığı	: 2.815 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Kahve rengi, Pembe, Turuncu, Kırmızı,
Mavi	
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Kafes Nakış
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Somun, Papatya, Kafes kantarma, Kubbe(uzatma
)	, Yılan Kavu, Kertik
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Eşkenar altıgen, Üçgen, Eşkenar
dörtgen	
Bitkisel Bezeme	: Papatya
Nesneli Bezeme	: Kubbe
Sembolik Bezeme	: Kafes kantarma, Somun, Yılan kavu, Kertik

Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde düz bir çizgi ile çevrelenmiştir. Çerçevenin içi iki eşit parça bölünmüş, parçaların her birine yörede “somun” motifi denilen eşkenar altıgenler yerleştirilmiş ve içerisinde doğadan stilize “papatya” motifi kullanılmıştır. Bu iki somun motifinin arasına, üçgenlerden oluşan “kafes kantarma” motif yerleştirilmiştir. Çerçevenin dışına kavisli çizgilerle yapılmış “yılan kavu” (yılan derisi ya da yılan yolu izi) denilen motif yerleştirilmiştir. Yerleştirilen motifin arasına ise mavi ve kırmızı renkteki yünler konularak renklendirme sağlanmıştır. Keçenin sol tarafına ise “kubbe” (uzatma) adı verilen üçgen yerleştirilmiş ve içerisi düz çizgilerle kesilerek kareler oluşturulmuştur. Yılan kavu kenarın dış kenarı ise zikzak çizgilerden oluşan “kertikle” çevrelenmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Urfa Kent Müzesi
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / Merkez 2014
 Öğrenimi :-
 Mesleği :-
 Açık Adres : Beykapısı Mah. Mahmutoğlu Kulesi ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :

Çizim 4.11. 11 Numaralı keçe çizimi

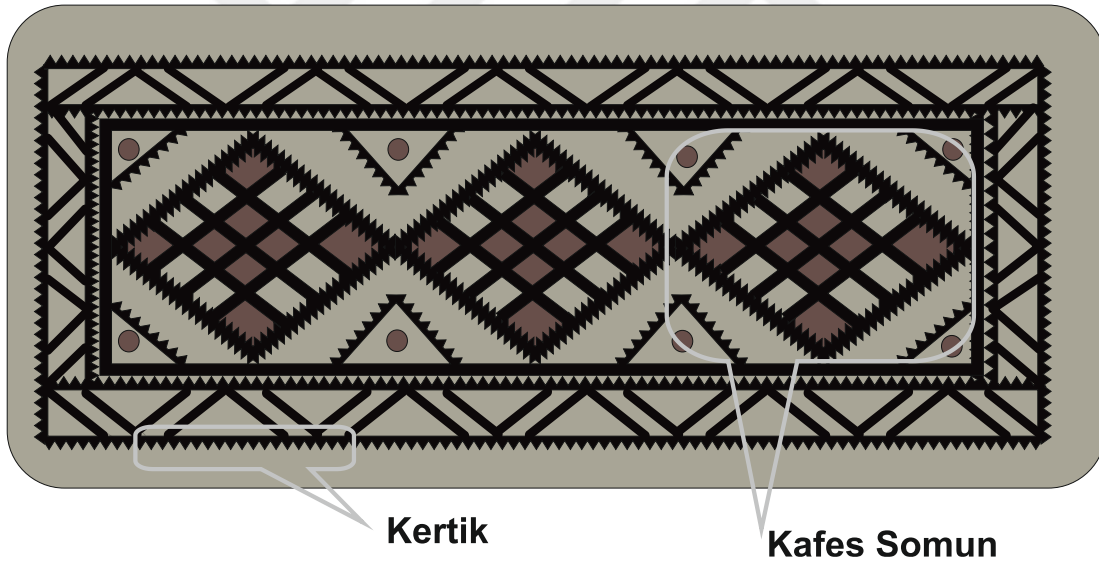
Örnek No	: 12
Çizim No	: 12
Ürünün Yapılış Tarihi	: 15.01.2004
İnceleme Tarihi	: 23.12.2014
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa Sipahi Pazarı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 85 cm
Boy	: 193 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 3315 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Kahve rengi
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Somun Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kafes Somun, Kertik,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Eşkenar dörtgen, Paralel çizgi, Üçgen,
Nokta	
Sembolik Bezeme	: Kafes Somun, Kertik,

Kompozisyon: Keçe yaygının etrafı 2 cm genişliğinde ince bir düz çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışında bulunan ve iki zikzak “kertik” çizginin içerisine düz çizgilerin paralel şekilde kırılmasıyla yapılan ve yörede çift kenar denilen, kenarla çevrelenmiştir. Çerçevenin içerisi üç eşit parçaya bölünmüş, bu parçaların her birine eşkenar dörtgenlerden oluşan “somun” denilen motifler yerleştirilmiştir. Kullanılan somun motifleri, kertik ile oluşturulmuş ve içleri ise düz çizgilerle baklava dilimleri şeklinde eşit parçalara ayrılmıştır.

Bu baklava dilimlerinin içerisine açık kahverengi yünlerle renklendirme işlemi gerçekleştirilmiştir. Somun motiflerinin aralarına ise zikzaklardan oluşan kertikle yapılmış üçgen parçalar yerleştirilmiş ve içlerine “dıkna” denilen ve yün demetiyle yapılan noktalar yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Sait Mardinli
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1968
 Öğrenimi : Yüksekokul (gıda)
 Mesleği : Halı / Kilim Satıcısı
 Açık Adres : Göl Cad. 1243. Sok. No:21 Sipahi Pazarı ŞANLIURFA/ Merkez
 Diğer :

Çizim 4.12. 12 Numaralı keçe çizimi

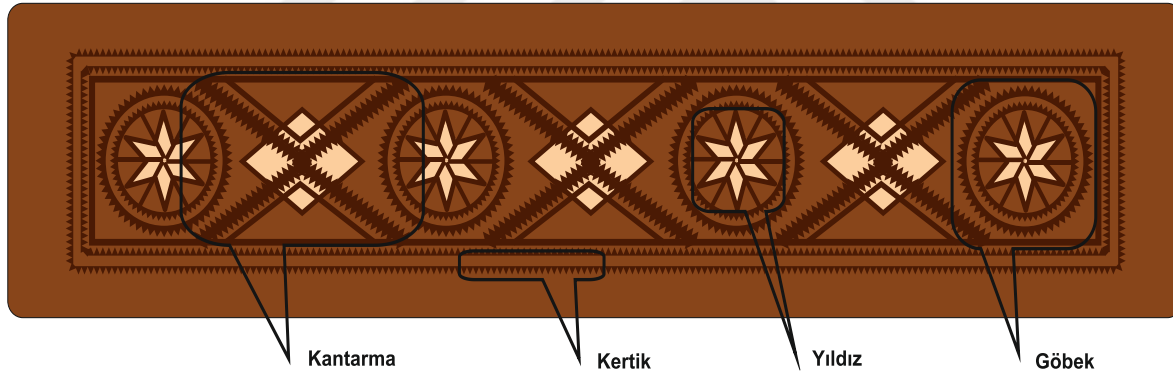
Örnek No	: 13
Çizim No	: 13
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1995
İnceleme Tarihi	: 24.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Kütüphane)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 94 cm
Boy	: 390 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 9.015 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi
Bezemde	: Siyah, Beyaz
Keçeye Yörede Verilen İsim	: 4 Göbek Kantarma
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Göbek, Kantarma, Yıldız, Kertik
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen, Üçgen, Daire, Yıldız
Sembolik Bezeme	: Göbek(Tabak), Kantarma, Kertik

Kompozisyon: Kahverengi keçenin tüm çevresi motifleri içine alan bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışına çift “kertikten”(zikzak) yapılmış şeritler geçirilmiştir, buna yörede ince kenar denilmektedir. Çerçevenin içerisi dört eşit parçaya bölünmüş ve bu parçaların içerisine çift kertikle yapılan daireler yerleştirilmiştir. Bu dairelere “göbek” denilmektedir. Dairelerin içerisine doğadan stilize edilmiş 6 kollu “yıldız” motifi yerleştirilmiştir. Her bir göbek motifinin arasına ise iki üçgen parçanın karşılıklı duruşundan

meydana gelmiş ve çift yönlü kertik ve düz çizgilerin kullanımıyla yapılmış “kantarma” motifleri yerleştirilmiştir. Yerleştirilen kantarma motifinin merkezlerine ise eşkenar dörtgenden oluşan birer baklava dilimi yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.13. 13 Numaralı keçe çizimi

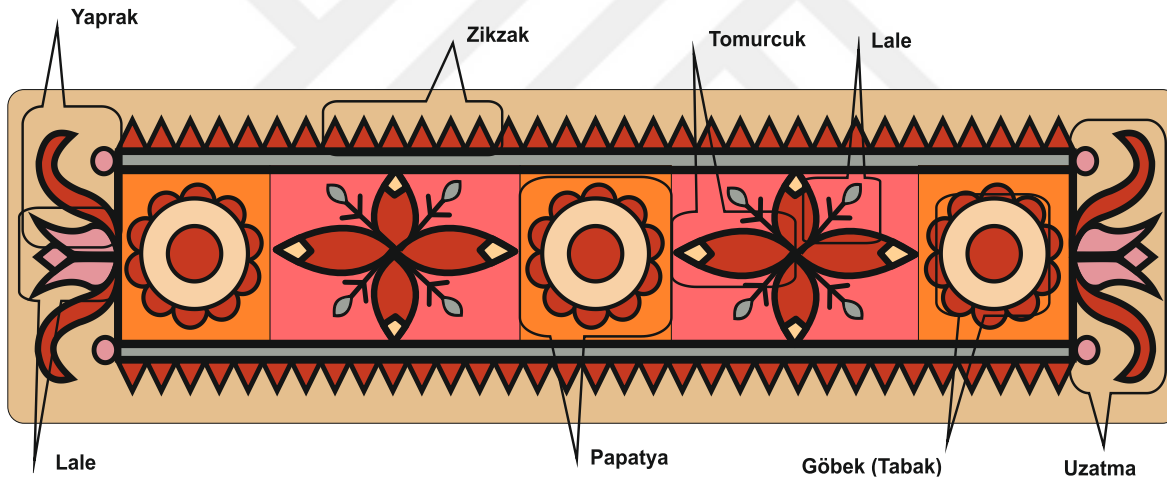
Örnek No	: 14
Çizim No	: 14
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1945
İnceleme Tarihi	: 24.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Kütüphane)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 100 cm
Boy	: 364 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.7 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7.695 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Pembe, Kırmızı, Turuncu, Mavi, Siyah
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Lale, Papatya, Tomurcuk, Yaprak, Göbek(tabak)
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Kare, Dikdörtgen, Daire
Bitkisel Bezeme	: Lale, Tomurcuk, Yaprak
Sembolik Bezeme	: Göbek (Tabak)

Kompozisyon: Keçe yaygının kısa başı ve sonunda ince düz çizgiye yer verilmiş ve iki uzun kenar da ise tek kenar veya ince kenar ismi verilen zikzak çizgilerden oluşan bordürler yerleştirilmiştir. İki kısa kenarda stilize “yaprak” ve “lale”den oluşan uzatma kullanılmıştır. Çerçevenin içerisi merkezde kare olmak üzere üç kare ve iki dikdörtgenle eşit bir şekilde ayrılmıştır. Karelerin içerisine yörede “göbek” motifi denilen daire ve etrafı yarım

dairelerden oluşan motif yerleştirilmiştir. Dikdörtgen parçaların içerisine ise dört adet “tomurcuk” ve “yapraklı laleden” oluşan kompozisyon süslemektedir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.14. 14 Numaralı keçe çizimi

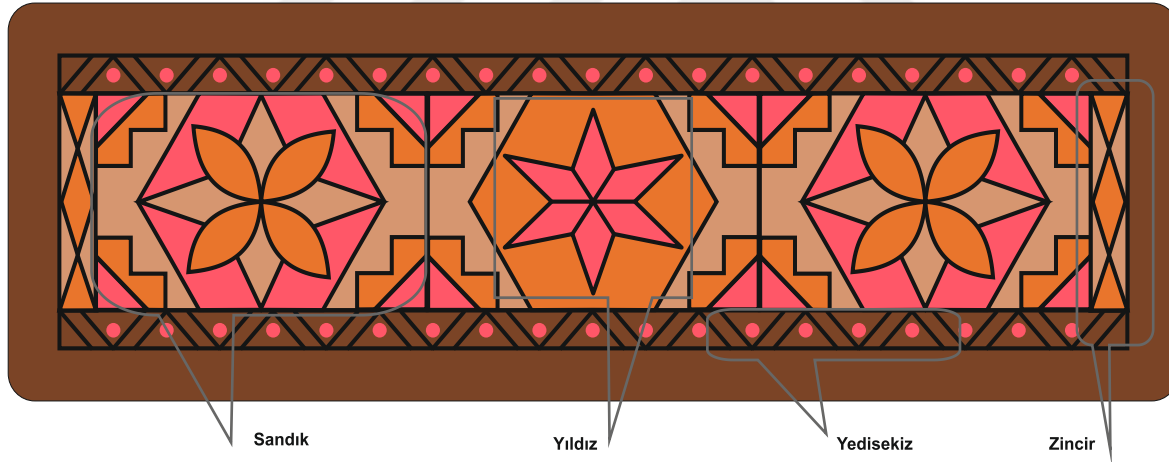
Örnek No	: 15
Çizim No	: 15
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2000
İnceleme Tarihi	: 24.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Kütüphane)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 144 cm
Boy	: 440 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.1 mm
Ürünün Ağırlığı	: 17.180 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahve rengi
Bezemedede	: Turuncu, Pembe, Siyah, Krem
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Sandık, 6'lı Yıldız, Zencir, Yedi sekiz
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Üçgen, Eşkenar dörtgen, Nokta, Yıldız
Nesneli Bezeme	: Sandık, Zencir
Yazılı Bezeme	: Yedi sekiz

Kompozisyon: Keçenin etrafı düz bir çizgiyle çevrelendiği görülmektedir, buna yörede çerçeve denilmektedir. Bu çerçevenin içi üç eşit parçaya bölünmüş ve bölünen parçalara yörede “sandık” denilen, dikdörtgen parçanın her iki kenarının merdiven şekline getirilmesiyle oluşturulan motif kullanılmıştır. Sandık motiflerinin içerisine ise doğadan stilize “yıldız” motifleri yerleştirilmiştir. Çerçevenin her iki kısa kenarına “zencir” ve uzun

iki kenarına ise paralel düz çizgilerle oluşturulan, çift kenar denilen kenar suyu yerleştirilmiştir. İki uzun kenarda kullanılan kenar suyunun içlerine ise noktalar konulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.15. 15 Numaralı keçe çizimi

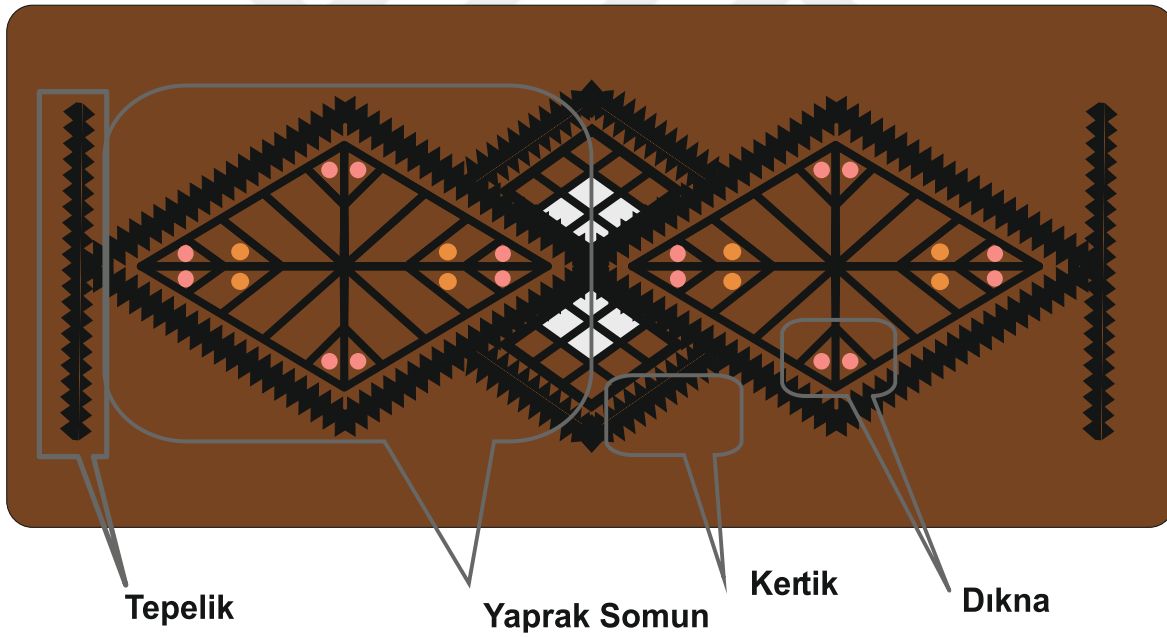
Örnek No	: 16
Çizim No	: 16
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2010
İnceleme Tarihi	: 24.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Kütüphane)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 98 cm
Boy	: 227 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.7 mm
Ürünün Ağırlığı	: 1.555gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahve rengi
Bezemedede	: Siyah,Pembe, Beyaz, Turuncu
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Kenarsız Nakış
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Yaprak Somun, Tepelik, Kertik, Dıkna
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen,
Nokta(dıkna)	
Sembolik Bezeme	: Kertik, Yaprak somun, Tepelik

Kompozisyon: Keçenin her iki kısa başına çift yönlü zikzak çizgilerden oluşturulan “tepelik” denilen çizgi çekilmiştir. Bu tepeliğin ortası iki eşit parçaya bölünmüş ve dış yüzeyi çift kertikle, içindeki eşkenar dörtgen ise düz çizgiyle oluşturulmuş “yaprak somun” motifi yerleştirilmiştir. Somun motiflerinin kesişen uçlarına, geride kalacak şekilde iki yarım yaprak somun motifi yerleştirilmiştir. Yerleştirilen tam ve yarım yaprak somun motiflerinin

aralarına yörede dıkna adı verilen yün demetlerinin yerleştirilmesiyle oluşturulan noktalar belirli aralıklarla konulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (İmam hatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.16. 16 Numaralı keçe çizimi

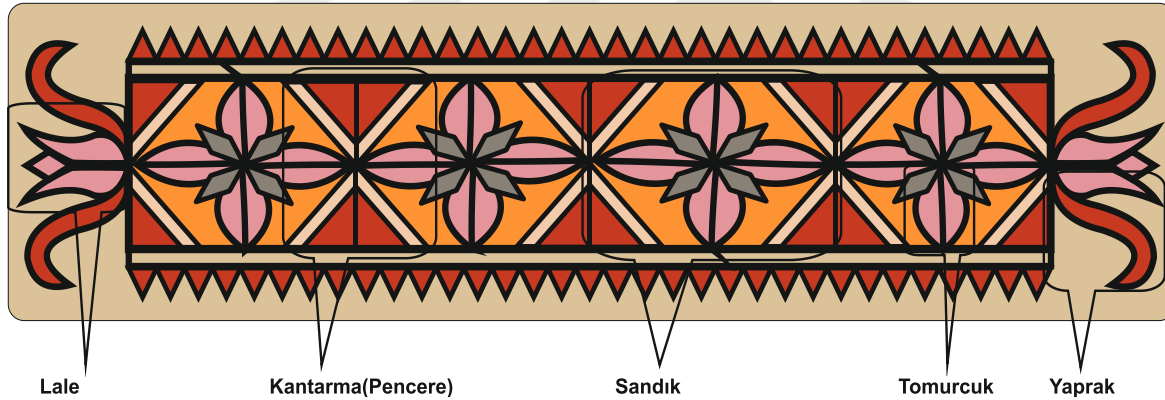
Örnek No	: 17
Çizim No	: 17
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1980
İnceleme Tarihi	: 25.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Kütüphane)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 98 cm
Boy	: 370 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7.520 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahve rengi, Siyah, Pembe, Kırmızı, Turuncu,
Mavi	
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Lale, Kantarma, Sandık, Tomurcuk, Yaprak
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Üçgen, Eşkenar Altıgen
Bitkisel Bezeme	: Lale, Tomurcuk, Yaprak
Sembolik Bezeme	: Kantarma(pencere)

Kompozisyon: Keçe yaygının başında ve sonunda ince düz çizgi ile çerçevelenmiştir. İki uzun kenar da ise tek kenar veya ince kenar ismi verilen zikzak çizgilerden oluşan bordürle çevrelenmiştir. İki kısa kenarda yörede uzatma denilen doğadan stilize “lale ve yaprak” motifleri yerleştirilmiştir. Çerçevenin içerisi düz bir çizgiyle dört eşit dikdörtgene ayrılmış

ve iki üçgen parçanın karşılıklı duruşundan meydana gelen üç adet tam ve iki başta ise iki yarım “kantarma” motifi kullanılmıştır. Kantarma motiflerinin ortasında kalan eşkenar altıgenlere ise doğadan stilize edilmiş lale “tomurcuk” motifleri yerleştirilmiştir

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı,
 Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma
 Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.17. 17 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 18
Çizim No	: 18
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1985
İnceleme Tarihi	: 25.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Toplantı Odası)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 95 cm
Boy	: 291 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4865gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahve rengi
Bezemde	: Siyah, Turuncu, Kırmızı, Pembe
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Dıknalı Keçe
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: İnek memesi, Kesme, Pul, Dıkna(Nokta),Kertik,
Traktör Tekeri	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Üçgen,Zikzak çizgi, Nokta
Nesneli Bezeme	: Traktör tekeri
Sembolik Bezeme	: Kertik, Pul, Kesme, İnek memesi

Kompozisyon: Keçe yaygının etrafı 2 cm genişliğinde çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışında bulunan ve iki zikzak çizginin “kertik”in içerisine bir birini kesen düz çizgilerin kırılmasıyla yapılan ve yörede “traktör tekeri” denilen motif kenar suyu olarak kullanılmıştır. Çerçevenin içerisi altı eşit parçaya bölünmüş ve merkezi paralel, düz iki çizgiyle ayrılmıştır. Ayrılan bu kısma yörede “kesme” denilmektedir. Kesmenin sağında ve

solunda eşit sayıda bulunan üçer karenin içerisine üçgen ve dalardan oluşan ve “inek memesi” denilen motif yerleştirilmiştir. Üçgen parçaların kesme motifine bakan kenarlara 2-3 cm uzunluğundaki “pul” motifi sıralı bir şekilde yer verilmiş ve ortasında üç pul morfinin birleşiminden meydana gelen “kertik” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin iç ve dış boşlukları yörede “dıkna” denilen, farklı renklerle yapılmış noktalarla doldurulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın

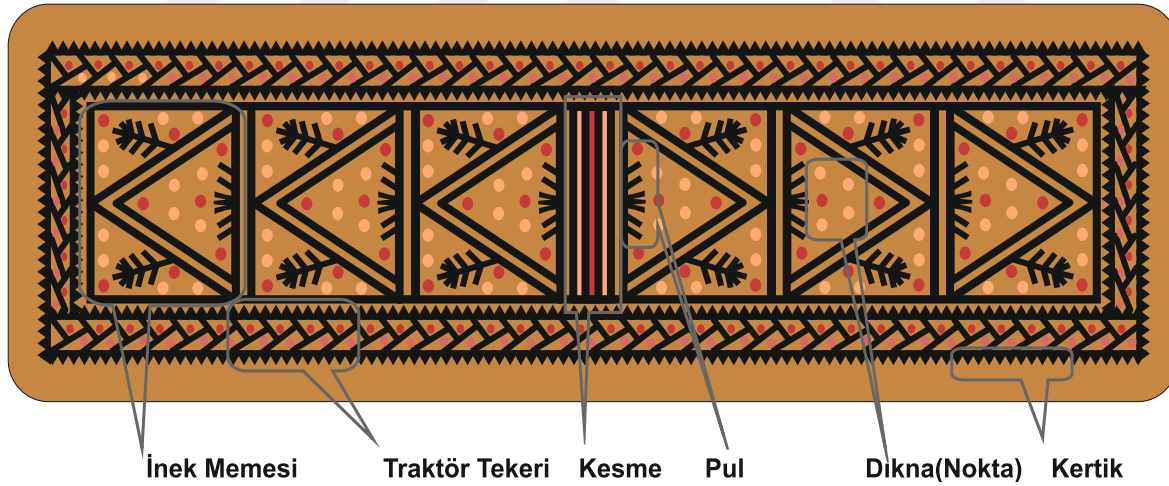
Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974

Öğrenimi : Lise (imamhatip)

Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.

Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez

Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.18. 18 Numaralı keçe çizimi

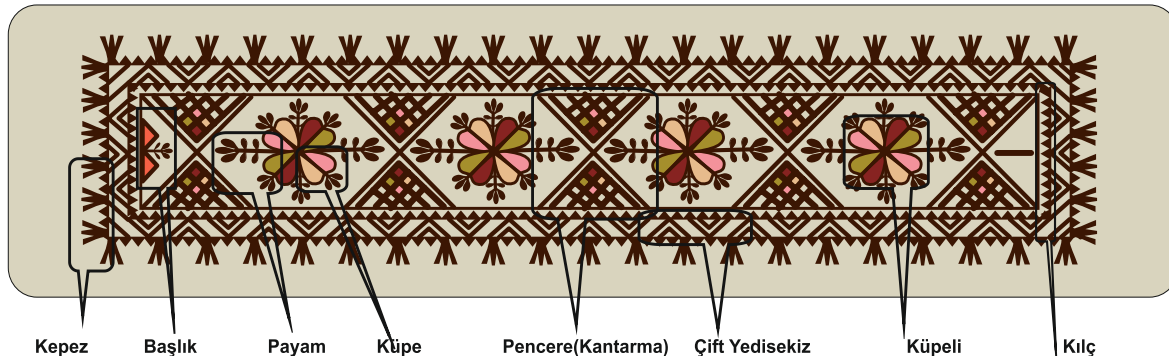
Örnek No	: 19
Çizim No	: 19
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1965
İnceleme Tarihi	: 25.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Toplantı Odası)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 410 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 2 cm
Ürünün Ağırlığı	: 7.600 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahve rengi, Turuncu, Pembe, Yeşil, Kırmızı
Keçeye Yörede Verilen İsim	: Küpeli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Küpe, Payam, Kılç, Kepez, Pencere, Çift yedi sekiz, Başlık
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Eşkenar altıgen
Bitkisel Bezeme	: Payam
Nesneli Bezeme	: Küpe
Sembolik Bezeme	: Kılç, Kepez, Başlık, Pencere
Yazılı Bezeme	: Çift yedi sekiz, Rakam 1

Kompozisyon: Keçe yaygıda, kullanılacak motifleri içte ve kenar suyunu dışta bırakan ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı iki “kılç” motifinin arasına yerleştirilmiş paralel çizgilerden oluşan çift “yedi sekiz” motifiyile kenar suyu geçilmiş ve bu kenar

suyunun etrafı “kepez” motifi eşit aralıklarla yerleştirilmiştir. Çerçevenin içerisi dört eşit parçaya bölünmüş ve iki üçgen parçanın karşılıklı duruşuyla oluşan beş adet “pencere” motifi kullanılmıştır. Kullanılan pencere motiflerinin arasına dört adet “küpeli” motifi yerleştirilmiştir. Küpeli motifi dört adet “küpe” ve etrafını saran üçlü, beşli ve dokuzlu “payam”larla çevrilmiştir. Keçe yaygının sol tarafında yer alan pencere motifinin boşluğunu ise yörede “başlık” denilen motif doldurmuştur.

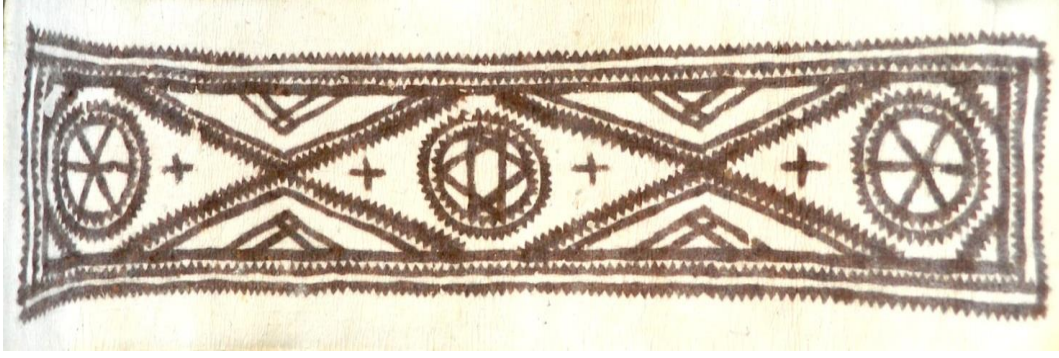
Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.19. 19 Numaralı keçe çizimi

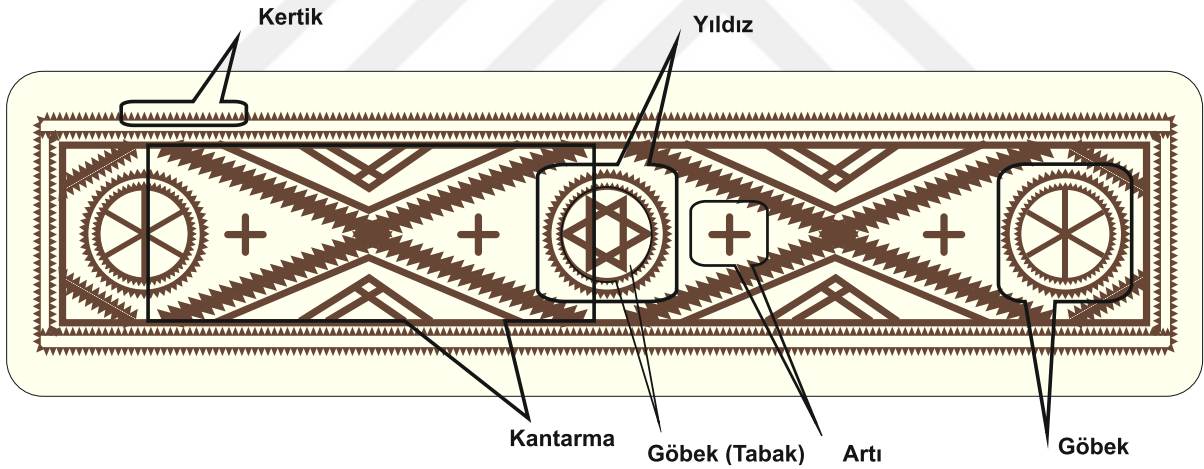
Örnek No	: 20
Çizim No	: 20
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1975
İnceleme Tarihi	: 25.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Toplantı Odası)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 90 cm
Boy	: 330 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.7 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.885 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahve rengi
Keçeye Yörede Verilen İsim	: 3 Göbek Kantarma
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Göbek(tabak), Kantarma, Yıldız, Artı, Kertik,
Somun	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Zikzak çizgi, Daire, Üçgen, Yıldız
Sembolik Bezeme	: Göbek(tabak), Kertik, Kantarma, Somun
Yazılı Bezeme	: Artı (+)

Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi 2 cm kalınlığında düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Bu çerçevenin tam ortasına ve iki başına kertiklerle yapılmış dairelerin iç içe geçirilmesiyle oluşturulmuş “göbek” motifleri yerleştirilmiştir. Göbek motiflerinin her iki kenarına ise içlerinin üçgenle doldurulmuş “kantarma” motifleri yerleştirilmiştir. Kantarma ve Göbek motiflerinin arasına ise “artı +” işareti simge olarak yerleştirilmiş ve göbeklerin içlerine

merkezdekine “Süleyman yıldızı” ve kenardakilere de stilize yıldızlar konulmuştur. Çerçevenin dış kısmında ise iki adet şerit şeklindeki “kertik”lerle oluşturulan ince kenar, kenar suyu olarak kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.20. 20 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 21
Çizim No	: 21
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2013
İnceleme Tarihi	: 25.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Toplantı Odası)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 87 cm
Boy	: 183 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.6 mm
Ürünün Ağırlığı	: 3.480 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah
Bezemde	: Beyaz, Kırmızı, Mor
Keçeye yörede verilen isim	: Somun Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Yıldız,Somun, Kertik, Yılan Kavı
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zıkkak çizgi, Eşkenar dörtgen, Üçgen,
Yıldız	
Sembolik Bezeme	: Kertik, Somun, Yılan kavı

Kompozisyon: Koyu kahverengi keçe yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışına kavisli çizgilerden oluşan ve yörede “yılan kavı” (yılan derisi ya da yılan yolu izi) denilen motif yerleştirilmiştir. Bu kavisli şeritlerin arasına mor ve kırmızı renkte yünler yerleştirilmiş ve motifin en dışı 2 cm genişliğinde “kertik”le çevrelenmiştir. Çerçevenin içerisine eşkenar dörtgenlerden oluşan 3 adet “somun” motifi yerleştirilmiştir. Somun motifinin ortasına ve çerçevenin kanarlarına doğadan stilize edilen

6 kollu “yıldız”lar yerleştirilerek, merkezdeki ve çerçevenin içindeki boşluklar doldurulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.21. 21 Numaralı keçe çizimi

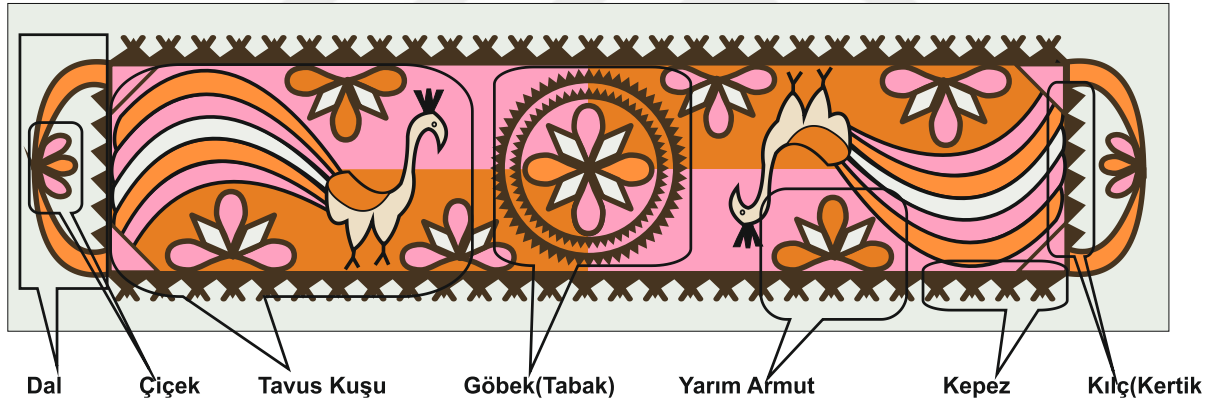
Örnek No	: 22
Çizim No	: 22
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 26.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Toplantı Odası)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 90 cm
Boy	: 320 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.6 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7.125 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Kahve rengi, Turuncu, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Tavus kuşu, Göbek, Yarım Armut, Kepez, Kertik, Dal, Çiçek
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Daire, Üçgen
Bitkisel Bezeme	: Dal, Çiçek
Figürlü Bezeme	: Tavus kuşu
Sembolik Bezeme	: Yarım Armut, Göbek (tabak), Kertik, Kepez,

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi üçgenlerden oluşan iri dişli “kertikle” çevrelenmiştir. Kertikle çevrelenen keçenin iki uzun kenarının uçları “kepez” motifiyle bezenmiştir. Kısa kenarı ise yörede uzatma denilen iki adet düz çizginin yarım daire şeklinde duruşu ve içine yerleştirilen “yarım armut” motifiyle tamamlanmıştır. Dikdörtgen şeklindeki keçe yaygının içerisine ters simetri şeklinde kullanılan iki adet doğadan stilize “tavus kuşu” motifi

yerleştirilmiştir. Tavus kuşu motiflerinin arkasında, önünde ve üstünde kullanılmak üzere üç adet “yarım armut” motifi kullanılmıştır. Keçenin merkezinde dairelerin iç içe geçmesiyle oluşturulan ve içine “tam armut” motifi yerleştirilmiş “göbek” motifi kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Marangozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.22. 22 Numaralı keçe çizimi

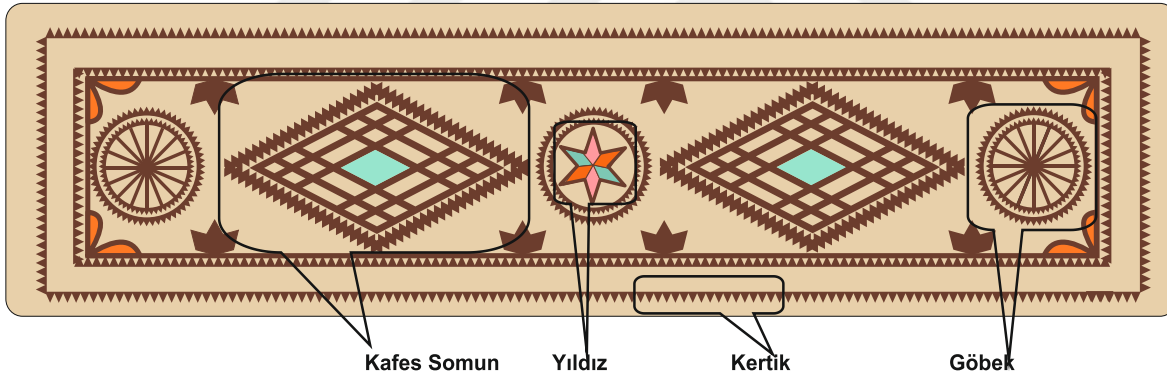
Örnek No	: 23
Çizim No	: 23
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 26.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Mescid)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 92 cm
Boy	: 352 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.740 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahve rengi Turuncu, Yeşil, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: 3 Göbek 2 Somun
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Yıldız, Kafes Somun, Göbek(Tabak), Kertik
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar Dörtgen, Daire,
Yıldız	
Sembolik Bezeme	: Kafes somun, Göbek (tabak), Kertik

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dış kısmına kertikten yapılan ve zikzaklı şerit halinde görünen, yörede ince kenar denen, kenar suyu geçirilmiştir. Çerçevenin içerisine ise merkezin tam ortasına ve iki tarafına dairelerin iç içe girmesiyle oluşturulmuş “göbek” motifi, göbek motiflerinin arasına ise eşkenar dörtgenlerin içi düz çizgilerle kesilmiş “kafes somun” motifi yerleştirilmiştir. Merkezde yer alan göbek motifinin içerisine “6 kollu yıldız” ve her iki başta bulunan göbeklerin içerisine

de “stilize yıldız” motifleri yerleştirilmiştir. Keçenin uzun kenarlarının ve kısa kenarlarının kesiştiği köşelere ise aynı renkte doldurulmuş üçgenler yerleştirilmiştir. Uzun kenarlardaki boşluklara bir birine bakan yarım yıldız motifleri yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı,
 Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma
 Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.23. 23 Numaralı keçe çizimi

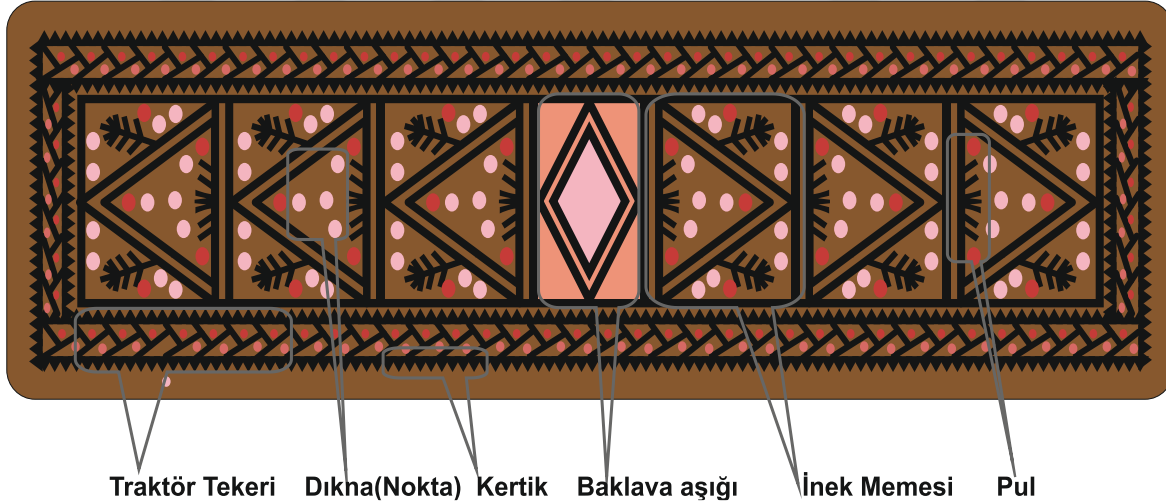
Örnek No	: 24
Çizim No	: 24
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 26.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Mescid)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 95 cm
Boy	: 290 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 5.820 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahve rengi
Bezemedede	: Siyah, Turuncu, Kırmızı, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: Dıknalı Keçe
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: İnek memesi, Baklava aşığı, Pul, Dıkna, Kertik,
Traktör Tekerı	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Üçgen, Eşkenar dörtgen, Zikzak çizgi,
Nokta	
Nesneli Bezeme	: Traktör Tekerı
Sembolik Bezeme	: Pul, Kertik, Baklava aşığı, İnek memesi

Kompozisyon: Keçe yaygı motifleri içine alan 2 cm genişliğinde ince bir düz çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışında bulunan ve iki zikzak çizginin içerisine bir birini kesen düz çizgilerin kırılmasıyla yapılan ve “traktör tekerı” denilen kenarla çevrelenmiştir. Traktör tekerı motifini içine alan zikzaklara ise “kertik” denilmektedir. Çerçevenin merkezine dar

bir dikdörtgen yerleştirilmiş ve ortasına eşkenar dörtgenden oluşan baklava dilimi kullanılmıştır. Bu baklava dilimine yörede “baklava aşığı” denilmektedir. Baklava aşığının sağ ve solu üçer eşit kare parçaya bölünmüş ve bu altı karenin içerisine “üçgen”, “dal” ve “pul”lardan oluşan “inek memesi” motifi yerleştirilmiştir. Motifte yer alan boşluklara ve kenar suyu ise yörede “dıkna” denilen renkli noktalarla doldurulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.24. 24 Numaralı keçe çizimi

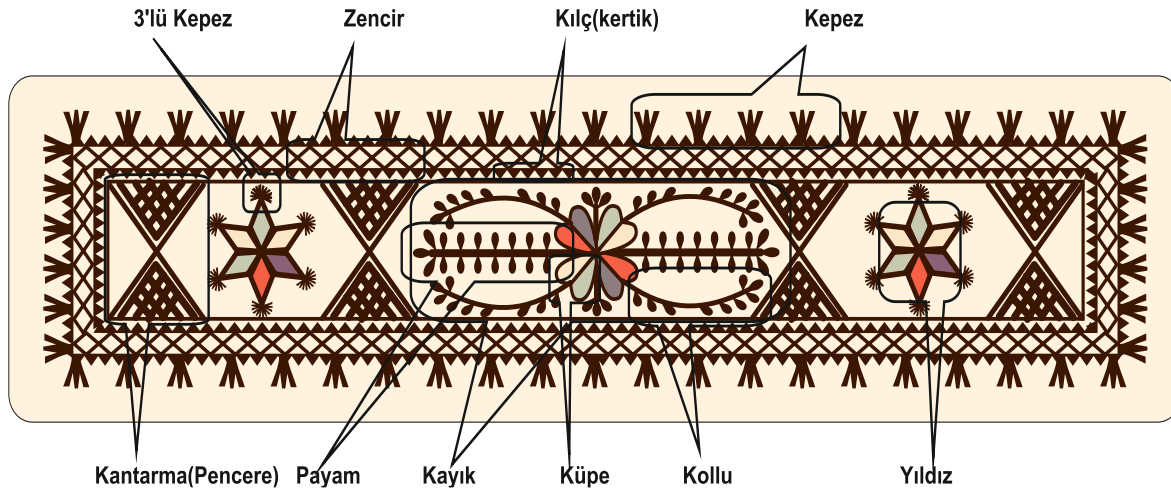
Örnek No	: 25
Çizim No	: 25
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 26.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Mescid)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 93 cm
Boy	: 371 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 9 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.640 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahve rengi, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: Kollu Küpeli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Küpe, Kol, Payam, 6'lı Yıldız, Kepez, Pencere, Kılç, Zencir,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar altıgen, Üçgen, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Payam
Figürlü Bezeme	: Kol
Nesneli Bezeme	: Küpe, Zencir
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Pencere

Kompozisyon: Keçe yaygıda bulunan desen ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin çevresinde küçük zikzaklardan iki adet “kılç” şeridin arasına yerleştirilen “zencir” motifiyle

oluşturulan kenar suyu kullanılmıştır. Kenar suyunun etrafı sıralı “kepez” motifleriyle çevrenmiştir. Çerçevenin içi, merkezi daha geniş olmak şartıyla üç parçaya bölünmüş ve dört adet, iki üçgenin karşılıklı duruşundan oluşan “pencere” motifleri yerleştirilmiştir. Yerleştirilen pencerelerin merkezine “kollu küpeli” denilen “küpe”, “payam” ve “dallardan” oluşan motif yerleştirilmiştir. İki küçük boşluğa ise yörede “altılı yıldız” denilen ve yıldızın uçlarında “üçlü kepez”den oluşan tabak yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.25. 25 Numaralı keçe çizimi

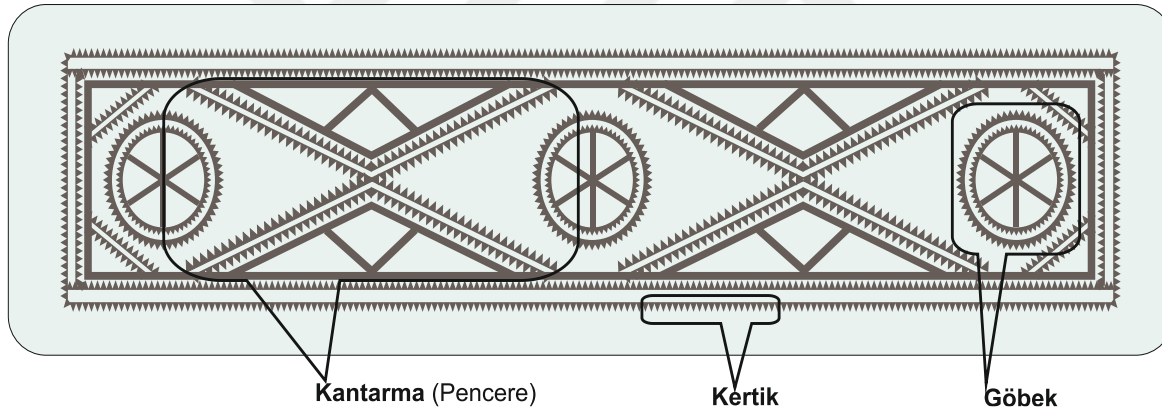
Örnek No	: 26
Çizim No	: 26
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1995
İnceleme Tarihi	: 26.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Mescid)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 90 cm
Boy	: 290 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 5.465 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Kahverengi
Keçeye yörede verilen isim	: 3 Göbek Kantarma
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Göbek(tabak), Kantarma, Kertik,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar Dörtgen, Üçgen, Daire,
Sembolik Bezeme	: Kertik, Göbek(tabak), Kantarma

Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi 2 cm kalınlığında düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Bu çerçevenin tam ortasına ve iki başına “kertik”lerle yapılmış dairelerin iç içe geçirilmesiyle oluşturulmuş “göbek” motifleri yerleştirilmiştir. Göbek motiflerinin her iki kenarına ise içlerinin üçgenle doldurulmuş “kantarma” motifleri yerleştirilmiştir. Göbeklerin

içlerine de “stilize yıldızlar” konulmuştur. Çerçevenin dış kısmında ise iki adet şerit şeklindeki kertiklerle oluşturulan ince kenar, kenar suyu olarak kullanılmıştır

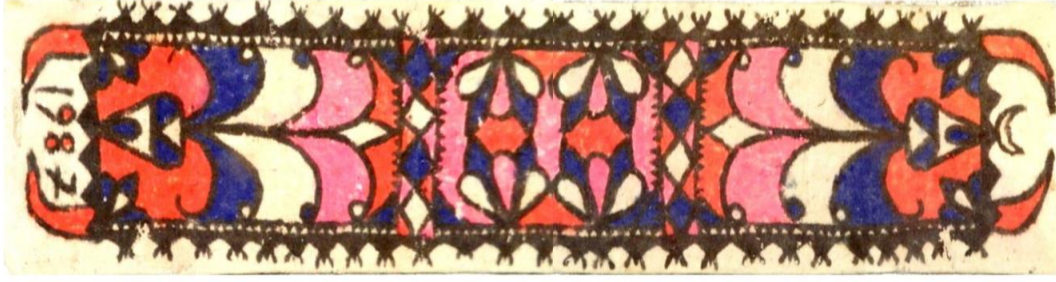
Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.26. 26 Numaralı keçe çizimi

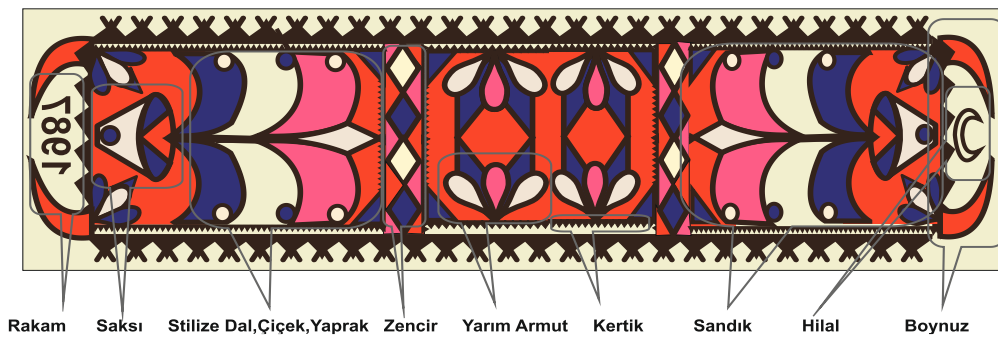
Örnek No	: 27
Çizim No	: 27
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1987
İnceleme Tarihi	: 26.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Mescid)
Türü	:Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 92 cm
Boy	: 347 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7.425 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	:Pembe, Turuncu, Mavi. Koyu Kahve
Keçeye yörede verilen isim	:Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	:Stilize Dal, Yaprak, Çiçek, Boynuz, Hilal, Yarım Armut, Kertik, Rakam, Sandık, Saksı, Zencir
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Zikzak çizgi, Kare, Eşkenar Dörtgen, Üçgen, Daire
Bitkisel Bezeme	: Stilize Dal yaprak, çiçek
Figürlü Bezeme	: Boynuz
Nesneli Bezeme	: Sandık, saksı, Zencir
Sembolik Bezeme	: Yarım Armut, Kertik, Hilal
Yazılı Bezeme	: Rakam

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi bir birini takip eden üçgen parçalarla çerçeve oluşturmuştur. Çerçevenin iki uzun kenarına küçük üçgenlerden yapılmış “kertik” motifi

yerleştirilmiştir. Çerçeveyi oluşturan uzun kenarlardaki üçgenlerin üzerine üç parmak şeklinde görülen “kepez” motifine yer verilmiştir. Çerçevenin kısa kenarlarında ise yörede uzatma denilen “boynuz” motifi yerleştirilmiştir. Sağ başındaki boynuz motifinin ortasında hilal motifine sol başında ise rakamlara yer verilmiştir. Kullanılan rakamlar keçenin yapılış tarihini yansıtan sembol olarak kullanılmıştır. Keçe yaygının içerisi “zencir” motifi denilen, küçük baklava dilimleriyle ayrılarak üç eşit dikdörtgene bölünmüş ve zencir motifinin içi farklı renkler kullanarak doldurulmuştur. Bölünen parçalardan merkeze iki dikdörtgen paralel şekilde yerleştirilmiş ve ortasına eşkenar dörtgenden oluşan baklava dilimi yerleştirilmiştir. Yerleştirilen dikdörtgenin iki başını ise yörede “yarım armut” denilen üç yapraktan oluşan motif süslemiştir. İki başta kalan dikdörtgenlerin içerisine “saksı”, doğadan stilize edilmiş “dal”, “yaprak” ve “çiçekten” oluşan kompozisyona yer verilmiştir. Dikdörtgenlerin üçünde de içte kalan kenarlar “kertik” motifiyle süslenmiş ve köşeler üçgen parçalarla “sandık” motifi haline getirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imam hatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 978. Sok. No: 8-10 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği

Çizim 4.27. 27 Numaralı keçe çizimi

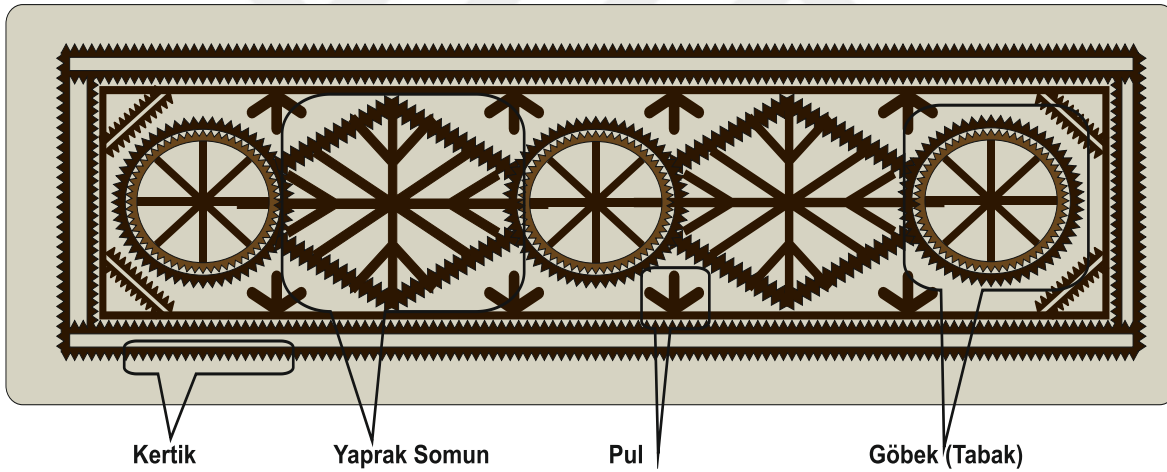
Örnek No	: 28
Çizim No	: 28
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1965
İnceleme Tarihi	: 26.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Depo)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	:95 cm
Boy	:331 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	:1.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.250 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	:Koyu Kahve, Sütü Kahve
Keçeye yörede verilen isim	: 3 Göbek 2 Somun
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Yaprak Somun, Göbek(tabak), Pul, Kertik,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Zikzak çizgi, Daire, Eşkenar dörtgen
Sembolik Bezeme	: Kertik, Yaprak Somun, Pul, Göbek(tabak)

Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi ince düz çizgiyle çevrelenmiştir. Keçe yaygının merkezine ve iki başına kertikle yapılmış iç içe geçmiş daireler yerleştirilmiştir. Bu dairelere yörede “göbek” ismi verilmektedir. Göbeğin içerisine doğadan stilize “yıldız” motifine yer verilmektedir. Keçe yaygı da bulunan 3 adet göbeğin arasına eşkenar dörtgenlerden oluşan ve çevresi kertikle yapılmış olan “somun” motifleri yerleştirilmiştir. Yaprak somun motiflerin baş ve sonlarında ise karşılıklı “pul” motifleri yerleştirilmiştir. Keçenin başında ve sonunda bulunan göbek motiflerinin çerçeveye bakan kısımları ise küçük üçgen parçalarla

doldurulmuştur. Çerçevenin dış kısmında ise çift sıra şerit halinde zikzak şeklindeki “kertik” motifine yer verilmiştir. Buna yörede tek kenar ismi verilmektedir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 979. Sok. No: 28 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği)

Çizim 4.28. 28 Numaralı keçe çizimi

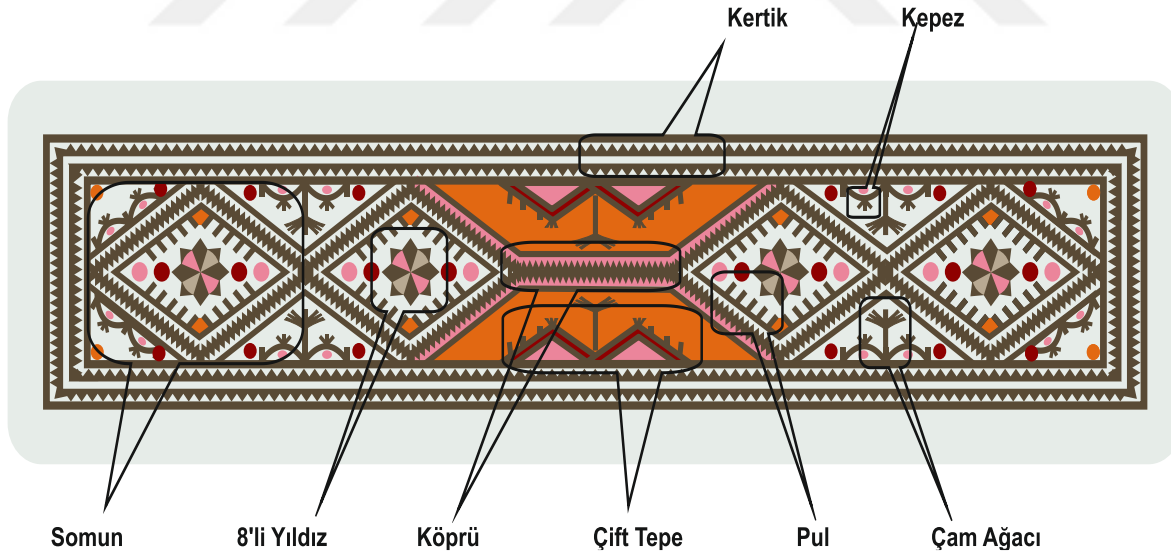
Örnek No	: 29
Çizim No	: 29
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1975
İnceleme Tarihi	: 26.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Müze)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 93 cm
Boy	: 348 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1 cm
Ürünün Ağırlığı	: 4.880 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahverengi, Pembe, Kırmızı, Turuncu
Keçeye yörede verilen isim	: Yarım Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Somun, Sekizli Yıldız, Köprü, Çift Tepe, Kertik, Kepez, Çam Ağacı, Pul,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen, Üçgen, Daire, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Çam ağacı
Nesneli Bezeme	: Köprü
Sembolik Bezeme	: Pul, Somun, Kertik, Kepez, Çift Tepe

Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde düz çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dış kısmına ise üç sıra şerit şeklindeki zikzak çizgiyle yapılmış “kertik” motifi yerleştirilmiştir. Buna yörede tek kenar (ince kenar) ismi verilmektedir. Çerçevenin içine dört

adet eşkenar dörtgenden oluşan “somun” motifi yerleştirilmiştir Merkezde yer alan somun motifleri, düz çizgi ile birleştirilerek “köprü” motifi haline getirilmiştir. Yerleştirilen somun motiflerinin içleri ise daireyle yapılmış “sekiz kollu yıldız” ve parmak büyüklüğündeki “pul” motifiyle bezenmiştir. Köprü motifinin her iki tarafına ve somun motifinin boşluklarına çift “tepe”, “çam” gibi doğadan stilize ve “kepez” ve “pul” sembolik motifler yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 979. Sok. No: 28 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği)

Çizim 4.29. 29 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 30
Çizim No	: 30
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1990
İnceleme Tarihi	: 27.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Müze)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 88 cm
Boy	: 333 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.750 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Mor, Pembe, Turuncu, Gri
Keçeye yörede verilen isim	: Kılçlı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kayık, Pencere, Biber, Kuzu kulağı, Başlık, Harf, Kertik, Kepez
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Eşkenar dörtgen
Bitkisel Bezeme	: Biber
Figürlü Bezeme	: Kuzu kulağı
Nesneli Bezeme	: Kayık,
Sembolik Bezeme	: Kafes Kantarma, Kepez, Kertik, Başlık, Pencere
Yazılı Bezeme	: Harf F

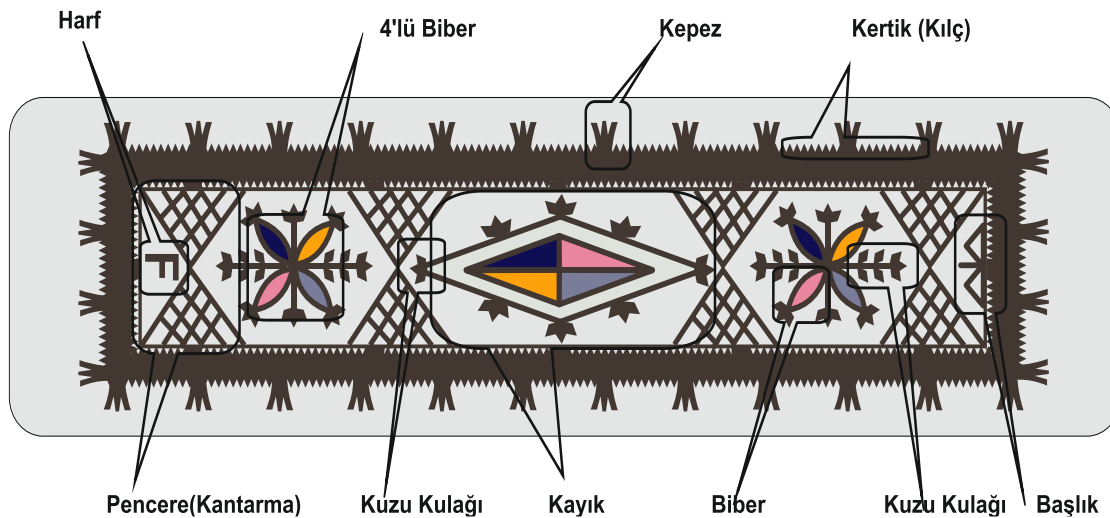
Kompozisyon: Keçe yaygının deseni içine alacak 2cm genişliğinde bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin çevresini 3 cm genişliğinde zikzak çizgiyle yapılan iki adet

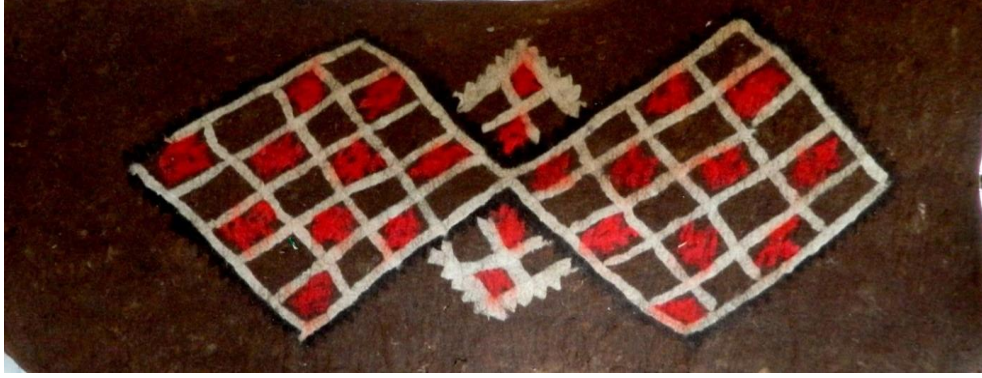
“kılç” adı verilen şeridin sırt sırta birleşiminden oluşan kenar suyu kullanılmıştır. “Kılç” motifinin üzerine ise eşit aralıklarla sıralanmış “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin içerisi, merkezi daha büyük olmak üzere 3 parçaya ayrılmış ve iki üçgenin sivri uçlarının karşılıklı duruşuyla meydana gelen dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Keçe yaygının tam ortasına “kayık” motifine yer verilmiş ve kayık motifinin çevresi “kuzukulağı” denilen motiflerle çevrelenmiştir. Kayık motifinin kenarlarına ise yörede “dörtlü biberli” denilen motif yerleştirilmiştir. Dörtlü biberli motifinin etrafı kuzukulağı denilen motifle çevrelenmiştir. Keçenin sol tarafındaki pencere boşluğunda ise f harfi keçenin kime ait olduğunu gösteren simge halinde ve diğer tarafta ise yörede “başlık” denilen motif kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 979. Sok. No: 28 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği)

Çizim 4.30. 30 Numaralı keçe çizimi

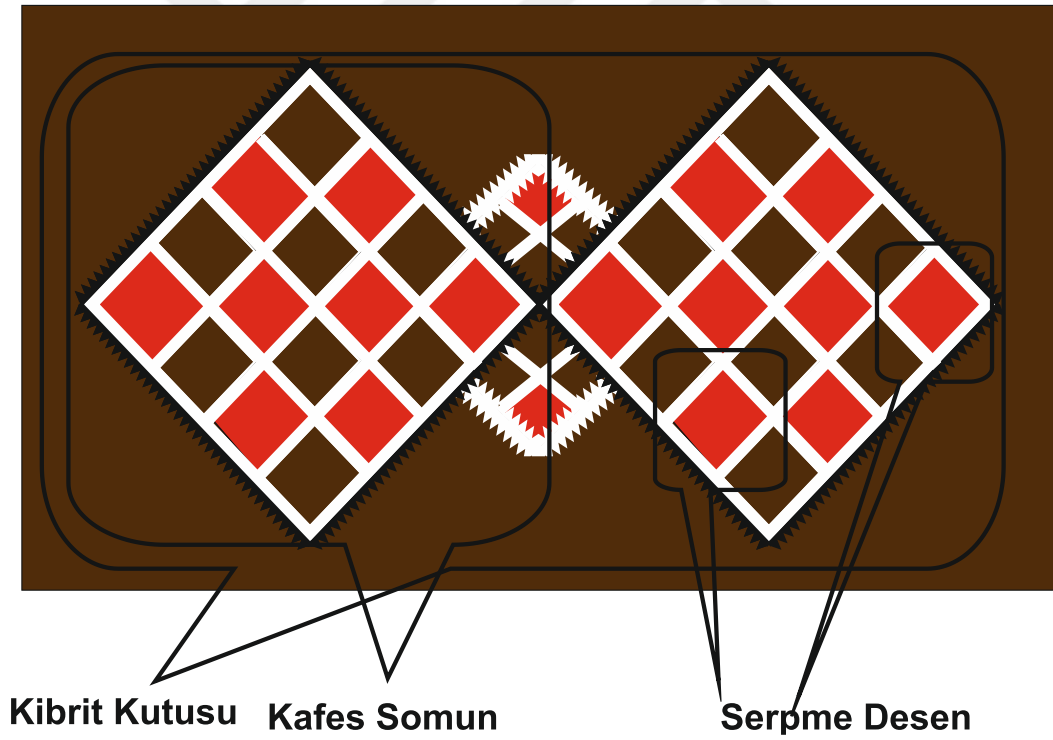
Örnek No	: 31
Çizim No	: 31
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2000
İnceleme Tarihi	: 27.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Müze)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 102 cm
Boy	: 182 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1 cm
Ürünün Ağırlığı	: 3.945 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi
Bezemde	: Beyaz, Siyah, Kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: Kenarsız Nakış
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kibrit Kutusu, Kafes Somun, Serpme Desen
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Kare, Zikzak çizgi
Nesneli Bezeme	: Kibrit kutusu
Sembolik Bezeme	: Kafes somun, Serpme desen

Kompozisyon: Keçe yaygıda herhangi bir çerçeve kullanılmamıştır. 2 adet kare parçanın düz çizgilerle baklava dilimi oluşturarak “kafes somun” motifi haline getirilmiştir. Bu iki kafes somun ortasına “kertik” motifıyla çevrelenmiş yarım kafes yapılmıştır. Bu motiflerin birleşimine ise yörede “kibrit kutusu” motifi denilmektedir. Kare şeklinde oluşturulan kafes somun motiflerin çevresi siyah kertikle kontur geçilmiştir. Oluşturulan baklava dilimi

parçaların içerisinde kırmızı renkte “serpme” desen denilen bir boş, bir dolu bırakılan yün demetleri yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 979. Sok. No: 28 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği)

Çizim 4.31. 31 Numaralı keçe çizimi

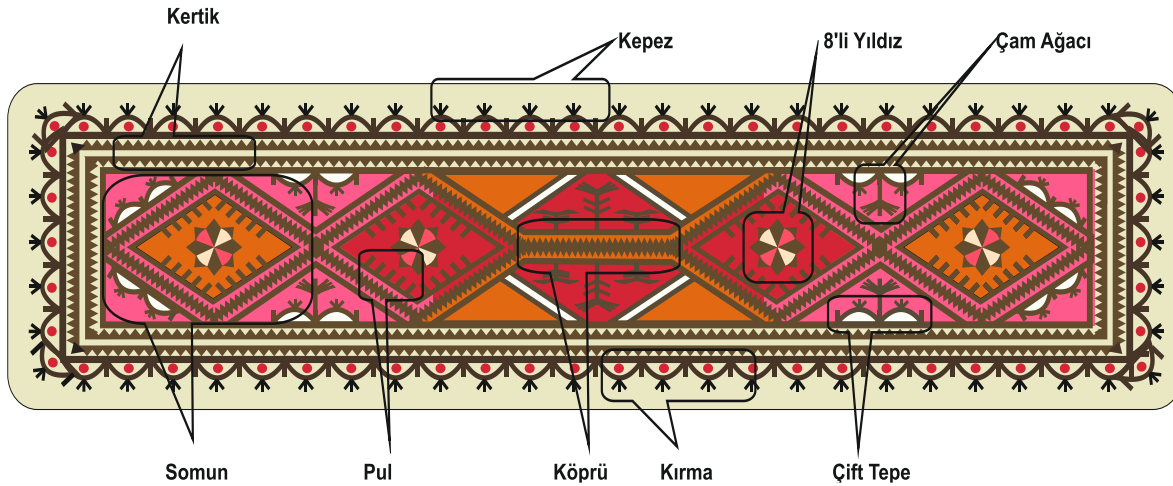
Örnek No	: 32
Çizim No	: 32
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1945
İnceleme Tarihi	: 27.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der (Müze)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 94 cm
Boy	: 400 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 5.877 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahverengi, Turuncu, Kırmızı, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Somun, Sekiz Kollu Yıldız, Köprü, Çift Tepe, Kertik, Kepez, Çam Ağacı, Pul, Kıрма
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen, Üçgen, Daire, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Çam ağacı
Nesneli Bezeme	: Köprü
Sembolik Bezeme	: Pul, Somun, Kertik, Kepez, Kıрма, Çift Tepe

Kompozisyon: Zemini kuzunun doğal rengi olan keçe yaygının desenleri ince bir çizgi ile çevrelenmiştir. Çerçevenin dış kısmı ise üç sıra şerit şeklindeki zikzak çizgiyle oluşturulan “kertik” yerleştirilmiş ve üzerine 2 cm genişliğinde 5 cm uzunluğundaki “pullar” ve

“kepez”lerden oluşan “kıрма” denilen kenar özelliği, kenar suyu olarak kullanılmıştır. Çerçevenin içerisinde “somun” motifi denilen dört adet eşkenar dörtgen ve merkezi ise iki somun motifinin uçlarının düz çizgiyle birleşiminden oluşan “köprü” motifine yer verilmiştir. Yerleştirilen somun motiflerinin içleri ise daireyle yapılmış “sekiz kollu yıldız” ve “pul” motifleriyle bezenmiştir. Köprü motifinin her iki tarafı çift sıra üçgen parçalarla ayrılmış ve somun motifinin boşluklarına “çift tepe”, “çam”, “kepez” ve “pul” motifleri yerleştirilmiştir, bütünlük sağlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı,
 Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 979. Sok. No: 28 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma
 Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği)

Çizim 4.32. 32 Numaralı keçe çizimi

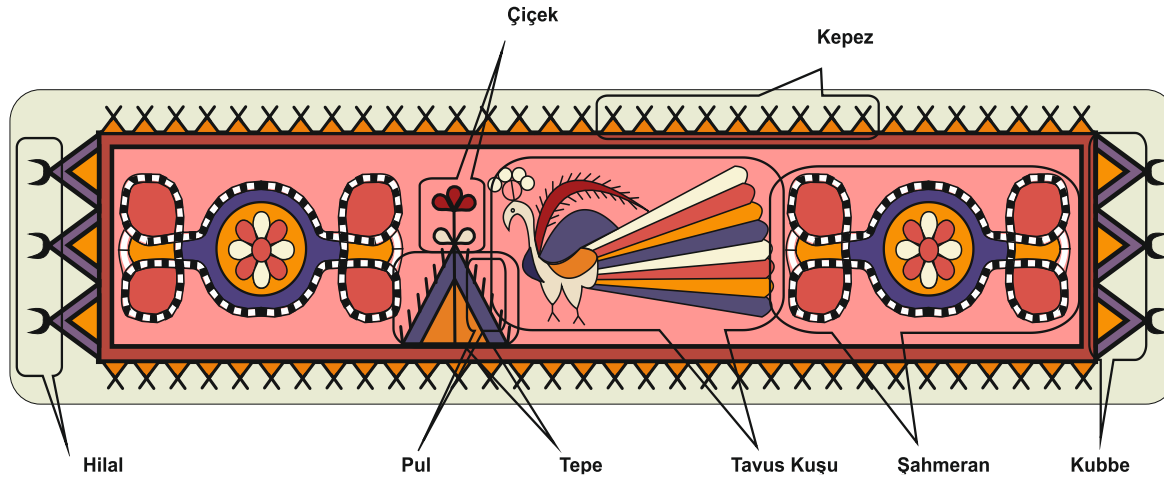
Örnek No	: 33
Çizim No	: 33
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1940
İnceleme Tarihi	: 27.12.2014
Bulunduğu Yer	: Maksad-der(Müze)
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 386 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 11.250 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Pembe, Mor, Turuncu, Kırmızı, Kahverengi
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Çiçek, Tepe, Tavus kuşu, Şahmeran, Hilal, Kubbe,
Pul, Kepez	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Üçgen, Daire,
Bitkisel Bezeme	: Çiçek
Figürlü Bezeme	: Tavus Kuşu, Şahmeran
Nesneli Bezeme	: Kubbe,
Sembolik Bezeme	: Kepez, Pul, Tepe, Hilal

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi iki paralel düz çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin iki uzun kenarının dış yüzeyine ardı ardına gelen “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Keçenin iki kısa kenarında ise yörede uzatma denilen üç adet üçgenin yan yana kullanılmasıyla yapılan

“kubbe” motifi yerleştirilmiş ve üzerleri “pul” ve “hilal” motifiyle tamamlanmıştır. Çerçevenin içerisine iki adet tren yoluna benzeyen “şahmeran” motifi yerleştirilmiş ve yerleştirilen şahmeran motifinin ön kısmında doğadan stilize çiçek motifi kullanılmıştır. Keçenin merkezinde ise yörede yaygın olan “tavus kuşu” motifine yer verilmiştir. Tavus kuşu motifinin önünde üçgen şeklideki “tepe” motifinin üzerine yerleştirilen “çiçek” ve “pul” motifleriyle bütünlük sağlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Abdulhekim Taşkın
 Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 01.01.1974
 Öğrenimi : Lise (imamhatip)
 Mesleği :12 Meslek Dalında Eser Yapmış.(Halı, Kilim, Taş oymacılığı, Margozluk, Terzilik vb.
 Açık Adres :Beykapı Mah. 979. Sok. No: 28 ŞANLIURFA / Merkez
 Diğer :Maksad-der(Mevlana Aşıkları Kültür Eğitim Sosyal Araştırma Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği)

Çizim 4.33. 33 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 34
Çizim No	: 34
Ürünün Yapılış Tarihi	: 06.01.2015
İnceleme Tarihi	: 08.01.2015
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa GESEM
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 86 cm
Boy	: 182 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.7 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4000 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah
Bezemde	: Beyaz, Pembe, Turuncu, Kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: Kafes Nakış
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Armut Göbek, Kafes Kantarma, Somun, Kertik,
Yılan Kavu	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar altıgen, Üçgen
Sembolik Bezeme	: Armut göbek, Kafes kantarma, Somun, Yılan
Kavu, Kertik	

Kompozisyon: Koyu kahverengi yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışına kavisli çizgilerden oluşan ve yörede “yılan kavu” denilen motif yerleştirilmiştir. Motifin en dışını 3 cm genişliğinde zikzak çizgiyle yapılan “kertik” motifi çevrelemiştir. Çerçevenin içine “armut göbek” denilen 3 adet motif yerleştirilmiş ve içerisi sarı, kırmızı, pembe renklerle doldurulmuştur. Göbek motifinin her iki tarafına iki

üçgenin sivri uçlarının karşılıklı duruşuyla elde edilen “kantarma” motifi yerleştirilmiştir. Kantarma motifi merkezde iki adet ve kenarlarda ise yarım şekilde kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

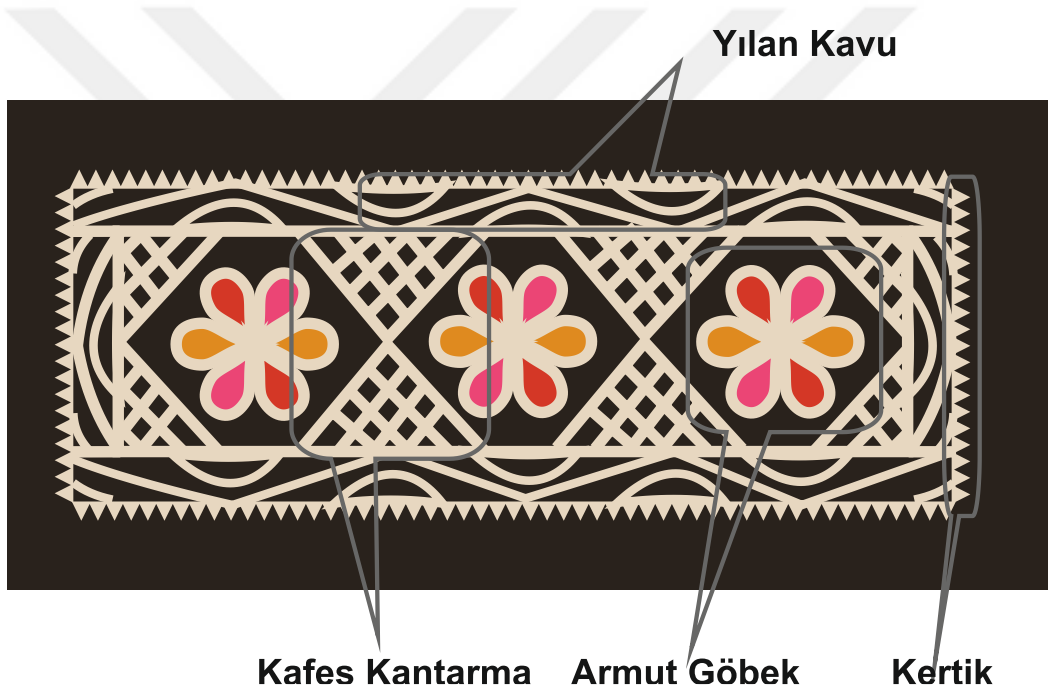
Adı Soyadı : Şanlıurfa Geleneksel El Sanatları Merkezi

Kuruluş Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 2010

Açık Adres : Atatürk Mah. 19.Sokak (Kehriz Sokak) No: 26

Merkez/ŞANLIURFA

Diğer : Keçe atölyesinde üretilen ürünlerden.

Çizim 4.34. 34 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 35
Çizim No	: 35
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1975
İnceleme Tarihi	: 08.01.2015
Bulunduğu Yer	: Seyyitoğlu Tekkesi Şanlıurfa
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 106 cm
Boy	: 331 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.7 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6845 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Kahverengi
Keçeye yörede verilen isim	: 4 göbek 3 somun
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Göbek, Kafes Somun, Yıldız, Kurt Dişi, Kertik,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Zikzak çizgi, Daire, Eşkenar dörtgen, Üçgen, Yıldız
Figürlü Bezeme	: Kurt Dişi
Sembolik Bezeme	: Kafes Somun, Göbek, Kertik

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin içerisine eşit aralıklarla “kertik” ile yapılan, çift daireden oluşan ve içleri stilize “yıldız” ile doldurulmuş 4 adet “göbek” motifleri yerleştirilmiştir. Yerleştirilen göbek motiflerinin arasına ise eşkenar dörtgenlerden oluşan ve dışı çift kertikle yapılmış “kafes somun” motiflerine yer verilmiştir. Keçe yaygının uzun kenarlarında ise içe bakacak şekilde yer

alan, ikişer adet üçgenden oluşan “kurt dişi” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin dış kenarına ise çift sıra kertikle oluşturulan ve yörede “ince kenar” denilen kenar suyu yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

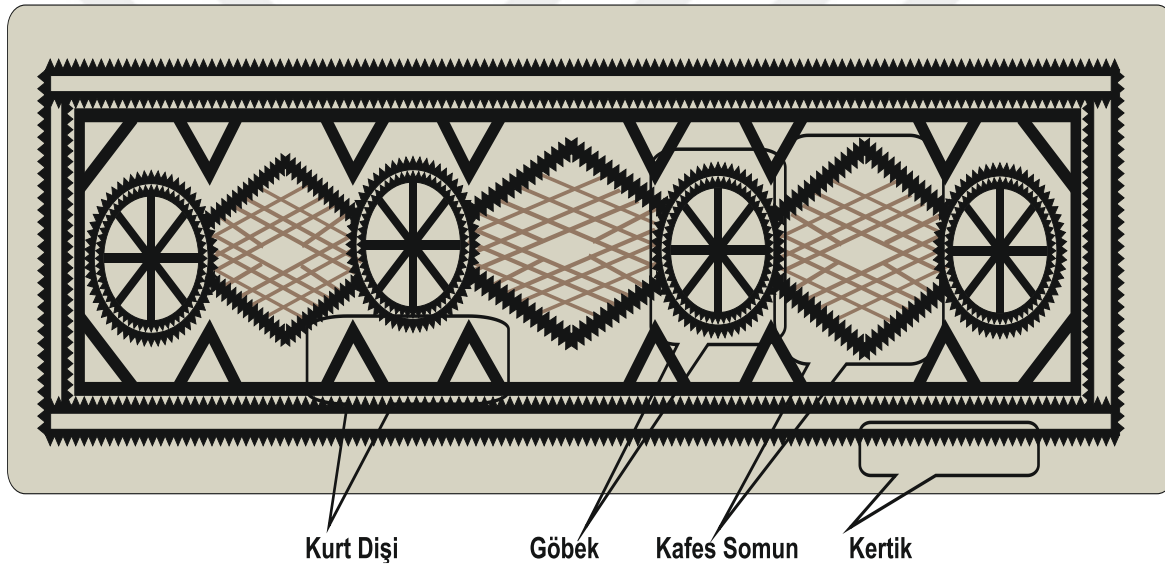
Adı Soyadı : Mehmet Seyyitoğlu (Şeyh)

Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1950

Öğrenimi : İlkokul

Mesleği : Manifaturacı

Açık Adres : Eyyübiye Mah. 3091 sok. No:2 Merkez/ Şanlıurfa

Çizim 4.35. 35 Numaralı keçe çizimi

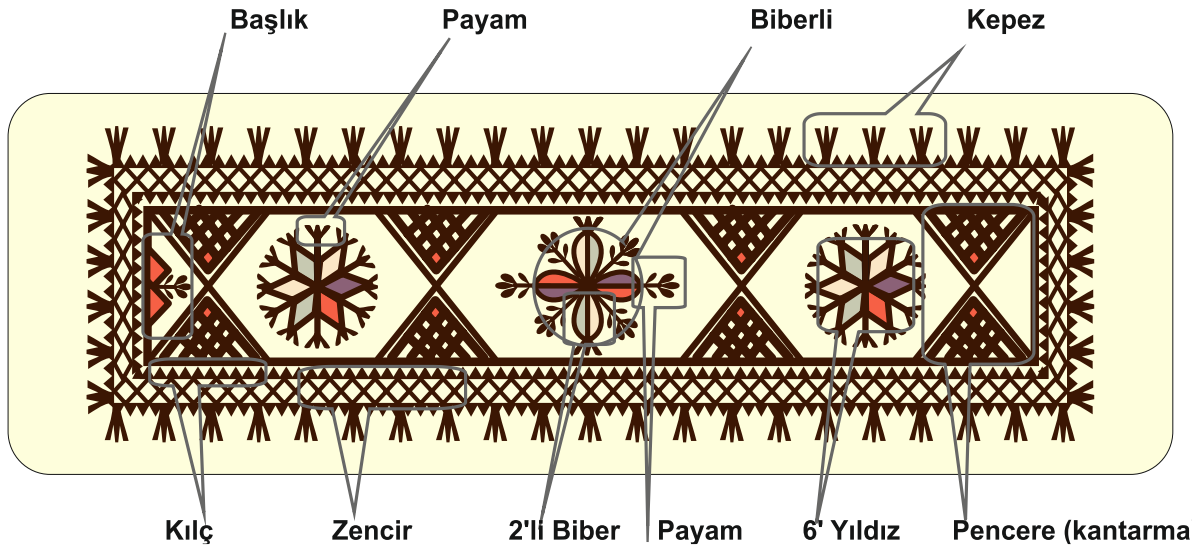
Örnek No	: 36
Çizim No	: 36
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1965
İnceleme Tarihi	: 08.01.2015
Bulunduğu Yer	: Ev Şanlıurfa Merkez
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 89 cm
Boy	: 278 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4.765 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahverengi, Sarı, Pembe, Mor
Keçeye yörede verilen isim	: Zencirli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Pencere, Biber, Payam, 6'lı Yıldız, Kepez, Kılç, 2'li Biberli, Zencir, Göbek (Tabak)
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Eşkenar altıgen, yıldız
Bitkisel Bezeme	:Payam, Biber
Nesneli Bezeme	: Zincir
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Göbek (tabak), Pencere

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle desenleri içine alacak şekilde çevrelenmiştir. Çerçevenin dışını iki adet zikzak çizginin “kılç” motifinin arasına yerleştirilen ve yörede “zencir” denilen dörtgenlerden oluşan motif çevrelemiştir. Zencir motifinin çevresinde sık

aralıklarla “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin iç kısmı 3 eşit parçaya bölünmüş ve iki üçgen parçanın sivri uçlarının karşılıklı duruşundan meydana gelen “pencere” denilen dört adet motif yerleştirilmiştir. Keçe yaygının merkezinde “biberli” denilen motife yer verilmiştir. Bu motif 2’li dört “biber”den “payam” motifinden oluşturulmuştur. Keçenin zemininde yer alan sağ ve sol boşluklara ise “altılı yıldız” motifleri yerleştirilmiştir. Yerleştirilen altılı yıldızların uçları ise “payam” motifleriyle çevrenmiştir. Her iki baştaki pencere motiflerinin yanına ise “başlık” ve “harf” yerleştirilmiştir. Harf keçenin kimliğini yansıtan sembolü ifade etmektedir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Salim Çetin
 Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa/Siverek- 1985
 Öğrenimi :-
 Mesleği :Fayans Döşemecisi
 Açık Adres :Eyyübiye Mah.3083. Sok. No: 94 Merkez /ŞANLIURFA
 Diğer :

Çizim 4.36. 36 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 37
Çizim No	: 37
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 08.01.2015
Bulunduğu Yer	: Taksi Durağı Merkez/ Şanlıurfa
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	:101 cm
Boy	:185 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	:1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4.870 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	:Kahverengi
Bezemde	:Siyah, Beyaz
Keçeye yörede verilen isim	: Sandık Nakış
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Sandık, Yıldız, Zencir
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Kare, Dikdörtgen, Üçgen, Yıldız
Nesneli Bezeme	: Zencir, Sandık

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi siyah renkteki 2 cm genişliğinde düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. İki uzun kenarda eşkenar dörtgenlerin seyrek şekilde indirilmesiyle yapılan “zencir” motifi kenar suyu olarak geçmiş kısa kenarlar ise iki çizgi düz çekilerek boş bırakılmıştır. Keçe yaygının ortası dar bir eşkenar dörtgenle ikiye ayrılmış ve içerisi sık zencir motifiyle doldurulmuştur. İki eşit parçaya ayrılan zeminin merkezinde iki adet üçgenin üst üste yerleştirilmesiyle oluşan “yıldız” motifine yer verilmiş ve yıldız motifinin

tam ortasına eşkenar dörtgenden yerleştirilmiştir. Yerleştirilen motifin iki dış kenarı ise iki adet üçgen parçayla çevrilmiş ve zemin “sandık” motifi haline getirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Hasan Karataş

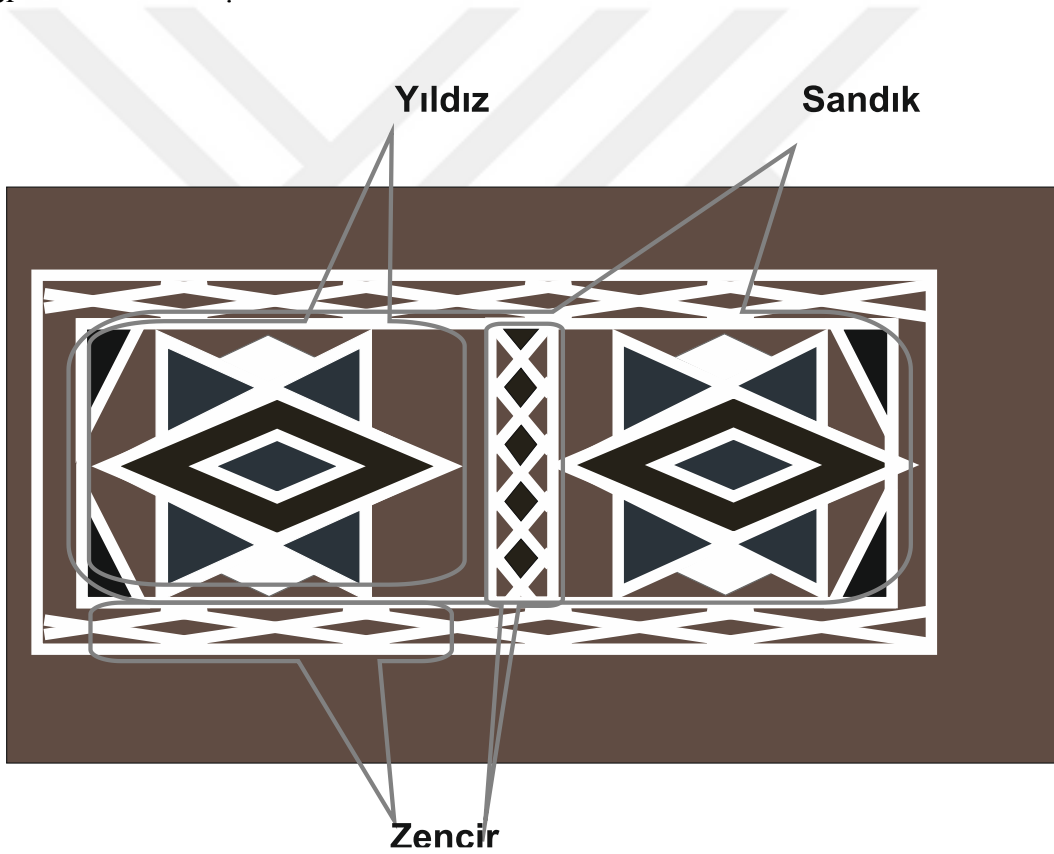
Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa/ Merkez 1973

Öğrenimi :İlkokul

Mesleği :Taksi Şoförü

Açık Adres :Balıklı göl karşısı Balıklı göl taksi durağı Merkez/Şanlıurfa

Diğer :-

Çizim 4.37. 37 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 38
Çizim No	: 38
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 12.01.2015
Bulunduğu Yer	: Şovrum
Türü	: Yayğı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 333 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.300 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahverengi, Turuncu, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: -
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Göbek(tabak), Lale, Pencere, Tomurcuk, Kılç,
Zencir	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Daire, Üçgen, Kare
Bitkisel Bezeme	: Tomurcuk, Lale
Nesneli Bezeme	: Zencir
Sembolik Bezeme	: Kılç, Göbek(tabak), Pencere

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi ince düz bir çizgiyle çevrenmiştir. Yörede buna çerçeve denilmektedir. Çerçevenin dış kenarı zikzakla yapılmış iki adet “kılç” motifinin içerisine yerleştirilmiş “zencir” motifi kenar suyu olarak kullanılmıştır. Çerçevenin içi ise üç eşit parçaya bölünmüş ve iki üçgenin sivri uçlarının karşılıklı duruşuyla meydana gelen

dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Keçenin merkezinde yörede “göbek” motifi denilen daire ve etrafı yarım dairelerden oluşan motif yerleştirilmiştir. Keçenin zeminindeki sağ ve sol boşluklara ise dört adet “tomurcuk” ve “yapraklı lale” kompozisyonu yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil Ayneli

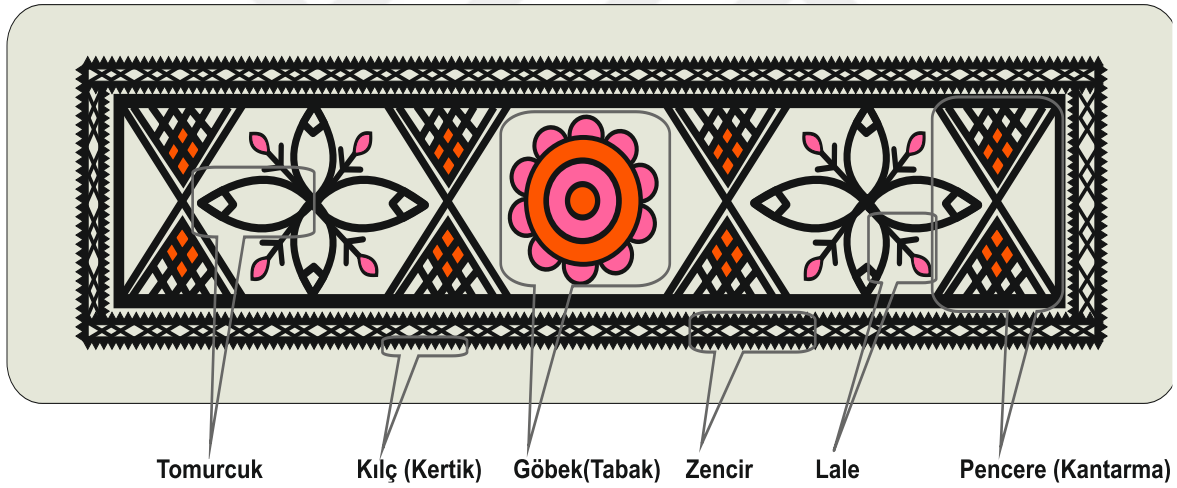
Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa / 1980

Öğrenimi : Lise

Mesleği :Halı Kilim ve Şark Odası Satıcı

Açık Adres :Emniyet cad. (Arap Hoca Parkı Karşısı) Polatkan Apt. Altı No:66/D

HALİLİYE/ ŞANLIURFA

Çizim 4.38. 38 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 39
Çizim No	: 39
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 12.01.2015
Bulunduğu Yer	: Şovrum
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 354 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 8.190 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Pembe, Mavi, Turuncu, Kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: Sandıklı Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Yıldız, Sandık, Ay, Tomurcuk
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Üçgen, Dikdörtgen, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Tomurcuk
Nesneli Bezeme	: Sandık
Sembolik Bezeme	: Hilal

Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dış kısmındaki iki uzun kenar zikzak şeklindeki üçgen parçalarla kenar suyu çekilmiş, bu kenar suyu yörede ince kenar (tek kenar) şeklinde adlandırılmaktadır. Çerçevenin dış kısmında yer alan iki kısa kenarda ise “ay”, “yıldız” ve “tohum” motifleri

yerleştirilmiş ve bu yerleşim yörede uzatma ya da tepe atma olarak isimlendirilmektedir. Çerçevenin içerisine dört adet, çift çizgiyle oluşturulmuş ve uçları kırılmış “sandık” motifi yerleştirilmiştir. Sandık motifinin içerisinde ise doğadan stilize dörtlü “yıldız” motiflerine yer verilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil Ayneli

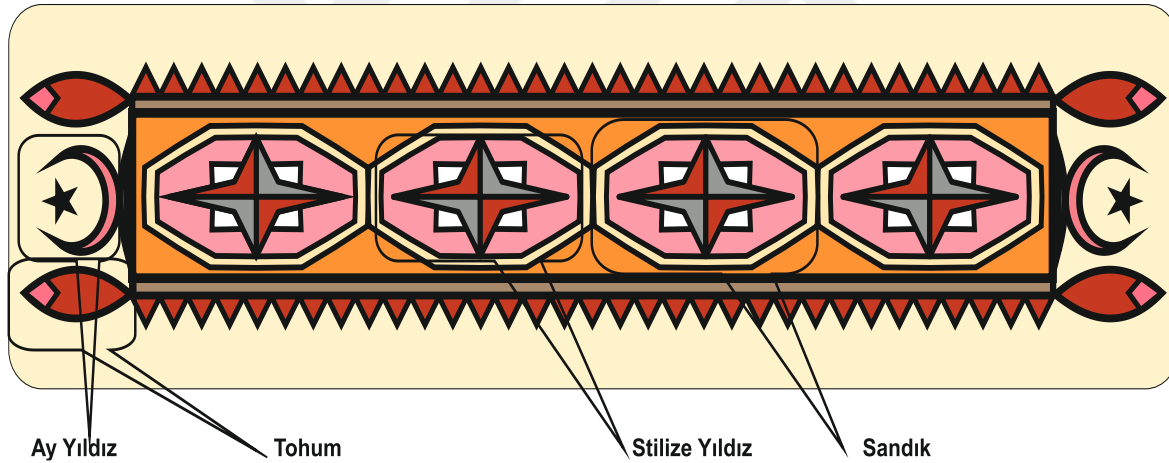
Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa / 1980

Öğrenimi : Lise

Mesleği :Halı Kilim ve Şark Odası Satıcı

Açık Adres :Emniyet cad. (Arap Hoca Parkı Karşısı) Polatkan Apt. Altı No:66/D

HALİLİYE/ ŞANLIURFA

Çizim 4.39. 39 Numaralı keçe çizimi

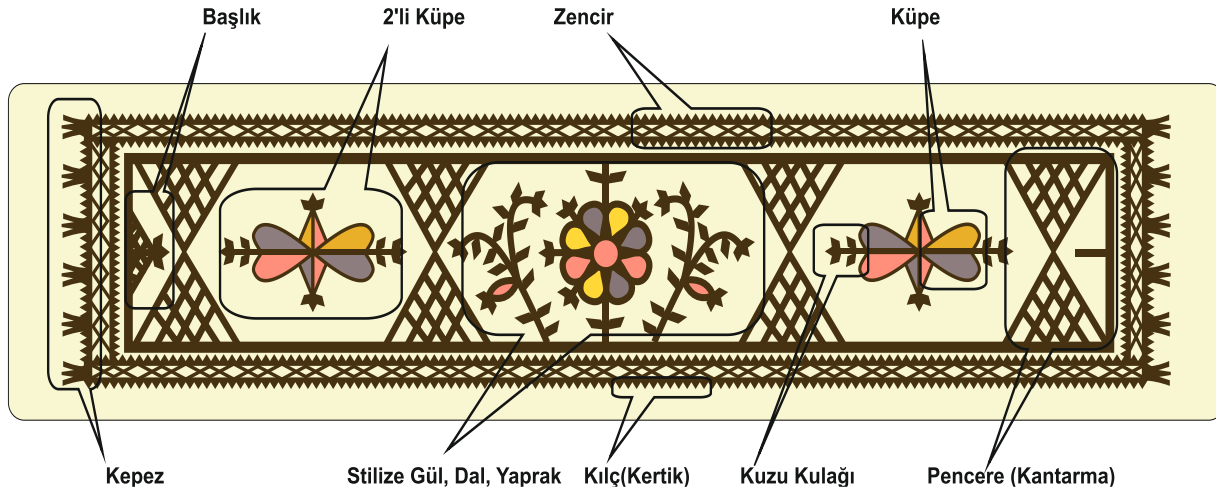
Örnek No	: 40
Çizim No	: 40
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 12.01.2015
Bulunduğu Yer	: Şovrum
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 96 cm
Boy	: 388 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 8.275 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Koyu kahverengi, sarı, mor, kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: Zencirli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Doğadan stilize gül, yaprak, dal, Pencere, 2'li Küpe, Başlık, Kuzu kulağı, Küpe, Kepez, Kılç Zencir
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Daire, Üçgen, Kare, Düz çizgi, Zikzak çizgi
Bitkisel Bezeme	: Doğadan stilize Gül, Yaprak, Dal,
Nesneli Bezeme	: Zencir, Küpe
Figürlü Bezeme	: Kuzu kulağı
Sembolik Bezeme	: Kepez, Başlık, Kılç, Pencere
Yazılı Bezeme	: 4 Rakamı

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi merkezdeki motifleri içerisine alan ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dış kenarı zikzak çizgiyle yapılmış iki adet “kılç”

motifinin arasına yerleştirilmiş “zencir” motifiyle çevrelenmiştir. İki kısa kenarda ise eşit aralıklarla 6 adet “kepez” motifine yer verilmiştir. Çerçevenin içi üç eşit parçaya bölünmüş ve iki üçgenin sivri uçlarının karşılıklı durmasından meydana gelen dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Keçenin merkezine yörede “güllü” denilen doğadan stilize edilerek kullanılmış “dal”, “yaprak” ve “gül” motifi yerleştirilmiştir. Merkezin sağ ve sol boşluklarında ise “ikili küpe” denilen iki adet “küpe” ve “kuzukulağı” motiflerinin birlikte kullanılmasıyla oluşan kompozisyon kullanılmıştır. Baştaki ve sondaki pencerenin boşluklarında ise “başlık” ve “4 rakamına” yer verilmiştir. Kullanılan rakam keçenin boyunu yansıtan bir sembol olarak kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil Ayneli
 Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa / 1980
 Öğrenimi : Lise
 Mesleği :Halı Kilim ve Şark Odası Satıcı
 Açık Adres :Emniyet cad. (Arap Hoca Parkı Karşısı) Polatkan Apt. Altı No:66/D
 HALİLİYE/ ŞANLIURFA

Çizim 4. 40. 40 Numaralı keçe çizimi

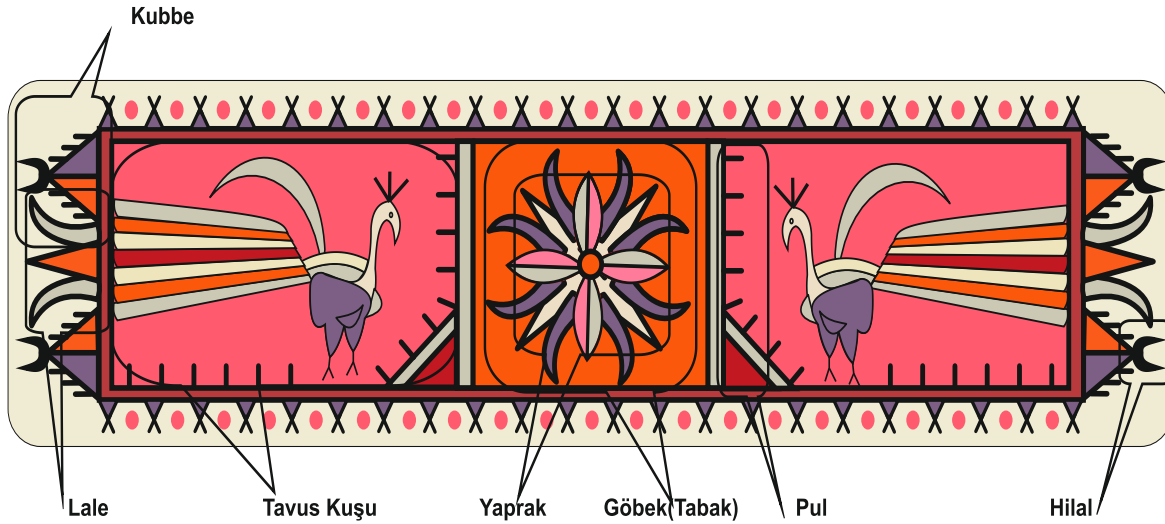
Örnek No	: 41
Çizim No	: 41
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 12.01.2015
Bulunduğu Yer	: Şovrum
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 97cm
Boy	: 360 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.6 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6935 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahverengi, Pembe, Turuncu, Yeşil
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Tavus Kuşu, Lale, Kubbe, Pul, Hilal, Yaprak,
Göbek(tabak)	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Kare, Dikdörtgen, Üçgen, Nokta
Bitkisel Bezeme	: Lale, Yaprak
Figürlü Bezeme	: Tavus kuşu
Nesneli Bezeme	: Kubbe
Sembolik Bezeme	: Pul, Göbek(tabak), Hilal

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi iki paralel düz çizgiyle çevrelenmiştir. Çevrelenen keçenin iki uzun kenarı üçgen motifleri kullanılmış ve üzerlerine “pul” motifleri yerleştirilmiştir. Keçenin iki kısa kenarında ise yörede uzatma denilen iki adet üçgen

şeklindeki “kubbeler” ve ortasındaki “lale” motifinin kullanılmasıyla keçe yaygı uzatılmıştır. Yerleştirilen kubbelerin üzerleri “pul” ve “hilal” motifiyle tamamlanmıştır. Dikdörtgen şeklindeki keçe iki başı eşit ve ortası daha küçük olan üç adet dikdörtgenle ayrılmıştır. Ayrılan dikdörtgenlerin merkezine dört adet “lale” ve “yapraktan” oluşan motifler yerleştirilmiştir. İki başta yer alan dikdörtgenlerin içerisinde doğadan stilize edilmiş “tavus kuşu” motifleri birbirlerine bakacak şekilde kullanılmıştır. Tavus kuşlarının yer aldığı dikdörtgen parçalarının içerisindeki iki kenarına “pul” motifleri yerleştirilmiş ve kuşların önündeki köşede ise paralel çizgiyle üçgen parça oluşturulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil Ayneli
 Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa / 1980
 Öğrenimi : Lise
 Mesleği :Halı Kilim ve Şark Odası Satıcı
 Açık Adres :Emniyet cad. (Arap Hoca Parkı Karşısı) Polatkan Apt. Altı No:66/D
 HALİLİYE/ ŞANLIURFA

Çizim 4.41. 41 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 42
Çizim No	: 42
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 12.01.2015
Bulunduğu Yer	: Depo
Türü	: Yayğı
Ürünün Boyutları	
En	: 97 cm
Boy	: 317 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.635 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Koyu kahverengi, Pembe, Turuncu
Keçeye yörede verilen isim	: -
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Göbek(tabak), Lale, Pencere, Tomurcuk, Kılç,
Zencir	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Daire, Üçgen, Kare
Bitkisel Bezeme	: Tomurcuk, Lale
Nesneli Bezeme	: Zencir
Sembolik Bezeme	: Kılç, Göbek(tabak) , Pencere

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi ince düz bir çizgiyle çevrenmiştir. Yörede bu tarza çerçeve denilmektedir. Çerçevenin dış kenarı zikzak çizgi ile yapılmış iki adet “kılç” motifinin içerisine yerleştirilen “zencir” motifi de kenar suyu olarak kullanılmıştır. Çerçevenin içi üç eşit parçaya bölünmüş ve iki üçgenin sivri uçlarının karşılıklı duruşuyla

meydana gelen dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Keçenin merkezinde yörede “göbek” motifi denilen daire ve etrafı yarım dairelerden oluşan motif kullanılmıştır. Bununla birlikte keçenin zeminindeki sağ ve sol boşluklarına doğadan stilize edilen dört adet “tomurcuk” ve “yapraklı lale” kompozisyonundan oluşan motif yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : Halil Ayneli

Doğum Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 1980

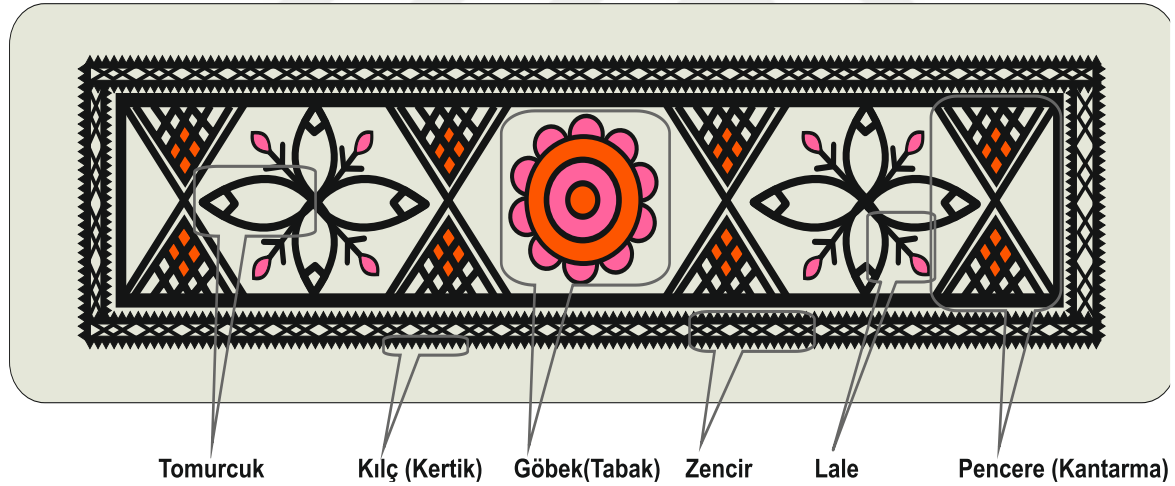
Öğrenimi : Lise

Mesleği : Halı Kilim ve Şark Odası Satıcı

Açık Adres : Emniyet cad. (Arap Hoca Parkı Karşısı) Polatkan Apt. Altı

No:66/D

HALİLİYE/ ŞANLIURFA

Çizim 4.42. 42 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 43
Çizim No	: 43
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1960
İnceleme Tarihi	: 12.01.2015
Bulunduğu Yer	: Depo
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	:96 cm
Boy	:378 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	:1.6 mm
Ürünün Ağırlığı	: 9.325 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	:Beyaz
Bezemde	:Turuncu, Pembe, Gri, Kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Sandık, Yaprak, Çiçek, Tohum, Tepelik, Zincir, Yıldız
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Kare, Daire, Eşkenar dörtgen, Üçgen, Yıldız
Bitkisel Bezeme	:Tohum, stilize Çiçek, Stilize Yaprak
Nesneli Bezeme	: Sandık, Zincir
Sembolik Bezeme	: Tepelik

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi, deseni içine alan ince düz bir çizgi ile çevrelenmiştir. Çerçevenin içerisi ise düz çizgiyle altı eşit dikdörtgene ayrılmıştır. Eşitlenen bu parçaların her birine sekizgenler yerleştirilmiştir. Bu sekizgen parçalara yörede “sandık” denilmektedir. Sandık motiflerinin merkezindeki iki tanesine doğadan esinlenen “çiçek”

motifleri yerleştirilmiştir. Sağdaki ve soldaki iki adet sandık ta ise aynı şekilde konusunu doğadan alan “yapraklı” motif tarzı ile bezenmiştir. Çerçevenin dışına ise baklava dilimine benzeyen “zencir” tabir edilen bir kenar suyu yerleştirilmiştir. Buna ek olarak zencir kenarın dış uzun kenarlarına nokta şeklinde “tohum” motifleri eşit aralıklarla yerleştirilmiş ve kısa kenarlara ise doğada aktarılan “çan yapraklı çiçek” motifi uzatma olarak kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil Ayneli

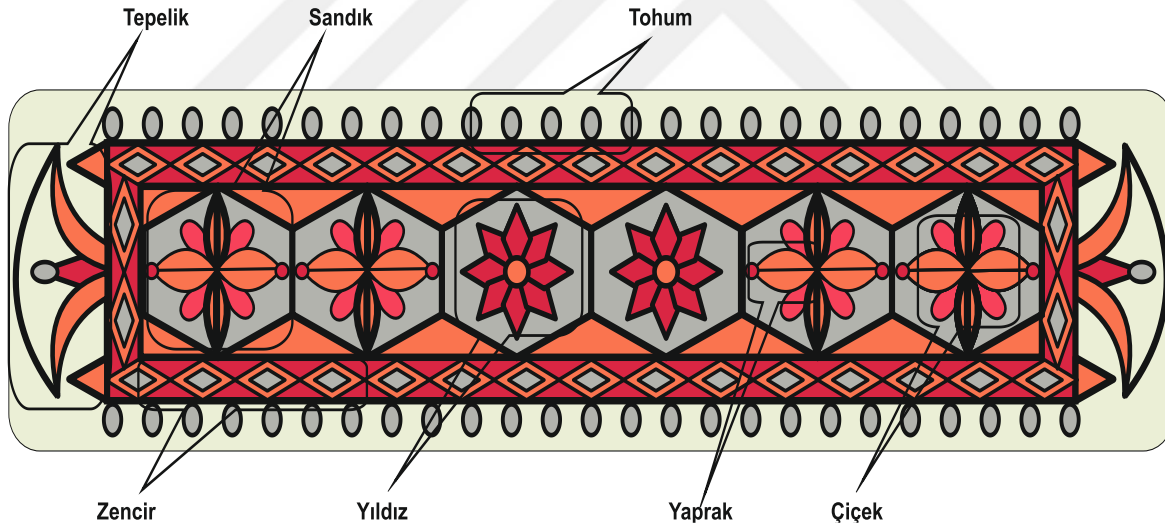
Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa / 1980

Öğrenimi : Lise

Mesleği :Halı Kilim ve Şark Odası Satıcı

Açık Adres :Emniyet cad. (Arap Hoca Parkı Karşısı) Polatkan Apt. Altı No:66/D

HALİLİYE/ ŞANLIURFA

Çizim 4.43. 43 Numaralı keçe çizimi

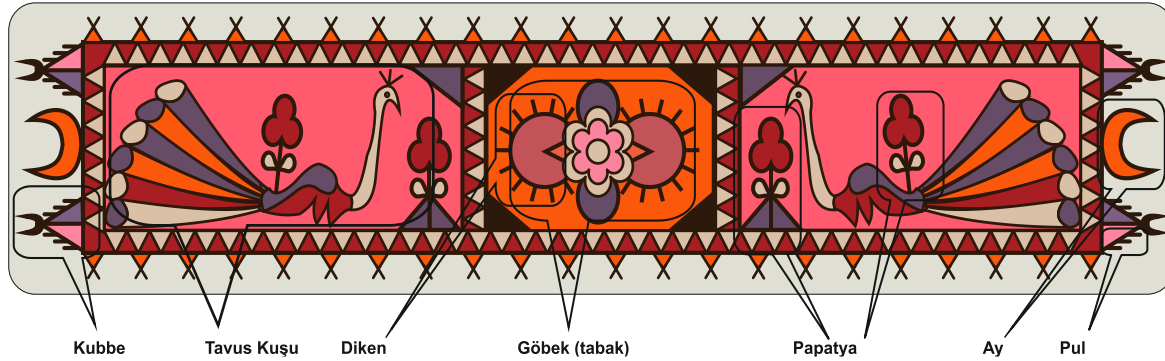
Örnek No	: 44
Çizim No	: 44
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 12.01.2015
Bulunduğu Yer	: Depo
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	:106 cm
Boy	:439 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	:1.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 10500 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	:Beyaz
Bezemde	:Koyu Kahverengi, Mor, Bordo, Pembe, Turuncu
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Tavus kuşu,Papatya, Diken, Sandık, Ay, Kubbe, Göbek(tabak), Pul
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, Üçgen, Daire, Dikdörtgen,
Bitkisel Bezeme	:Papatya
Figürlü Bezeme	:Tavus Kuşu
Nesneli Bezeme	: Sandık, Kubbe
Sembolik Bezeme	: Pul, Göbek(tabak), Ay

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi iki paralel düz çizgiyle çevrelenmiştir. Bu iki düz çizginin ortasına üçgenlerden oluşan “yedi sekiz” motifi yerleştirilmiştir. Çevrelenen keçenin iki uzun kenarı üçgen motifleriyle bezenmiş ve üzerleri pullarla süslenmiştir. Keçenin

iki kısa kenarı ise yörede uzatma denilen iki adet üçgenin ortasındaki hilal motifi kullanılmış olup aynı şekilde üçgenlerin üzerleri pul ve hilal motifleriyle tamamlanmıştır. Keçe yaygı çerçevesinde kullanılan yedi sekiz motifli iki başı eşit, ortası daha küçük üç adet dikdörtgen parçaya ayrılmıştır. Ayrılan dikdörtgenlerin merkezine doğadan stilize “çiçek” motifi yerleştirilmiştir. İki başta yer alan dikdörtgenlerin içerisine doğadan stilize edilmiş “tavus kuşu” motifleri birbirlerine bakacak şekilde kullanılmıştır. Tavus kuşlarının önünde ve sırtlarında iki adet “çiçek” ve “yaprak” motifleri yerleştirilmiştir. Tavus kuşunun ön üst köşesi ise üçgen bir parçayla ayrılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil Ayneli
 Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa / 1980
 Öğrenimi : Lise
 Mesleği :Halı Kilim ve Şark Odası Satıcı
 Açık Adres :Emniyet cad. (Arap Hoca Parkı Karşısı) Polatkan Apt. Altı No:66/D
 HALİLİYE/ ŞANLIURFA

Çizim 4.44. 44 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 45
Çizim No	: 45
Ürünün Yapılış Tarihi	: Bilinmiyor
İnceleme Tarihi	: 12.01.2015
Bulunduğu Yer	: Depo
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	:96 cm
Boy	:343 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	:1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.865 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	:Beyaz
Bezemedede	:Yeşil, Mor, Kırmızı, Turuncu, Pembe, Siyah
Keçeye yörede verilen isim	:Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	:Papatya, Çiçek, Dal, Yaprak, Lale, Sandık, Hilal, Kubbe, Yıldız göbek, Pul
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Üçgen, Kare, Dikdörtgen, Nokta
Bitkisel Bezeme	:Çiçek, Dal, Yaprak, Lale
Nesneli Bezeme	:Sandık, Kubbe,
Sembolik Bezeme	: Yıldız göbek, Pul, Hilal, Tepe

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin iki uzun kenarına eşit aralıklı üçgen parçalar yan yana sıralanmış ve üzerleri “pul” motifleriyle süslenmiştir. Yöre de bu kenar suyuna tek kenar denilmektedir. İki kısa kenarda ise üçgenlerden yapılmış “kubbe” ve “lale” motifleri kullanılmıştır. Kullanılan kubbe motifinin başlarına “hilal” ve “pul” motifleri yerleştirilmiştir. Keçe yaygının içi dikdörtgen şeklinde üç parçaya ayrılmış

ve kenarların parçaların içleri doğadan stilize üçgenlerle yapılmış 8 adet “tepe” ve 4 adet “çiçek” motifi kullanılmıştır. Keçe yaygının merkezinde ise iki dörtlü “yıldız”ın iç içe geçirilmesi ve üzerine doğadan stilize edilmiş “çiçek” ve pul motifi yerleştirilmiş kompozisyon oluşturulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil Ayneli

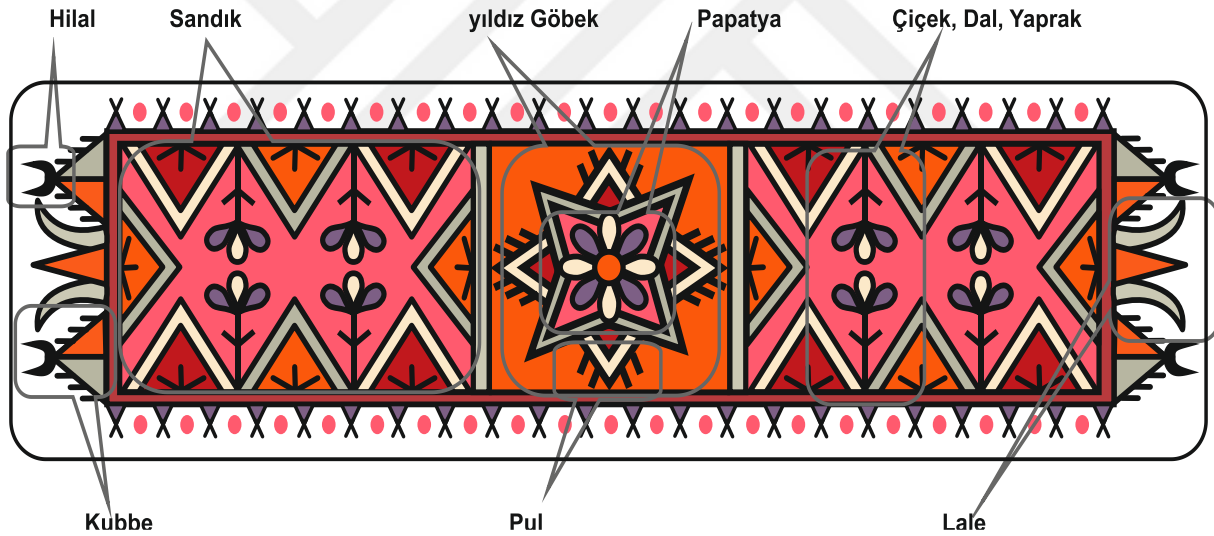
Doğum Yeri ve Yılı :Şanlıurfa / 1980

Öğrenimi : Lise

Mesleği :Halı Kilim ve Şark Odası Satıcı

Açık Adres :Emniyet cad. (Arap Hoca Parkı Karşısı) Polatkan Apt. Altı No:66/D

HALİLİYE/ ŞANLIURFA

Çizim 4.45. 45 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 46
Çizim No	: 46
Ürünün Yapılış Tarihi	: 09.01.2015
İnceleme Tarihi	: 13.01.2015
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa GESEM
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 86 cm
Boy	: 184 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 3755 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Koyu Kahverengi
Bezemedede	: Beyaz, Kırmızı, Pembe,
Keçeye yörede verilen isim	: Yıldızlı Pul İşi
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Yıldız, Pul Aşırtma, Kafes Kantarma, Kertik,
Yılan Kavu	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Kare, Eşkenar altıgen,
Üçgen, Yıldız	
Sembolik Bezeme	: Kafes Kantarma, Yılan kavu, Pul aşirtma, Kertik

Kompozisyon: Koyu kahverengi yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışına kavisli çizgilerden oluşan ve yörede “yılan kavu” (yılan derisi yada yılan yolu izi) denilen motif yerleştirilmiştir. Yerleştirilen motifin kenar boşluklarına pembe ve kırmızı renkte yünlerle renklendirilmiştir. Motifin en dışına 2 cm genişliğinde “kertik” ile çevrelenmiştir. Çerçevenin içi üçe ayrılmış ve boşluklara “pul

aşırtma ve yıldız” denilen 3 adet motif yerleştirilmiştir. Yıldız motifinin içerisi de kenarlardaki gibi pembe ve kırmızı renkli yün demetleriyle bezenmiştir. Yerleştirilen bu motiflerin her iki tarafına iki üçgenin karşılıklı duruşuyla elde edilen ve yörede “kafes kantarma” denilen motif yerleştirilmiştir. Keçenin merkezinde tam olarak yerleştirilmiş iki tane kafes kantarma ve her iki tarafta yer alan iki adet yarım kafes kantarmalar yer almaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi

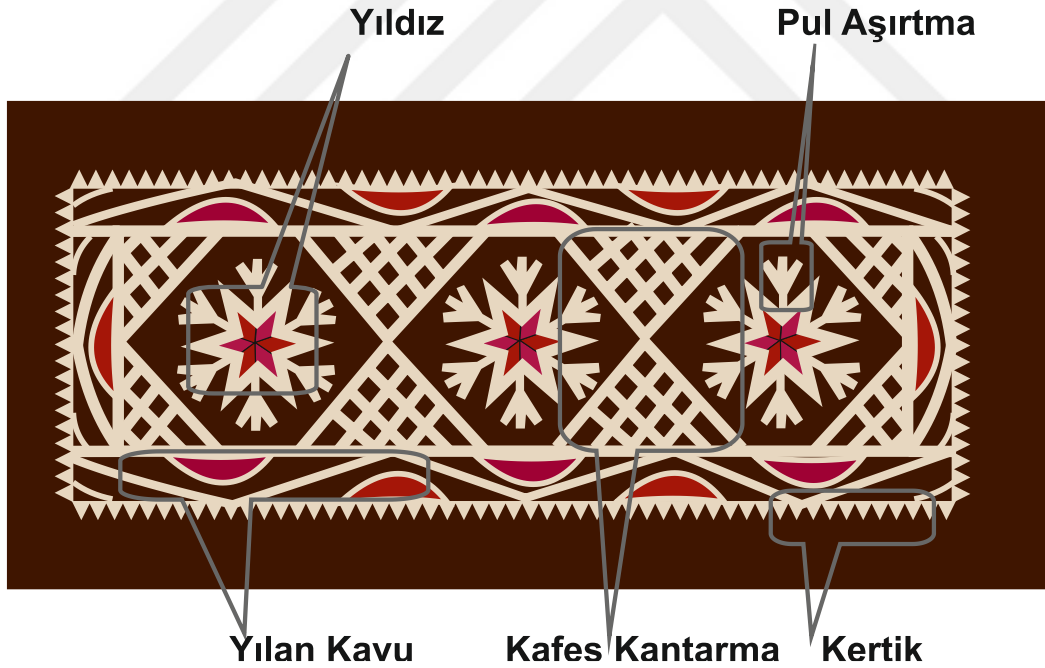
Adı Soyadı :Şanlıurfa Geleneksel El Sanatları Merkezi

Kuruluş Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 2010

Açık Adres : Atatürk Mah. 19.Sokak (Kehriz Sokak) No: 26

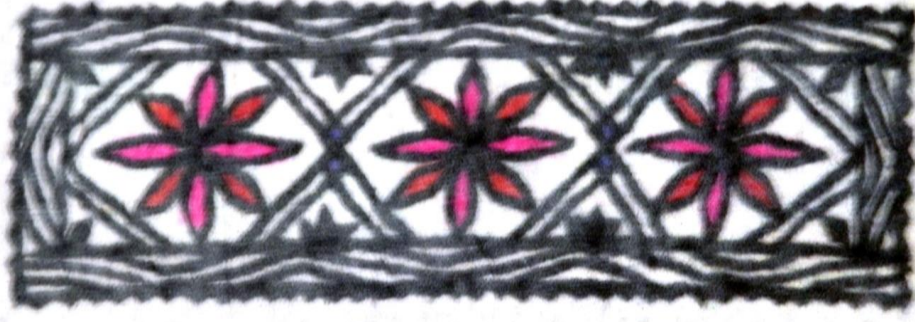
Merkez/ŞANLIURFA

Diğer :Keçe atölyesinde üretilen ürünlerden.

Çizim 4.46. 46 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 47
Çizim No	: 47
Ürünün Yapılış Tarihi	: 12.01.2015
İnceleme Tarihi	: 13.01.2015
Bulunduğu Yer	: Şanlıurfa GESEM
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 86 cm
Boy	: 183 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1,4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 3555 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Pembe, Kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: Yıldız Göbek
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kertik, Yılan Kavu, Kantarma, Yıldız göbek,
Kulak	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Eşkenar altıgen, Zikzak çizgi, Üçgen,
Yıldız	
Figürlü Bezeme	: Kulak,
Sembolik Bezeme	: Kertik, Yılan kavu, Kantarma, Yıldız göbek

Kompozisyon: Beyaz renkli yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışına kavisli çizgilerden oluşan ve yörede “yılan kavu” (yılan derisi ya da yılan yolu izi) denilen motif yerleştirilmiştir. Motifin en dışına 2 cm genişliğinde “kertik” ile çevrelenmiştir. Bu çerçevenin içerisine doğadan stilize 3 adet “yıldız” denilen

motif yerleştirilmiştir. Yıldız motifinin her iki tarafına iki üçgenin karşılıklı duruşuyla elde edilen ve yörede “kantarma” denilen motif yerleştirilmiştir. Keçenin merkezinde tam olarak yerleştirilmiş iki tane kantarma ve her iki tarafta iki adet yarım kantarmalar yer almaktadır. Kantarma motifinin içerisine ise yarım yıldızlar yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

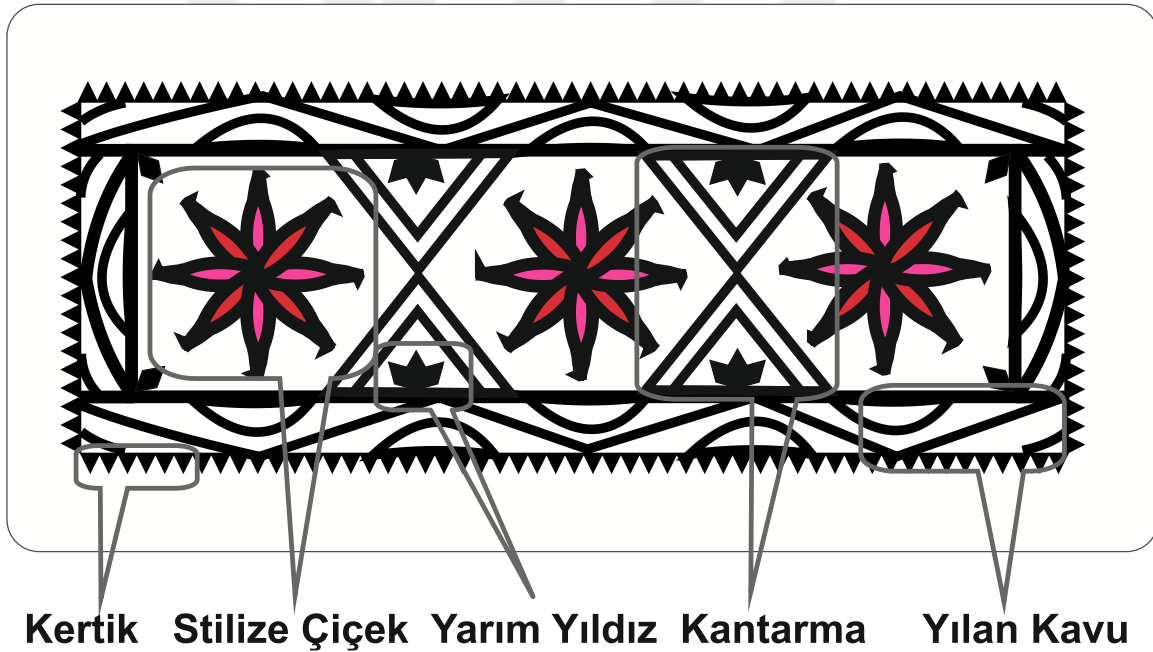
Adı Soyadı :Şanlıurfa Geleneksel El Sanatları Merkezi

Kuruluş Yeri ve Yılı : Şanlıurfa / 2010

Açık Adres : Atatürk Mah. 19.Sokak (Kehriz Sokak) No: 26

Merkez/ŞANLIURFA

Diğer :Keçe atölyesinde üretilen ürünlerden.

Çizim 4.47. 47 Numaralı keçe çizimi

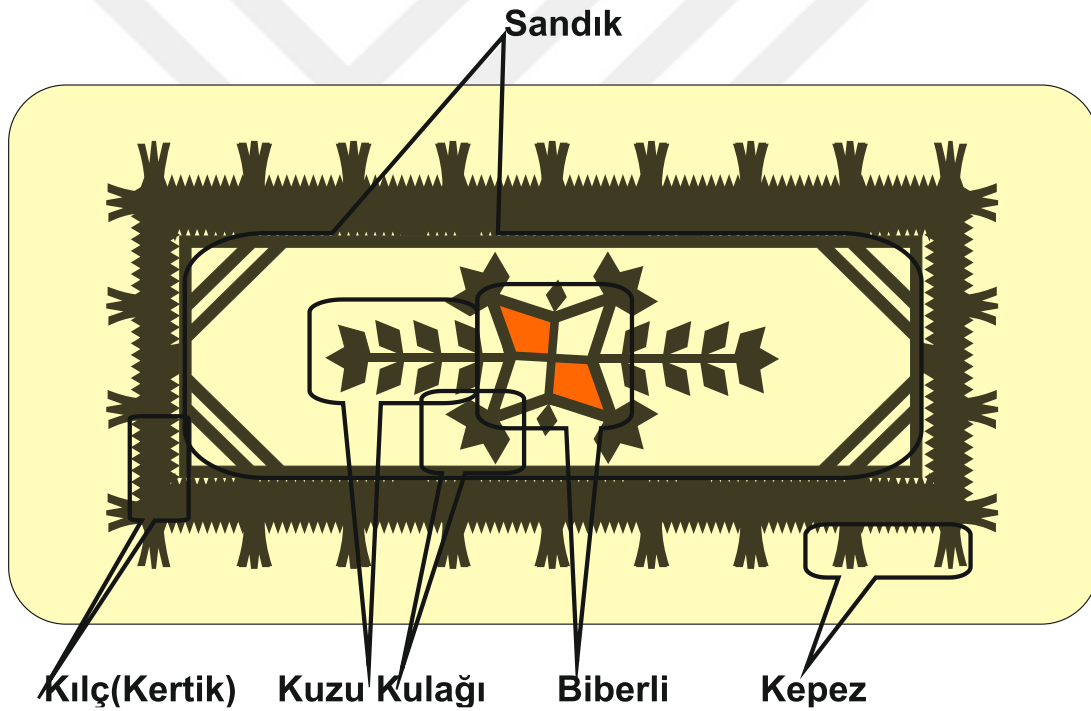
Örnek No	: 48
Çizim No	: 48
Ürünün Yapılış Tarihi	: 15.09.2014
İnceleme Tarihi	: 20.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek- Atölye
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 95 cm
Boy	: 191 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 2,3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 5.510 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Turuncu.
Keçeye yörede verilen isim	: Piknik Keçesi
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Sandık, Biber, Kuzu kulağı, Kılç, Kepez,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Dikdörtgen, Üçgen
Bitkisel Bezeme	: Biber,
Figürlü Bezeme	: Kuzu kulağı
Nesneli Bezeme	: Sandık
Sembolik Bezeme	: Kılç, Kepez

Kompozisyon: Keçe yaygı 2 cm genişliğinde bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı ise çift yönlü kılç motifiyle çevrelenmiş ve üzerlerine belirli aralıklarla “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Dikdörtgen olan çerçevenin içerisi, köşelerde kullanılan paralel çizgiyle

“sandık” motifi haline getirilmiştir. Sandık motifinin merkezine yörede “biberli” denilen motif ve “kuzukulağı” motifleri yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Şaban Karanlı
 Doğum Yeri ve Yılı : Siverek / 1960
 Öğrenimi : Orta Okul
 Mesleği :Keçeci
 Açık Adres : Halilliye Mah. 1. Sok. No:3/C-38 Siverek/ŞANLIURFA
 Diğer :

Çizim 4.48. 48 Numaralı keçe çizimi

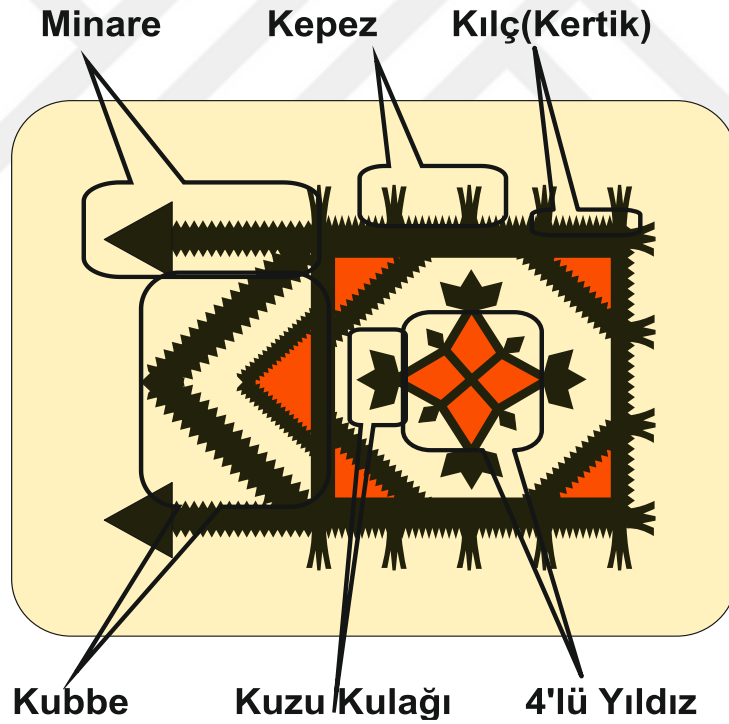
Örnek No	: 49
Çizim No	: 49
Ürünün Yapılış Tarihi	: 10.10.2014
İnceleme Tarihi	: 20.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek- Atölye
Türü	: Seccade
Ürünün Boyutları	
En	: 94 cm
Boy	: 122 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1,8 mm
Ürünün Ağırlığı	: 3.435 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Siyah, Turuncu.
Keçeye yörede verilen isim	: Namazlık
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: 4'lü Yıldız, Kuzu kulağı, Minare, Kubbe, Kepez,
Kılç	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	:Düz çizgi, zikzak çizgi, Kare, Üçgen, Yıldız
Figürlü Bezeme	: Kuzu kulağı
Nesneli Bezeme	:Minare, Kubbe,
Sembolik Bezeme	: Kılç, Kepez

Kompozisyon: Keçe seccade ince düz çizgiyle çevrelenmiş ve üç tarafında üçgen çizgiyle yapılan çift yönlü “kılç” ve “kepez” motifleri kullanılmıştır. Çerçevenin sol tarafına

yerleştirilen “kubbe” ve iki yanında “minare” motifleriyle kompozisyon, seccade şekline getirilmiştir. Çerçevenin iç kısmında, merkezde dörtlü “yıldız” ve yıldızların uçlarında dört adet “kuzukulağı” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin köşeleri paralel çizgilerle üçgen haline getirilmiş ve “sandık” motifi oluşturulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Şaban Karslı
 Doğum Yeri ve Yılı : Siverek / 1960
 Öğrenimi : Orta Okul
 Mesleği :Keçeci
 Açık Adres : Halilliy Mah. 1. Sok. No:3/C-38 Siverek/ŞANLIURFA
 Diğer :

Çizim 4.49. 49 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 50
Çizim No	: 50
Ürünün Yapılış Tarihi	: 01.10.2014
İnceleme Tarihi	: 20.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek-Atölye
Türü	: Seccade
Ürünün Boyutları	
En	: 96 cm
Boy	: 187 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4055 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Turuncu.
Keçeye yörede verilen isim	: Namazlık
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Minare, Kubbe, Ay, Şerefe, Kandil, Pencere, Tabanlık, Kılç, Kepez
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Kare, Üçgen, Dikdörtgen
Nesneli Bezeme	: Minare, Şerefe, Kubbe, Kandil
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Tabanlık, Pencere, Ay

Kompozisyon: Keçe seccade ince düz çizgiyle çevrelenmiş ve üç tarafında zikzak çizgiyle çift yönlü “kılç” ve “kepez” motifleri kullanılmıştır. Seccadenin üst kısmında ise merkezinde iç içe geçirilmiş üçgenlerden oluşturulmuş çift “kubbenin” üzerine yukarı yönde “hilal” ve

“kepezlerle” süslenmiş ve iki yanında çevrenin dışındaki kenar özelliğinin devamında minare yerleşmiş, minarenin üst kısmına “şerafe” kullanılmıştır. Çerçevenin iç kısmında, içerisini dolduran ve iki üçgenin sivri uçlarının karşılıklı duruşundan meydana gelen “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Pencerenin üst kısmında kalan boşluğa ise kubbeden inen bir “kandil” motifi yerleştirilmiş ve alt kısmında ise “tabanlık” motifi kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Şaban Karşlı

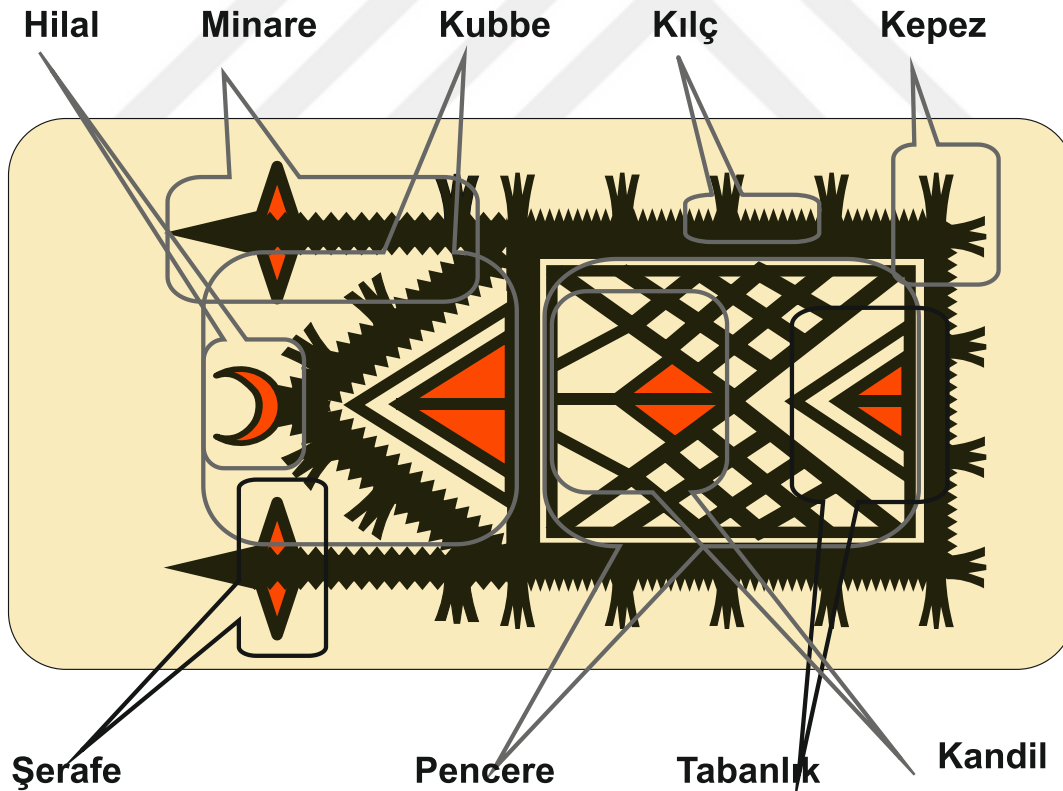
Doğum Yeri ve Yılı : Siverek / 1960

Öğrenimi : Orta Okul

Mesleği :Keçeci

Açık Adres : Halilliye Mah. 1. Sok. No:3/C-38 Siverek/ŞANLIURFA

Diğer :

Çizim 4.50. 50 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 51
Çizim No	: 51
Ürünün Yapılış Tarihi	: 01.09.2014
İnceleme Tarihi	: 20.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek- Atölye
Türü	: Yaygı

Ürünün Boyutları

En	: 104 cm
Boy	: 315 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.6 mm
Ürünün Ağırlığı	: 8.565 gr

Kullanılan Renkler

Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Siyah, Turuncu.

Keçeye yörede verilen isim : Çatma

Keçede Kullanılan Motif İsimleri : 3'lü biber, Kepez, Pencere, Kılç

Seçilen Konu

Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Dikdörtgen, Üçgen, Kare
Bitkisel Bezeme	: Biber
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Pencere

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı çift yönlü üçgen çizgiyle yapılmış “kılç” motifi ile çevrelenmiş ve üzerine “kepez” motifleri yerleştirilmiştir. Çerçevenin iki kısa kenarında iç bakan 2 adet kepez motifi kullanılmıştır. Çerçevenin içerisine iki üçgen parçanın sivri uçlarının karşılıklı durmasıyla oluşturulmuş üç adet “pencere” motifine yer verilmiştir. Pencerelerin ortasında ise yörede “üçlü biberli” denilen motif yerleştirilmiş ve üzeri tek ve çift kepezlerle süslenmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Şaban Karıılı

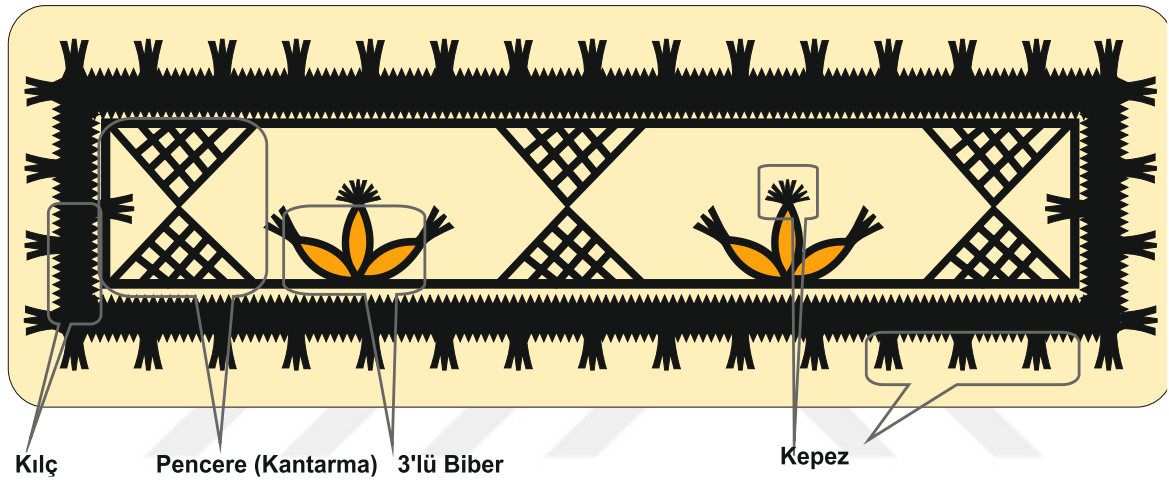
Doğum Yeri ve Yılı : Siverek / 1960

Öğrenimi : Orta Okul

Mesleği :Keçeci

Açık Adres : Halilliye Mah. 1. Sok. No:3/C-38 Siverek/ŞANLIURFA

Diğer :

Çizim 4.51. 51 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 52
Çizim No	: 52
Ürünün Yapılış Tarihi	: 2000
İnceleme Tarihi	: 20.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek-Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 90 cm
Boy	: 252 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1,3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7025 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi
Bezemde	: Beyaz, Pembe, Mor.
Keçeye yörede verilen isim	: Çift Kayıklı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kayık, Kuzu kulağı, Pencere, Başlık, Harf, Kılç,
Kepez, Yedi sekiz	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Dikdörtgen, Üçgen,
Nesneli Bezeme	: Kayık
Figürlü Bezeme	: Kuzu kulağı
Sembolik Bezeme	: Kılç, Kepez, Başlık (tabanlık), Pencere
Yazılı Bezeme	: Harf, Rakamları

Kompozisyon: Keçe yaygı 2cm genişliğinde düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı iki sıra halinde, zikzak çizgiyle yapılan “kılç” motifinin içine yerleştirilen “yedi sekiz” motifiyle çevrelenmiş ve üzerine eşit aralıklı “kepez” motifleri yerleştirilmiştir. Çerçevenin

içerisi merkezde bir tane olmak üzere, sağ ve sol başta ise birer tane üçgenle oluşturulan “pencere” motifiyle iki parçaya ayrılmıştır. Ayrılan bu pencere motiflerinin ortasına ise “kuzukulağı” motifleriyle bezenmiş ve düz kesişen çizgiyle dört parçaya ayrılmış “kayık” motifleri yerleştirilmiştir. Sol taraftaki pencerenin boşluğuna F harfi keçenin sahibini belirten sembol olarak kullanılmıştır. Sağ pencere boşluğuna ise yörede” başlık” denilen motif yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :M. Emin Badacı

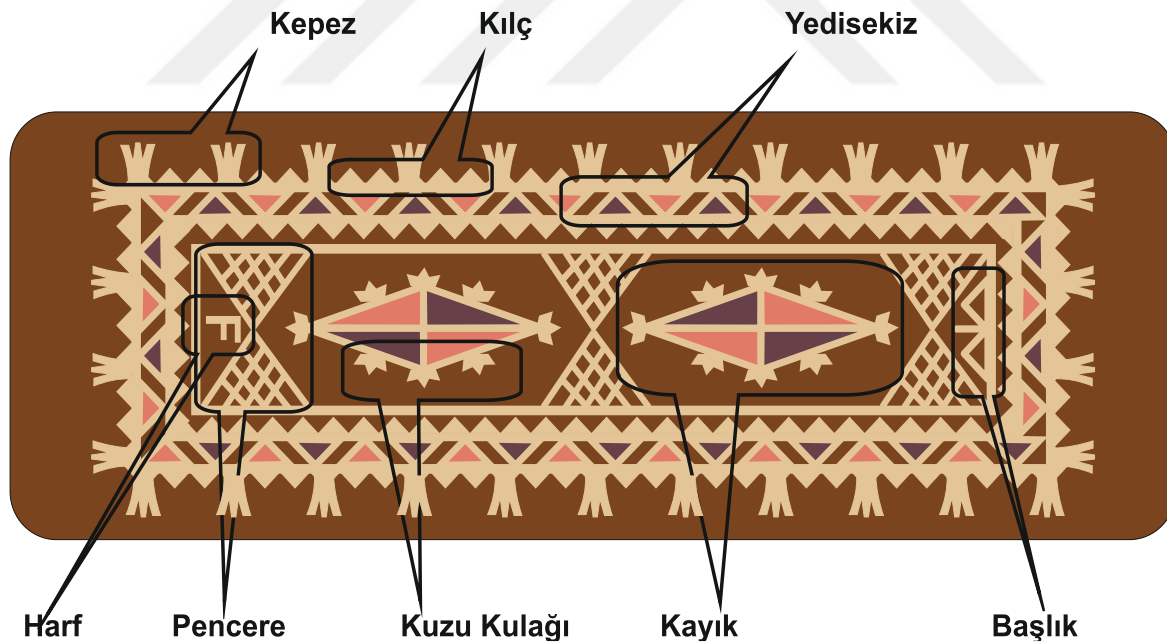
Doğum Yeri ve Yılı :Siverek / 1966

Öğrenimi :İlkokul

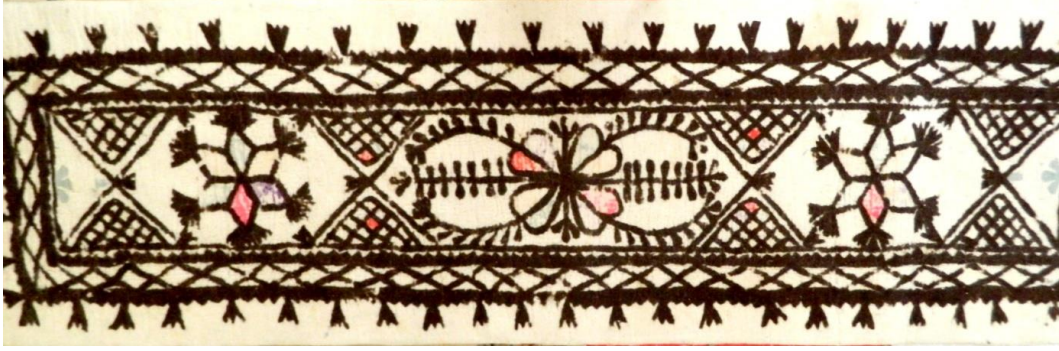
Mesleği :Esnaf

Açık Adres :Haliliye mah. İkinci sok. no:2 Siverek/ŞANLIURFA

Diğer :

Çizim 4.52. 52 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 53
Çizim No	: 53
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1970
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek-Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 88 cm
Boy	: 340 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7.115 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Yeşil, Kırmızı, Mor
Keçeye yörede verilen isim	: Kollu küpeli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kol, Küpe, Payam, Kollu Küpeli, Pencere, Altılı yıldız, Üçlü kepez, Kılç, Kepez, Zencir
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar altıgen, Kare, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Payam(badem)
Figürlü Bezeme	: Kol
Nesneli Bezeme	: Zencir(Zincir), Küpe
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Kollu küpeli, Pencere

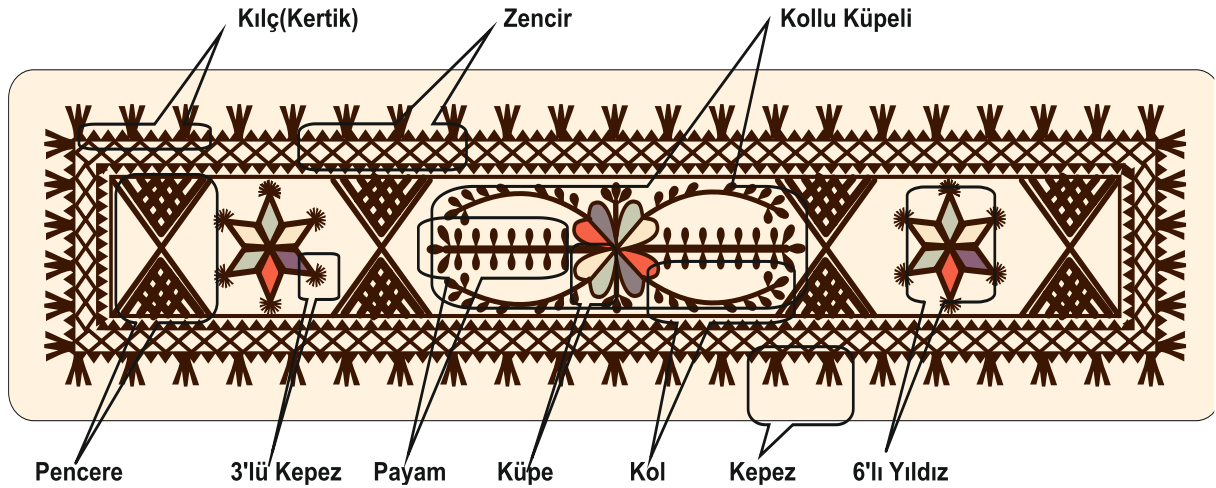
Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle, yörede çerçeve denilen dikdörtgenle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı çift sıra zikzak şeklindeki “kılç” motifinin arasında

kullanılan “zencir” motifi kenar suyu olarak kullanılmıştır. Kenar suyunun dışında belirli aralıklarla kepez motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin içi merkezi büyük, kenarları küçük olacak şekilde üç parçaya ayrılmış ve iki üçgen parçanın karşılıklı duruşuyla elde edilen dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Merkezde yer alan iki pencere motifinin ortasına dört adet “küpe”, “payam” ve “kol” motiflerinden oluşan “kollu küpeli” motifi kullanılmıştır. Merkezde yer alan kollar “payam” motifleriyle oluşturulmuştur. Diğer iki boşlukta ise üçlü “kepez”lerle süslenmiş “altı kollu yıldız” motifi yerleştirilmiştir. Keçenin her iki başındaki boşluklara ise parmak şeklindeki “pullar” yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Mahmut Güney
 Doğum Yeri ve Yılı :Siverek / 1961
 Öğrenimi :Lise
 Mesleği : Keçeci- Esnaf
 Açık Adres :Hacıömer mah. 8. Sok. No:1 Siverek/ ŞANLIRFA
 Diğer :Mesleği terk etmiş ve şimdi esnaf olarak hayatına devam etmektedir.

Çizim 4.53. 53 Numaralı keçe çizimi

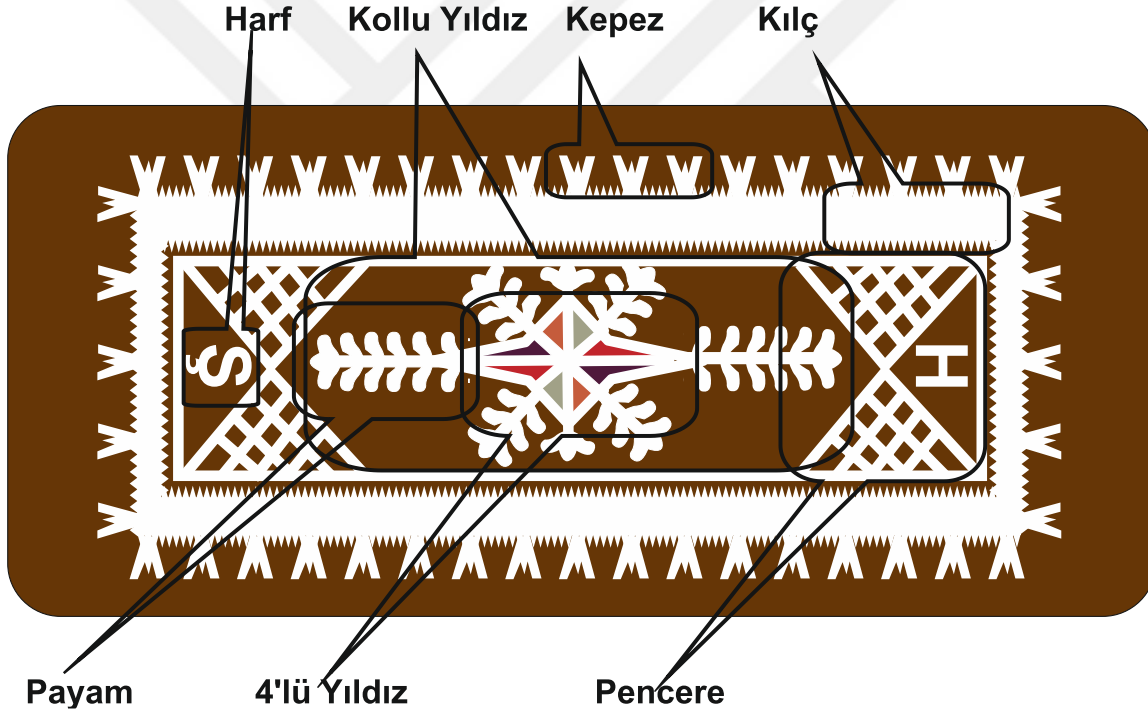
Örnek No	: 54
Çizim No	: 54
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1975
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek-Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 97 cm
Boy	: 215 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4880 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi (Mor koyun)
Bezemde	: Beyaz, Kırmızı, Turuncu, Yeşil, Mor
Keçeye yörede verilen isim	: Kılçlı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Payam, Yıldız, Pencere, Kollu yıldız, Kepez, Kılç,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Kare, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Payam(badem)
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Pencere
Yazılı Bezeme	: Harf H-Ş

Kompozisyon: Keçe yaygı motifleri içerisine alan ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin etrafı çift taraflı zikzak biçimindeki “kılç” motifiyle çevrelenmiş ve üzerine sık aralıklarla” kepez” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin merkezinde “dörtlü yıldız” ve “payam”larla oluşturulan “kollu yıldız” motifi kullanılmış, iki kenarında üçgenlerin karşılıklı duruşundan elde edilen “pencere” motifi yerleştirilerek üçgen parçaların içi düz

çizgilerle doldurulmuştur. Pencere motifinin iki tarafındaki boşluklara Ş ve H harfleri keçe sahibini belirten sembol şeklinde kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Mahmut Güney
 Doğum Yeri ve Yılı :Siverek / 1961
 Öğrenimi :Lise
 Mesleği : Keçeci- Esnaf
 Açık Adres :Hacıömer mah. 8. Sok. No:1 Siverek/ ŞANLIRFA
 Diğer :Mesleği terk etmiş ve şimdi esnaf olarak hayatına devam etmektedir.

Çizim 4.54. 54 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 55
Çizim No	: 55
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1990
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek-Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 110 cm
Boy	: 435 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.5 mm
Ürünün Ağırlığı	: 12.500gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah
Bezemedede	: Beyaz, Kırmızı, Turuncu, Mavi
Keçeye yörede verilen isim	: 2 Lengeri 1 Kayık
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kayık, Lengeri, Kuzu kulağı, Pencere, Kepez, Kılç,
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Kare, Eşkenar altıgen
Figürlü Bezeme	: Kuzu kulağı
Nesneli Bezeme	: Kayık
Sembolik Bezeme	: Kılç, Kepez, Lengeri, Pencere

Kompozisyon: Keçe yaygı çerçeve denilen ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin etrafı çift taraflı zikzak çizgi biçimindeki “kılç” motifiyle çevrelenmiş ve üzerine eşit aralıklarla “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin merkezinde üçgenlerin sivri uçlarının karşılıklı duruşundan elde edilen dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Merkezde kalan

pencere motiflerinin ortasında, keçenin merkezinde, eşkenar dörtgenden oluşturulan, içi düz çizgiyle kesilmiş ve üzeri kuzukulağı” motifleri yerleştirilen “kayık” motifi kullanılmıştır. Keçenin diğer iki kenarına ise daire şeklindeki, üzeri kuzu kulağı yerleştirilen “lengeri” motifleri yer almaktadır. Keçenin sağında ve solunda kalan pencere motiflerin boşluklarında içe bakacak şekilde bir adet kepez yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : İsmail Bektaş

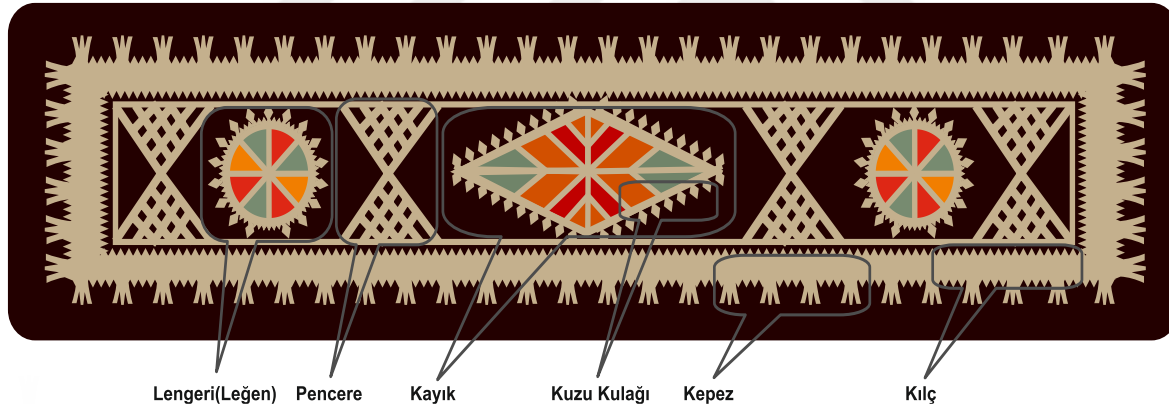
Doğum Yeri ve Yılı : Siverek / 1963

Öğrenimi : Okur-yazar

Mesleği : Kepçeci

Açık Adres : Güney Mah.18.sok. No:28 Siverek/ ŞANLIURFA

Diğer :

Lengeri (Leğen) Pencere Kayık Kuzu Kulağı Kepez Kılç

Çizim 4.55. 55 Numaralı keçe çizimi

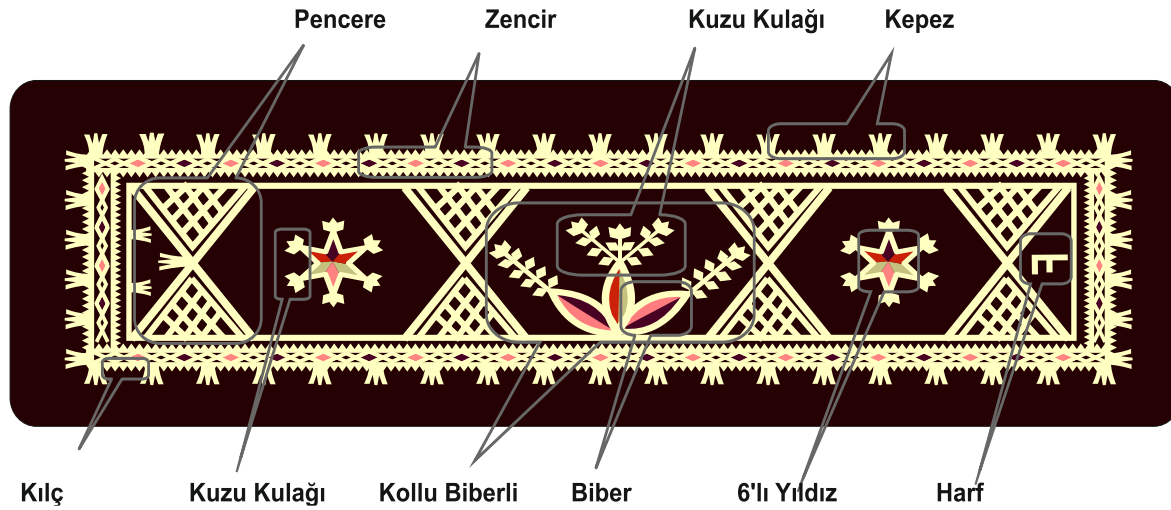
Örnek No	: 56
Çizim No	: 56
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1980
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek- Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 86 cm
Boy	: 314 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.5 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.485 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah (Koyu kahverengi)
Bezemde	: Beyaz, Kırmızı, Mor, Yeşil, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: Zencirli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kollu Biberli, Biber, Dal,6'lı Yıldız, Zencir, Kılç,
Kepez, Pencere, Harf, Kuzu kulağı	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Eşkenar altıgen,
Kare, Yıldız	
Bitkisel Bezeme	: Biber
Figürlü Bezeme	: Kuzukulağı
Nesneli Bezeme	: Zenzir(zincir)
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Pencere
Yazılı Bezeme	: Harf

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı çift sıra zikzaktan yapılmış “kılç” motifinin arasında kullanılan “zencir” motifi kenar suyu olarak

kullanılmıştır. Kenar suyunun dışında eşit aralıklarla “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin içi merkezi büyük, kenarları küçük olacak şekilde üç parçaya ayrılmış ve iki üçgen parçanın, sivri uçlarının karşılıklı duruşuyla elde edilen dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Merkezde yer alan iki pencere motifinin ortasına “biber” ve “kuzukulağı” motiflerinden oluşan “kollu biberli” denilen kompozisyon kullanılmıştır. Diğer iki boşlukta ise uçları kuzu kulağıyla süslenmiş “altı kollu yıldız” yerleştirilmiştir. Keçenin her iki başındaki boşluklara sol tarafa 3 adet bir birine bakan “kepez” motifi, sağ tarafa “F harfi” keçenin sahibinin belirten sembol olarak yerleştirilmiştir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı : İsmail Bektaş
 Doğum Yeri ve Yılı : Siverek / 1963
 Öğrenimi : Okur-yazar
 Mesleği : Kepçeci
 Açık Adres : Güney Mah.18.sok. No:28 Siverek/ ŞANLIURFA
 Diğer :

Çizim 4.56. 56 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 57
Çizim No	: 57
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1985
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek-Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 94 cm
Boy	: 434 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 9.735 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Siyah(Koyu kahverengi)
Bezemde	: Beyaz, Mavi, Pembe, Kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: İbrikli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: İbrik, Kuzukulağı, Küpe, Biber, Başlık, Kepez, Kılç, Kayık
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Kare, Dikdörtgen
Bitkisel Bezeme	: Biber
Figürlü Bezeme	: Kuzu kulağı
Nesneli Bezeme	: İbrik, Küpe
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Başlık, Pencere

Kompozisyon: Keçe yaygı 2-3 cm genişliğinde zikzak bir çizgiden oluşan çift sıra “kılç” motifleriyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışında sık aralıklarla “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin içi merkezindeki ikisi büyük, kenarlardaki ikisi küçük olacak şekilde eşkenar altıgenle dört parçaya ayrılmış ve iki üçgen parçanın karşılıklı duruşuyla elde edilen beş adet

“ pencere” motifi yerleştirilmiştir. Merkezde yer alan altıgen boşluklara “dört ibrik” ve “kuzukulağından” oluşan motifler kullanılmıştır. Diğer iki boşlukta ise “kuzukulağı”, “küpe” ve “biber” motiflerinden oluşan kompozisyon oluşturulmuştur. Keçenin her iki başında yer alan pencere boşluklarına ise yörede “başlık” denilen motif doldürmüştür.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :İsmail Bektaş

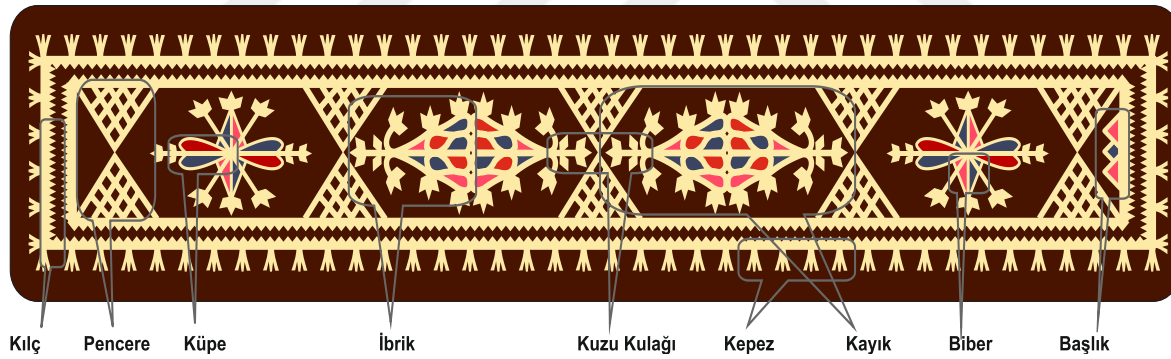
Doğum Yeri ve Yılı :Siverek / 1963

Öğrenimi :Okur-yazar

Mesleği :Keçeci

Açık Adres :Güney Mah.18.sok. No:28 Siverek/ ŞANLIURFA

Diğer :Keçe yaygının arkasına bağlanmış olan ip keçenin kimliğini belirlemektedir. Bu keçeler taziye, sünnet ve diğer toplanma zamanlarında kullanılmaktadır.

Çizim 4.57. 57 Numaralı keçe çizimi

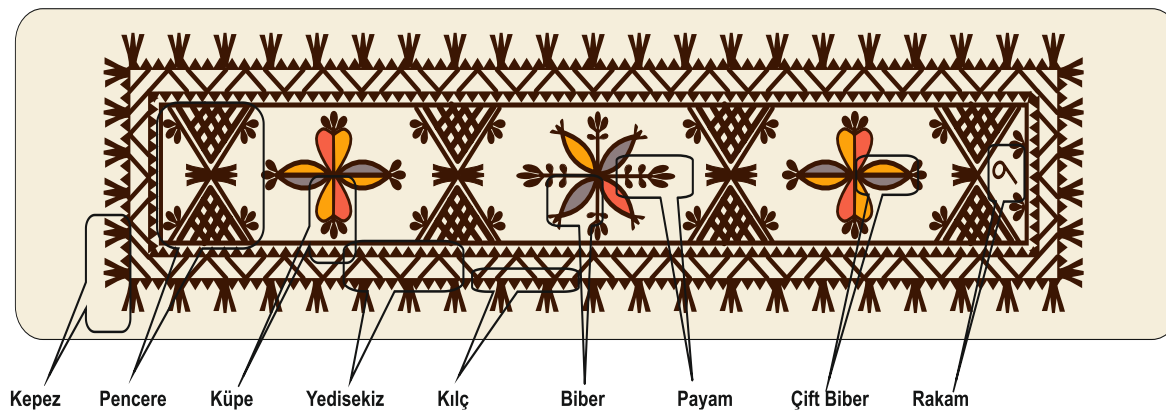

Örnek No	: 58
Çizim No	: 58
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1980
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek-Palancı dükkanı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 185 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4.130 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Kahverengi, Kırmızı, Yeşil
Keçeye yörede verilen isim	: Payamlı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Payam, Küpe, Biber, Çift biber, Pencere, Kılç, Kepez, Rakam, Yedi sekiz
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Eşkenar Altıgen, Paralel çizgi
Bitkisel Bezeme	: Payam (badem), Biber
Nesneli Bezeme	: Küpe
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Pencere
Yazılı Bezeme	: Rakam, Yedi sekiz

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı çift sıra “kılç” motifinin arasında kullanılan “yedi sekiz” motifi kenar suyu olarak kullanılmıştır. Kenar suyunun dışında belirli aralıklarla “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin içi, merkez iki büyük, kenarları iki küçük olacak şekilde dört parçaya ayrılmış ve iki üçgen parçanın karşılıklı duruşuyla elde edilen beş adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Yerleştirilen pencerelerin üzeri “payam” ve “kepezle” motifleriyle süslenmiştir. Merkezde yer alan pencere motifinin sağ ve soluna “biber” ve “payamdan” oluşan “biberli” motif ile kompozisyon oluşturulmuştur. Diğer iki boşlukta ise “küpe”, “çift biber” ve “payamdan” oluşan motifler kullanılmıştır. Keçenin sağ başındaki boşluktaki harf keçede kullanılan yün miktarını belirten sembol olarak kullanılmıştır. Keçe yaygı ortadan kesik olması, kompozisyon özelliği tanımlanırken benzer keçelere bakılarak ve motifler simetrik olduğu tespit edilerek açıklanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Mahmut Kasman
 Doğum Yeri ve Yılı :Siverek / 1962
 Öğrenimi :Ortaokul
 Mesleği :Palancı
 Açık Adres :Kale Mah. 2. Sok. 5/A Siverek/ ŞANLIURFA
 Diğer :Keçe yaygı palancılıkta kullanılmak için satın alınmış.

Çizim 4.58. 58 Numaralı keçe çizimi

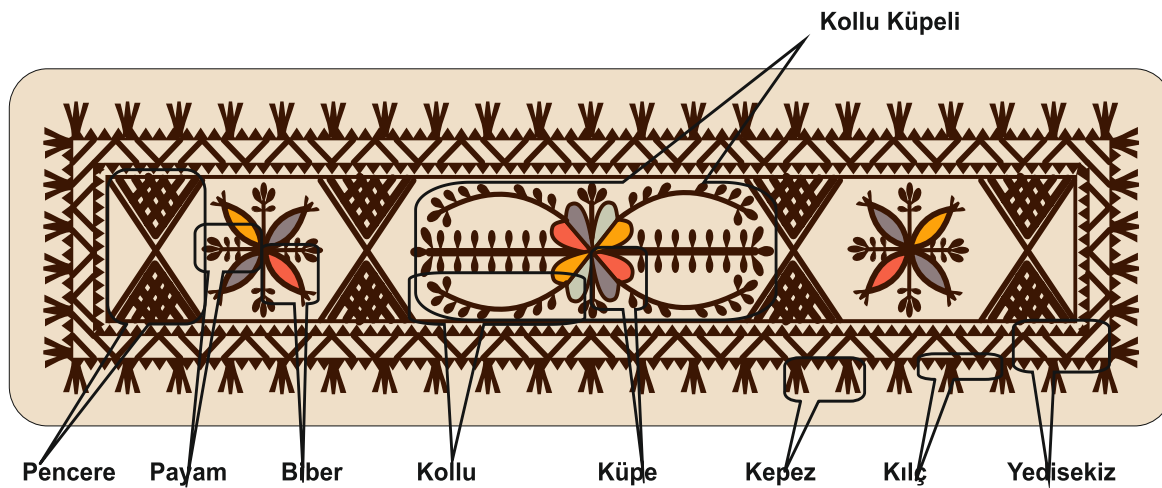

Örnek No	: 59
Çizim No	: 59
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1975
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek- Palancı dükkanı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 92 cm
Boy	: 307 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.820 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Turuncu, Mor, Pembe, Eflatun
Keçeye yörede verilen isim	: Kollu Küpeli
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Kol, Küpe, Payam, Kollu Küpeli, Pencere, Biberli, Kılç, Kepez, Yedi sekiz
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, zikzak çizgi, Üçgen, Eşkenar altıgen, Paralel çizgi, Kare,
Bitkisel Bezeme	: Payam(badem), Biber
Nesneli Bezeme	: Küpe
Figürlü Bezeme	: Kol
Sembolik Bezeme	: Kepez, Kılç, Kollu küpeli, Pencere
Yazılı Bezeme	: Harf, Yedi sekiz

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle, yörede çerçeve denilen dikdörtgenle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı çift sıra zikzak şeklindeki “kılç” motifinin arasında kullanılan “yedi sekiz” motifi kenar suyu olarak kullanılmıştır. Kenar suyunun dışında belirli aralıklarla kepez motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin içi merkezi büyük, kenarları küçük olacak şekilde üç parçaya ayrılmış ve iki üçgen parçanın karşılıklı duruşuyla elde edilen dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Merkezde yer alan iki pencere motifinin ortasına dört adet “küpe”, “payam” ve “kol” motiflerinden oluşan “kollu küpeli” motifi kullanılmıştır. Merkezde yer alan kollar “payam” motifleriyle oluşturulmuştur. Diğer iki boşlukta ise “payam” motifleriyle süslenmiş dört adet “biber” motifi yerleştirilmiştir. Keçenin her iki başındaki boşluklara ise düz çizgiyle harflere yer verilmiştir. Keçede kullanılan harfler keçenin sahibini yada yapan ustayı tanıtan sembollerdir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı	:Mahmut Kasman
Doğum Yeri ve Yılı	:Siverek / 1962
Öğrenimi	:Ortaokul
Mesleği	:Palancı
Açık Adres	:Kale Mah. 2. Sok. 5/A Siverek/ ŞANLIURFA
Diğer	:Keçeler parçalanmak üzere satın alınmış.

Çizim 4.59. 59 Numaralı keçe çizimi

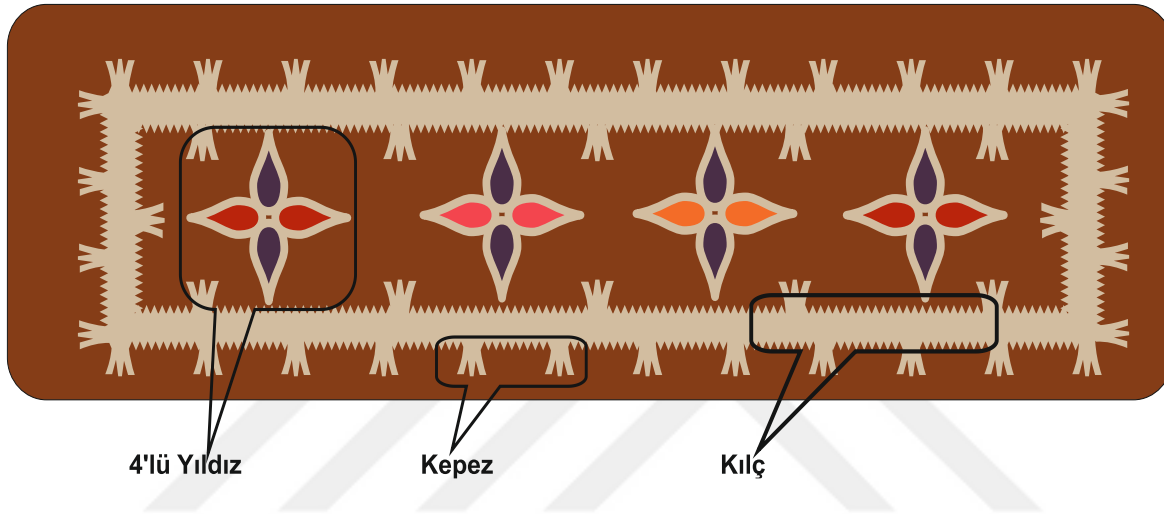
Örnek No	: 60
Çizim No	: 60
Ürünün Yapılış Tarihi	:1990
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek- Palancı dükkanı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 94 cm
Boy	: 300 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4.870 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Kahverengi
Bezemde	: Beyaz, Mor, Kırmızı, Turuncu, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: Salma
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: 4'lü Yıldız, Kepez, Kılç
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Zikzak çizgi, Dikdörtgen, Yıldız
Sembolik Bezeme	: Kılç, Kepez

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi 5 cm genişliğinde çift taraflı zikzak şeklindeki “kılç” motifiyle çevrelenmiştir. Yörede buna kalın çerçeve denilmektedir. Bu çerçevenin içinde ve dışında belirli aralıklarla “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Ayrıca keçenin merkezinde eşit aralıklarla yerleştirilmiş dört adet doğadan stilize edilmiş “yıldız” motifi yer almaktadır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Mahmut Kasman
Doğum Yeri ve Yılı :Siverek / 1962
Öğrenimi :Ortaokul
Mesleği :Palancı
Açık Adres :Kale Mah. 2. Sok. 5/A Siverek/ ŞANLIURFA
Diğer :Keçeler parçalanmak üzere satın alınmış.

Çizim 4.60. 60 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 61
Çizim No	: 61
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1965
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek- Palancı dükkanı
Türü	: Seccade
Ürünün Boyutları	
En	: 90 cm
Boy	: 177 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 3.240 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahverengi
Keçeye yörede verilen isim	: Namazlık
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Mihrap, Pul, Yıldız pul, Kertik, Kepez
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Yıldız
Nesneli Bezeme	: Mihrap
Sembolik Bezeme	: Pul, Kertik, Kepez

Kompozisyon: Keçe seccadenin çevresi ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir.. Çerçevenin içerisine çerçeve büyüklüğünde bir “mihrap” yerleştirilmiştir. Yerleştirilen mihrabın tam ortasında eşit aralıklarla doğadan stilize “yıldız” motifleri yer almaktadır. Aynı zamanda mihrabın iç taban kısmında ve mihrabın çevresinde düz çizgi şeklindeki, 1 cm genişliğinde 4-5 cm uzunluğunda yapılmış “pul” motifleri sıralanmıştır. Çerçevenin üst kısa kenarının iç tarafında pullarla yapılmış iki adet “kepez” motifi yer almaktadır. Çerçevenin dışına

dikdörtgen şeklinde yerleştirilmiş, iki adet zikzak çizgiyle oluşturulmuş, “kertik” motifi kenar suyu olarak kullanılmıştır. Bu kenar suyuna yörede ince kenar ya da tek kenar denilmektedir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Mahmut Kasman

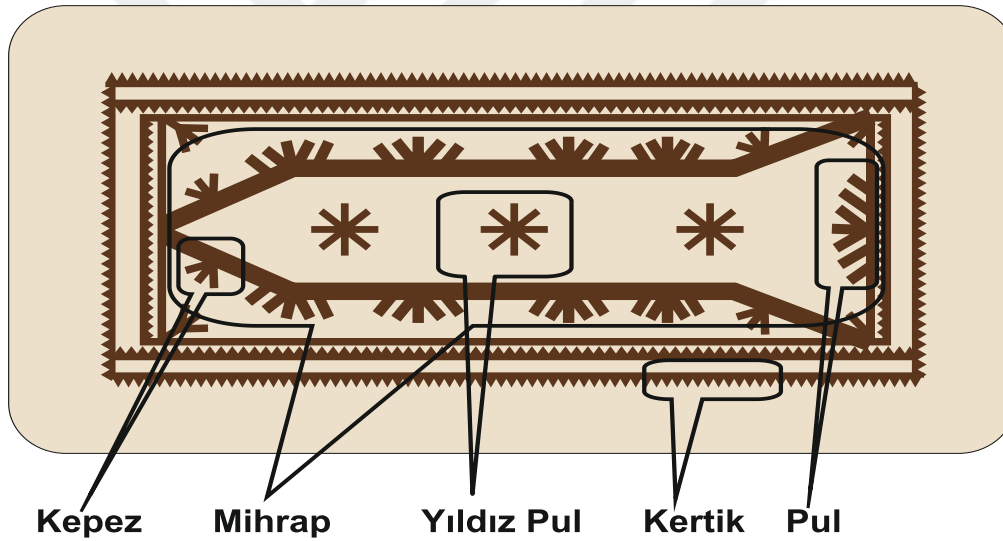
Doğum Yeri ve Yılı :Siverek / 1962

Öğrenimi :Ortaokul

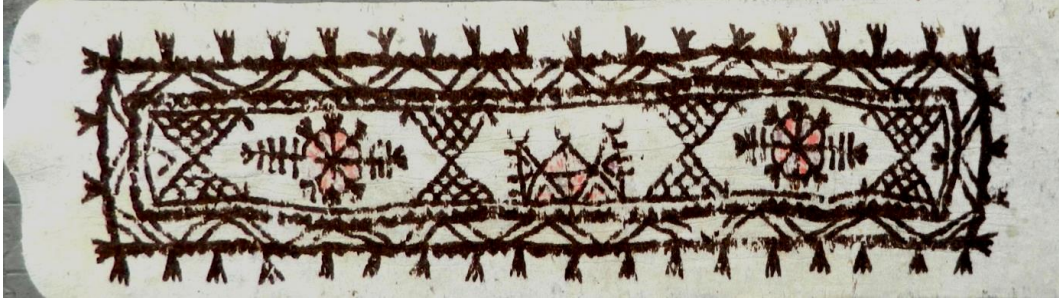
Mesleği :Palancı

Açık Adres :Kale Mah. 2. Sok. 5/A Siverek/ ŞANLIURFA

Diğer :

Çizim 4.61. 61 Numaralı keçe çizimi

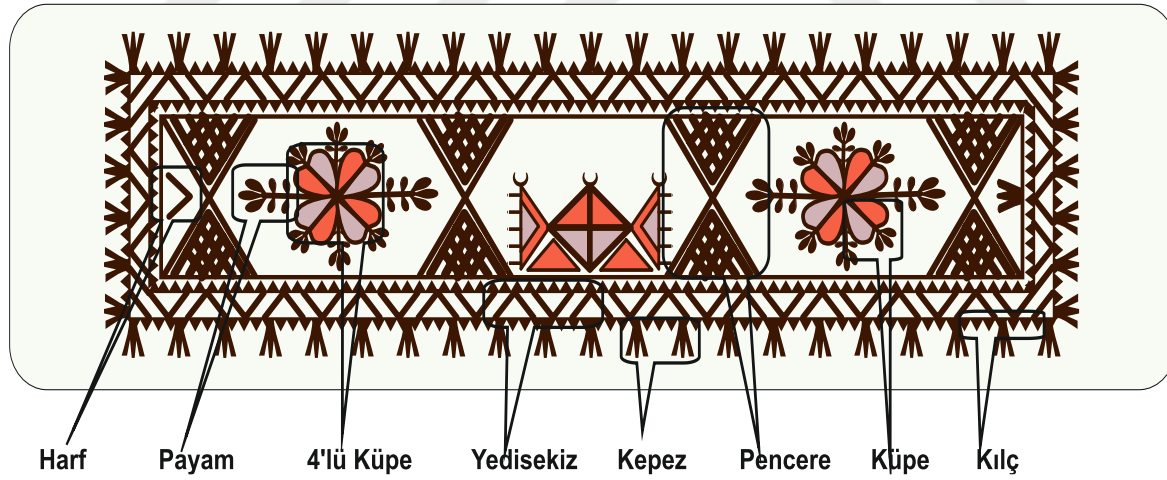
Örnek No	: 62
Çizim No	: 62
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1985
İnceleme Tarihi	: 22.01.2015
Bulunduğu Yer	: Siverek- Palancı dükkanı
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 88 cm
Boy	: 313 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 6.595 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kahverengi, Pembe, Mor
Keçeye yörede verilen isim	: -
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Payam, Küpe, Kepez, Pencere, Kılç, Dörtlü Küpe, Yedi sekiz
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Eşkenar dörtgen
Bitkisel Bezeme	: Payam
Nesneli Bezeme	: Küpe
Sembolik Bezeme	: Kılç, Kepez, Göbek(tabak), Pencere
Yazılı Bezeme	: Harf, Yedi sekiz

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı çift sıra zikzakla yapılan “kılç” motifinin arasına yerleştirilen “yedi sekiz” motifiyle birlikte kenar suyu olarak kullanılmıştır. Kenar suyunun dışında belirli aralıklarla “kepez” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin merkezi eşit olacak şekilde üç parçaya ayrılmış ve iki üçgen

parçanın sivri uçlarının karşılıklı duruşuyla elde edilen dört adet “pencere” motifi yerleştirilmiştir. Merkezde yer alan iki pencere motifinin ortasında kare ve üçgenlerden oluşan motif yerleştirilmiş ve iki taraflı pullar kullanılmıştır. Diğer iki boşlukta “küpe” ve “payamdan” oluşan “dörtlü küpe” motifleri yerleştirilmiştir. Yörede bu kompozisyon şekline göbek yada tabakta denilmektedir. Keçenin her iki başındaki pencere boşluklarına ise sağ taraftakine “kepez” sol tarafa ise harf yerleştirilmiştir. Keçede kullanılan harf keçe sahibini tanıtan sembol şeklinde kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Mahmut Kasman
 Doğum Yeri ve Yılı :Siverek / 1962
 Öğrenimi :Ortaokul
 Mesleği :Palancı
 Açık Adres :Kale Mah. 2. Sok. 5/A Siverek/ ŞANLIURFA
 Diğer :Keçeler parçalanmak üzere satın alınmış.

Çizim 4.62. 62 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 63
Çizim No	: 63
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1995
İnceleme Tarihi	: 26.01.2015
Bulunduğu Yer	: Birecik-Atölye
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 351 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 2 cm
Ürünün Ağırlığı	: 9.120 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Kırmızı, Turuncu, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: Yarım Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Küp(testi), Pul, İnek memesi, Armut göbek, Kertik
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Kare, Dikdörtgen, Üçgen
Nesneli Bezeme	: Küp(testi), Traktör tekeri
Sembolik Bezeme	: Armut göbek, Kertik, Pul, İnek memesi

Kompozisyon: Keçe yaygının çevresi ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışı iki sıra zikzak şeklindeki “kertik” motifinin içerisine düz çizgilerin kesişmesiyle oluşan “traktör tekeri” denilen motifle çevrelenmiştir. Çerçevenin içi ortasında dikdörtgen ve kenarlarında kare olmak üzere yedi parçaya ayrılmıştır. Merkezde yer alan dikdörtgen parçanın içerisine iki adet yörede “küp”(testi) denilen motif yerleştirilmiştir. İki adet testinin kesişimi sivri uçta ise üçgenle oluşan parça kullanılmıştır. Üçgen parçanın üzerinde ise

“kepez” motifine yer verilmiştir. Merkezdeki dikdörtgen parçanın sağında ve solunda yer alan dört adet karenin içerisine, çift çizgiyle oluşturulan ve “pul” motifiyle süslenen “inek memesi” denilen motif yerleştirilmiştir. Çerçevenin iki tarafında yer alan, sol ve sağ baştaki karelere ise stilize papatyaya benzeyen “armut göbek” motifi kullanılarak içi doldurulmuştur.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil AKYAVUZ

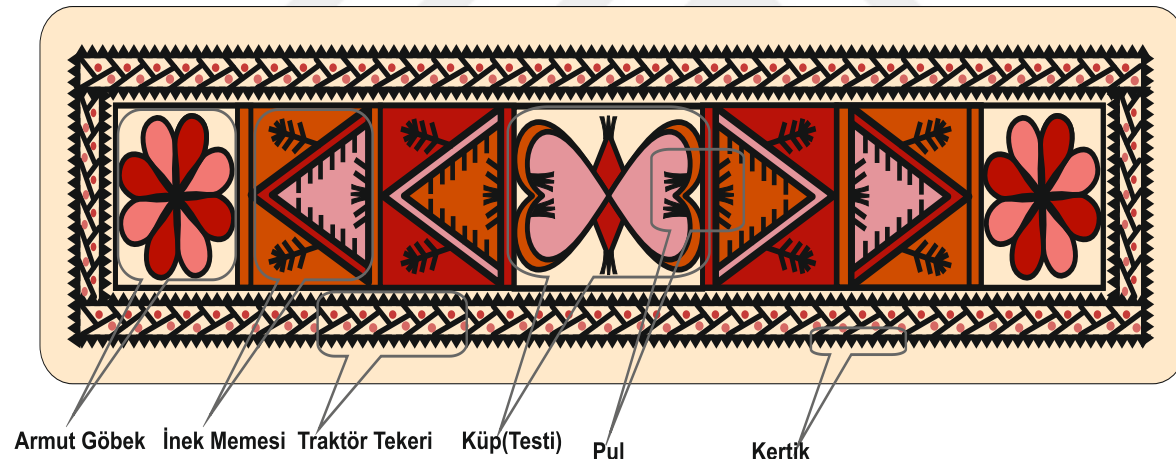
Doğum Yeri ve Yılı :Birecik / 1962

Öğrenimi :İlkokul

Mesleği :Keçeci

Açık Adres :Sancak mah. Eski Urfa Kapısı cad. No: 29 Birecik/ŞANLIURFA

Diğer :

Çizim 4.63. 63 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 64
Çizim No	: 64
Ürünün Yapılış Tarihi	:15.01.2015
İnceleme Tarihi	: 26.01.2015
Bulunduğu Yer	: Birecik- Atölye
Türü	: Yataklık-Piknik Keçesi
Ürünün Boyutları	
En	: 68 cm
Boy	: 197 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 2.5 mm
Ürünün Ağırlığı	: 4825 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah
Keçeye yörede verilen isim	: Kara Nakış
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Pul, Somun, Kertik, Parmak(kepez),
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen,
Figürlü Bezeme	: Parmak(Kepez)
Sembolik Bezeme	: Somun, Pul, Kertik

Kompozisyon: Keçe yaygı çift taraflı zikzak şeklindeki çizgiden oluşturulan “kertik” motifi ile çevrelenmiştir. Çerçeve motifi aynı zamanda yörede tek kenar olarak adlandırılmaktadır. Çerçevenin içerisi iki adet eşkenar dörtgenden oluşan ve çift sıra kertikle oluşturulmuş “somun” motifi kullanılmıştır. Somun motifinin içerisine 2cm genişliğinde 4-5cm uzunluğunda “ pul” motifiyle sıralı bir şekilde bezenmiştir. Somun motifinin kenarlarındaki boşluklarda ise üç düz çizgi şeklindeki yörede “parmak”(kepez) denilen motif kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil AKYAVUZ

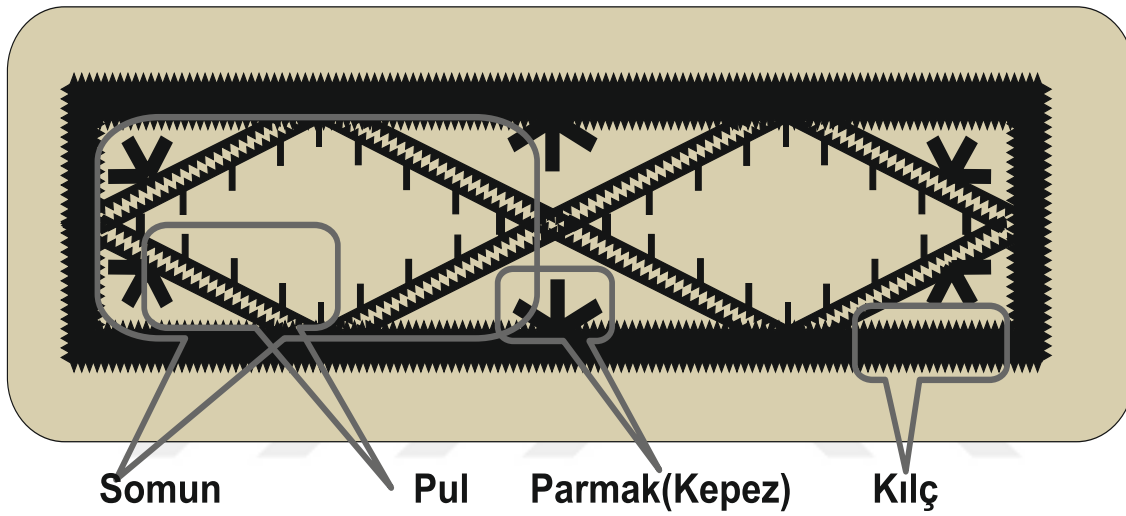
Doğum Yeri ve Yılı :Birecik / 1962

Öğrenimi :İlkokul

Mesleği :Keçeci

Açık Adres :Sancak mah. Eski Urfa Kapısı cad. No: 29 Birecik/ŞANLIURFA

Diğer :

Çizim 4.64. 64 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 65
Çizim No	: 65
Ürünün Yapılış Tarihi	: 10.01.2015
İnceleme Tarihi	: 26.01.2015
Bulunduğu Yer	: Birecik-Atölye
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 407 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 2.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 13000 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah
Keçeye yörede verilen isim	: Kara Nakış
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Pul, Somun, Kertik, Parmak(kepez),
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen,
Figürlü Bezeme	: Parmak(Kepez)
Sembolik Bezeme	: Somun, Pul, Kertik

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Yörede bu çevrelemeye çerçeve denilmektedir. Çerçevenin dışına zikzak şeklindeki “kertik” motifinin arasında düz çizgilerin verev şeklinde yerleştirilmesiyle yörede “düz kenar” denilen kenar suyu kullanılmıştır. Çerçevenin içerisi dört adet dikdörtgenden oluşan ve çift sıra zikzak çizgi şeklindeki “kertik” ile yapılmış “somun” motifi kullanılmıştır. Somun motifinin içerisine 2cm genişliğinden 4-5cm uzunluğunda “pul” motifiyle sıralı bir şekilde bezenmiştir. Somun

motifinin kenarlarındaki boşluklarda ise üç düz çizgi şeklindeki yörede “parmak”(kepez) denilen motif kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Halil AKYAVUZ

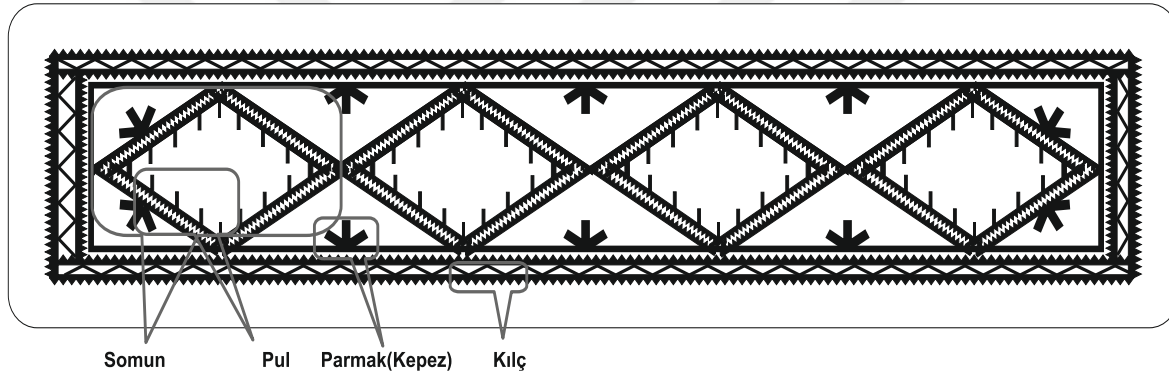
Doğum Yeri ve Yılı :Birecik / 1962

Öğrenimi :İlkokul

Mesleği :Keçeci

Açık Adres :Sancak mah. Eski Urfa Kapısı cad. No: 29 Birecik/ŞANLIURFA

Diğer :

Çizim 4.65. 65 Numaralı keçe çizimi

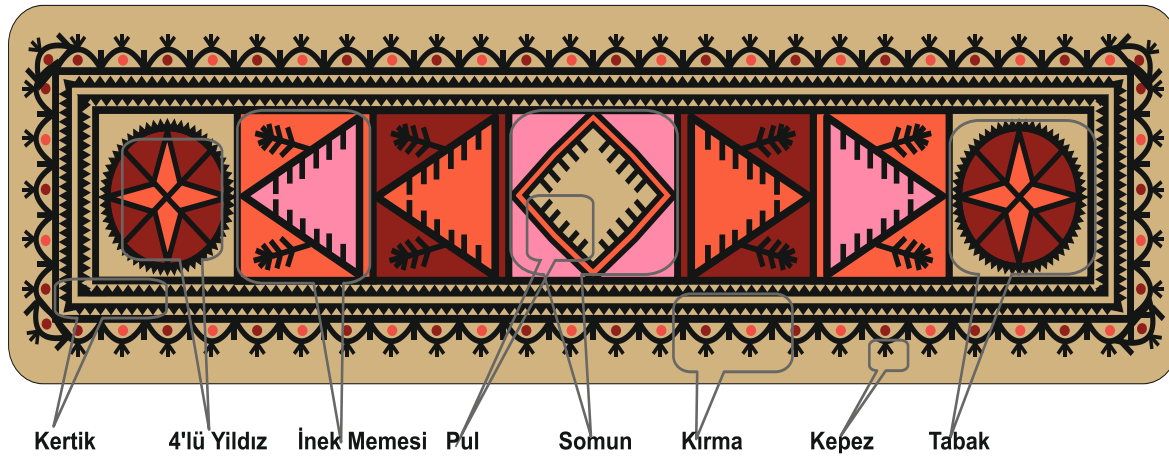
Örnek No	: 66
Çizim No	: 66
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1985
İnceleme Tarihi	: 26.01.2015
Bulunduğu Yer	: Birecik-Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 98 cm
Boy	: 340 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.3 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7910 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Kırmızı, Turuncu, Siyah, Pembe.
Keçeye yörede verilen isim	: Yarım Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: 4'lü Yıldız, Tabak, İnek Memesi, Pul, Somun, Kertik, Kırma, Parmak (kepez)
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Kare, Eşkenar dörtgen, Daire, Nokta, Yıldız
Figürlü Bezeme	: Parmak (kepez)
Sembolik Bezeme	: Göbek(tabak), Pul, Kertik, Kırma, Somun, İnek memesi

Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi, ince düz çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dış kısmı ise üç sıra şerit şeklindeki zikzakla oluşturulan “kertik” kullanılmış ve üzerine bir birini takip eden üçgen parçalar yerleştirilerek içleri kırmızı noktalarla doldurulmuş, en

üstünde “pul” ve “kepez” motiflerine yer verilmiştir. Kullanılan bu kenar özelliğine yörede kırma kenar denilmektedir. Çerçevenin içi ortasında dikdörtgen ve kenarlarında kare olmak üzere yedi parçaya ayrılmıştır. Merkezde yer alan dikdörtgen parçanın içerisine eşkenar dörtgenden oluşan ve pullarla süslenmiş “somun” denilen motif yerleştirilmiştir. Dikdörtgen motifin sağın da ve solundaki dört adet karenin içerisine düz çizgiyle oluşturulan ve pullarla süslenen, üçgen şeklindeki ” inek memesi” motifi yerleştirilmiştir. Çerçevenin içerisindeki sol ve sağ baştaki karelere ise kertikle oluşturulan dairenin içinde, doğadan stilize dörtlü “yıldız” motifi kullanılmıştır. Dörtlü yıldız motifi dört adet kesişen çizgiyle ayrılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Mustafa Çoban
 Doğum Yeri ve Yılı :Çoğan Köyü Birecik / 1940
 Öğrenimi :Okur-yazar değil
 Mesleği :Çıfci- Hayvancı
 Açık Adres :Çoğan köyü girişi Birecik/ ŞANLIURFA
 Diğer :

Çizim 4.66. 66 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 67
Çizim No	: 67
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1990
İnceleme Tarihi	: 27.01.2015
Bulunduğu Yer	: Birecik-Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 99 cm
Boy	: 330 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.9 mm
Ürünün Ağırlığı	: 9455 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Siyah, Turuncu, Pembe, Kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: İnek Memesi, Yıldız, Dal, Yonca yaprağı, Pul, Kertik, Parmak(kepez)
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Kare, Nokta, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Stilize Dal, Yonca yaprağı
Sembolik Bezeme	: Pul, Kertik, İnek memesi

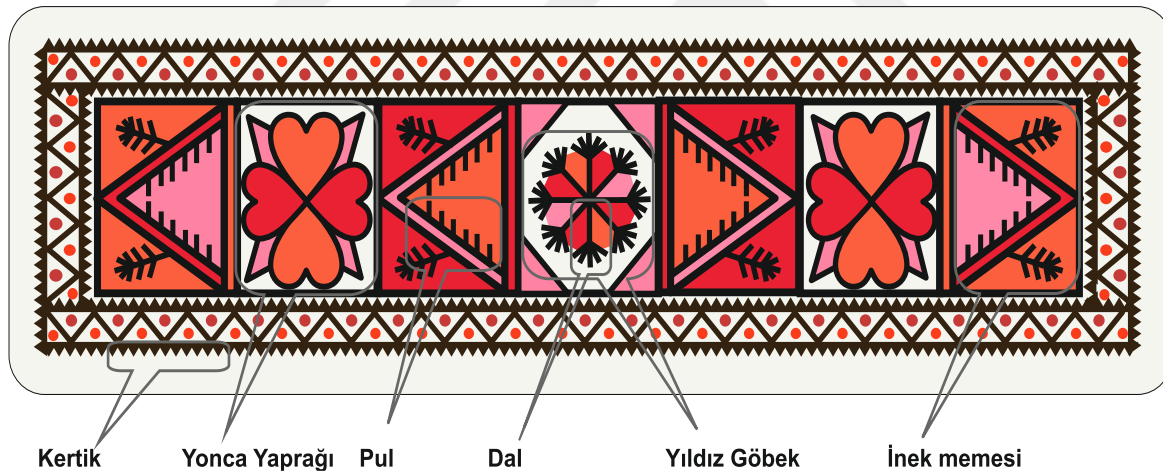
Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışına zikzak şeklindeki “kertik” motifinin arasında, düz çizgilerin verev şeklinde yerleştirilip üçgen parçaların arası noktalarla doldurulmuştur. Çerçevenin iç kısmı paralel iki düz çizgiyle yedi eşit kareye bölünmüştür. Merkezdeki karenin köşeleri düz çizgiyle üçgen haline getirilmiş

ve ortasına “dal” motifiyle yapılmış doğadan stilize “yıldız” motifi kullanılmıştır. Yıldız motifinin yer aldığı karenin sağındaki ve solundaki karelerde ise çift çizgiyle yapılmış üçgen ve pullardan oluşturulan “inek memesi” motifi kullanılmıştır. İnek memesi motiflerinin yerleştirildiği karelerin ortasında ise dört adet “yonca” yaprağından oluşturulan motif kullanılmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Ahmet Uğraş
 Doğum Yeri ve Yılı :Birecik / 1954
 Öğrenimi :Okur-yazar değil
 Mesleği :Hayvancı
 Açık Adres :Çoğan Köyü Cami yanı Birecik/ ŞANLIURFA
 Diğer :

Çizim 4.67. 67 Numaralı keçe çizimi

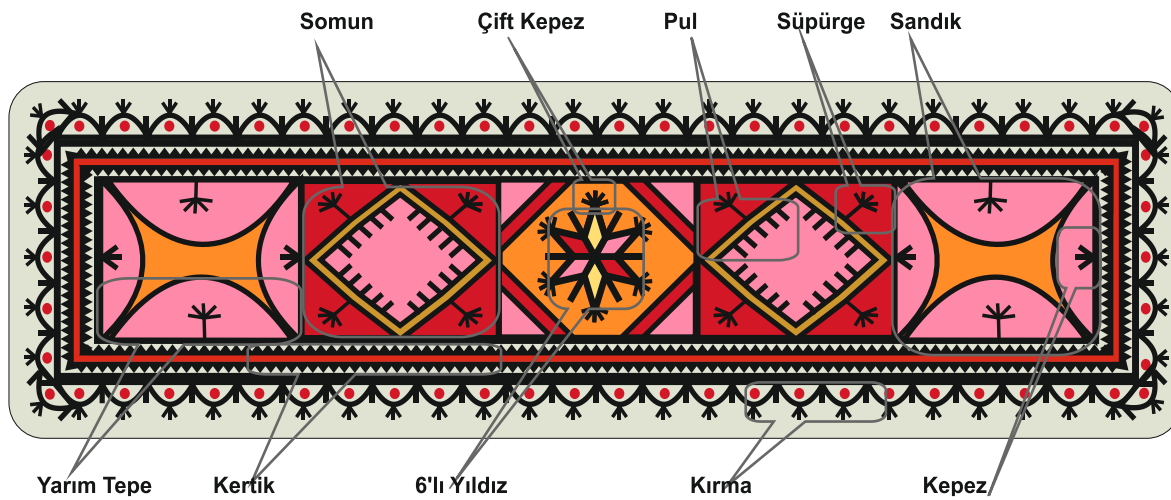
Örnek No	: 68
Çizim No	: 68
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1970
İnceleme Tarihi	: 27.01.2015
Bulunduğu Yer	: Birecik- Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 100 cm
Boy	: 340 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.6 mm
Ürünün Ağırlığı	: 7580 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Turuncu, Pembe, Siyah, Kırmızı, Sarı
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Tepe , 6'lı Yıldız(tabak) Pul, Somun, Kertik, Parmak (kepez),Çift kepez, Kırma, Süpürge Sandık
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Üçgen, Dikdörtgen, Eşkenar dörtgen , Nokta, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Süpürge (ağaç)
Figürlü Bezeme	: Parmak(kepez)
Nesneli Bezeme	: Sandık
Sembolik Bezeme	: Pul, Kertik, Çift kepez, Somun, Kırma, Tepe

Kompozisyon: : Keçe yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde düz çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dış kısmı şerit şeklindeki zikzakla yapılan, iki adet “kertik” motifi çevrelemiş ve üzerine içi kırmızı noktalarla doldurulmuş, bir birini takip eden üçgen parçalar

yerleştirilmiştir. Yerleştirilen üçgenlerin üzeri “pul” ve “kepez” motifi süslemekte ve yörede bu kenar özelliğine kırma kenar denilmektedir. Çerçevenin içi merkezde kare, ve kenarlarda dikdörtgen şeklinde dört parçaya ayrılmıştır. Merkezde yer alan dikdörtgen parçanın içerisine doğadan stilize altı kollu “yıldız” motifi yerleştirilmiş ve yıldızın uçları “çift kepez” motifiyle süslenmiştir. Ayrıca yıldız motifinin yer aldığı karenin köşeleri paralel düz çizgiyle kesilmiş ve kare “sandık” motifine dönüştürülmüştür. Merkezde yer alan karenin sağındaki dikdörtgen parçaya, çift çizgiyle oluşturulan ve dikdörtgenin içini dolduran eşkenar dörtgen yörede somun motifi olarak geçmektedir. Somun motifinin içi bir parmak genişliğinde “pul” motifiyle süslenmiş ve somunun dış kenarlarına beş puldan meydana gelen “süpürge” motifi kullanılmıştır. Geride kalan dikdörtgende parçada birbirine bakan dört adet “tepe”den oluşan “kepez” ve “süpürge” motifleri kullanılmıştır. Merkezin sağındaki kompozisyon özelliği soldaki aynı özelliktedir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Ahmet Uğraş
 Doğum Yeri ve Yılı :Birecik / 1954
 Öğrenimi :Okur-yazar değil
 Mesleği :Hayvancı
 Açık Adres :Çoğan Köyü Cami yanı Birecik/ ŞANLIURFA
 Diğer :

Çizim 4.68. 68 Numaralı keçe çizimi

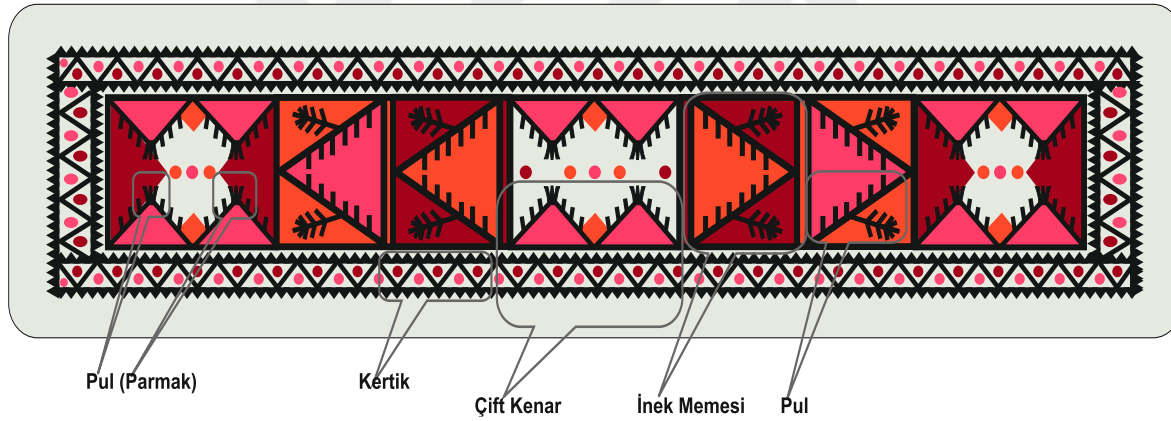
Örnek No	: 69
Çizim No	: 69
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1990
İnceleme Tarihi	: 27.01.2015
Bulunduğu Yer	: Birecik- Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 98 cm
Boy	: 410 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.4 mm
Ürünün Ağırlığı	: 9254 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemde	: Siyah, Turuncu, Pembe, Kırmızı
Keçeye yörede verilen isim	: Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: İnek memesi, Pul, Çift tepe, Kertik,
Parmak(kepez)	
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, zikzak çizgi, Üçgen, Kare, Eşkenar
dörtgen, Dikdörtgen, Nokta	
Figürlü Bezeme	: Parmak (kepez)
Sembolik Bezeme	: Pul, Kertik, Kıрма , İnek memesi, Tepe

Kompozisyon: Keçe yaygı ince düz bir çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dışına zikzak şeklindeki “kertik” motifinin arasında düz çizgilerin verev şeklinde yerleştirilmiş ve üçgen parçalar oluşturulmuştur. Bu üçgen parçaların arası renkli noktalarla doldurulmuştur. Çerçevenin içi çift düz çizgiyle merkezde, başta ve sonda olacak şekilde üç dikdörtgen ve dört kare parça olmak üzere yedi bölüme ayrılmıştır. Keçenin her iki başında ve merkezinde

yer alan dikdörtgen parçaların içerisi iki üçgenin yan yana kullanılması ve üzerinin “pullarla” süslenmesinden meydana gelen karşılıklı dört adet “tepe” motifine yer verilmiştir. Dikdörtgenlerin arasında kalan karelerin içerisine üçgen parçalar yerleştirilmiş ve “pul” motifleri ile süslenmiştir. Oluşturulan bu motif şekline yörede “inek memesi” denilmektedir.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :Ahmet Uğraş
 Doğum Yeri ve Yılı :Birecik / 1954
 Öğrenimi :Okur-yazar değil
 Mesleği :Hayvancı
 Açık Adres :Çoğan Köyü Cami yanı Birecik/ ŞANLIURFA
 Diğer :

Çizim 4.69. 69 Numaralı keçe çizimi

Örnek No	: 70
Çizim No	: 70
Ürünün Yapılış Tarihi	: 1985
İnceleme Tarihi	: 27.01.2015
Bulunduğu Yer	: Birecik- Ev
Türü	: Yaygı
Ürünün Boyutları	
En	: 92 cm
Boy	: 378 cm
Keçenin Kalınlığı (mm)	: 1.2 mm
Ürünün Ağırlığı	: 8705 gr
Kullanılan Renkler	
Zeminde	: Beyaz
Bezemedede	: Siyah, Kırmızı, Turuncu, Pembe
Keçeye yörede verilen isim	: Yarım Acem Nakışı
Keçede Kullanılan Motif İsimleri	: Somun, Sekizli Yıldız, Köprü, Çift Tepe, Kertik, Parmak (kepez), Çam Ağacı, Pul, Kırma
Seçilen Konu	
Geometrik Bezeme	: Düz çizgi, Zikzak çizgi, Eşkenar dörtgen, Daire, Yıldız
Bitkisel Bezeme	: Çam ağacı,
Figürlü Bezeme	: Parmak(kepez)
Nesneli Bezeme	: Köprü
Sembolik Bezeme	: Somun, Kertik, Pul, Kırma, Tepe

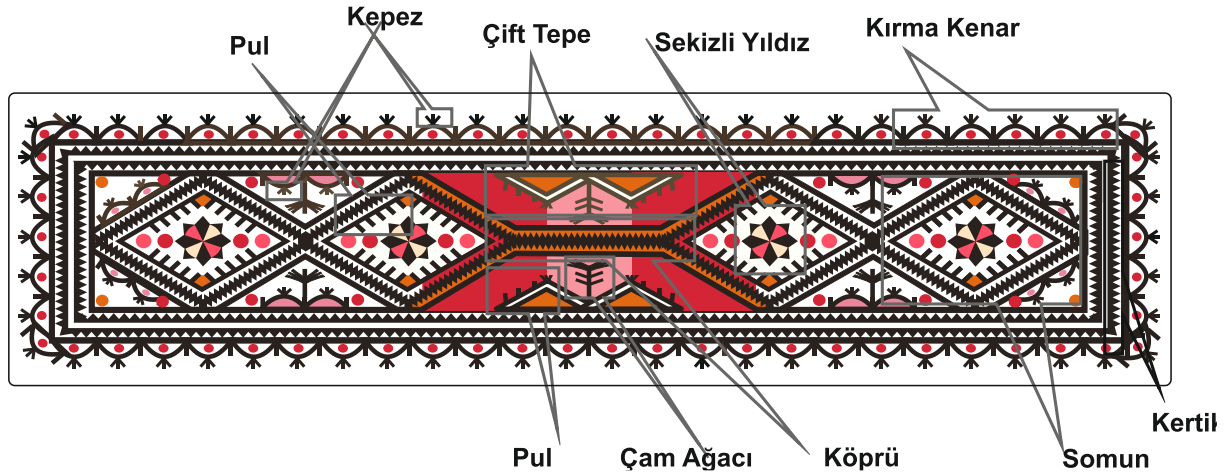
Kompozisyon: Keçe yaygının tüm çevresi 2 cm genişliğinde düz çizgiyle çevrelenmiştir. Çerçevenin dış kısmı şerit şeklindeki zikzakla yapılan, iki adet “kertik” motifi çevrelemiş ve üzerine içi kırmızı noktalarla doldurulmuş, bir birini takip eden üçgen parçalar

yerleştirilmiştir. Yerleştirilen üçgenlerin üzeri “pul” ve “kepez” motifi süslemekte ve yörede bu kenar özelliğine kırma kenar denilmektedir. Çerçevenin içerisi dört adet eşkenar dörtgenlerin iç içe geçmesiyle oluşan somun ve merkeze ise iki somunun birleşiminden yapılan düz ve zikzak çizgilerden oluşan köprü motifi yerleştirilmiştir. Yerleştirilen somun motiflerinin içleri ise daireyle yapılmış sekiz kollu “yıldız” ve parmak şeklindeki “pul” motifleriyle bezenmiştir. Köprü motifinin her iki tarafına ve somun motifinin boşluklarına çift “tepe”, “çam”, “kepez” ve “pullardan” oluşan doğadan stilize motif yerleştirilmiş ve bütünlük sağlanmıştır.

Kaynak Kişi Künyesi

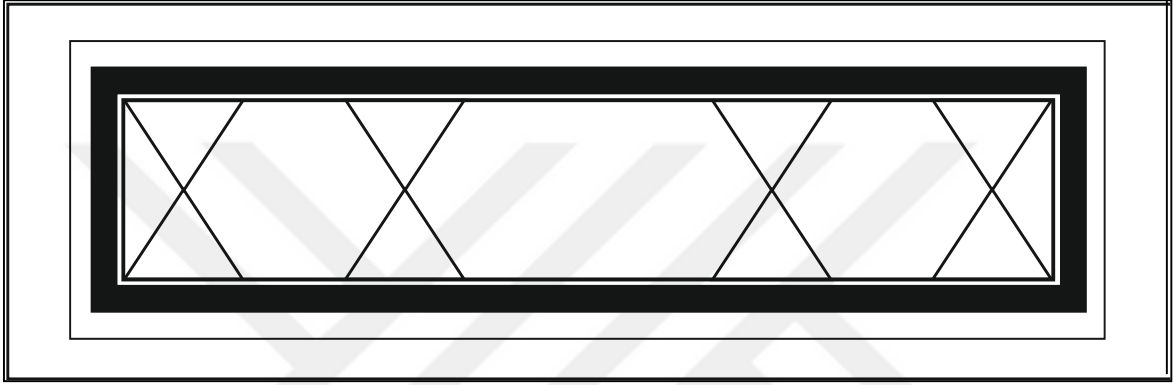
Adı Soyadı :Ahmet Uğraş
 Doğum Yeri ve Yılı :Birecik / 1954
 Öğrenimi :Okur-yazar değil
 Mesleği :Hayvancı
 Açık Adres :Çoğan Köyü Cami yanı Birecik/ ŞANLIURFA
 Diğer :

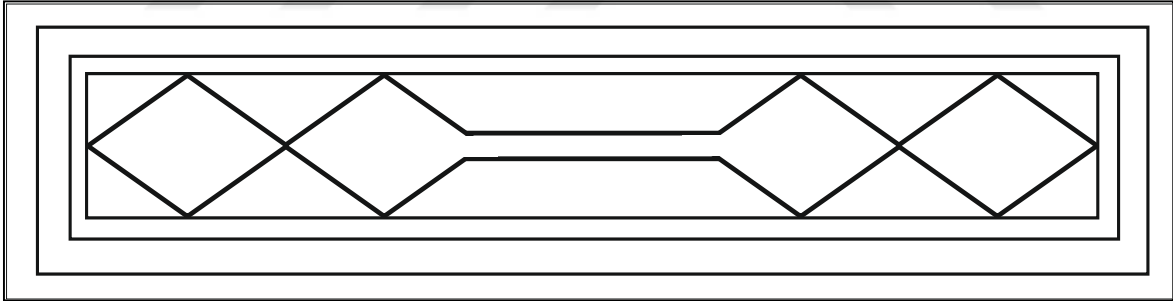
Çizim 4.70. 70 Numaralı keçe çizimi

4.5. Keçe Yaygıların Kompozisyon Çizimleri

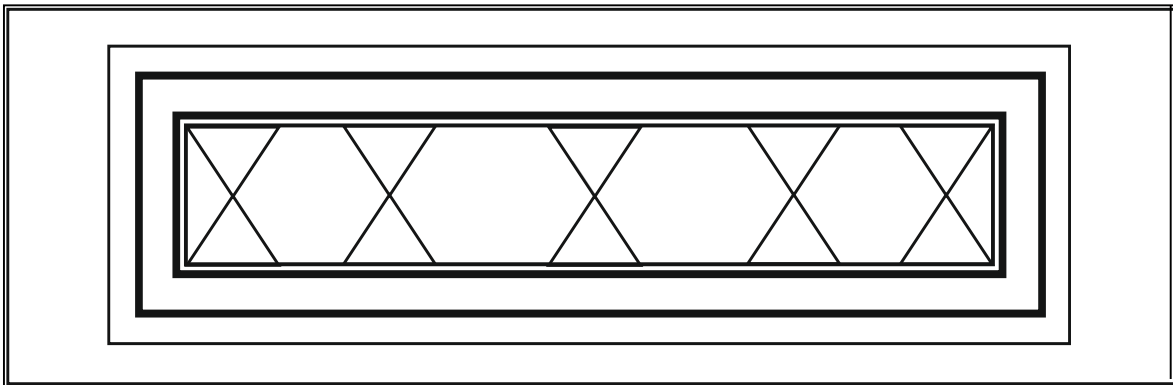
Şanlıurfa tepme keçeciliği incelendiğinde önemli bir diğer husus ise motiflerin yerleştirilmesi yani kompozisyon özellikleridir. Kompozisyon özelliği keçeyi yapan ustanın kimliği yansıtmaktadır. Araştırma kapsamına alınan keçe yaygılarda 15 adet farklı kompozisyon formları tespit edilmiştir. Bu kompozisyonlar çizilerek uzman görüşleri doğrultusunda isimlendirilmiştir.

Çizim 4.71. Ortada büyük göbekli altıgen kompozisyon

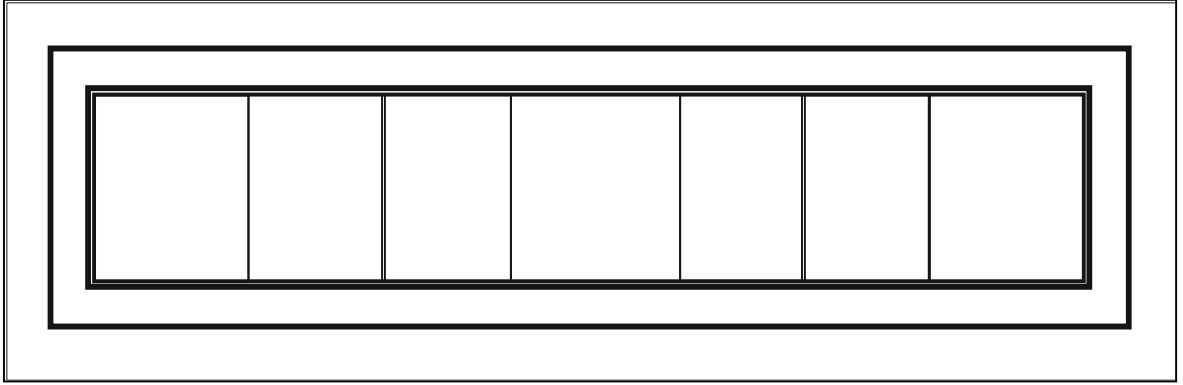

Çizim 4.72. Baklava göbekli köprülü kompozisyon

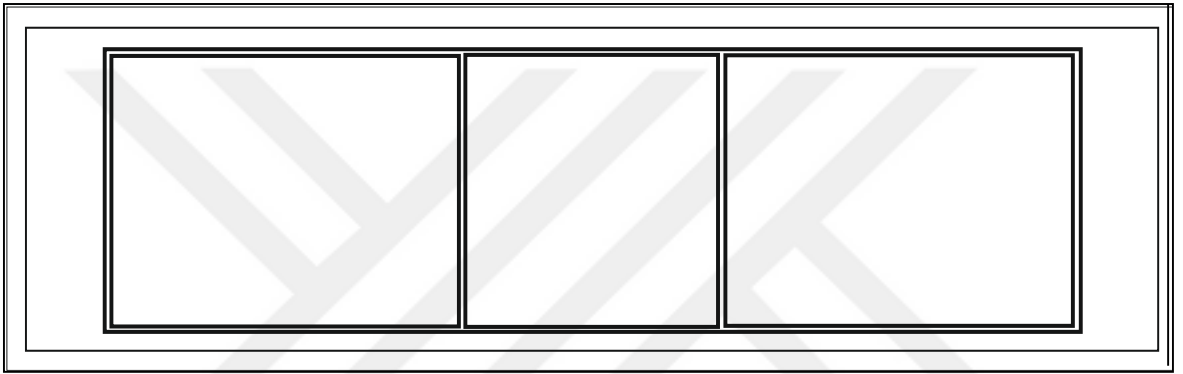

Çizim 4.73. Eşit altıgen bölmeli kompozisyon

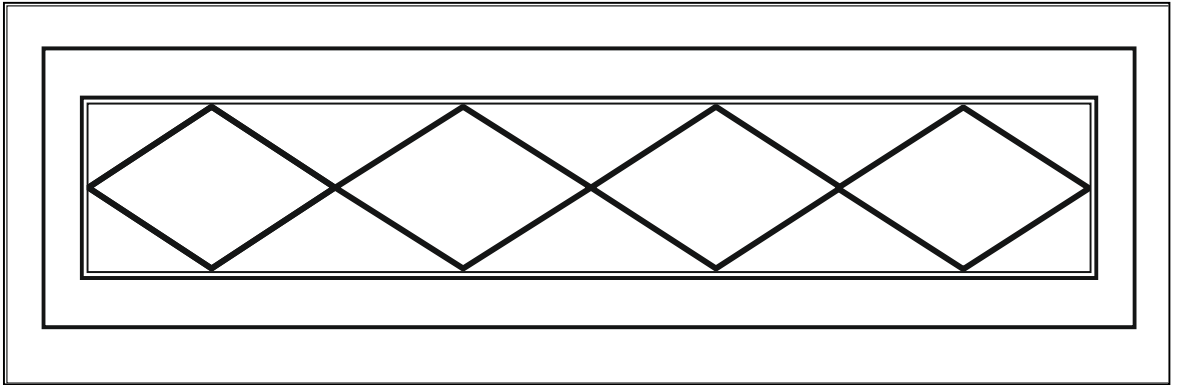

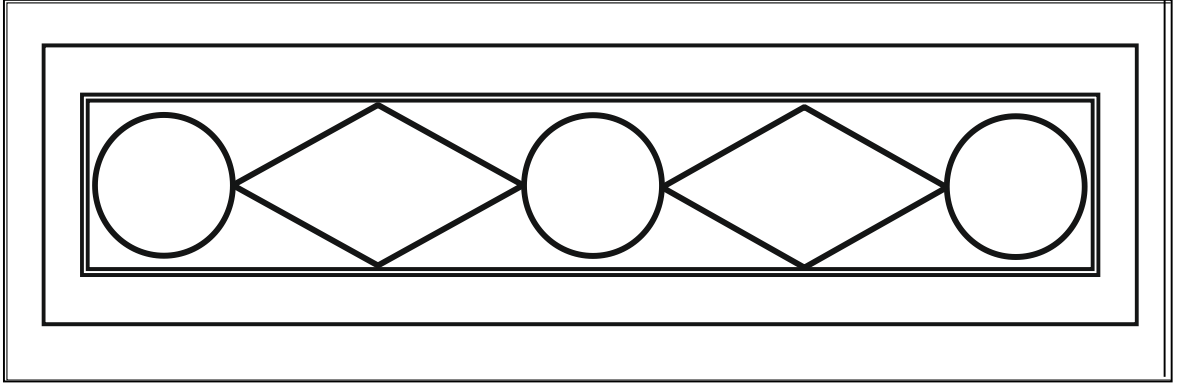
Çizim 4.74. Eşit dikdörtgen bölmeli kompozisyon

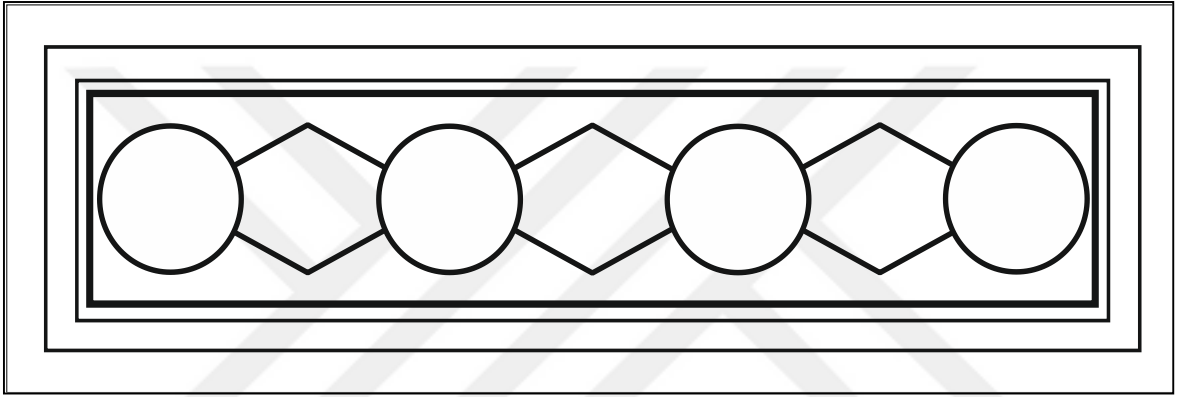
Çizim 4.75. Kare göbekli ve dikdörtgenli kompozisyon

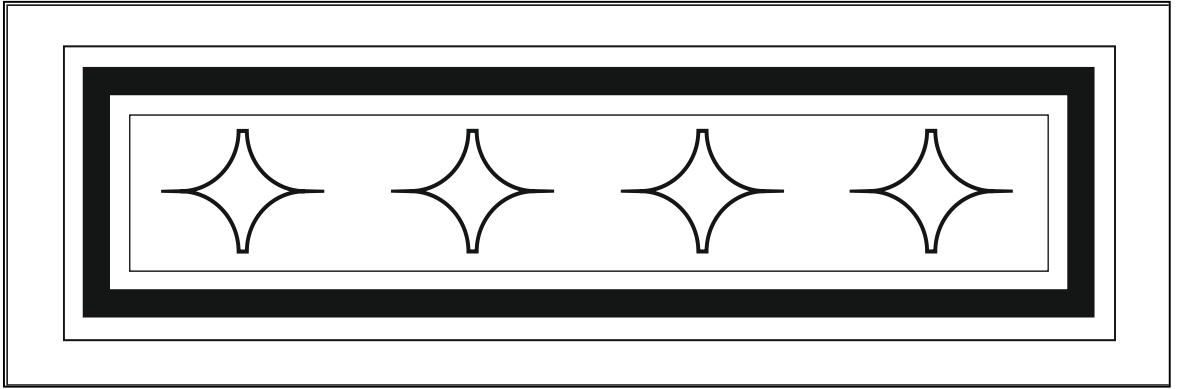
Çizim 4.76. Baklavalı kompozisyon

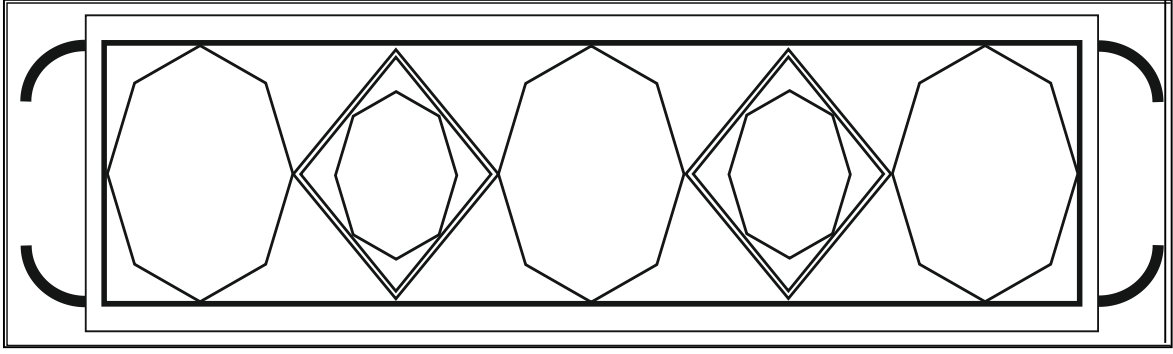
Çizim 4.77. Daire ve baklavalı kompozisyon

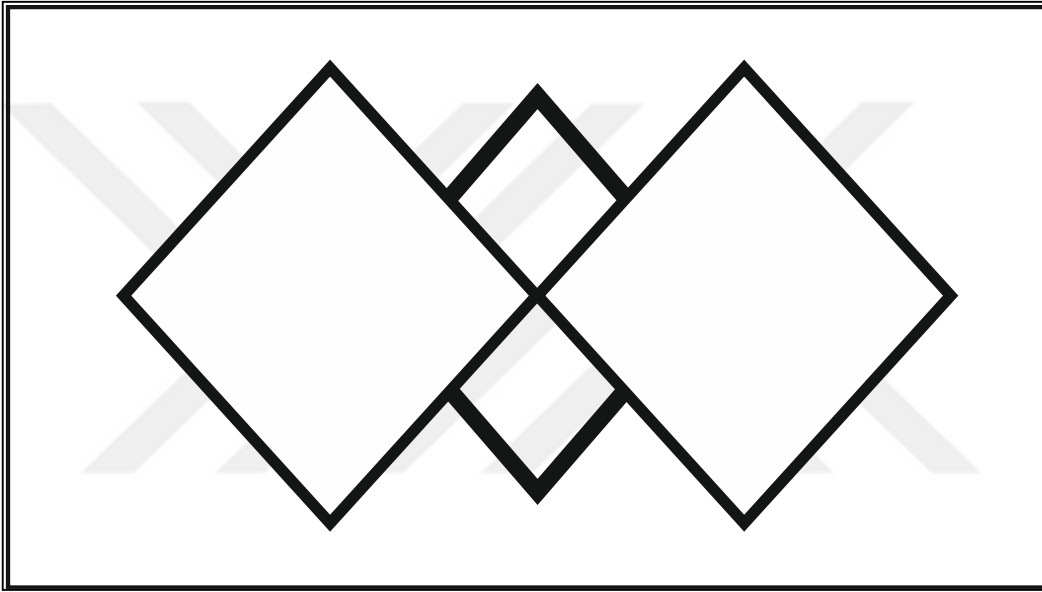
Çizim 4.78. Daire ve altıgen kompozisyon

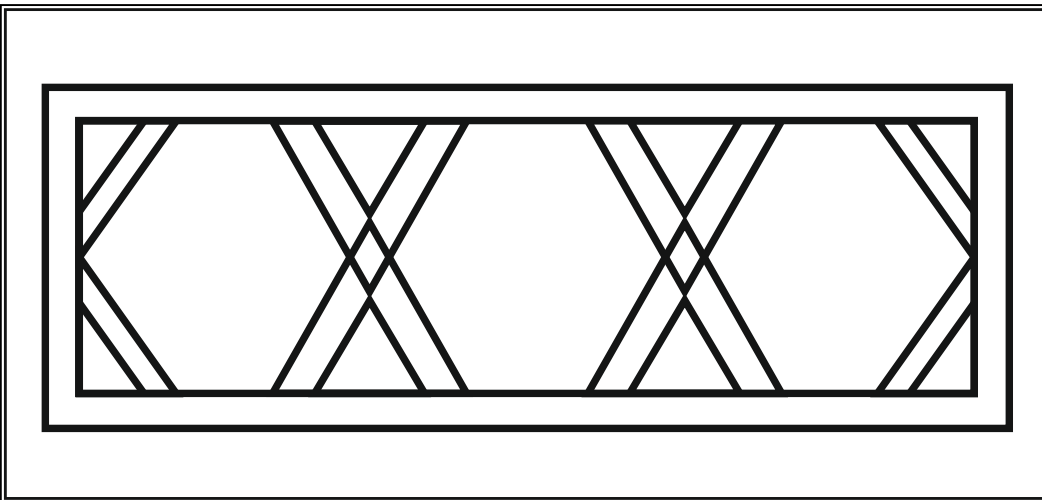
Çizim 4.79. Yıldızlı kompozisyon

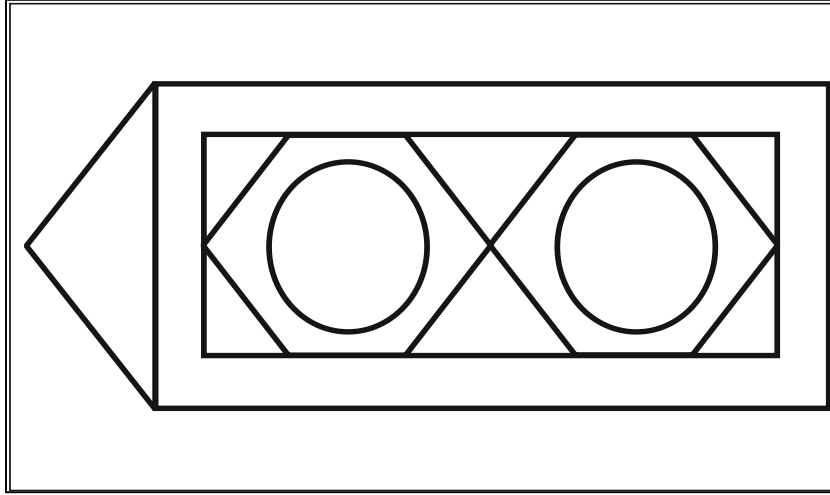
Çizim 4.80. Sekizgen ve baklavalı kompozisyon

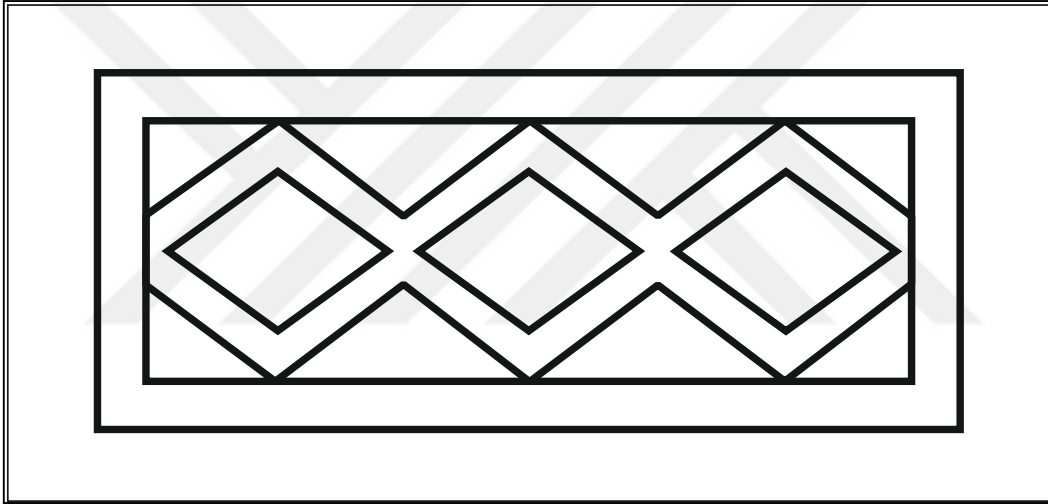
Çizim 4.81. İç içe baklavalı kompozisyon

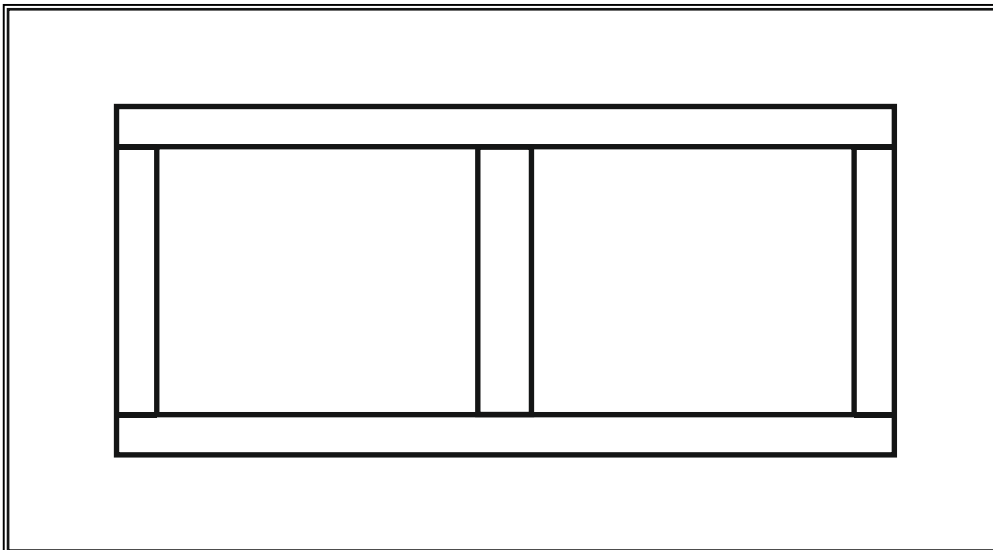
Çizim 4.82. Üçlü altıgen ve üçgen kompozisyon

Çizim 4.83. Altıgen içinde daire kompozisyon

Çizim 4.84. Zikzak çizgili kompozisyon

Çizim 4.85. Eşit Dikdörtgen Kompozisyon

5. YENİ TASARIM ÇALIŞMALARI

Bu bölümde Şanlıurfa tepme keçeciliğinin yeni tasarımlarla yorumlanması açıklanmıştır. Şanlıurfa ilinin kültürel toplumsal ve sanatsal birikimi göz önünde tutularak yöreyi yansıtan tasarımlar temaları seçilmiştir. Farklı temalardan 10 adet keçe tasarımı yapılmıştır. Bu tasarımlardan 3 adedi seçilerek ürün haline getirilmiştir.

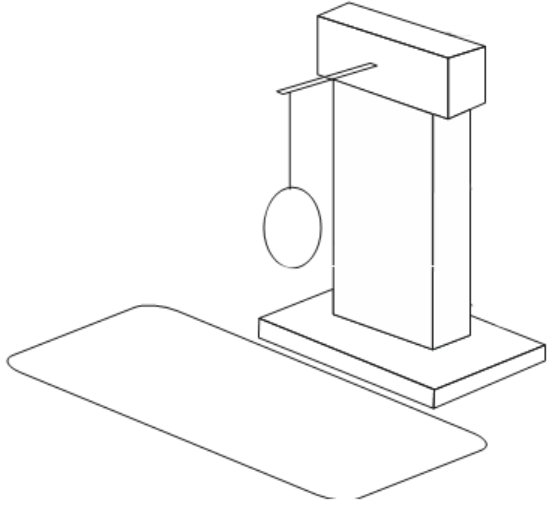
5.1. Tasarım 1 Tema “Göbekli Tepe”

Araştırma kapsamında ele alınan ve tasarım teması olarak kullanılacak olan birinci esin kaynağı tarihi 11500 yıl öncesine dayandırılan ve dünyanın en eski tapınağı olarak literatüre geçen mekanların biri olan göbekli tepedir. Göbekli tepe, insanlık tarihinin aydınlatılması açısından önemli bir yere sahiptir. Kazılar sonucunda 2 metre boyunu aşan ve belirli bir düzen içerisinde yerleştirilmiş heykellere rastlanmıştır. Kazı başkanı Prof. Dr. Klaus Schmidt tarafında bu heykellerin insan vücudunu simgelediği vurgulanmıştır. Bulunan heykeller üzerinde 2 ve 3 boyutlu hayvansal bezemeli süslemeler bulunmaktadır. 1 nolu tasarım çalışmasında da bu heykellerin form ve şekillerinden yararlanılarak tasarım oluşturulmuştur.

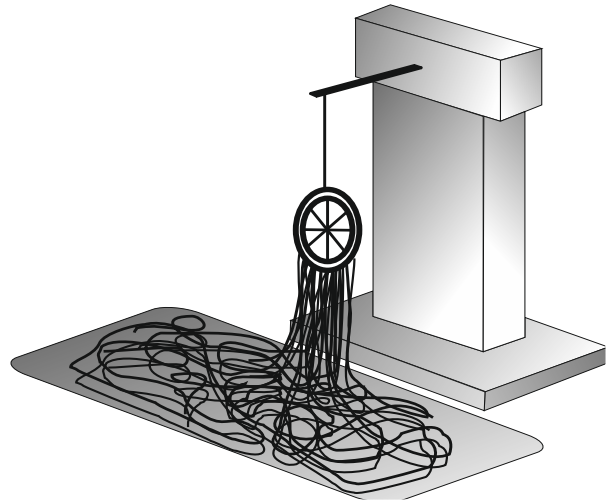

Resim 5.1. Göbeklitepe de bulunan heykellerinin görünümü (<http://www.radikal.com.tr>)

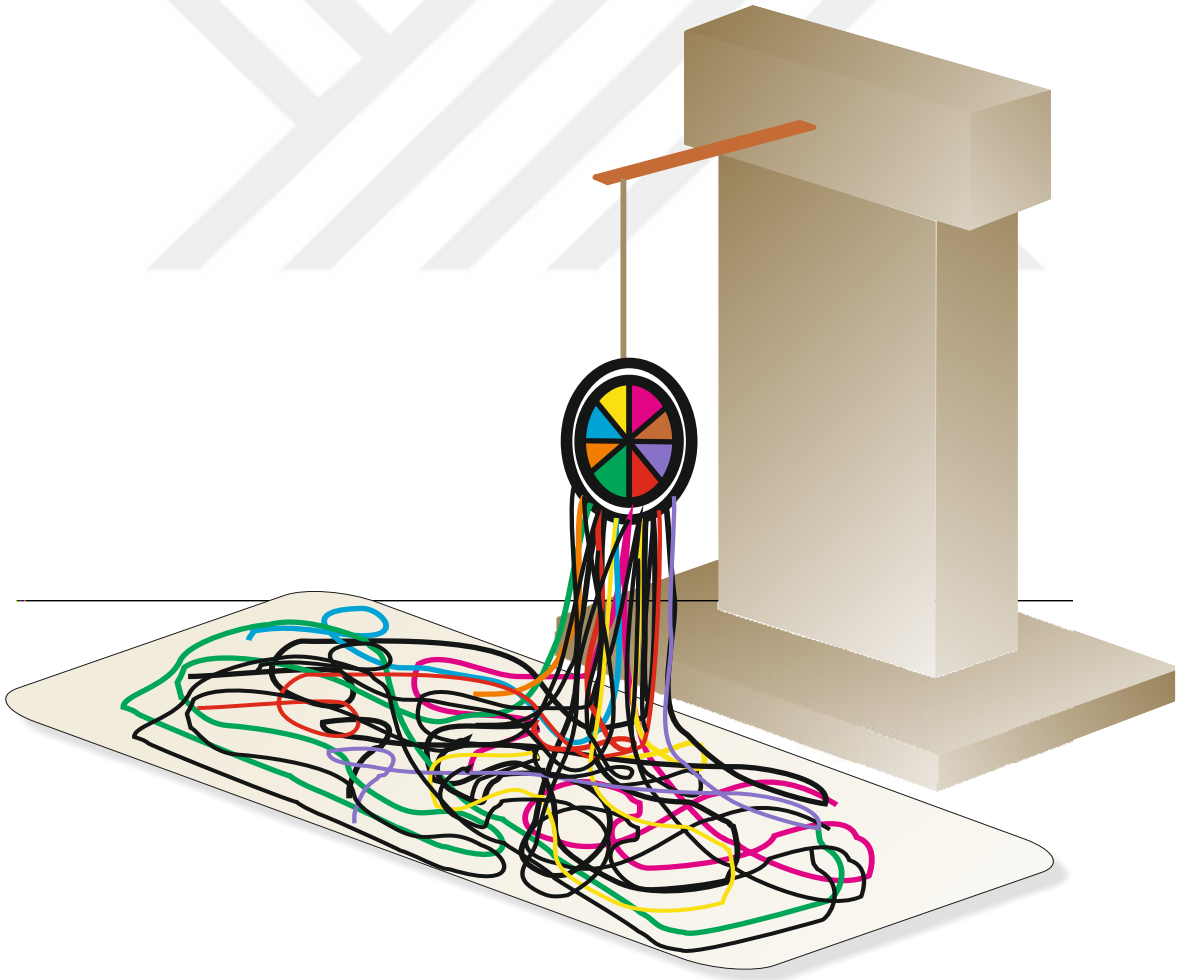
Tasarım sürecinde eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve renklendirilmesi aşamasından oluşmuştur.

Çizim 5.1. Tasarım 1 deneme çizimi

Çizim 5.2. Tasarım 3 boyutlu çizimi

Çizim 5.3. Tasarım 1 renklendirme ve boyut çizimi

5.2. Tasarım 2 Tema “Urfa Fıstığı”

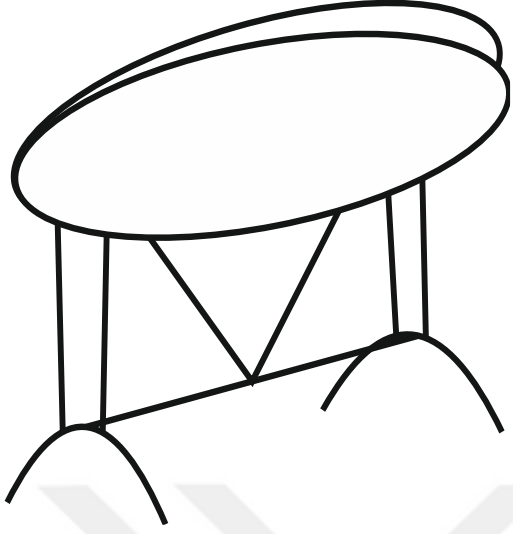
Urfa fıstığı sakız ağaçlıgiller familyasından olan kabuklu yapıya sahip yiyilebilen bir meyve yada ağacına verilen isim olarak bilinmektedir. Bu meyve veya kuru yemiş Şam fıstığı olarakta bilinmektedir. Bu meyveye antep fıstığı denilmesinin sebebi ilk fıstık işletme merkezinin antep şehrinde kurulması ve buradan türkiye ve dünya pazarına sunulmasıdır. Urfa fıstık profesyonel anlamada 1948 yılında Şanlıurfanın Ceylanpınar devlet çiftliğinde üretilmeye başlanmış ve urfalı çiftçilerin önem verdiği bir ürün haline gelmiştir. Tük yaptığı araştırmalar doğrultusunda dünya üretiminde 3 sırada olan ülkemizin, 2014 verilerine göre ise en çok üretimi olan ili Şanlıurfadır. 2 numaralı tasarım teması olarak seçilen bu ürünün şeklinden ve renk özelliklerinden yararlanılarak hediyelik eşya üretimine yönelik tasarım çalışması yapılmaya karar verilmiştir ([http://www.memurlar.net\(20,07,2015](http://www.memurlar.net(20,07,2015)); Ekonomi bakanlığı sektör raporları:1).

Resim 5.2. Urfa fıstığı yeşil hali ([tps://www.tarimsalpazarlama.com](https://www.tarimsalpazarlama.com))

Biblo ve yaka iğnesi tasarım sürecinde eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve renklendirilmesi aşamasından oluşmuştur.

Çizim 5.4. Tasarım 2 deneme çizimi

Çizim 5.5. Tasarım 3 boyutlu çizimi

Çizim 5. 6. Tasarım 2 renklendirme ve boyut çizimi

Çizim 5.7. Urfa fıstığı tasarım 3 boyutlu broş çizimleri

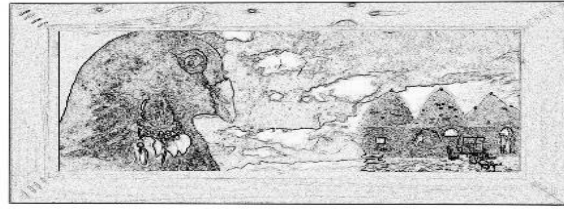
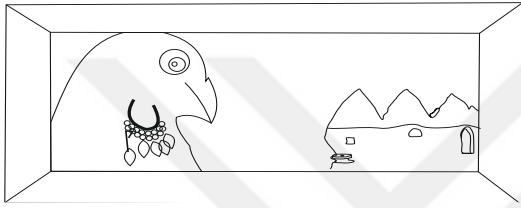
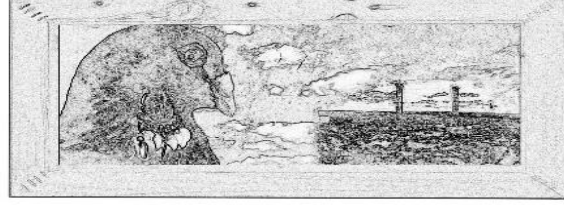
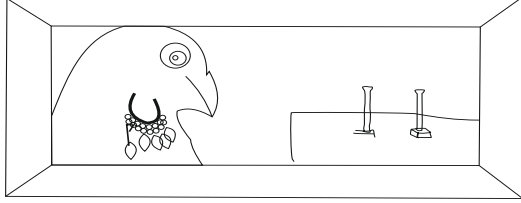
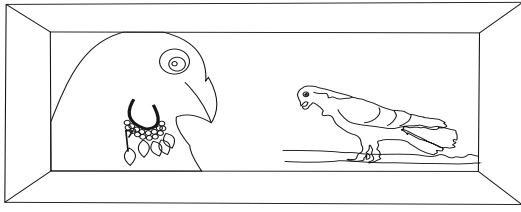
5.3. Tasarım 3 Tema “Güvercin”

Güvercin Şanlıurfa kültüründe önemli bir yere sahiptir. Güvercin türleri içinde önemli olan kuşlar ilk haberleşme aracı olmasının yanında hobi olarak yetiştirilmesi yapılmaktadır. Bu kuş türü beyin yapısı nedeniyle yeryüzündeki manyetik alanları iyi algılamakta ve yön bulma kabiliyetleri yüksek türlerdir. Şanlıurfada geçmişten günümüze kadar çok sevilen bu kuş türü sözlü sanatta ve mimaride de yerini almıştır. Güvercinin geçtiği türkülerin yanında manilerde ve diğer sözlü sanat türlerinde rastlanılmaktadır. Urfadaki eski konakların avlu kısımlarında bulunan ve taka denilen yerler güvercin beslemenin yöre kültüründeki önemini vurgulamaktadır. Urfa halkı güvercin beslemenin eve bereket getireceğine, çocukları koruyacağına, genç erkek ve kız çocuklarına hayırlı kısmet açacağı gibi inanışlara sahiptirler(<http://www.guvercinler.gen.tr/>(10.03.2016); Yılmaz ve Boz:2012).

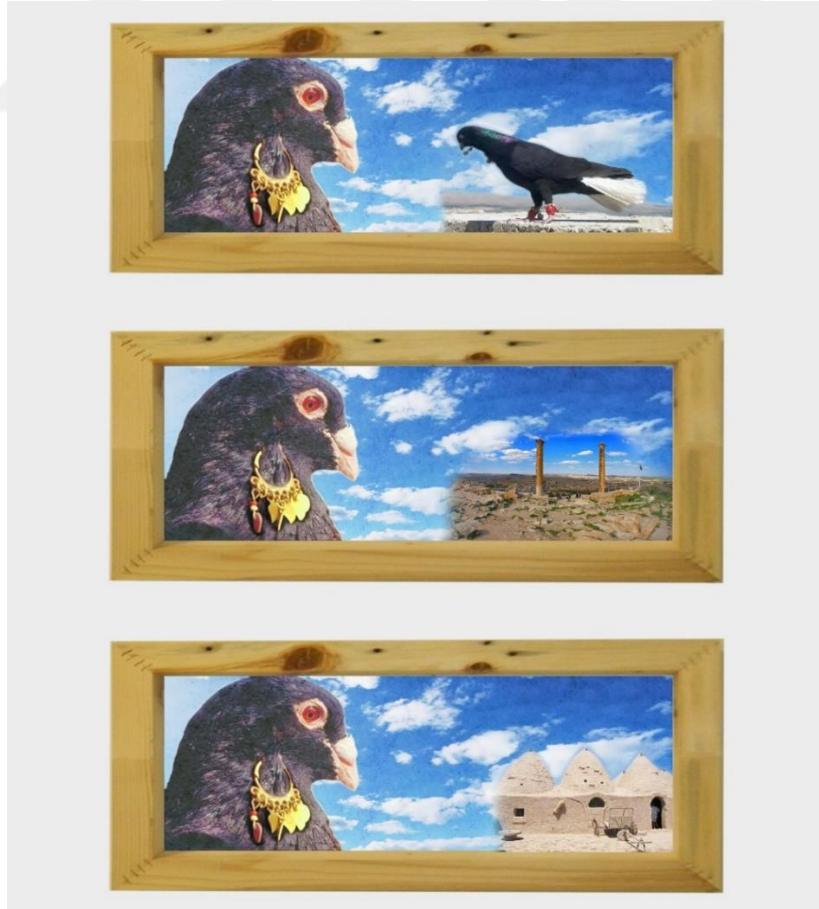
Resim 5.3. Urfa’da halhal takılan güvercin (<http://www.guvercinrehberi.com>)

Üçüncü tasarım teması olarak seçilen güvercinin, Şanlıurfa’nın diğer tarihi mekânlarıyla birlikte yüzey olarak çalışılması ve bu yüzeylerin tablo olarak tasarlanmasına karar verilmiştir. Tasarım sürecinde eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve renklendirilmesi aşamasından oluşmuştur.

Çizim 5.8. Tasarım 3 deneme çizimi

Çizim 5.9. Tasarım 3 boyutlu çizimi

Çizim 5.10. Tasarım 3 renklendirme ve boyut çizimi

5.4. Tasarım 4 Tema “Sepki”

Şanlıurfa tepme keçeciliğinin ayrılmaz araçlarından olan sepki 45-60 cm boyutlarında genellikle dut, nar, çeviz ve zeytin dallarından yapılan yapısal olarak elin parmakalrı şeklinde sıralana 5 yada 6 cubuğun birleştirilmesiyle oluşturulan bir araçtır. Urfadaki tepme keçe ustalarının uzayan elimizdir şeklindeki tanımı ve taranmış yünlerin desen üzerine eşit miktarda serilmesine yardımcı olan bu araç keçecilikte büyük önem arz etmektedir. Şanlıurfa merkez ustalarından ömer ustanın bu sepkideki her bir çubuk bir anlamı vardır önemli bir araçtır demesi tasarımlarımızda bize ilham vermiş ve bu araçın her bir çubuğunun keçecilik sanatındaki ilkeler ifade etmeye çalışılmıştır. Bu ilkeler belirlenirken yöredeki ustanın görüşlerine ve yorumlarına önem verilmiştir. Keçecilik ilkerini şu şekilde sıralaya biliriz;

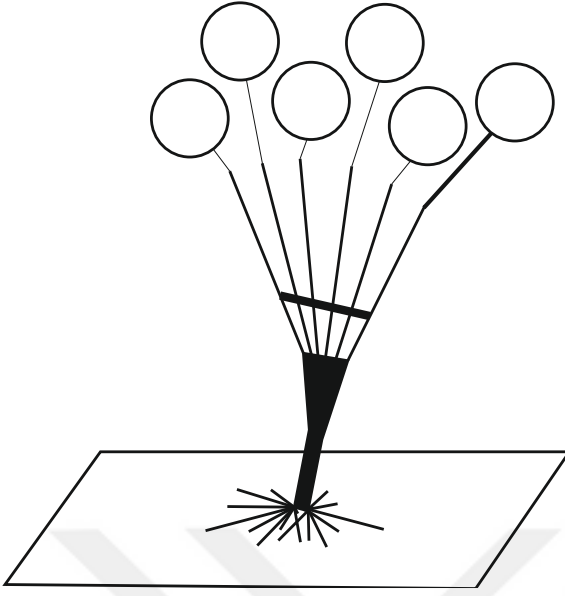

- Ustalık
- Birikim
- Desen
- Malzeme
- Boya
- Yün

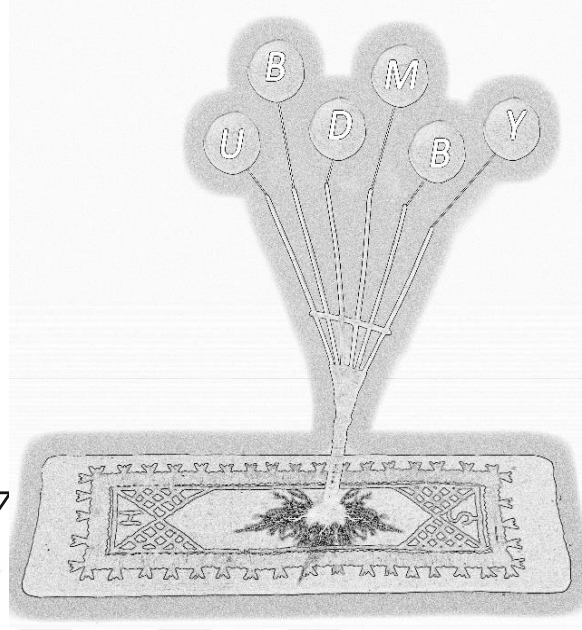
Resim 5.4. Duvara aslı duran sepki (Özgün 2015)

Bu tasarım temasına uygulanan form keçecilik sanatında kullanılan sepkiyle heykel çalışması tasarlanmıştır. Tasarım eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve son çizim ise tasarımın renklendirilmiş halini göstermektedir. Tasarım çalışmasında kullanılan araçların yapılan ürünler (yaygı v.b.) ile ayrılmaz bütünlüğü anlatılmaya çalışılmış ve keçeciliğin ilkeleri belirlenerek bu ilkelerin baş harfleri keçeden yapılan topların üzerine yer almıştır.

Çizim 5.11. Tasarım 4 deneme çizimi

Çizim 5.12. Tasarım 3 Boyutlu çizimi

Çizim 5.13. Tasarım 4 renklendirme ve boyut çizimi

5.5. Tasarım 5 Tema “Harran”

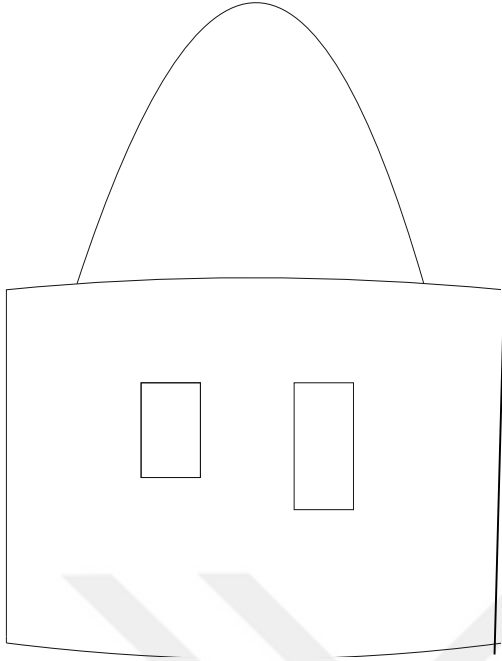
Şanlıurfa'nın tarihine bakıldığında çok eskilere dayandığı ve yapılan arkeolojik kazılardan elde edilen buluntularla bu bölgenin paleolitik dönemde yerleşimin olduğu ortaya çıkmaktadır. Urfa'nın sözlü kültürünün bir parçası olan söylencelerde ise Hz. Âdem ve Havva'nın ilk olarak yeryüzünde Harran dolaylarına indirildiği ve bu topraklarının bereketinin farkına vararak burada tarım yaptıkları söylenmektedir. Bu bölgenin tarihçiler tarafından bereketli hilal olarak adlandırıldığı ve Harran'ın ise bu hilalin merkezinde bulunduğu bilinmektedir. Bereketli topraklarıyla pek çok medeniyete ev sahipliği yapan bu toprakları üzerinde yaşayan insan topluluklarının izlerini de taşımaktadır. Dünyanın ilk üniversitesi gibi tarihi mekânlara sahip olan Harran'ın bir diğer önemli değeri ise M.Ö. 1500-1450 yıllarında kurulan ve Hurri-Mitanni topluluğu tarafından bırakılan Harran'ın kubbeli evleridir. Harran'ın yazılı tarih öncesinden kalan bu evleri hala ayakta durmakta ve üzerinde yaşayan toplulukların hikâyelerini fısıldamaktadır. Kullanımına devam edilen bu toprak evlerde keçe yaygı serme geleneği devam edilmektedir.

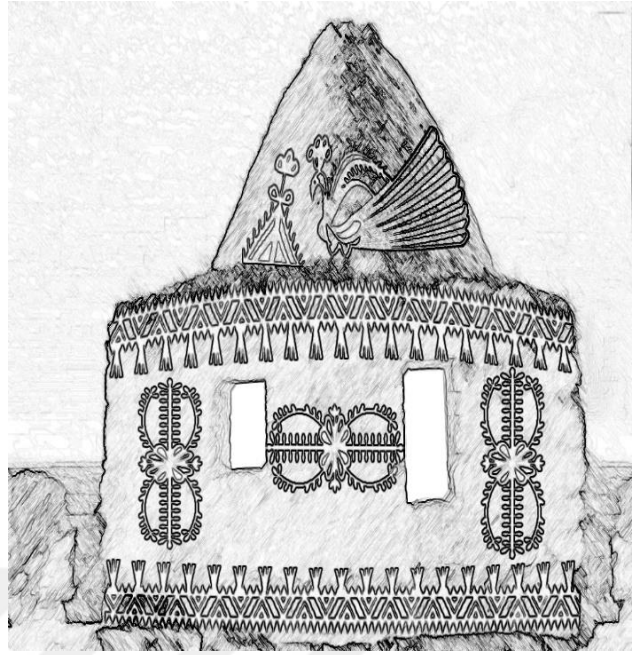
Resim 5.5. Harran kubbeli evleri (<http://www.turkeyvacationplaces.com>)

Tasarım eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve son çizim ise tasarımın renklendirilmiş halini göstermektedir. Tasarım çalışmasında yün malzemeyi üç boyutlu şekilde keçeleştirilmesiyle kubbeli evlerin formu keçe malzeme ile çalışılması ve bu zemin üzerine geleneksel tepme keçe motiflerinin süslenmesi planlanmıştır.

Çizim 5.14. Tasarım 5 deneme çizimi

Çizim 5.15. Tasarım 3 boyutlu çizimi

Çizim 5.16. Tasarım 5 renklendirme ve boyut çizimi

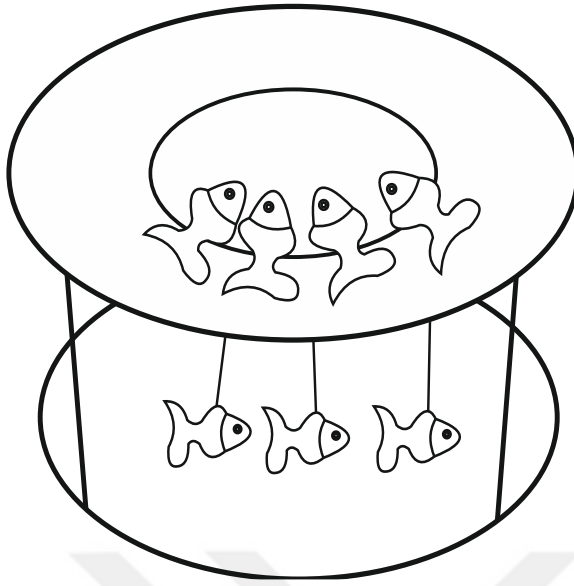
5.6. Tasarım 6 Tema “Balık”

Şanlıurfa merkezinde bulunan ve tarihi mekanların içerisinde en önemli yere sahip olduğu bilinen yerlerin başında gelen balıklı göl diğer adıyla halil-ür Rahman gölü gelmektedir. Bu göl ve içerisindeki balıklar hakkında halk tarafından farklı söylenceler bulunmakta ve kutsal sayılmaktadır. Hikayelerden biri şu şekildedir; Bu göl Hz. İbrahim'in dönemin yöneticisi olarak hüküm süren nemruda karşı göstermiş olduğu tevhit mücadelesinde sonucunda nemrut tarafından kentin etrafındaki bütün odunlar toplanarak büyük bir ateş yakılmış ve mancınıklara bağlanan İbrahim peygamber gerdirilen ipele bu ateşin içerisine atılmıştır. Allah tarafından ateşe “İbrahim için için selametsin ol” emriyle birlikte ateş suya ateş içerisinde yanan odunlar ise balığa dönüşmüştür. Bu olay ile ilgili tarihçiler kesin bir kanıt bulamamakla birlikte arkeolojik kazılar sonucunda ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Şanlıurfa inanç turizmi kapsamında yerli ve yabancı turistler tarafından ziyaret edilen bu balıklar esin kaynağı olarak seçilmiş ve 6. tasarım temasını oluşturmaktadır.

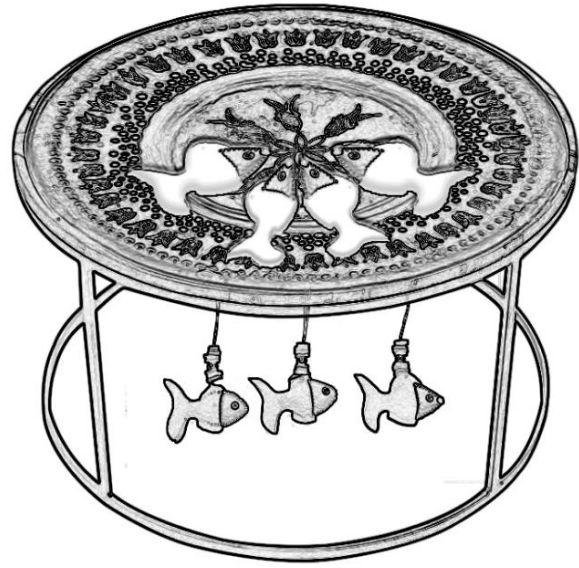

Resim 5. 6 Balıklı göle bağlı dükkân içerisinde bir gölet (2015 Özgün)

Tasarım çalışmasında Şanlıurfa'nın el sanatlarından olan dövme bakır işçiliğinden yararlanılmıştır. Bakır ve keçeden yapılan balıkların birleştirilmesiyle oluşturulan kompozisyon ev dekorasyonu tamamlayan bir sehpa olarak tasarlanmıştır. Tasarım eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve son çizim ise tasarımın renklendirilmiş halini göstermektedir.

Çizim 5.17. Tasarım 6 deneme çizimi

Çizim 5.18. Tasarım 3 boyutlu çizimi

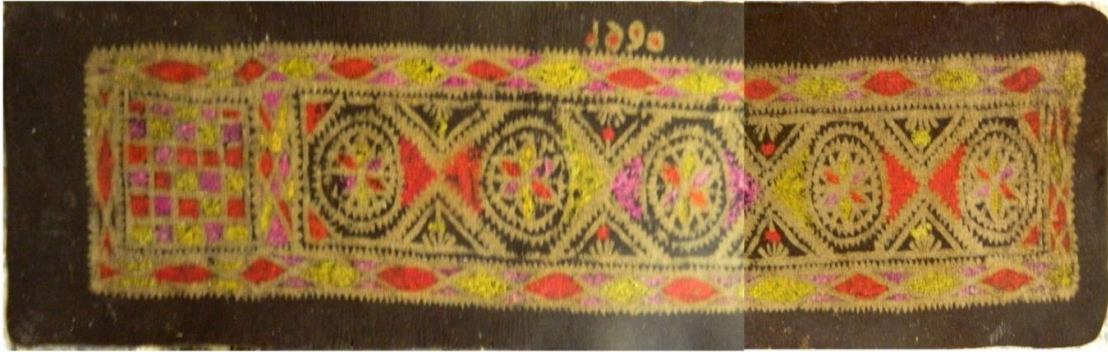

Çizim 5.19. Tasarım 6 renklendirme ve boyut çizimi

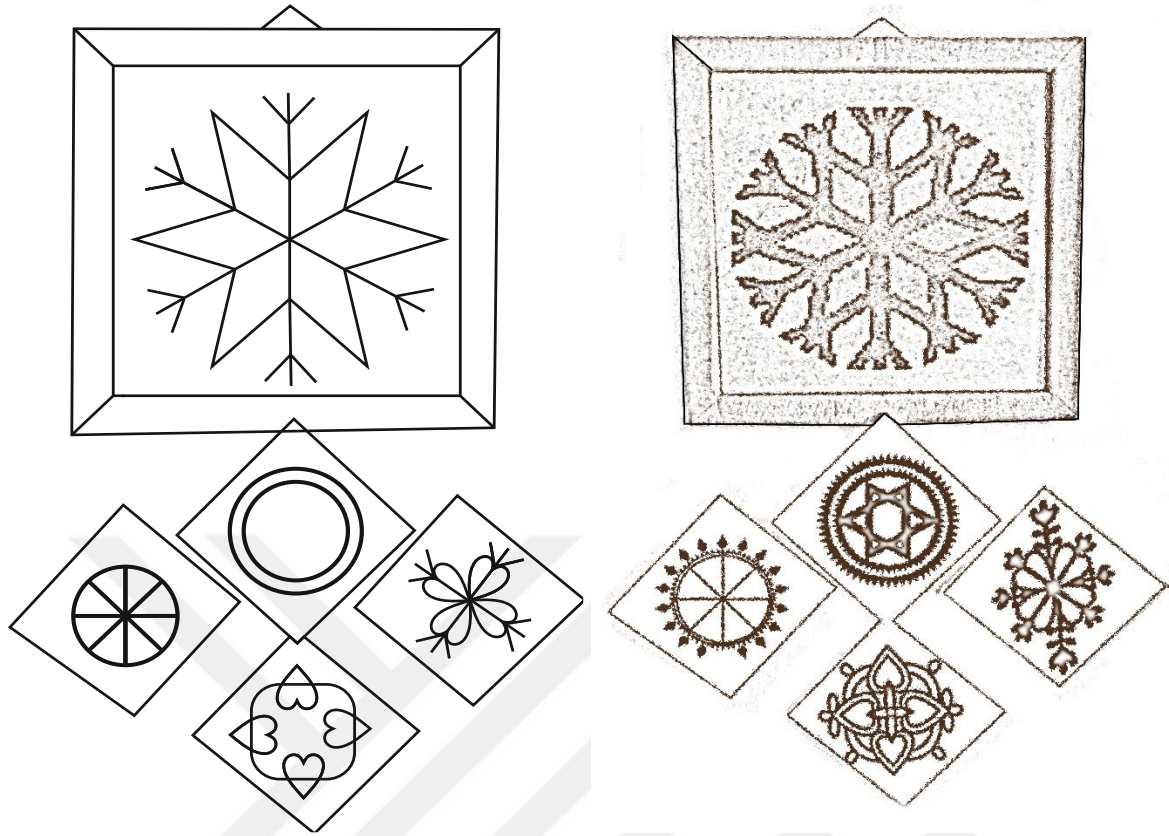
5.7. Tasarım 7 Tema “Yaygılar”

Yere yada sedir üzerine serilen tekstil malzemesi olan yaygı insanların çevrelerindeki olumsuz şartlardan korunmak için kullandıkları ilk tekstil malzemelerinde olduğu bilinmektedir. Yapılış tekniklerine göre ve kullanılan malzemeye göre çeşitleri bulunan yaygılar içerisinde, keçe yaygılar büyük önem arz etmektedir. Orta asyadan anadoluya türk akınları sonucunda gelen tepme keçe sanatı insan ihtiyaçları doğrultusunda üretildiği görülmektedir. Geçmişte göçebe yaşam biçimini benimsemiş olan türk halkı çadırlarını keçeden ürettiği belirli kaynaklarda geçmektedir. Yerleşik yaşam biçimini benimseyen bu topluluk keçeyi kullanmaktan vazgeçmemiş ve yaygı olarak kullanmaya devam etmiştir. Günümüzde geleneksel tepme keçe denildiğinde akla gelen birinci ürün yaygı türü olması anadolunun belirli yerlerinde bu amaçla kullanılmasının devam etmesinden kaynaklanmaktadır. Şanlıurfada yapılan keçe çalışmalarında en fazla paya sahip ürün yaygılardır. İncelenen yaygı örneklerinin her birinin ayrı bir düzen içerisinde farklı motiflerden oluştuğu görülmüştür. Sanayinin gelişme ve teknolojinin ilerlemesiyle keçe yaygılarda eskisi kadar kullanılmadığı ve bu bağlamda zengin yapıya sahip bu yaygıların ev dekorasyonlarını tamlaması amacıyla farklı şekilde kullanımın artırılması amaçlanmıştır.

Resim 5.7. Kahverengi zeminli keçe yaygı (Özgün 2015)

Tasarım çalışmasında kullanılan en büyük parçanın içerisinde kullanılan motif yapılan araştırmada en çok rastlanan göbek motifidir, bunu sırasıyla küçük parçaların üzerindeki göbek motifleri takip etmektedir. Sarkık şekilde duran bu küçük parçalar istendiğinde bu şekliyle istendiğinde ise ana çerçeveye yerleşerek kullanılabilir. Tasarım eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizimleri ve tasarımın renklendirilmiş halini göstermektedir.

Çizim 5.20. Tasarım 7 deneme çizimi

Çizim 5.21. Tasarım 3 boyutlu çizimi

Çizim 5.22. Tasarım 7 renklendirme ve boyut çizimi

5.8. Tasarım 8 Tema “Çit örücülüğü”

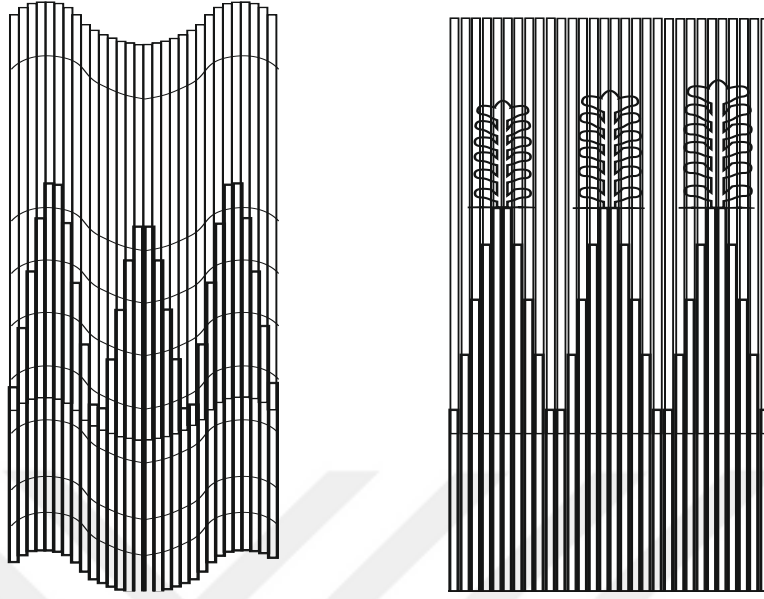
Sekizinci tasarım “çit örücülüğü” isimli tasarımdır. Bu tasarım çalışması uygulanmıştır. Sekizinci tasarımda tema olarak kullanılacak olan esin kaynağı, Türk çadır kültürünün vazgeçilmez bir parçası olan bitkisel çit örücülüğüdür. Çit örücülüğünün tarihine bakıldığında M.Ö. 3-4 tarihlenen Pazırık kurganlarından çıkarılan sanat eserlerinin içerisinde yer aldığı görülmektedir. Türk kültüründe öneme sahip olan bu el sanatı Şanlıurfa da göçer Türkler tarafından hala devam ettirilen çadır kültürünün vazgeçilmez bir parçasıdır. Çadırın iç kısmını bölümlere ayırmak için âdete bir duvar olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada çit örücülüğü tekniğinden yararlanılıp bir sanat objesi yaparak geleneksel el sanatlarımızın geleceğe taşınması amaçlanmıştır.

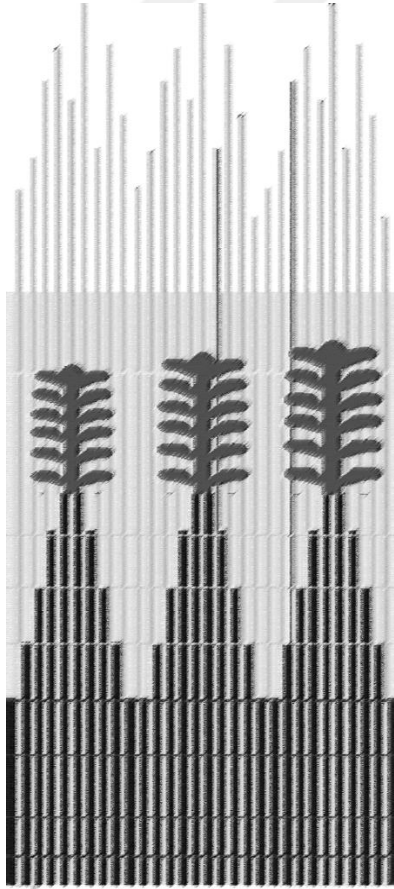
Resim 5.8. Kahverengi zeminli keçe yaygı (Akpınarlı ve diğerleri:2012)

Çalışmada tasarım eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve son çizim ise tasarımın renklendirilmiş halini göstermektedir. Tasarımın işlem aşamaları yazılmış ve kademeli olarak fotoğraflanmıştır.

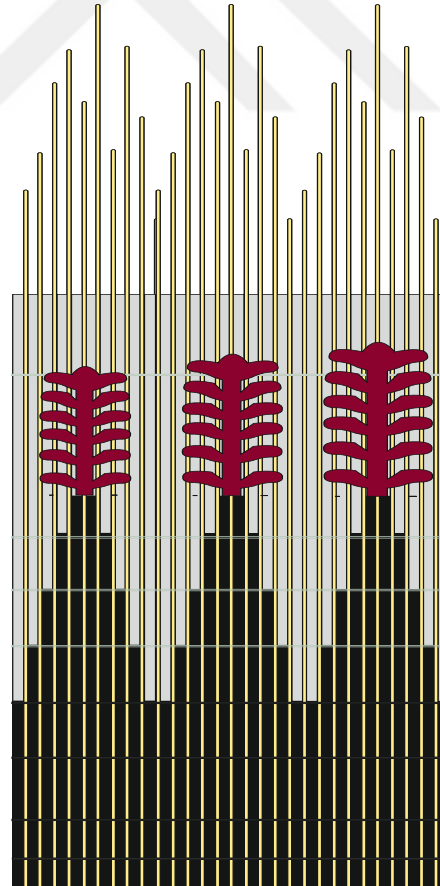
5.8.1. Tasarım çizimleri

Çizim 5. 23. Tasarım 8 deneme çizimleri

Çizim 5.24. Tasarım 3 boyutlu çizimi

Çizim 5.25. Tasarım 8 renklendirme ve boyut çizimi

5.8.2. Tasarım uygulanması

Kullanılan gereçler

- Kalın çit
- İnce çit (sazlık)
- Keçi kılından iplik
- Siyah yün
- Beyaz yün
- Bordo yün
- Birleştirmede yün iplik

Kullanılan teknik

- Çit örücülüğü
- Keçe iğneleme

İşlemler

- Çitleri hazırlamak

Tasarım doğrultusunda çitlerin boyları eşit olacak şekilde kesilir ve üzerindeki fazla lif artıkları temizlenir. Eğri ve şekilsel bozukluğu olanları ayırılır.

Resim 5.9. Çitlerin hazırlanması (Özgün 2015)

- Çitleri tasarım doğrultusunda çizmek

Yapılacak tasarım doğrultusunda kurşun kalem yardımıyla çitlerin üzerini çiziniz. Deseni çitlerin üzerinde belirleyiniz.

Resim 5.10. Çitlerin yünle sarılması
(Özgün 2015)

Resim 5.11. Çitlerin kıl ipele sarılması
(Özgün 2015)

- Çubukların iki guruba ayırmak

Çitlerin eşit sayıda iki gruba ayırınız, ayrılan birinci grup siyah keçi kılı ve ikinci grubu ise siyah renkteki yün ile çizilen kısmı sarmaya başlayınız. Sarmaya başladığınız çitleri sıkı olmasına özen gösteriniz.

Resim 5.12. Çitlerin iki kısma ayrılması
(Özgün 2015)

Resim 5.13. Tasarım doğrultusunda siyah yün ve ipliklerin sarılması
(Özgün 2015)

- Desenin üst kısmındaki kısmı beyaz yünle sarmak,

Tasarım doğrultusunda siyah rengin bitiminden sonra kalan üst kısımları beyaz yün kullanarak sıkıca sarınız. Sarım işlemi bittikten sonra numaraladığınız çitleri yan yana dizerek kontrol ediniz. Kontrol işleminde sarım işleminin taşan kısımlarını düzeltiniz.

Resim 5.14. Tasarım doğrultusunda beyaz yünlerin sarılması(Özgün 2015)

- İnce çitleri hazırlamak

Üzeri sarım yapılan çitlerin daha incesini alınız ve tasarım doğrultusunda boylarını belirleyiniz. Bu işlemde sonra ince çitlerinizi temizleyiniz ve üzerinde bulunan fazla lif artıklarını bir bıçak yardımıyla soyunuz.

- İnce çitleri yerleştirmek

Çitlerinizi sarımı yapılan kalın çitlerin ortasına birer adet yerleştiriniz. Bu yerleşimde uzun olan çitlerin tasarımın orta kısmına gelmesine dikkat ediniz.

- Çitleri birleştirilmek

Yerleştirme işlemi bittikten sonra yün ipliği kalın iğneye geçiriniz. İpliği fazla uzun tutmayınız. Yün iplik kullanacağınızdan dolayı sürtünmenin etkisiyle yırtılma gerçekleşebilir buna dikkat ediniz.

Birleştirmeye en dıştaki çitten başlayınız ve sıkıca bağlayınız. Bağladınız ipliği çitlerin arasından geçiriniz her geçirme sonrasında çitin etrafından döndürerek sıkıştırınız. Her birleştirme bitiminde son çite sıkıca bağlayınız ve kalan ip artığını geriye doğru çitlerin arasından geçiriniz

Resim 5.15. Çitlerin arasına ince çitlerin yerleştirilmesi ve birleştirilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.16. Birleştirilen tasarımın genel görüntüsü (Özgün 2015)

- Beyaz ip kullanmak

Çitlere sarılan renklerin birleşim yerlerine uygun renkteki yün iplik kullanımına dikkat ediniz.

- Desenleri yerleştirmek ve çizmek

Çitlerin sarım işlemi bittikten sonra mürekkebi uçan bir kelemle üzerine işlenecek motiflerin yerleri belirlenir ve çizilir.

Resim 5. 17. Tasarım üzerine yapılacak olan payam motifinin çizilmesi (Özgün 2015)

Resim 5. 18. Tasarım üzerine payam motifinin iğnelenmesi (Özgün 2015)

- Yünleri iğnelemek

Çizim işlemi bittikten sonra desende kullanılacak bordo yünleri az bir miktarda demetleyiniz ve keçe iğnesi yardımıyla tutturunuz. Tutturma işleminde çitlerin üzerine sarılan yünlerle birleşmesini sağlayınız. Bu birleştirme işleminde çitlerin arasında geçirerek sağlamlaştırınız ve şeklin bozulmamasına önem gösteriniz.

- Desenleri sabunlu su ile keçeletirmek

Bir kabın içerisine rendelenmiş sabunları atınız ve sıcak su yardımıyla eritiniz. Çit üzerine tutturulan desenleri kontrol ediniz ve tasarımı masaya yerleştiriniz. Desenlerin üzerine ince bir tül seriniz ve üzerine hazırladığınız sudan az bir miktar serpiştiriniz. Bu işlemden sonra parmak uçlarıyla ovalayınız. Ovalama işlemini narin bir şekilde yapmaya özen gösteriniz. Bu işlemi 15 dk (keçeleşme gerçekleşene kadar) boyunca devam ediniz.

- Tasarımı kurutmak

Sabunlu suyla ıslatılan tasarımın üzerindeki fazla suyu bir havlu yardımıyla alınız. Bu işlemden sonra tasarımı düz bir şekilde havadar bir yerde kurutunuz.

Resim 5.19. Tasarımın havadar bir ortamda kurutulması (Özgün 2015)

Resim 5.20. Tasarımın bitmiş genel görünümü (Özgün 2015)

- Tasarımın tutkallaması

Tasarım üzerinde oluşan yün kıl havlarının uçmasını engellemek için en iyi yöntem marangoz tutkalıyla yapıştırmaktır. Bu işlem için bir tatlı kaşığı tutkalı bir kap içerisine koyunuz ve üzerine iki bardak su ekleyerek seyreltiniz. Hazırladığınız sıvıyı bir sünger yardımıyla tasarımı nemlendiriniz. Bu işlemde hazırladığınız sıvının tasarım üzerinde akmasına özen gösteriniz. Tasarımı düz bir şekilde havadar bir ortamda kurutunuz.

5.9. Tasarım 9 tema “Nar”

Dokuzuncu tasarım “Nar” isimli tasarımdır. Bu tasarım çalışması uygulanmıştır. Dokuzuncu tasarımda tema olarak kullanılacak olan esin kaynağı, nar olarak belirlenmiştir. Narın kökenine bakıldığında çok eskilere dayandığı görülmektedir. Bereketle özdeşleşen nar kültürü Şanlıurfa da büyük bir önem sahiptir. Yörede nar ile ilgili en eski söylence şu şekilde anlatılmaktadır. Hz Âdem ve Havva cennette kovulduklarında dünyada ilk geldiklerin yerin Harran dolaylarında olduğu ve buranın çok yeşil olduğu anlatılmaktadır. Fakat Hz. Âdemin dikkatini bir şey çekmiştir. Etrafta birçok çiçek ve yeşillik olmasına rağmen hiç ağaç yoktur. Cennetten getirdiği iki fidanı buraya dikecektir. Bu fidanlardan biri gül diğeri ise nar dalıdır. Bu cennet meyvesini pek çok dini kaynaklarda geçtiği görülmekte ve son din İslam dininde ilahi kitabı kuran-ı kerimde bahsedilmektedir. Nar Urfa'nın sembolleri içerisine öyle yerleşmiştir ki nar motifine her alanda rastlamak mümkündür. Nar kelimesi Urfa'nın halk türkülerinde de görülür, türkülerden bazıları şunlardır; Kara köprü Narlıdere, sevdalandım bir güzele vb. Kara köprü belediyesi tarafından belediye logosu olarak seçilen nar son zamanlarda peyzaj çalışmalarında da park ve bahçelerde nar köşesi şeklinde de görülmektedir. Tez çalışmasının Urfa'nın kültürel değerlerini tasarıma dönüştürülmesi kapsamında nar motifinden yararlanılmış ve tekstilde boyut kazandırılan sanat objesine dönüştürülerek tasarım uygulanmıştır.

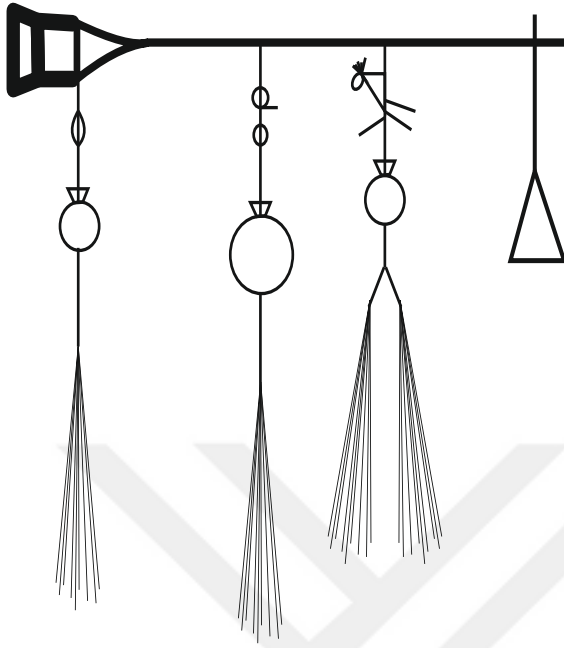

Resim 5.21. Şanlıurfa'da bir kavşakta nar heykeli (<http://www.guneydogutv.com>)

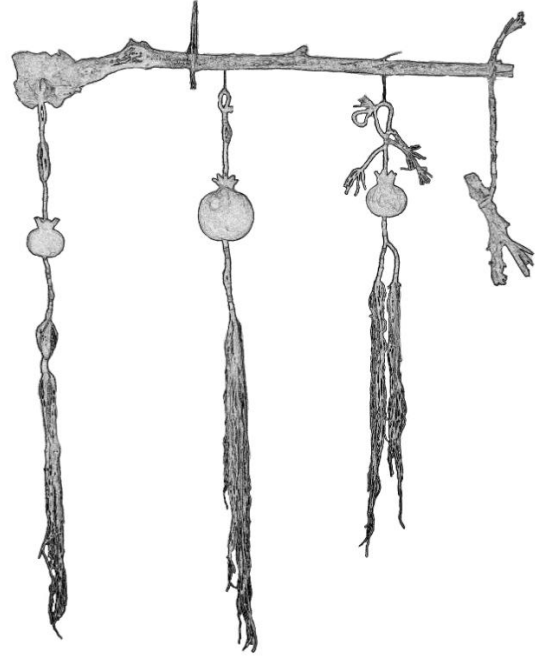
Çalışmada Tasarım eskiz çizimleri, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve son çizim ise tasarımın renklendirilmiş halini göstermektedir. Tasarımın işlem aşamaları yazılmış ve kademeli olarak fotoğraflanmıştır.

5.9.1. Tasarım çizimleri

Çizim 5.26. Tasarım 9 deneme çizimleri

Çizim 5.27. Tasarım 3 boyutlu çizimi

Çizim 5.28. Tasarım 9 renklendirme ve boyut çizimi

5.9.2. Tasarım uygulanması

Kullanılan gereçler

- Renkli yün (keçe için) ,Renkli yün iplik(bağlamalar için)
- Elyaf

Kullanılan teknik

- Tepme keçe
- Bağlama

İşlemler

- Kalıp hazırlamak

Yapacağınız narın boyutuna uygun patlayan poşet naylonla dairenizi oluşturunuz. Bu işlemi yaparken keçenin küçüleceğini göz önüne alınız ve paylı kesiniz. Hazırladığınız kalıbı şeffaf bir naylon üzerine indiriniz.

Resim 5.22. İç kalıp için bubble naylon
(Özgün 2015)

Resim 5.23. İç kalıbın paylı
kesilmiş şekli (Özgün 2015)

Resim 5.24. Kalıbın naylon üzerine serilmesi ve desen yünlerinin serilmesi (Özgün 2015)

- Yünleri sermek

Yapacağınız desenin veya oluşturacağınız gölgenin sereceğiniz yünün iç kısımda kalmasına dikkat ediniz. Gölgede kullanacağınız yünleri ince bir şekilde seriniz. Üzerine narın renkleri uygun yünlerinizi 360 derece her yöne eşit miktarda seriniz. Kalıbın tamamen kapanmasına özen gösteriniz. Birinci serim işlemi bittikten sonra alta serdiğiniz naylondan üzerine sererek ters çeviriniz.

Resim 5.25. Serilen gölge deseni ve narda kullanılacak yün (Özgün 2015)

Resim 5.26. Yünlerin farklı açılarla serilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.27. Ön yüze serilen yünlerin kalıpla birlikte döndürülmesi(özgün 2015)

- Kapaklamak

Serilen yünleri kalıpla birlikte ters çevirdikten sonra kalıbın altındaki gölgeler karşılık gelecek şekilde renkli yünlerinizi seriniz ve kenarda kalan yünleri sabunlu su yardımıyla içe katlayınız. Katlama işleminden sonra birinci serdiğiniz yün miktarı kadar yünü aynı şekilde bu yüzdede seriniz. Serim işlemi bittikten sonra tekrar ters çeviriniz ve kenarda kalan fazlalıkları içe doğru çeviriniz.

Resim 5.28. Kalıp üzerine desenlik yünlerin atılması ve sabunlama (Özgün 2015)

Resim 5.29. Altta kalan fazla yünlerin içe katılması ve ıslatılması (Özgün 2015)

Resim 5.30. Kaplanan yüzeyin üzerine yün serilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.31. Serilen yünlerin son kaplama işlemi (Özgün 2015)

- Islatmak ve kenarları kaynaştırmak

Kaplama işlemini tamamladıktan sonra hazırladığınız serilmiş yünlerinizin üzerine ince bir tül seriniz ve üzerine hazırlamış olduğunuz sabunlu sudan serpiştiriniz. Bu işlemden sonra kalıbın dış kısmından içe doğru dairesel hareketlerle kenarda sürekli içe doğru katladığınız payları birleştirmek için ovalayınız. Sabunlu su ile buluşan yünlerin incelendiğini göreceksiniz bu işlemi iki yüz için 15 dakika boyunca uygulayınız.

Resim 5.32. Serilen yünlerin tülle kapatılması ve sabunlu suyla ıslatılması(özgün 2015)

- Tepmek
- Kalıp üzerine serdiğiniz ve incelttiğiniz yarı keçeleşmiş malzemeyi ince bir boruya sararak tepme işlemini uygulayınız. Bu tepme işleminde fazla kuvvet uygulamadan öne ve arkaya götürerek hareket ettirirken kendi eksenini etrafında döndürünüz. Örneğin; yufka sarılmış oklavanın hareketi. Bu tepme işlemini her iki tarafa 30 dakika boyunca uygulayınız.
- Kalıbı çıkarma

Serdiğiniz desenin yani gölgelik yünlerin yönüne dikkat ederek makas yardımıyla dairesel bir kesit oluşturunuz. İçerisinde bulunan patlayan poşeti çıkarınız.

Resim 5.33. Tül üzerine serilen yünlerin ovalanması (Özgün 2015)

Resim 5.34. Tepme işlemi biten keçenin kesilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.35. Nar içerisinde kalan kalıbın çıkarılması (Özgün 2015)

- Pişirmek

Poşeti çıkardıktan sonra dairenin kenarlarında oluşan kırışıklıkları elinizle düzeltiniz. Bu işlemden sonra sıcak sabunlu suyla ıslatınız ve yarı keçeleşmiş narı elinizde çevirerek masaya vurunuz. Keçeleşmenin tamamen oluşmasından sonra eğrilikleri düzeltiniz. Bu işlemler tamamlanınca narınızın boyutunun küçüldüğünü göreceksiniz.

- Elyaf doldurmak ve kurutmak

Pişirmiş olduğunuz ıslak keçe narın içerisine alabildiğince elyaf doldurunuz. Elyaf doldurduktan sonra eğilen yerleri elinizle düzeltiniz. Doldurma işlemi tamamlandıktan sonra

sağlam bir iplikle açtığınız dairesel kesiti büzdürerek bağlayınız. Oluşan büzgülerin eşit aralıklarla olmasına özen gösteriniz. Bağlama işleminden sonra fazlalığı keserek düzeltiniz.

Resim 5.36. Pişirme işlemiyle birlikte boyut kazandırılması (Özgün 2015)

Resim 5.37. Nar içerisine elyaf doldurulması ve kurutulması (Özgün 2015)

- Üst ipleri dikmek ve bağlama

Narda kullanılan renklerle uyumlu olan 5 veya 6 renk yün iplikten her birinden 4 adet aynı boyutta kesiniz. Kestiniz iplikleri kalın bir iğneye geçirerek narın üst kısmındaki büzgülerin arasından geçirerek yukarıya doğru geçiriniz. Bu geçirme işleminde her ipi ayrı bir büzgüden geçirmeye dikkat ediniz. İplikleri geçirirken aynı renk ipliklerin yan yana gelmemesine özen gösteriniz.

Resim 5.38. Tasarım doğrultusunda üst ipliklerin dikilmesi (Özgün 2015)

- Alt ipleri dikmek ve bağlama

Alt iplikleri üst ipliklerden daha uzun bırakacak şekilde kesiniz. Üst ipliklerin karşına denk gelecek şekilde iplikleri altta dikiş. Bu dikişin birbirine yakın şekilde olmasına dikkat ediniz.

Resim 5.39. Tasarım doğrultusunda alt ipliklerin dikilmesi (Özgün 2015)

İplerin dikiş işlemini bitirdikten sonra tasarım doğrultusunda üst iplikleri iki gruba ayırınız. Birinci grup iplikleri 15cm boyda saç örgüsüyle sıkıca örünüz. İkinci grup ipliği ise çit örücülüğündeki gibi ipliği iplik grubu üzerinde dolayarak sarınız. Bu işlemi 2 cm devam ettirdikten sonra farklı bir renkteki iplikle devam ediniz. Bu işlemleri iplik bitene kadar devam ediniz ve ipliklerin en üst kısmında askıya tutturulacak bir boşluk bırakacak şekilde tasarım doğrultusunda bağlayınız. Üst kısımda kalan fazla püskülleri kesiniz.

Resim 5.40. Tasarım doğrultusunda ipliklerin örülmesi (Özgün 2015)

Resim 5.41. Tasarım doğrultusunda ipliklerin sarılması (Özgün 2015)

Nar tasarımının üst kısmında yapılan işlemlerin aynısını alt kısımda sarkan ipliklere tasarım doğrultusunda uygulayınız.

Resim 5.42. Tasarım doğrultusunda püsküllerin boyunun kesilmesi (özgün 2015)

- Püskül boyunu belirlemek

Altta sarkan ipliklerin boyu aynı doğrultuda olduğundan dolayı püskül görüntüsü vermemektedir. Bu ipliklerin püskül şekline getirebilmek için her birinin boyutunu birbirinden bağımsız bir şekilde keserek boyutlandırınız.

- Taç yaprakları oluşturmak

Daha önceden hazırlamış olduğunuz 3 mm kalınlığında çift renkli keçe parçasını narınızın taç genişliği kadar kesiniz. Bu keçe parçasının içte kalacak kısmının sarı olmasına dikkat ediniz. Taç enini narınızın boyutuna göre ayarlayınız ve zikzak şeklinde kesiniz. Hazırladığımız parçayı keçe iğnesiyle nara tutturunuz.

Resim 5.43. Taç yaprakların birleştirilmesi ve doku verilmesi (Özgün 2015)

Narınızın renk tonlarında yünleri üzerine yerleştiriniz ve taç yaprağıyla narı birleştiriniz. Bu birleştirme işleminden sonra narınızı biraz ıslatınız ve sabunu üzerinden dolaştırınız. Sabunlanan narın üzerine bir parça tül geçirin ve dairesel hareketlerle ovalayınız. Bu olavama işlemini 25-30 dakika boyunca sürdürünüz. Narın üzerindeki kalan dazla elyafları temizleyiniz ve kurumaya bırakınız.

Resim 5.44. Tasarım çalışmasının sabunla son keçeleştirme (Özgün 2015)

Resim 5.45. Nar tasarım çalışmasının genel görüntüsü (Özgün 2015)

5.10. Tasarım 10 Tema “Post”

Dokuzuncu tasarım “Post” isimli tasarımdır. Bu tasarım çalışması uygulanmıştır. Post tüylü hayvanlarının, tüylerinin altındaki tüylü derilerinin soyularak işleminden geçirilip kullanıldığı doğal deri ve tüyün birlikte olduğu bir tekstil yüzeyidir. Bu meslek Şanlıurfa Kürkçülük olarak geçmekte ve günümüzde halen devam etmektedir. Şanlıurfa hayvancılığının büyük bir kısmını oluşturan koyun yetiştiriciliği ve bu koyunlardan elde edilen tekstil ürünlerinde post diğer bir deyişle kürk bize bu tasarım çalışmasında ilham kaynağı oluşturmuştur. Yapılan alan araştırmasında sipahi pazarında post satıcısıyla yapılan görüşmede satıcının herkes evine post seremez şeklindeki sözleri bu tekstil malzemesinin bir kültür birikimiyle ilişkisini göz önüne sermektedir. Dini ritüellerde şeyhlik makamıyla da özleşen yapağı içeren deri ürünü yüksek rütbeyi simgeleyen bir ürün olarak kullanıldığı da dikkat çekmektedir. Günümüzde dünya üzerinde sadece postlarının kıymetleri yüzünden hayatları alınan hayvan türleri azımsanmayacak ölçüdedir. Bu tasarımda daha insani şekilde alınan hayvanların yünleriyle yine istenilen hayvanın renkleri ve şekilleri uygulanarak kullanılabilirliğine dikkat çekmek istenmiştir.

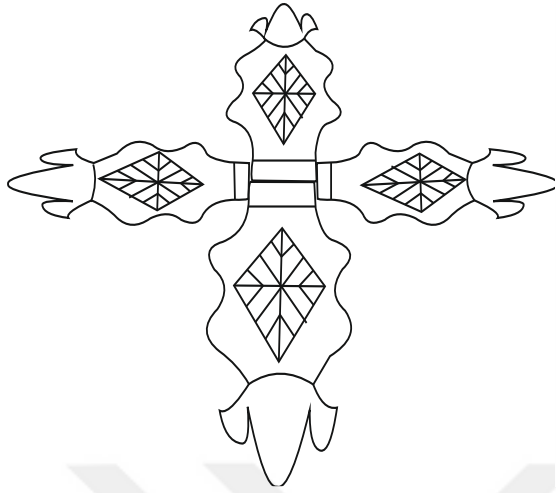

Resim 5.46. Şanlıurfa sipahi pazarında koyun postları (<http://www.milliyet.com.tr>)

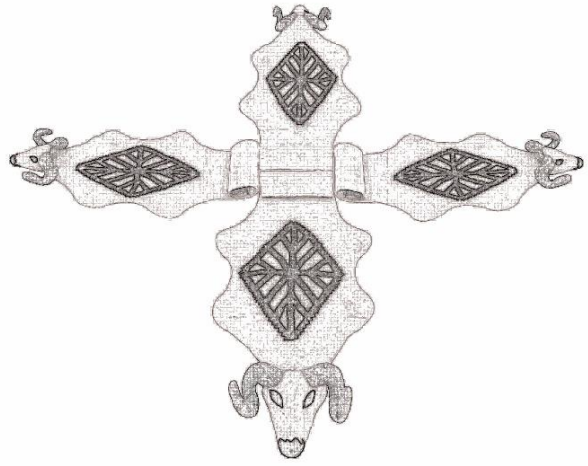
Çalışmada koyun postu koçbaşıyla birlikte kullanılarak ve üzerine bereket motifi işlenerek uygulanmıştır. Bu tasarım çalışmasının dört yöne bakacak şekilde yapılmasının nedeni ise kullanılan bereket motifinin dört yöne bereketi ulaştırması amaçlanmıştır. Yapılan tasarım eskiz çizimi, 3 boyutlu hale getirilmiş siyah beyaz çizim ve tasarımın renklendirilmiş halini göstermektedir. Tasarımın işlem aşamaları yazılmış ve kademeli olarak fotoğraflanmıştır.

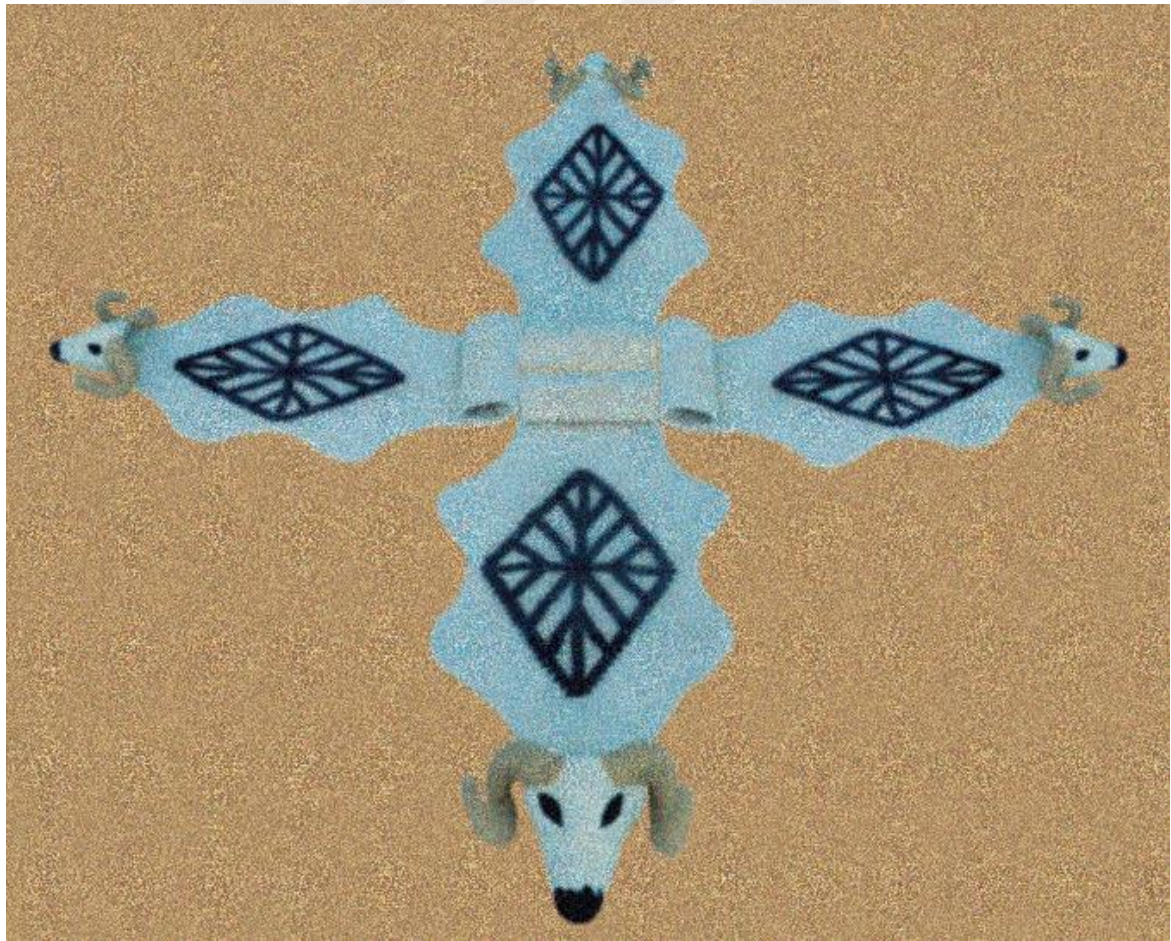
5.10.1. Tasarım çizimleri

Çizim 5.29. Tasarım 10 deneme çizimleri

Çizim 5.30. Tasarım 3 Boyutlu çizimi

Çizim 5.31. Tasarım 10 renklendirme ve boyut çizimi

5.10.2. Tasarım uygulanması

Kullanılan gereçler

- Siyah, beyaz ve bej renginde yün
- Sabun
- Kafa iskeleti için kafes teli
- Boynuz için metal tel

Kullanılan teknik

- Tepme keçe
- İğneleme keçe

İşlemler

- Basta hazırlamak

Desende kullanılacak olan basta için bir naylon seriniz ve üzerine iki kat ince yün seriniz. Serilen yünleri az sabunlu su ile ıslatıp yarı keçeleştiriniz. Bu keçeleştirme işleminin fazla olmamasına dikkat ediniz.

Resim 5.47. Basta için yün serilmesi
(Özgün 2015)

Resim 5.48. Desende kullanılacak basta görüntüsü
(Özgün 2015)

- Fitleler kesmek

Hazırladınız yarı keçeleşmiş bastadan 3.5 cm genişliğinde düz fitleleri kesiniz ve bir kenarını 1,5 cm derinliğinde zikzaklar çizerek kesiniz. Bu işlem için cetvel kullanarak düzgün bir şekilde kesmeye özen gösteriniz.

Resim 5.49. Fitle kesimi için bastanın çizilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.50. Bastanın kesilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.51. Fitlelerin çizilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.52. Fitleleri zikzak kesmek (Özgün 2015)

Resim 5.53. Hazırlanan zikzak fitleler (Özgün 2015)

- Post kalıbı hazırlamak

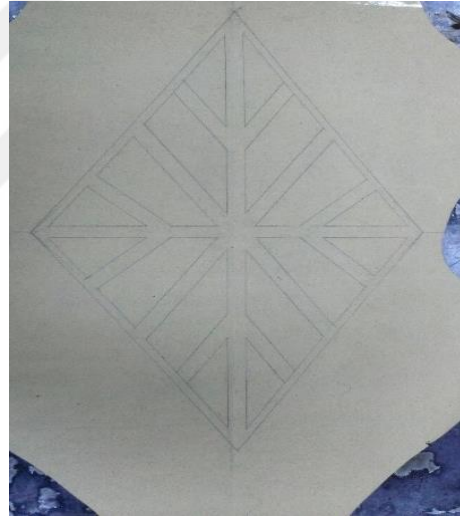
Hazırlayacağınız post şekline göre graf kâğıdı yâda daha kalın bir ambalaj kâğıdı üzerine çiziminizi yapınız ve etrafından keserek şablonunuzu oluşturunuz. Bu şablonu hazırlarken keçenin yani postunuzun keçeleşme süreci içerisinde küçüleceğini göz önüne alarak paylarını vermeyi unutmayınız. Tasarım doğrultusunda postun arka kısmında rulo payı vererek kesiniz.

- Post kalıbı üzerine motif çizmek

Hazırladığınız post kalıbınızın üzerine belirlediğiniz motifinizi her tarafa eşit mesafede pay kalacak şekilde çiziniz. Bu çizim keçe motiflerini yerleştirirken size referans olacaktır.

Resim 5.54. Post şablonu hazırlamak
(Özgün 2015)

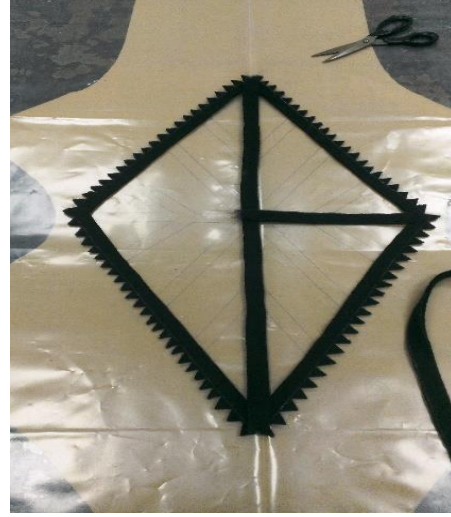
Resim 5.55. Hazırlanan şablonun üzerinin çizilmesi
(Özgün 2015)

- Deseni yerleştirmek

Masanın üzerine hazırladığınız kartonu sererek üzerine yünlerinizi sereceğiniz şeffaf naylonu seriniz. Bu serim işleminden sonra desen için hazırladığınız fitleleri tasarım doğrultusunda yerleştiriniz. Bu yerleştirme sırasında serdiğiniz fitlelerin paylarının size bakmasına özen gösteriniz.

Resim 5.56. Şablonun serim için hazırlanması (Özgün 2015)

Resim 5.57. Şeffaf poşet serilen şablonun üzerine fitlelerin serilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.58. Şablon üzerindeki somun motifini fitlelerle oluşturulması (özgün 2015)

- Yünleri sermek

Desenlerin serim işlemi bittikten sonra aldığımız yünleri tasarım doğrultusundan sermeye başlayınız. Bu serim işleminde dikkat edilmesi gereken birinci öncelik yünlerin ince tabakalar şeklinde serilmesidir. Bu işlemi ne kadar ince ve çok kat şeklinde yaparsanız keçeleşme oranı bu bağlamda artacaktır. Genellikle yaygı yapımında ön ve arka yüze temiz ve parlak yünler kullanırken daha iç kısımda ortada kalacak olan yünlerin bu özellikleri aranmamaktadır. Bu işlemi bütün parçalar için uygulayınız.

Resim 5.59. Hazırlanan desenin üzerine yünlerin serilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.60. Yün serimi tamamlanan post tasarımı (Özgün 2015)

- Yünleri ıslatmak ve sarmak

Serim işlemi bittikten sonra hasırınızı seriniz ve üzerine naylon üzerine serdiğiniz birinci kat yünleri seriniz. 1 litre suyu iyice kaynatınız ve bu kaynayan suyun içerisine 1 kalıp rendelediğiniz sabunu koyarak eritiniz. Eriyen bu sabunlu suyu 2 litre soğuk su ile ılıtınız. Tüm tepme boyunca kullanacağınız suyun miktarı bu eklemeye birlikte 3 litreyi geçmemelidir. 3 litre suyun 1 litresini ayırınız, bu ayrılan su tepme sırasında açılan ve yönü değiştirilen keçelerinizin kuru kalan yerlerinin ıslatılması içindir. Yün serdiğiniz her post için kalan suyunuzu yarım litresini kullanarak her tarafını eşit miktarda ıslatınız ve araya sosis koyarak sarım işlemini gerçekleştiriniz. Bu işlemi dört post parçası için gerçekleştiriniz.

Resim 5.61. Yünlerin ıslatılması için kullanılan ılık sabunlu su (Özgün 2015)

Resim 5.62. Serim işlemi biten yünlerin ıslatılması (Özgün 2015)

- Tepmek

Sarım işlemleri tamamlanan rulonun bağlama işlemi bittikten sonra tepme makinesinin kontrolleri yapılarak rulo tepme makinesine yerleştirilir. Tepme işlemi 30 dakikalık sürelerle her baş için yapılır. Birinci tepme işleminden sonra rulo açılır ve hazırlanan şablon kalıp kullanılarak pavantlama yapılır. Kenarların içe katlanmasından sonra ayrılan 1 litre sabunlu su eşit miktarda dört adet keçeye serpilir bu serpme işleminde katlanan kenarların ıslanmasına dikkat etmek gerekmektedir.

Resim 5.63. Sarılan yünlerin tepme makinesinde tepilmesi (özgün 2015)

- Pişirmek

Tepme işlemi tamamlandıktan sonra hasır ve naylon üzerinden alınan keçeler masanın üzerine yerleştirilir. Tepme işleminde kullanılan suyun ılık olması gerekmektedir. Pişirme işleminde ise hazırlanacak suyun tamamı kaynamış sıcak su olması gerekmektedir. Tepme işleminde kullanılanın iki katı kadar sıcak sabunlu su hazırlanır. Bu suyun dışında suya ihtiyaç duyulduğunda sabunlu olmasa da sıcak su kullanmak daha sağlıklı sonuç verecektir. Pişirme işlemini her keçe post için ayrı ayrı yapılmalıdır. Sıcak sabunlu suyla ıslatılan yarı keçeler rulo yapılır, bu rulolar ileri doğru hareket ettirilir. Bu hareket esnasında ruloların kendi ekseni etrafında döndürülmesi gerekmektedir. Bu pişirme esnasında keçe yavaş hareketlerle masaya vurulabilir ve elle ve dirsek altıyla kuvvet uygulanabilir. Bu işlemler dört parçaya da uygulanır.

Resim 5.64. Pişirme işleminde kullanılacak sıcak sabunlu su (Özgün 2015)

Resim 5.65. Islatılan yarı keçeler el ve kol yardımıyla pişirilmesi (Özgün 2015)

- Yıkamak ve kurutmak

Pişirme işleminden hemen sonra tüm parçaları üst üste rulo yapınız. Yapılan ruloyu dik bir şekilde duvara yaslayınız. Keçeler yerden 20 cm yüksekte olması gerekmektedir. Bu işlemlerden sonra musluğa bir hortum takınız ve şiddetli olmayacak şekilde suyu keçelerinizi üzerinden gezdiriniz. 5 dakika boyunca bu işlemi gerçekleştirdikten sonra biraz bekleyiniz ve tekrar aynı şekilde su tutmaya devam ediniz. Yıkama işlemi tamamlamış olduğunuz keçelerinizin suyu çekilene kadar bu şekilde bekletmeniz gerekmektedir. Suyu süzülen keçelerinizi açınız ve demir boru yardımıyla üzerini silindir gibi yuvarlayınız. Bu işlem keçenin eğilen yerlerini düzeltmenizi sağlayacaktır. Havadar bir ortamda düz bir şekilde kurumaya bırakınız.

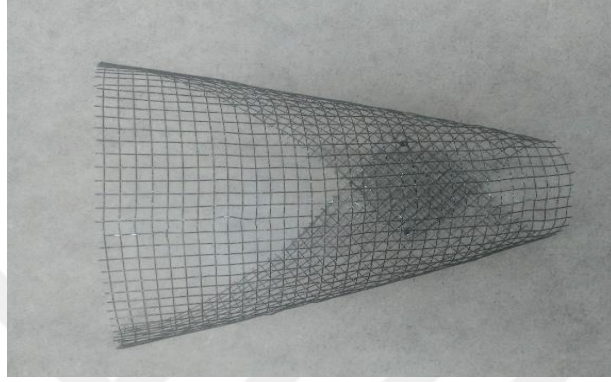
Resim 5.66. Pişirme işlemi tamamlanan keçe yaygılar (Özgün 2015)

Resim 5.67. Yıkama işleminden sonra havadar bir ortamda kurutma (Özgün 2015)

- Kafa iskeleti oluşturmak

Kafa iskeletinin içerisinde yerleştireceğiniz kafes teli yada kümes teli denilen küçük kara şeklindeki teli 30-30 cm boyutunda kesiniz ve kerenin iki ucunu arasından bir tenis topu geçecek kadar açık bırakarak inşaat teli yada daha ince bir tel kullanarak tutturunuz.

Resim 5.68. Kafes telinin koyun kafası için uç uca birleştirilmesi (özgün 2015)

- Boynuz oluşturmak

Kafa iskeletini oluşturduktan sonraki ikinci işlem boynuzları oluşturmaktır. Bu işlem için inşaat telini 30 cm boyutunda 4 kat olacak şekilde kesiniz bu telleri uç uca sivri olacak şekilde birleştiriniz. Birleştirmiş olduğunuz telleri iskeletin geniş kısmına paralel olarak takınız ve inşaat teli yardımıyla birleştiriniz. Takılan telleri boynuz formuna getiriniz.

Resim 5.69. Boynuz yapımında kullanılacak tel (Özgün 2015)

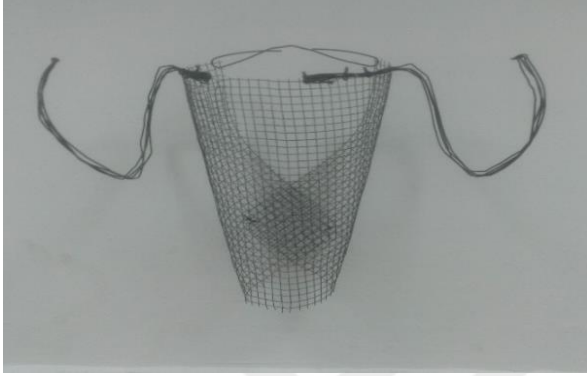

Resim 5.70. Boynuz telinin kafa iskeletine sabitlenmesi (Özgün 2015)

- Ağız topu oluşturmak

Kafa iskeletinde kullanacağınız yün renginde bir demet yünü elinize alarak sabunlu suyla ıslatınız ve ovuşturunuz. Bu işlemi sürekli şekline göre ekleyerek devam ettiriniz. Elinizde daire şeklinde tenis topu büyüklüğünde keçeleşmiş top elde ediniz. Bu keçeleşmiş topu kurutunuz ve iskeletinizin ağız kısmına sıkıştırınız.

Resim 5.71. Tellerin koç kafasında duruşu
(Özgün 2015)

Resim 5.72. Hazırlanan keçe topun
iskeletin ağız kısmına
yerleştirilmesi (Özgün 2015)

- Kaplamak

Hazırlamış olduğunuz iskeletin üzerine bir fırça yardımıyla selülozik yapıştırıcı sürünüz. Bu işlemden sonra yün demetlerini ağız kısmından başlayarak yerleştiriniz. Yerleştirmiş olduğunuz yünlerin kafes teline iyice işlemesi için keçe iğnesiyle sık bir şekilde iğneleyiniz. Bu işlemleri boynuzlar içinde devam ediniz.

Resim 5.73. İskeletin yünle giydirilmesi
(Özgün 2015)

Resim 5.74. Boynuzların ilk giydirilmesi
(Özgün 2015)

- Doku oluşturmak

Hazırlanan üzeri kaplanmış iskeletin boynuz kısmını daha sert ve dokulu olan siyah ya da daha farklı bir renkle boynuz formunda doldurunuz ve iğnelemeyle birleştiriniz. Bu kattan sonra boynuz rengindeki yünlerle kaplayınız ve iğnelemeyle son şeklini veriniz.

Resim 5.75. Boynuzların siyah yünle
dolgunlaştırılması (Özgün
2015)

Resim 5.76. Boynuzların son kat yününün
sarılması (Özgün 2015)

Boynuzları tamamladıktan sonra göz ve yanak kısmına yün ekleyiniz ve iğneleyerek bu eklenen yünleri sıkılaştırarak doku oluşturunuz. Açıkta kalan kısımları kontrol ediniz ve

iğneleyerek bu boşlukları yünlerle doldurunuz. Bu aşamada ne kadar sık iğneleme yapılırsa kafa formu o kadar kaliteli ve iyi görünecektir.

- Göz ve ağız yapmak

Hazırladığınız iskeleti koçbaşlarına bakarak ve en uygun şekilde göz ve ağız gölgelerini belirleyiniz. Bu belirlemeden sonra siyah renkteki yünlerle göz ve ağız gölgelerini oluşturunuz.

Resim 5.77. Giydirilen kafa iskeletine ağız ve göz çalışması (Özgün 2015)

Resim 5.78. Ağız ve göz çalışması son hali (Özgün 2015)

- Birleştirmek

Koçbaşlarındaki son işlemlerin bitmesinden sonra kafa kısmındaki yün elyaflarının dökülme yapmaması için bir tatlı kaşığı marangoz tutkalını iki su bardağı suda iyice erittikten sonra bir sünger yardımıyla nemlendirene kadar sürünüz. Bu işlemden sonra kafaları kurumaya bırakınız. Daha önce hazırladığınız postları tasarım doğrultusundan arkasında bulunan rulo şeklini veriniz. Kafaların yerleşeceği ön kısımda ise kafaları kapatacağı boyun kısmını belirleyiniz ve fazla kalan kısımları makasla keserek düzeltiniz.

Resim 5.79. Koçbaşının postun üzerine yerleştirilmesi (Özgün 2015)

Resim 5.80. Tasarım çalışmasının son hali (Özgün 2015)

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Tepme keçeciliğın günümüzde Anadolu topraklarında hüküm sürmüş medeniyetler tarafından kullanıldığı yapılan arkeolojik kazılar sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu sanatın Anadolu'nun eski medeniyetleri tarafından nasıl yapıldığına ait bulgular mevcut değildir. Keçe, koyun ve türevi hayvanların belirli zamanlarda yünlerinin kırılması ve bu yünlerin işlendikten sonra keçeleştirilerek elde edilen en eski tekstil yüzeyi olma özelliğine sahiptir. Yapılan araştırmalar sonucunda keçeciliğın iklim ve yaşayış koşullarına bağılı olarak Orta Asya dolaylarında dünyaya yayıldığı düşünölmektedir. Pazırık kurganlarından çıkarılan ve ileri teknikler kullanılarak yapılmış olan keçe parçaları bu düşünöneyi desteklemekte ve Türk sanatı olarak literatüre geçmektedir. Keçecilikle ilgili yapılan çalışmalarda bu el sanatının Anadolu'ya 1071 Malazgirt zaferiyle geldiğı düşünöncesi hâkimken yapılan son kazı çalışmalarında bulunan ve Türklere ait olduğı kanıtlanan anıt mezarların varlığı Türklerin bu tarihten çok önce Anadolu'ya göç ettikleri ve yaşadığını kanıtlamaktadır.

Anadolu'ya yapılan akınlar sonucunda yerleşik yaşama kültürüne alışan bu Türk toplulukların daha önce kullandıkları bu tekstil yüzeyini yeni yaşam şekline uyarlayarak kullandıkları ve bu sanatı günümüze kadar yaşattıkları görölmektedir. Keçe üretim yerlerinden biri olan Şanlıurfa, ustaların hamamda keçe pişirmedeki gayretleriyle “Keçenin alın teri” ünvanını alarak yazılı kaynaklara geçmişlerdir. Ustaların keçede kullandıkları malzemeleri alarak yaz aylarında seyyar olarak dolaştıkları ve gittikleri köy ve kasabalarda keçe yaparak geçimlerini sağladıkları bundan dolayı ise bu kente doğudaki keçeciliğın başkenti denildiğı tespit edilmiştir.

Yörede yapılan araştırma kapsamında Keçecilikle uğraşan bireylere uygulanan görüşme formlarında elde edilen verilerin sonuçlarına göre; bu mesleğı devam edenlerin hepsinin erkek bireylerden oluştuğı (%100), bu bireylerin çoğunun evli (%80), orta yaşın üzerinde (%80) ve eğitim seviyeleri düşük (Bkz: Çizelge 4.2.)olduğı tespit edilmiştir. Bireylerin mesleğı aile bireylerinden öğrendiğı (%80), bu öğrenme şeklinin ise usta çırak ilişkisi şeklinde geliştiğı çoğunluğun (%80) ustalığa devam ettiğı tespit edilmiştir. Görüşmeye katılan ustaların bu mesleğı 30 yıldan fazla yaptığı (Bkz: Çizelge 4.3.), ustaların (%60) bağı kur emeklisi olduğı ve Keçecilikle ilgili herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye

olmadıkları görülmektedir. Ustaların ürettikleri ürünlerle sergi, fuar veya bilimsel toplantılara katıldıkları (%60) tespit edilmiştir.

Keçe sanatında yörede kullanılan araçlara baktığımızda ustaların yün tarama işleminde hallaç makinesi (%80), telli tarama makinesi (%20) kullandıkları, serim işleminde çoğunun sentetik karışımli pamuklu bez (%80) kullandıkları, keçe ustaları yünü serme işleminde nar, dut veya kızılıcak ağacından yapılan sepiyi (%100) kullandıkları, saçılan yünlerin arasında arada sırik ya da direk denilen odunu (%100) kullandıkları, sarım işleminden sonra ise hasır veya çadır (%100) kullandıkları ve tepme işleminde ise tepme makinesini (%100) kullandıkları, ustalarının çoğunun (%60) tepme makinesine takılan bir aparatla pişirme işlemini gerçekleştirdiğini, şehir merkezindeki ustalarının (%40) pişirme işlemini masa kullanarak elle yaptığı tespit edilmiştir. Ustalar (%100) terazi, ibrik veya kova, makas, rende, halat gibi araçları; boyamada ise(%80) ocak, boya kazanı ve az bir kısmının keçeyi düzeltmede ve keçenin kurutulmasında(%40) otomatik çamaşır makinası kullandıkları tespit edilmiştir.

Ustalar keçe yapımında kuzu yününün ilk kırkımından elde edilen yünü (%100), keçeleştirme işleminde zeytinyağlı sabun (%60), boyamada kimyasal boya (%80) veya isteğe bağlı olarak doğal boya kullandıkları tespit edilmiştir. Boyama yapan ustaların hepsinin boyanan yün demeti veya yarı keçeyi sabitletmesinde mordan olarak şap veya tuz (%100) kullandığı tespit edilmiştir.

Keçe ürünlerin boyutlarının kullanım yerine ve amaçlarına göre belirlendiği tespit edilmiştir. Keçe yayguların formu genellikle dikdörtgendir. Boyutları incelendiğinde keçe ürünlerin en kısa boy ölçüsünün 122cm, en uzun boy ölçüsünün ise 440 cm olduğu aritmetik ortalamasının ise 305,5 cm olduğu tespit edilmiştir. Keçe ürünlerin en kısa en ölçüsünün 68 cm, en uzun en ölçüsünün 144 cm genişliğinde olduğu ve aritmetik ortalamasının 95, 5 cm olduğu tespit edilmiştir. Keçelerin kalınlıklarının ise kullanım yerine ve isteğe göre değiştiği en kalın keçenin 2,5 cm, en ince keçenin ise 9 mm olduğu belirlenmiş aritmetik ortalamasının ise 1, 488 cm olduğu tespit edilmiştir. Keçe yayguların ağırlıklarıyla ilgili verilerin değerlendirildiğinde en hafif keçe ürünün 0,780 gr olduğu, en ağır keçe ürünün ise 17,180 kg olduğu belirlenmiş ve aritmetik ortalamasının ise 6,642 kg olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilerin toplam ölçüleri (Bkz: Çizelge 4.6.) tabloda verilmiştir.

Yörede keçelerin renklerine ilişkin veriler değerlendirildiğinde ustaların (%100) keçede koyunun doğal renklerinden sırasıyla beyaz, siyah ve kahverengi (mor koyun) renklerini kullandıklarını, araştırma kapsamına alınan ustaların desenlemede beyaz yünleri boyayarak (%80) renk elde ettikleri tespit edilmiştir. Yörede keçe ürünlere uygulanan bilgi formlarından elde edilen verilere bakıldığında; ürünlerin zemininde koyunun doğal renklerinin, renk karışımı yapılmadan kullanıldığı ve en fazla beyazın (%72) kullanıldığı, bunu sırasıyla kahverengi ve siyahın takip ettiği (Bkz: Çizelge 4.7.) görülmektedir. Keçe ürünlerin deseninde kullanılan renklere bakıldığında ise en fazla (%31,20) yine koyunun doğal renklerinden yararlandığı ve sırasıyla; pembe, turuncu, kırmızı, mor ve yeşilin izlediği tespit edilmiştir. Yapılan bu araştırma da tespit edilen keçe ürünlerin renkleri ile yörede yetiştirilen koyun renkleri arasında ilişkili olduğu söylenebilir.

Keçe yaygıların isimleri tespit edildiğinde en yüksek değerle acem nakışı (%24.51) isminin verildiği bunu sırasıyla; yarım acem nakışı, somun nakışı, zencirli kollu küpeli, namazlık gibi isimlerin takip ettiği (Bkz: Çizelge 4.9.) görülmektedir. Bu veriler ışığında keçe yaygıya verilen isimlerin keçe yaygıda kullanılan motif, kompozisyon, kenar özelliği ve kullanım alanıyla ilgili olduğu saptanmıştır.

Yörede yapılan inceleme doğrultusunda motifler ile ilgili ustaların keçede kullandıkları motiflerin yöreye özgü olduğunu (%100) belirtmiş ve ustaların çoğunluğu (%60) kullanılan motiflerin ustaları tarafından kullanıldığını ve anlamlarına ilişkin bir bilgilerinin olmadığını söylemişlerdir. Bazı ustaların (%40) yörede kullanılan motiflerin çevredeki diğer sanat dallarından ve yörede yapılan ekmek ve tatlıların şekillerinden esinlenerek yapıldığını ve bu motiflere somun motifi, baklava dilimi (baklava aşığı) gibi isimler verildiğini belirtmişlerdir. Ustalardan bazılarının (%40) yörede kullanılan motiflerin özelliğini koruduğunu ve geçmişte kullanılan motiflerin aynısının kullanıldığını belirtirken diğer ustaların ise (%40) motiflerin değişime uğradığını ve bunun sebebinin ekonomik sebeplere dayandığını belirtmişlerdir. Yörede yapılan inceleme doğrultusunda kullanılan bezemelerin genellikle geometrik şekillerle elde edildiği ve bu şekillere anlam yüklendiği tespit edilmiştir. Kullanılan bezeme dağılımına bakıldığında en çok değerinde sembolik (%35.36) bezemelerin kullanıldığı bunları; nesneli, bitkisel, geometrik figürlü izlemektedir.(Bkz: Çizelge 4.10.) Yörede en az kullanılan bezeme türü ise yazılı bezemedir.

Tepme keçe yaygılarda geometrik bezeme çeşitlerinden en fazla düz çizgi (%21.04) kullanıldığı bunu azalan değerlerde Üçgen, zikzak çizgi, Yıldız, Eşkenar dörtgen (baklava), dikdörtgen ve dairenin takip ettiği (Bkz: Çizelge 4.11.) görülmektedir.

Tepme keçe yaygılarda bitkisel bezemelerin dağılımına bakıldığında en yüksek çiçek motiflerinin (% 14.84) kullanıldığı sırasıyla; yaprak, biber, payam, lale, dal, tomurcuk ve çam ağacı gibi motiflerin takip ettiği (Bkz: Çizelge 4.12.) görülmektedir.

Tepme keçe yaygılarda elde edilen figürlü bezeme çeşitleri içerisinde en fazla kuzukulağı motifinin (%32.12) görüldüğü ve bunu sırasıyla; tavus kuşu, boynu, kol ve şahmeran gibi motiflerin takip ettiği görülmektedir. Keçe ustalarının yöredeki sözlü kültürden de yararlanarak mitolojik olan hayvan bezemelerini de kullandıkları tespit edilmiştir.

Keçe yaygılarda elde edilen nesneli bezemelerin dağılımına bakıldığında en yüksek Zincir (zincir) (% 21.84) olduğu bunu; sandık, küpe, kubbe, kayık ve köprü gibi motiflerin takip ettiği (Bkz: Çizelge 4.14.) görülmektedir.

Tepme keçe yaygılarından elde edilen sembolik bezemelerin dağılımına bakıldığında en çok (%23.13) kertik (kılç) motifinin kullanıldığı bunu sırasıyla; kepez (parmak), kantarma (pencere), pul, göbek (tabak), somun, hilal, inek memesi, yılan kavu (yılan yolu) ve başlık gibi motiflerin kullanıldığı (Bkz: Çizelge 4.15.) tespit edilmiştir. Yöredeki ustaların bu motifleri keçelerinde işledikleri ancak farklı isimlendirildiği görülmektedir.

Tepme keçe yaygılarda kullanılan bir diğer bezeme ise yazılı bezeme türüdür. Yazılı bezemelerin dağılımında en yüksek rakamın (%63.15) kullanıldığı, sırasıyla; harf ve işaretin takip ettiği görülmüştür. Kullanılan yazılı bezemelerden rakamların kullanılan yün miktarı, keçenin yapılış tarihini veya keçenin metrajını belirleyen birer sembol olarak kullanıldığı, harflerin ise keçeyi yapan ustanın adının baş harfi veya keçe sahibinin adını yansıtan birer kimlik unsuru sembol olduğu tespit edilmiştir.

Üretilen keçe yaygılarda birden fazla motifin bir arada kullanıldığı görülmektedir

Geleneksel tepme keçe ustalarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen ve işlem aşamalarının ve bitim işlemlerinin sonuçlar değerlendirildiğinde ustaların (%100) bu işlemleri 3'e ayırdığı tespit edilmiştir. Bu işlemler hazırlık işlemleri, keçeleştirme ve bitim işlemleri şeklindedir.

Ustaların (%100) keçeyi güneşli günlerde bir gün kapalı havalarda ise 2-3 gün arasında havadar bir ortamda kurutmaya bıraktıkları tespit edilmiştir.

Ustalarla yapılan görüşmelerde ustaların (%100) keçenin kullanım alanının değiştiğini belirtmişlerdir. Eskiden keçe sadece yaygı ve çadır olarak kullanılmaktaydı, günümüzde ise geleneksel yaygı, piknik keçesi, sedir keçesi, giyimi tamamlayan aksesuar, insanın çevresini süsleyen obje ve sağlık problemleri olanlar için yatak keçesi olarak kullanıldığını belirtmişlerdir. Elde edilen ürünlerde en çok yaygı (%92.85) olduğu bunu sırasıyla seccade ve piknik keçesinin takip ettiği görülmektedir.

Tepme keçe ustalarıyla yapılan görüşmeler doğrultusunda tepme keçelerde geçmişte yapılanlar ile günümüzde yapılanlar arasındaki farklara ilişkin veriler değerlendirildiğinde ustaların (%40) ürün çeşitliliğinin arttığını belirtmiş geri kalan ustaların (%60) ekonomik ve teknolojik sebeplerden dolayı tepme keçe satışlarında düşüş olduğunu belirtmişlerdir. Ustaların (%100) geçmişte yapılan keçelerin daha sağlam olduğunu bunun sebebinin ise yünlerin yay ve tokmakla tarandığında hasar görmediğini günümüzde ise makinelerde taranan yünlerin kırılarak boyunun kısaldığını, geçmişte keçelerin keçe hamamı denilen hamamlarda sıcak ve buharın etkisiyle daha iyi keçeleştiğini ve daha sağlam olduğu belirtmişlerdir. Günümüzde atölye ortamında pişirilen keçelerin eski keçelere göre daha kısa ömürlü olduğunu ve genellikle soğuk bölgelerde halı altlarında yalıtım malzemesi olarak kullandıklarını tespit edilmiştir.

Geleneksel tepme keçe sanatı tasarımın öğelerinden biçim, renk, doku, boyut ve yüzey gibi özellikleri içerisinden barındıran ve günümüzde geleneksel üretimin yanında ıslak keçe ve kuru keçe tekniklerin gelişmesiyle her yerde uygulanabilirliği yüksek bir sanat dalıdır. Islak keçe yönteminin geleneksel tepme keçe yöntemine olan benzerliği bu sanatı her kesimden insanın yapmasına ve her yerde yapılmasına olanak sağlamaktadır. Sanatçılar anlatmak istedikleri olayı kimi zaman direk keçeyi kullanarak ve kimi zaman ise farklı teknikleri bir arada kullanarak mesajını dünyaya yaymaktadır. Ülkemizde bu sanat dalını geleneksel tepme keçe ustalarından öğrenerek uluslararası çapta ülkemizi temsil etmiş pek çok sanatçımız vardır. Keçede kullanılan yünün basınç, sıcaklık, sabun ve hareketlendirerek kolayca şekillendirilebilmesi ve bu şekilde kalabilmesi özelliği ile gelecekte de pek çok sanatçıya ilham verecektir. Türk kültürünün ayrılmaz bir parçası olan keçe sanatı atalarımız tarafından bize bırakılan ve korumamız gereken sanatlar içerisinde yer almaktadır. Günümüzde

geleneksel kullanım alanının daraldığı görülen bu ata sanatını aslına uygun bir şekilde ve günümüz ihtiyaçları doğrultusunda geleceğe aktarılması gerekmektedir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda Urfa'nın tarihi ve turistik özelliği göz önünde bulundurularak 10 adet tasarım yapılmış ve 3 adet tasarım çalışması ise uygulanmıştır. Yapılan tasarım çalışmalarından Şanlıurfa'nın mimari eserleri kapsamında; göbekli tepe heykelleri ve Harran ilçesinde bulunan konik evler, yörede yetişen meyveler kapsamında; fıstık ve nar, Urfa' ile özdeşleşen balıklı göl de bulunan balıklar ve güvercin tasarımlarda esin kaynağı olarak seçilmiştir. Ayrıca Urfa da yapımına devam edilen meslekler kapsamında; kürkçülük, çit örücülüğü ve tepme keçe sanatı ve bu sanatta kullanılan sepki ilham kaynağı olarak seçilmiştir. Üretilen tasarım çalışmalarında üretim tekniği olarak geleneksel tepme keçe yöntemi kullanılırken bunun yanında kuru keçe tekniğinde kullanılan iğneleme ve ıslak keçe yönteminde kullanılan araçlardan da yararlanılmıştır.

6.2. Öneriler

- 1- Yöredeki ustaların ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından tespit edilmesi ve ustaların çalışma koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir.
- 2- Ustaların farklı alanlarda olan tasarımcılarla birlikte çalışması sağlanmalıdır.
- 3- Keçecilik mesleğini tanıtan ulusal ve uluslararası çalışmalar yapılmalıdır.
- 4- Tasarım çalışmalarının devamı sağlanmalı ve ürünlerin turistik boyutlara getirilerek üretilmesi hedeflenmelidir.
- 5- Bölgede bulunan üniversitelerin ilgili alanlarından öğretim üyeleriyle iletişime geçilmeli ve bu meslek dalının öğrencilere tanıtımı ve bilimsel dokümanlarının çoğaltılması sağlanmalıdır.
- 6- Yörede kaybolmaya ihtimalleri olan meslek dallarının belirlenmesi ve bu meslek dallarının üyelerinin bir dernek çatısı altında toplanması gerekmektedir. Halk eğitim müdürlüklerinin gözetiminde mesleklerinin gelecek nesillere aktarması sağlanmalıdır.
- 7- Yapılan alan araştırması kapsamında tespit edilen keçe ürünlerin üretilmesi ve üretilen keçelerin korumaya alınarak müze oluşturulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akalın, M. (2002). *Şanlıurfa Uygarlığın Doğduğu Şehir*. Şurkav Yayınları, Şanlıurfa: 26-31.
- Akpınarlı, F. (2008a). Siverek Keçelerinde Teknik, Motif ve Kompozisyon. *Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi*, 1(2), 14-18.
- Akpınarlı, F. (2008b, 07-10 Nisan). *Anadolu Keçe Sanatı*. Türk Kültürü Kurultayında sunuldu, Fethiye.
- Akpınarlı, F. ve Tozun, H. (2009, 14-15 Mayıs). *Konya Keçelerinde Teknik-Motif ve Kompozisyon Özellikleri*. II. Türk El Dokumaları Kongresinde Sunuldu, Konya.
- Akpınarlı, F., Baykasoğlu, N., Kurt, G., Yılmazoğlu, İ. ve Yıldız, E. (2014). *Kahramanmaraş El Sanatları II* (Birinci Baskı). Ankara: Hangar Yayıncılık, 281-287.
- Akpınarlı, F., Develioğlu, Y., Ortaç, S., Özder, L., Yalçinkaya, T., Büyükyazıcı, M., Tozun, H., Kurt, G. ve Develioğlu, G. (2008). *Çankırı El Sanatları* (Birinci Baskı). Ankara Hazar Reklam, 2.
- Akpınarlı, H.F., Tozun, H., Başaran, F. N., Büyükyazıcı, M. ve Ertürk, Y.P. (2012). *Şanlıurfa El Sanatları ve Sözlü Kültür Malzemeleri*. (Birinci Baskı) Ankara: Şurkav yayınları, 9-11.
- Alpman, N. ve Sezgin, T. (2009). *Ustadan çırağa, dededen toruna Anadolu'nun elleri*. T.Halk Bankası Yayını, 233.
- Anmaç, E. (2004). *Tekstilde Kullanılan Lipler: Özellikleri ve Kullanım Alanları*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları, 88.
- Arlı, M. (1990). *Köy el sanatları* (Vol. 1185). Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayınları, 68.
- Asangazieva, J. (2006). *Kırgız Kültüründe Keçe Sanatı ve Keçe Yapanların Eğitim Durumları*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atiş-Özhekim, D. (2009). Keçenin Hikayesi ve Sanatsal Üretimler. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 1(1), 123-133.
- Atlıhan, Ş. (1992). Güney Batı Anadolu'da Karaçadır. *Kültür ve Sanat Dergisi*, 15, 48-54.
- Banazılı, M.M. (2006). *Tekstilcinin el kitabı*. Alfa Akademi Basım. Bursa, 1-13.
- Barışta, Ö. (1988). *Türk el sanatları*. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Ankara, IIV.
- Begiç, N. (1999). *Konya'lı Keçe Sanatçısı Mehmet Girgiç ve Eserleri*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2-21.
- Begiç, N. (2013). *Geçmişten Günümüze Konya Keçeciliği*. (Birinci Baskı). Konya: Erman Ofset, 22-86.

- Çağıl, N. (2009). *Keçe Sanatı ve Giysiye Uyarlanması*, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetiner, M. (2012). *Şanlıurfa ve ilçelerinde bulunan tarihi konaklar*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 5-10.
- Demirkan, S. (2010, 14-15 Ekim). *Yeni bir zanaat kültürü yaratımı*. Uluslararası Türk ve Dünya Kültüründe Şanlıurfa Sempozyumunda sunuldu, Şanlıurfa.
- Deniz, B. (2000). *Türk dünyasında halı ve düz dokuma yaygıları*. Atatürk Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 6.
- Ekim, Y. (2006). *Pazırık kurganları, buluntuları ve arkeolojik açıdan değerlendirilmesi*, Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Elyiğit, U. (2008). *Türk İslam dönemine ait Şanlıurfa madeni mutfak kapları*. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 7-69.
- Er, B. (2007). *Ankara İl Merkezinde Pazarlanan Geleneksel Keçe ve Kumaş Takıların Dekoratif Sanatlar Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergenekon, C. (1994). *Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi İle Renk Desen Teknik ve Kullanım Özellikleri*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ergenekon, C. (1999). *Tepme Keçelerin Tarihi Gelişimi İle Renk Desen Teknik ve Kullanım Özellikleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1-61.
- Ergür, A. (2002). *Tekstil Terimleri Sözcüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, 12-267.
- Failor, C. (2004) *Doğal sıvı sabunlar yapmak*. (Çev. Sibel Karakaya). Eskişehir: Platform yayıncılık. (Eserin orijinali 2000'de yayınlandı), 8-15.
- Gözdemir, E. (2004). Tire'de keçeciliğin günümüzdeki durumu. *Motif Dergisi*, 10(36).
- ., S.E. (2002). Şanlıurfa, Uygarlığın Doğduğu Şehir, Şurkav Yayınları, Şanlıurfa: 26, 4-12.
- Gür, S. (2008). *Tekstilde Yüzey ve Yapı Oluşturma Yöntemi Olarak; Keçeleştirme*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Gür, S. (2012). Anadolu'nun Sanat Objesine Dönüşen Kültürel Değeri Keçe. *Batman Üniversitesi Uluslararası Katılımlı*, 1(1), 47.
- Gürcüm, B.H. (2005). *Tekstil malzeme bilgisi*. Karesus Yayınları. İstanbul, 22-23, 271.
- Harmancıoğlu, M. (1974). *Lif Teknolojisi (Yün ve Diğer Deri Ürünü Lifler)*. EÜ Zir. Fak. Yay, (224). 5-17.
- Hellier, C. (1992). Son Keçe Ustaları. *Skylife*, (109), 43.

- Ilgın, Ö. (2011). *21. Yüzyıl Başında Tepme Keçe Ürünlerinin Geleneksel ve Çağdaş Tasarımlar Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık Web Ofset.
- Karadağ, R. (2007). *Doğal Boyamacılık*, TC Kültür ve Turizm Bakanlığı. DÖSİM, Ankara, 8.
- Karakaya, B. (2011). *Konya Bölgesinden Elde Edilen Yünün (Yapağı) Keçeleşme Özelliği Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karpuz, H. (1998). *Keçe yapım sanatı, yaşayan Konyalı sanatçılar ve eserleri*. Konya. Konya Büyük Şehir Başkanlığı kültür yayınları 10, 78-79.
- Kavcı-Gözdemir, E. (2004). Tire'de keçeciliğin günümüzdeki durumu. *Motif Dergisi*, 10(36), 18-21.
- Kaya, F. (1978). Keçeleşme nedir?. *Sümerbank Dergisi*, Ankara, 17.
- Kaya, F. ve Yazıcıoğlu, Y. (1992). *Lif teknolojisi*. Seçkin Ofset Matbaacılık.
- Kimya sanayi özel ihtisas komisyonu, *Sabun alt komisyon raporu*, T.C. Başbakanlık Devlet Plenleme Teşkilatı Müsteşarlığı, 2424.
- Komisyon, (1973). *Urfa İl Yıllığı*, Adana: Kemal matbaası, 21-22.
- Komisyon, (1988). *Her Yönüyle Şanlıurfa İl Yıllığı*, İki Nokta Arşivi, İstanbul, 4-6.
- Komisyon, (1990). *Şanlıurfa İli Turizm Envanteri*, Şanlıurfa Valiliği İl Turizm Müdürlüğü, Şanlıurfa, 6-7.
- Komisyon, (1997). *Şanlıurfa*, TC Kültür Bakanlığı, 73/ 21,49,52.
- Kürkçüoğlu, A. C. (1997). Şanlıurfa Mimari Eserleri, *S. Başkan (Editör). Şanlıurfa. Birinci Basım*. Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 112.
- Kürkçüoğlu, A.C. (1987). Şanlıurfa el sanatlarında keçecilik. *Türkiyemiz Dergisi*, 18(53), 1-7.
- Kürkçüoğlu, C. ve Kürkçüoğlu, S. (2011). *Şanlıurfa Çarşıları-Hanları ve El Sanatları*. (Birinci Baskı). Şanlıurfa: Atalay Matbaacılık, 10, 52, 80-82.
- Mangut, M. ve Karahan, N. (2005). *Tekstil lifleri*. Ekin Kitabevi.
- Onuk, T., Akpınarlı, F., Ortaç, S., Ayda, D., Küçükkömürler, S. ve Köklü, H. (2005). Ankara İli El Sanatları ve Beslenme Kültürü (Birinci Baskı). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2.
- Ortaç, S. (2011). *Türk Kültüründe Keçe Sanatı*. Uluslar arası Türk ve dünya Kültüründe Şanlıurfa Sempozyumunda sunuldu, (2010 14-15 Ekim), Şanlıurfa, 181-186.

- Ögel, B. (1978). *Türk kültür tarihine giriş: Göktürklerden Osmanlılara*. Kültür Bakanlığı, III, 160.
- Özdemir, M. ve Özyer, H. (2013). İzmir İli Tire İlçesinde Keçe Yapımı. *Journal of International Social Research*, 6(25).
- Özen, K. (2008). *Sivas yöresi geleneksel el sanatları*. Kitabevi, (5), 13.
- Öztürk, İ. (1998). *Geleneksel Türk El Sanatlarına Giriş*. (Birinci Baskı). Ankara: Ürün Yayınları, 6,75.
- Öztürk, İ. (1999). *Doğal bitkisel boyalarla yün boyama*. Dokuz Eylül Yayınları.
- Şanlıurfa Yöresi Halk Bilim Araştırma Raporu, Odtü yayınları Ankara, 1989, 6.
- T.C. Ekonomi Bakanlığı, İhracat Genel Müdürlüğü Tarım Ürünleri Daire Başkanlığı, *Antep Fıstığı Sektör Raporları*, 1.
- Tepecik, A. (2002) *Grafik Sanatlar: Tarih, Tasarım, Teknoloji*. (Birinci Baskı). Ankara: Sistem Ofset, 27.
- Topbaş, A. ve Seyirci, M. (1982, 8-20 Kasım). *Keçecilik ve batı Anadolu da keçecilik merkezleri*. I. Ulusal El Sanatları Sempozyumunda sunuldu, Konya.
- Yalçinkaya, R. G. (2009). Halk Plastik Sanatlarından Keçecilik ve Afyonkarahisar'da Yansıması, Keçeye Ter Düştü. *Elik Yayınları Kültür Serisi*, 2, 31.
- Yalçinkaya, R. G. (2011). Afyonkarahisar'da Keçecilik. *Turkish Studies*, 6, 1.
- Yılmaz, O. ve Boz, M.A. (2012). Türkiye'de amatör güvercin yetiştiriciliğinin durumu ve kullanılan yöresel tip sınıflandırmaları. *Akademik Ziraat Dergisi* 1(1), 45-60.
- İnternet:<http://www.guvercinrehberi.com/konu/g%C3%BCn%C3%BCn-g%C3%BCvercini-kara-g%C3%BCm%C3%BC%C5%9Fkuyruk-g%C3%BCII%C3%BC-g%C3%BCvercini-06-05-2014.6818/> adresinden 10 Mayıs 2016'da alınmıştır.
- İnternet: <http://www.memurlar.net/haber/526904/>adresinden 20 Temmuz 2015'de alınmıştır.
- İnternet: <http://www.sanliurfa.bel.tr/tr/icerikdetay/6/1/balikligol.aspx> adresinden 01 Ocak 2016'da alınmıştır.
- İnternet: <http://www.turkeyvacationplaces.com/images/harran-urfa.jpg> adresinden 01 Mart 2016'da alınmıştır.
- İnternet: <http://www.tdk.gov.tr>. adresinden 23 Ekim 2015'de alınmıştır.
- İnternet: <http://www.guneydogutv.com/karakopru-beldesine-nar-heykeli-dikiliyor--haberi-3562.html>). adresinden 25 Ağustos 2015'de alınmıştır.
- İnternet: <http://www.milliyet.com.tr/koyun-postundan-turk-bayragi-sanliurfa-yerelhaber-104009/>) adresinden 25 Ağustos 2015'de alınmıştır.

İnternet:<http://www.radikal.com.tr/hayat/gobeklitepeye-yurekli-destek-1162378/> adresinden 15 Mayıs 2016'da alınmıştır.

İnternet: <http://www.guvercinrehberi.com/konu/> adresinden 10 Mart 2016'da alınmıştır.

İnternet:<https://www.tarimsalpazarlama.com/Uye.aspx?Giris&Url=%2fBilgi-Bankasi%2fIcerik%2f305%2fAntep-Fistigi-Yetistiriciliginde-Hasat.aspx> adresinden 25 Ağustos 2015'de alınmıştır.

İnternet:<https://www.tarimsalpazarlama.com/Bilgi-Bankasi/Kategori/11/Antep-Fistigi-Yetistiriciligi-ve-Hastaliklari.aspx> adresinden 30 Nisan 2016'da alınmıştır.

İnternet:<http://docplayer.biz.tr/4161050-Tarim-isletmeleri-genel-mudurlugu-tigem-2012-yili-raporu.html> adresinde 25 mart 2016'da alınmıştır.

EKLER

EK-1. Bilgi Formu

BİLGİ FORMU

Örnek No :
Fotoğraf No :
Çizim No :
Ürünün Yapılış Tarihi :
İnceleme Tarihi :
Bulunduğu Yer :
Onanırım Durumu :
Kullanım Yeri (cinsi) :
Yöredeki Adı :
Ürünün Boyutları :
    En :
    Boy :
    Keçenin Kalınlığı (mm) :
    Ürünün Ağırlığı :
Kullanılan Malzeme :
Kullanılan Renkler :
    Zeminde :
    Bezemedede :
Kullanılan Bezeme Türü :
    Geometrik Bezeme :
    Bitkisel Bezeme :
    Figürlü Bezeme :
    Nesneli Bezeme :
    Sembolik Bezeme :
Desenin Yöredeki Adı :
Seçilen Konu :
Kompozisyon: :

EK-1. (devam). Bilgi Formu

Kaynak Kişi Künyesi

Adı Soyadı :

Doğum Yeri ve Yılı :

Öğrenimi :

Mesleği :

Açık Adres :

Diğer :

EK-2. Görüşme Formu

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL TASARIMI ANABİLİMDALI

GÖRÜŞME FORMU

Form No:

Tarih:

Görüşme Yapılan Yer:

Bilgilendirme: Bu Görüşme Formu Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Tasarımı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı kapsamında yüksek lisans bitirme tezi için hazırlanmıştır. Görüşme formuna cevapsız soru bırakmayınız. Soruları içten ve samimi olarak cevaplamanız araştırma sonuçlarının geçerliliği ve güvenilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

İlginiz ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

İsmail BALTACI

2-) Görüşme süresince müsaadeniz üzerine ses kayıt cihazı kullanılacaktır.

( ) Evet   ( ) Hayır

Şanlıurfa Keçeciği Görüşme Soruları:

1. Tepme Keçe Ustalarının Bireysel Özellikleri

1- Adınız Soyadınız:

2- Cinsiyetiniz

( ) Bayan   ( ) Bay

3- Kaç Yaşındasınız:

4- Medeni Durumunuz:

( ) Evli   ( ) Bekâr

EK-2. (devam). Görüşme Formu

- 5- Sosyal güvenceniz var mıdır? Varsa Hangisidir?
- 6- Eğitim durumunuz:
- 7- Kaç senedir meslektesiniz, bu mesleği kimden, hangi şekilde öğrendiniz?
- 8- İş yerinde kaç kişi çalışıyorsunuz, Meslekle ilgili bağlı olduğunuz bir sivil toplum kuruluşu var mı?
- 9- Hangi tür ve kaç yaşındaki hayvanın yününü kullanıyorsunuz?
- 10- Hayvanın hangi bölümündeki yünleri kullanıyorsunuz? Kullandığınız yünün incelik ve uzunluğu sizin için önemli mi?
- 11- Tepme Keçecilikte temizlenmiş yün mü kullanıyorsunuz? Kirli yün alıyorsanız nasıl temizliyor ve hangi işlemlerden geçiriyorsunuz?
- 12- Temizledikten sonra hangi işlemi gerçekleştiriyorsunuz?
- 13- Hallaçlama işleminde hangi araçları kullanıyorsunuz? Ve bu işlemi nasıl gerçekleştiriyorsunuz?
- 14- Yünün dışında kullandığınız gereçler nelerdir? Ve hangi özellikte olması gerekir?
- 15- Ham yündeki hangi renkleri kullanıyorsunuz? Renklendirmeyi yapıyorsanız Nasıl ve hangi araç gereçlerle yapıyorsunuz?
- 16- Hangi ürünü yapacağınıza nasıl karar veriyorsunuz?
- 17- Yapacağınız ürünün desen ve motiflerini nereden temin ediyorsunuz? Buna nasıl karar veriyorsunuz?

EK-2. (devam). Görüşme Formu

- 18- Yörede kullanılan motiflerin bir ayrıcalığı var mı? Varsa anlam özellikleri nelerdir?
- 19- Ürünün merkezinde (göbeğinde) ya da bordüründe kullandığınız motifler değişiyor mu? Bunlar nelerdir?
- 20- Geçmişte kullanılan motiflerle günümüzde kullanılan motifler arasında bir değişim oldu mu? Nelerdir?
- 21- Yünleri sereceğiniz zemini nasıl hazırlıyorsunuz? Ve hangi araçları kullanarak serimi gerçekleştiriyorsunuz?
- 22- Saçma işlemi hangi araçlarla ve nasıl yapıyorsunuz?
- 23- Kullandığınız suyun miktarını nasıl belirliyorsunuz? Ve tepme işlemi boyunca kaç defa keçeyi sabunlu suyla ıslatıyorsunuz?
- 24- Islatılmış yünlerin sarılma ve sıkılma işlemi nasıl gerçekleştiriliyor ve bu işlem için hangi araçlar kullanılıyor?
- 25- Keçeleştirmeye için hazır bulunan yünü hangi saat aralıklarıyla ve ne kadar zaman tepme işlemine tabi tutuyorsunuz?
- 26- Tepme işlemine tabi tuttuğunuz keçeye düzeltme ve yün ekleme işlemlerini yapıyor musunuz? Bu işlemi yaparken nelere dikkat ediyorsunuz?
- 27- Pişirme işlemi siz mi yapıyorsunuz? Nerede ve ne kadar süre keçeleri pişiriyorsunuz? Pişirme işinin püf noktaları nelerdir?
- 28- Hortum tarzında nasıl yapıyorsunuz?
- 29- Elde ettiğiniz keçe ürünlerin bitim aşamasında neler yapıyorsunuz? Hangi işlemlere tabi tutuyorsunuz?

30- EK-2. (devam). Görüşme Formu

31- Geçmişte ve Günümüzde yapılan tepme keçe ürünleri arasındaki farklar nelerdir?
Hangi değişimler yaşanmıştır?

32- Tepme keçecilikte hangi ürünleri üretiyorsunuz?

33- Ürünlerin fiyatlarını siz mi belirliyorsunuz? Siz belirliyorsanız neye göre belirliyorsunuz?

34- Ürünlerin kullanım yerleri nerelerdir? Ve geçmişten günümüze kullanım yeriyile ilgili bir gelişme söz konusu oldu mu?

35- Tepme Keçeciliğin günümüzdeki ekonomik durumu nasıldır? Size ne gibi ekonomik katkılar sağlıyor?

36- Ürettiğiniz ürünleri sergi, yarışma yada sempozyuma gönderdiniz mi? Bu meslekteki başarılarınız nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : BALTACI, İsmail
 Uyruğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 30.05.1989 Şanlıurfa
 Medeni hali : Bekâr
 Telefon : 0541 575 31 54
 e-mail : ismailbaltaci63@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi Tekstil Tasarım A.B.D.	Devam Ediyor
Lisans	Selçuk Üniversitesi/ Giyim Öğrt.	2012
Lise	75. Endüstri Meslek Lisesi/ Konfeksiyon	2007

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2012-2013	MEB	Sınıf Öğretmenliği (Ücrt)

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

Akpınarlı, H.F. ve Baltacı, İ. (2015). *Kadın Dış Giyiminde Şanlıurfa Ehramları*, Halk Kültüründe Kadın Uluslararası Sempozyumu.

Akpınarlı, H.F. ve Baltacı, İ. (2015). *Şanlıurfa Tepme Keçeciliğinin Motif Özellikleri*, III. Uluslararası Halk Kültürü Sempozyumu.

Hobiler

Yüzme, Araştırma, Müzik

GAZİ GELECEKTİR..